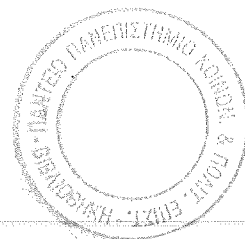

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΕ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ.
«ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ».

ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

1. ΝΕΟΚΛΗΣ ΣΑΡΡΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ.
2. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΑΜΠΡΕΛΛΗΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ.
3. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΠΑΡΙΖΟΣ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Υποψήφιος Μεταπτυχιακού Διπλώματος (Master)

ΘΕΜΑ: ΟΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ
ΑΘΗΝΑΣ.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ.

(Β' ήμισυ 19^{ου} αι.-σήμερα)

Από την οπτική γωνία της
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ και της
ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ.

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

Στους γονείς μου Χριστάκη και Χρυστάλλα
καταγόμενους από την αλησμόνητη Λάπηθο.

ΜΕΡΟΣ Α΄

**Οι Έλληνες της Κων/πολης
Από το β΄ ήμισυ του 19^{ου} αιώνα- σήμερα**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΜΕΡΟΣ Α'

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Α. <u>Εισαγωγή</u>	2-15
Β. <u>Ιστορική αναδρομή</u> Ελλήνων Πόλης (β' ήμισυ 19 ^{ου} αι- 1922)	15-25
Γ. <u>Μειονοτικός χαρακτήρας</u> Ελλήνων Πόλης βάσει της <u>Συνθήκης Λωζάννης</u> (1923)	25-30
Δ. 1. <u>Πληθυσμιακή σύνθεση</u> Πόλης (από αρχές 20ου αι. - σήμερα)	30-34
2. <u>Κοινωνική διαστρωμάτωση</u> της Πόλης από το β' ήμισυ του 19 ^{ου} αι. -1922	35-43
3. <u>Σχολεία - Σύλλογοι- Ευαγή Ιδρύματα</u> - <u>Έντυπα.</u>	44-50
Ε. <u>Ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας</u> των Κων/πολιτών	50-53
ΣΤ. <u>Βιβλιογραφία</u> Α. Μέρους	54-57
Ζ. <u>Παράρτημα: Συγκριτικά στοιχεία</u> <u>Μουσουλμάνων Θράκης και Ελλήνων</u> <u>Κων/πολης, Τμβρου και Τενέδου</u>	58-59

ΜΕΡΟΣ Β'
Ενότητα Ι

Α. <u>Εισαγωγή</u>	62-64
Β. <u>Τόπος εγκατάστασης- πληθυσμιακά</u> <u>Δεδομένα- Απόψεις καθηγητή Ν. Σαρρή</u>	64-69
Γ. <u>Επαγγέλματα- Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά</u> <u>ενός μέρους των μελών του Συλλόγου Κων/πολιτών</u> (Καλλιθέας)	
α. <u>Εισαγωγή</u>	70
β. <u>Πίνακες μελών συλλόγου Καλλιθέας</u>	71-75
γ. <u>Ανάλυση- Ερμηνεία πινάκων</u>	76
Δ. <u>Σύλλογοι, Δραστηριότητες, τυχόν προβλήματα- Συμπεράσματα</u>	
I. <u>Ταξινόμηση</u>	77-78
II. <u>Μεθοδολογική προσέγγιση- Πίνακες 1 και 2</u> <u>Συλλόγων Κων/πολιτών</u>	
III. <u>Παρουσίαση Συλλογών</u>	79-82
Α. 1. <u>Σύλλογος Κων/πολιτών Καλλιθέας</u>	
2. <u>Δραστηριότητες- εκδηλώσεις του</u>	
3. <u>Οργάνωση- διοίκησή του</u>	
4. <u>Εκδόσεις</u>	
Β. <u>Σύνδεσμος Ιωακειμειάδων</u>	85
Γ. <u>Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών</u> <u>Κων/πόλεως</u>	86-88
1. <u>Οργάνωση</u>	
2. <u>Απασχόληση- δραστηριότητες</u>	
3. <u>« Ο Ζωγραφειώτης »</u>	
Δ. <u>Σύλλογος Μουσικοφίλων Κων/πολιτών</u>	

Ε. Σύλλογος Πριγκηπιανών « Αγ. Γεώργιος Ο Κουδουνάς»	
ΣΤ. Μορφωτικός Σύνδεσμος Νήσου Χάλκης « Ο Άγιος Νικόλαος»	
Ζ. Σύλλογος αποφοίτων Αμερικανικού κολλεγίου Θηλέων Κων/πόλεως	89
Η. Σύνδεσμος αποφοίτων Ροβερτείου Σχολής	89
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Δραστηριότητες	
Θ. Κοινωφελές Ίδρυμα: « Λουρίδειο»- «Μνήμες της Πόλης»	90
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Δραστηριότητες- εκδόσεις	
Ι. Σύλλογος Ζαππίδων	91
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Απασχόληση μελών - Δραστηριότητες Συλλόγου.	
ΙΑ. Σύλλογος Ιμβρίων Αθηνών	92
1. Ίδρυση- Οργάνωση	93
2. Δραστηριότητα- Επαγγέλματα μελών	
3. Τι εκδίδει ο Σύλλογος	
ΙΒ. «Ενωσις Κων/πολιτών»	94-98
ΙΒ1. Σύλλογος «Νέος κύκλος Κων/πολιτών»	
1. Ίδρυση	
2. Δραστηριότητες- Αποσχόληση- Προβλήματα- Απόψεις Στ. Ροΐδη	
3. Εκδοτική προσπάθεια	
ΙΒ2. Σωματείον Ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας	99
1. Ίδρυση- οργάνωση	100
2. Δραστηριότητες- Απασχόληση- Εκδόσεις	
ΙΓ. Σύνδεσμος Μεγαλοσχολιτών	100
1. Ίδρυση - οργάνωση	
2. Δραστηριότητες- επαγγελματική Απασχόληση	
3. Εκδόσεις	
ΙΔ. Σύνδεσμος Κεντρικιάδων	102
1. Ίδρυση - Οργάνωση	
2. Δραστηριότητες - Επαγγέλματα Μελών.	
ΙΕ. Πολιτιστικός μορφωτικός Σύλλογος Γαλατά	102
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Δραστηριότητες- απασχόληση Μελών	
ΙΣΤ. Σύλλογος ιστορικής και λαογραφικής Έρευνας « η Μνημοσύνη»	103
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Δραστηριότητες- εκδόσεις- Απόψεις Του Ακύλα Μήλλα	
ΙΖ. Αστικός Οικοδομικός συνεταιρισμός	105

« Νέα Κων/πολις» Σ.Π.Ε.	
ΙΗ. Εστία Θεολόγων Χάλκης	105
1. Ίδρυση - οργάνωση	
2. Δραστηριότητες- Ενημερωτικό Δελτίο	
3. Εκδόσεις	
ΙΘ. Βυζαντινό αθλητικό κέντρο	107
Κ. Αθλητικός Όμιλος Ταταύλα	
1. Ίδρυση- Οργάνωση	
2. Προβλήματα- απασχόληση μελών	
ΚΑ. Αθλητικός Σύλλογος Πέρα	109-113
ΚΒ. Εστία Κων/πόλεως	
ΚΓ. Αδελφότητα Κων/πολιτών Μεγάλου Ρεύματος	
ΚΔ. Σύλλογος Βετεράνων Αθλητών Κων/πόλεως	
ΚΕ. Άλλοι σύλλογοι στην Αθήνα	
ΚΣΤ. Συμπεράσματα	
Ε. Εφημερίδες- περιοδικά	114
ΣΤ. Βιβλιογραφία Α' Ενότητας	115-119
Β' μέρους	
Ζ. 1. Παράρτημα εφημερίδας « ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» Αποσπάσματα, Ιουλ.- Οκτ. 1964	
2. Παράρτημα: Παρουσίαση Εντύπων - εκδόσεων	
3. Παράρτημα: Εικόνες από Συλλόγους Κων/πολιτών Αθήνας.	
Ενότητα ΙΙ	119
Α. Ορισμός του θέματος - υποθέσεις- θεωρητικό μοντέλο	121
Β. Μεθοδολογία	123
Γ. Ερωτήσεις Συνέντευξης Βάθους	125
Δ1. Γενικά - Καταγραφή Συνεντεύξεων	126
2. Παράθεση Συνεντεύξεων Βάθους	
Ε. Ανάλυση Περιεχομένου	137-159
ΣΤ. Αναλυτική επαγωγή	
Ζ1. Συμπεράσματα	
2. Προτάσεις για μελλοντικές εργασίες	
Η. Βιβλιογραφία Ενότητας ΙΙ	160
Β' Μέρους	

Περίληψη

A. Εισαγωγή

B. Ιστορική αναδρομή Ελλήνων Πόλης (β΄ ήμισυ 19^{ου} αι. – 1922)

Γ. Μειονοτικός χαρακτήρας Ελλήνων βάσει συνθήκης Λωζάνης (1923)

Δ. 1 . Πληθυσμιακή σύνθεση Πόλης (από αρχές 20ου αι. – σήμερα)

2 . Κοινωνική διαστρωμάτωση της πόλης από το β΄ ήμισυ του 19^{ου} αι.- 1922

3 . Σχολεία – Σύλλογοι – Ευαγή ιδρύματα - Έντυπα

Ε . Ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας των Κων/ πολιτών

ΣΤ. Βιβλιογραφία Α΄ μέρους

Ζ. Παράρτημα . Συγκριτικά στοιχεία Μουσουλμάνων

Θράκης και Ελλήνων Κων/πολης, Ίμβρου και Τενέδου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διατριβή με τον τίτλο « Κων/πολίτες της Αθήνας» συνδέεται με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα « Κοινωνικός αποκλεισμός και Μειονότητες» με διάφορους τρόπους.

Η ανάπτυξη του α' μέρους επισημαίνει αφ' ενός την αναγνώριση του καθεστώτος της μειονότητας στους Κων/πολίτες βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) κι' αφ' ετέρου την καταπάτηση των δικαιωμάτων τους από τις Τουρκικές κυβερνήσεις λόγω του κοινωνικού αποκλεισμού, που τους επέβαλαν. Οι Τούρκοι δεν ανέχθηκαν την «ετερότητα» των Κων/πολιτών, που εδραζόταν στις διαφορετικές εθνική τους καταγωγή, θρησκευτική τους πίστη και κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση.

Οι Κων/πολίτες της Αθήνας εμφανίστηκαν μετά το 1922. Έρχονταν σταδιακά λόγω της καταπίεσης των Τούρκων και πιο μαζικά μετά τα Σεπτεμβριανά (1955) και τις απελάσεις των ετών 1964-5. Εγκαταστάθηκαν σε περιοχές, όπως το Π. Φάληρο, η Καλλιθέα, ο Άλιμος, η Ν. Σμύρνη, η Αθήνα και τα Β. Προάστια. Ακριβή πληθυσμιακά τους δεδομένα δεν υπάρχουν.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι ν' αποδείξει την υπόθεση ότι οι εδώ Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, όπως κι' οι πρόγονοί τους στην Κων/πολη πρό του 1922-23.

Ενώ όμως για τους Έλληνες της Κων/πολης πρό του 1922-23 υπάρχει σχετική βιβλιογραφία για τον πληθυσμό τους, την άσκηση αστικών επαγγελματιών, τη σύσταση συλλόγων και σχολείων και τον κοσμοπολίτικο χαρακτήρα τους, για τους εδώ Κων/πολίτες πηγή πληροφοριών αποτελούν τα καταστατικά των Συλλόγων, εφημερίδες έντυπα, οι εφημερίδες τους κι εφημερίδες. Ως θεωρητική προσέγγιση επιλέχθηκε η Ερμηνευτική, της οποίας στόχος δεν είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας, αλλά η μελέτη σε βάθος λίγων περιπτώσεων ερωτηθέντων μελών των Συλλόγων.

Έτσι ως προσφορότερη μέθοδος συλλογής στοιχείων προκρίθηκε η Ποιοτική Έρευνα, που αντιμετωπίζει την πραγματικότητα από την άποψη

των κοινωνικών υποκειμένων κι' όχι του ερευνητή κι' ως τεχνική η συνέντευξη Βάθους.

Είκοσι πέντε ερωτηθέντες έδωσαν συνεντεύξεις βάθους, που μαγνητοφωνήθηκαν κι' εν συνεχεία καταγράφηκαν μετά την απομαγνητοφώνησή τους. Ακολούθησε η Ανάλυση Περιεχομένου των συνεντεύξεων Βάθους κι' η ανάπτυξη της θεωρίας με την Αναλυτική Επαγωγή, όπως περιγράφηκε από τον F. Znaniecki. Στόχος της είναι η διαρκής τροποποίηση και απόρριψη μιας υπόθεσης, όταν δεν ταιριάζουν μ' αυτήν ολιγάριθμες περιπτώσεις.

Έτσι π.χ. τροποποιήθηκε η αρχική υπόθεση και «οι εδώ Κων/πολίτες δεν είναι το ίδιο κοσμοπολίτες με τους Έλληνες της Κων/πολης προ του 1922-23, αφού η Αθήνα του παρόντος είναι διαφορετική από την Κων/πολη των πρώτων δεκαετιών του 20ου αι.» Ας μην ξεχνάμε ότι για την αντιμετώπιση των ποικίλων αναγκών τους μέχρι πρόσφατα εγκαθίσταντο σε ορισμένες περιοχές.

Μέσα από τη μελέτη της οργάνωσης και λειτουργίας των Συλλόγων και την ανάλυση των Συνεντεύξεων Βάθους προκύπτει ότι σήμερα οι Κων/πολίτες χωρίς ν' απαρνούνται την ιδιαίτερη πολιτισμική τους ταυτότητα, είναι εντεταγμένοι στην ευρύτερη Αθηναϊκή κοινωνία κι' αποτελούν εκλεκτά μέλη της. Λέξεις - κλειδιά που θα συντελούσαν στην κατάταξη του παρόντος πονήματος είναι: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Κων/πολίτες της Αθήνας». Γιατί επελέγη αυτό το θέμα ως αντικείμενο διατριβής και πώς σχετίζεται με το αντικείμενο του μεταπτυχιακού «Κοινωνικός αποκλεισμός και Μειονότητες»; Κατά τον γράφοντα δεν θα ήταν δυνατό να γίνει λόγος για τους Κων/πολίτες της Αθήνας, χωρίς να αναφερθούμε στους Έλληνες της Κων/πολης (Α' ΜΕΡΟΣ). Οι Κων/πολίτες της Αθήνας ως πληθυσμιακή ομάδα δημιουργήθηκαν μετά την Μικρασιατική καταστροφή (1922). Αφίχθηκαν σταδιακά και πέρασαν διάφορες δοκιμασίες από το Τουρκικό καθεστώς με αποκορύφωμα τα Σεπτεμβριανά (1955) και τις ομαδικές απελάσεις (1964-65).

Δύο είναι ίσως, οι λόγοι επιλογής του θέματος και σύνδεσής του με το ανωτέρω μεταπτυχιακό. Ο, πρώτος είναι ότι οι Κων/πολίτες βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) αποτέλεσαν, μειονότητα με συγκεκριμένα δικαιώματα. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι κατέστησαν θύματα κοινωνικού αποκλεισμού εκ μέρους των Τούρκων λόγω της διαφορετικής εθνικής, θρησκευτικής και κοινωνικοοικονομικής τους προέλευσης.

Έτσι εκδιώχθηκαν από την Πόλη κατά παράβαση των όρων της Συνθήκης της Λωζάννης, που κατοχύρωναν τα μειονοτικά τους δικαιώματα. Ερχόμενοι εδώ κι' έχοντας το στίγμα του διωγμένου, και του «μειονοτικού» αντιμετώπισαν αρχικά κάποια προβλήματα προσαρμογής, που ενίοτε προσελάμβαναν το χαρακτήρα διακρίσεων σε βάρος τους. Σήμερα, βέβαια, οι Κων/πολίτες έχουν ενταχθεί στην ευρύτερη Αθηναϊκή Κοινωνία, είναι καταξιωμένα μέλη της και δεν αντιμετωπίζουν κανένα ιδιαίτερο πρόβλημα. Ο τρίτος λόγος, επιλογής του θέματος είναι προσωπικός. Ο ερευνητής ως Έλλην Κύπριος διέκρινε ότι οι Κων/πολίτες αντιμετώπισαν τις διώξεις του Τούρκικου καθεστώτος, όπως ακριβώς κι' η Κύπρος κατέστη θύμα της Τούρκικης Εισβολής το 1974. Έτσι οι Κων/πολίτες και Κύπριοι προσφυγοποιήθηκαν ως αποτέλεσμα της εφαρμοζόμενης εκ μέρους των Τούρκων πολιτικής της «Εθνοκάθαρσης» και της μη ανοχής της «Ετερότητας» των Κων/πολιτών και Κυπρίων.

Κύριος σκοπός του παρόντος πονήματος είναι να δειχθεί μέσω των επαγγελματιών, των δραστηριοτήτων, της οργάνωσης των Συλλόγων και της ανάλυσης των συνεντεύξεων βάθους ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας των Κων/πολιτών Αθήνας, που ωστόσο δεν είναι ο ίδιος με τον αντίστοιχο της Κων/πολης μέχρι το 1923. Άλλωστε η Αθήνα του παρόντος είναι διαφορετική από την Πόλη των δύο πρώτων δεκαετιών του 20ου αι. και οι εδώ Κων/πολίτες είναι εν μέρει γκετοποιημένοι, καθώς διαβιούν σε ορισμένες περιοχές. Ως θεωρητική προσέγγιση επιλέχθηκε η Ερμηνευτική, ενώ ως προσφορότερη μέθοδος συλλογής στοιχείων

προκρίθηκε η ποιοτική έρευνα κι' ως τεχνική η συνέντευξη βάθους / ποιοτική συνέντευξη.

Στόχος της ερμηνευτικής προσέγγισης δεν είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Έτσι δίνεται έμφαση στη συνολική περιγραφή λίγων περιπτώσεων ερωτηθέντων μελών διαφόρων συλλόγων, αντί της διαδικασίας τυχαίας δειγματοληψίας, που αποτελεί προϋπόθεση γενίκευσης στο ποσοτικό μοντέλο.

Οι ποιοτικές μέθοδοι αποσκοπούν στην ερμηνεία της κοινωνικής πραγματικότητας από την οπτική των υποκειμένων κι' όχι του ερευνητή, του οποίου ο στόχος δεν είναι η διατύπωση γενικών κανόνων, αλλά υποθέσεων εργασίας.

Η δειγματοληπτική ποσοτική έρευνα μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική για τη μέτρηση αντικειμενικών δεδομένων, όπως το είδος των σπουδών, το κόμμα επιλογής μας κλπ. κι' όχι για το παρόν θέμα, το οποίο καταγράφει μια συγκεκριμένη κοινωνική κατάσταση υπό το πρίσμα των κοινωνικών υποκειμένων (Κων/πολίτες Αθήνας). Οι συνεντεύξεις βάθους στηρίχτηκαν σε απόψεις μελών των διαφόρων συλλόγων στην Αθήνα, μια κι' η κατ' οίκον επίσκεψη θα ήταν επίπονη κι' αμφίβολης αποτελεσματικότητας. Οι θέσεις των ερωτηθέντων μαγνητοφωνήθηκαν κι' εν συνεχεία καταγράφηκαν μετά την απομαγνητοφώνησή τους. Πρέπει ακόμη, να επισημανθεί ότι ενώ για την Κων/πολη υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία, για τους Κων/πολίτες της Αθήνας, οι οποίοι διαβιούν σε διάφορες περιοχές κι' ιδίως στο Π. Φάληρο, Ν. Σμύρνη, Καλλιθέα, Πατήσια, Καλαμάκι, Β. Προάστια, κύριο γραπτό υλικό αποτελούν - προς το παρόν - τα καταστατικά, οι εφημερίδες, τα ενημερωτικά έντυπα των εδώ Συλλόγων. Ελλείπουν και τα ακριβή πληθυσμιακά τους στοιχεία.

Έτσι στην προσπάθεια γι' ανάλυση των δεδομένων των συνεντεύξεων βάθους συμβάλλει η ανεύρεση γενικών εννοιολογικών κατηγοριών, που αφορούν τα γεγονότα ή περιστατικά και παρουσιάζονται σ' αυτά.

Τέτοιες είναι (1) το φύλο, (2) η ηλικία, το επάγγελμα, (4) ο τόπος διαμονής, (5) η συμμετοχή σε συλλόγους, (6) οι σχέσεις με τον κοινωνικό

περίγυρο, (7) η τήρηση των ηθών κι' εθίμων, (8) η δυσχέρεια προσαρμογής, (9) η επίσκεψη στη γενέθλια και προγονική γη της Κων/πολης και τα προκαλούμενα συναισθήματα, (10) ο κοσμοπολιτισμός.

Όλη αυτή η διαδικασία εντάσσεται στα πλαίσια της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου. Ακολουθεί η αναλυτική επαγωγή ως προσφορότερη μέθοδος για την ανάπτυξη της θεωρίας, όπως περιγράφηκε από τον F. Znaniecki. Στόχος είναι η διαρκής τροποποίηση ή απόρριψη μιας υπόθεσης, όταν δεν ταιριάζει μ' αυτή μια σειρά ολιγάριθμων περιπτώσεων.

Υπάρχει λ.χ. η αρχική υπόθεση ότι «τα μέλη των συλλόγων είναι ώριμης και προχωρημένης ηλικίας», που θα μπορούσε να μεταβληθεί και να διατυπωθεί « Στους συλλόγους συμμετέχουν κυρίως άτομα ώριμης και προχωρημένης ηλικίας, αλλά και **παιδιά ή νέοι** 20-30 ετών, ειδικά όταν υπάρχουν τμήματα νεολαίας (αθλητικά, ξένων γλωσσών, Η/Υ ή χορευτικά).

Έτσι η διπλωματική διακρίνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο περιλαμβάνει:

(α) την ιστορική αναδρομή Ελλήνων Πόλης (β' ήμισυ 19^{ου} αι. - 1922).

(β) Τον μειονοτικό χαρακτήρα Ελλήνων βάσει Συνθήκης Λωζάννης (1923)

(γ) 1. Την πληθυσμιακή σύνθεση Πόλης (αρχές 20ου αι. - σήμερα)

2. Την κοινωνική διαστρωμάτωση της Πόλης (β' ήμισυ 19^{ου} αι. - 1922)

3. Σχολεία - Συλλόγους - Ευαγή Ιδρύματα - Έντυπα.

(δ) τον κοσμοπολίτικο χαρακτήρα των Κων/πολιτών.

(ε) Βιβλιογραφία Α' μέρους

(στ) Παράρτημα: Συγκριτικά στοιχεία μουσουλμάνων Θράκης κι' Ελλήνων Κων/πολης, Τμβρου και Τενέδου.

Το δεύτερο και κυρίως μέρος της εργασίας διακρίνεται 1. Στην α' ενότητα που περιλαμβάνει:

(α) Τόπο εγκατάστασης - πληθυσμιακά δεδομένα

(β) Επαγγέλματα - κοινωνικά χαρακτηριστικά μέρους των μελών Συλλόγου Κων/πολιτών Καλλιθέας.

(γ) Τους Συλλόγους (δραστηριότητες, τυχόν προβλήματα, επαγγέλματα μελών, εκδόσεις, συμπεράσματα).

(δ) Εφημερίδες - περιοδικά Κων/πολιτών Αθήνας

(ε) Βιβλιογραφία ενότητας Ι.

(στ) Παραρτήματα 1. Αποσπάσματα από την εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» (1964) για τις απελάσεις Κων/πολιτών.

2. Παρουσίαση εντύπων -

Εκδόσεων

3. Εικόνες από Συλλόγους

Κων/πολιτών Αθήνας.

2. στην β. ενότητα που περιλαμβάνει:

(α) Ορισμό θέματος - υποθέσεις - θεωρητικό μοντέλο.

(β) Μεθοδολογία

(γ) Ερωτήσεις Συνέντευξης Βάθους

(δ) Καταγραφή Συνεντεύξεων Βάθους

(ε) Ανάλυση περιεχομένου

(στ) Αναλυτική επαγωγή

(ζ) Συμπεράσματα - προτάσεις για μελλοντική έρευνα

(η) Βιβλιογραφία ενότητας ΙΙ

Τελειώνοντας ο ερευνητής θα ήθελε να ευχαριστήσει αφ' ενός τους κ.κ Νεοκλή Σαρρή, καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου και τους καθηγητές Αντ. Παπαρίζο και Δημ. Λαμπρέλλη, επίκουρο και αναπληρωτή αντιστοίχως κι' αφετέρου τα Δ.Σ. και τα απλά μέλη των Συλλόγων για την παρασχεθείσα στον γράφοντα βοήθεια και την πρόθυμη στήριξη τους σε όλη αυτή την προσπάθεια. Θα ήταν, ακόμη, παράλειψη να μην σημειωθεί ότι τυχόν αβλεψίες, λάθη ή παραλείψεις βαρύνουν αποκλειστικά τον γράφοντα.

«Ο ομιλών άκουγε τη μητέρα του να μιλάει γαλλικά με τη διπλανή Εβραϊκής καταγωγής γειτόνισσα, να χαιρετίζει στ' αρμένικα μιαν άλλη και να μιλάει Ελληνικά με τη συγκάτοικο του κάτω διαμερίσματος»

Χρήστος Κλαίρης

Καθηγητής Γλωσσολογίας στη

Σορβόννη, Παν/μιο Παρίσι V

(Από το βιβλίο «Πόλη και Παιδεία», διήμερο συμπόσιο, (1997), Σύλλογος Κων/πολιτών (Καλλιθέας), Ελληνικά γράμματα, σ. 16, Αθήνα)

**Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ
Β' ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙ. - 1922**

Μετά την άλωση της Κων/πολης (29 Μαΐου 1453) έχουμε το σύστημα συμβίωσης Χριστιανών Μουσουλμάνων, το Millet που εδραζόταν σε θρησκευτικά, παρά σ' εθνικά κριτήρια. Το σύστημα του «Millet» (γένους) αποτελούσε μορφή αυτοδιοίκησης για τους μη Μουσουλμάνους. Δεν υπήρχαν Τουρκικό, Κουρδικό ή Αραβικό έθνη, αλλ' ένα ενιαίο Μουσουλμανικό «Millet». Όλοι οι λαοί των Βαλκανίων - Ορθόδοξοι - ανήκουν στο Milleti - Rum. Το σύστημα των «Millet» διήρκεσε μέχρι το 1923. Ο Πατριάρχης ήταν ο Millet Basi (Εθνάρχης). Ο Γεώργιος Γεννάδιος, α' Πατριάρχης μετά την Άλωση,

έλαβε ορισμένα προνόμια, όπως την άσκηση πολιτικής εξουσίας για τις υποθέσεις των Χριστιανών. Είχε αρμοδιότητες επί των εκπαιδευτικών θεμάτων και για ζητήματα, όπως ο γάμος ή το διαζύγιο.

Επίσημη έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου από το 1599 ήταν το Φανάρι **(1)** Στις αρχές του 20ου αι. υπήρχαν 17 ξεχωριστά «μιλλέτια» **(2)** Μετά την Ελληνική επανάσταση του 1821 σημειώνονται σημαντικές αλλαγές στο χώρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Είναι η περίοδος του Τανζιμάτ (1839-1861): αποτελούσε διακήρυξη ισότητας Οθωμανών και μη επί Σουλτάνου Abdulmecid (1839 -1861). Έτσι εισάγεται η έννοια του «Οθωμανισμού», που σημαίνει την «Οθωμανικότητα» των υπηκόων ανεξαρτήτως θρησκείας βάσει του διατάγματος της 3 Νοεμβρίου 1839 (Hattı Serif του Gulhane). Ακολούθησε το Hattı Humayun στις 16 Φεβρουαρίου 1856 επί Σουλτάνου Abdulaziz. Αντιμετώπιζε τους υπηκόους ως «παιδιά» του ιδίου πατέρα, ανεξαρτήτως θρησκείας **(3)** Το Hattı Humayaun περιελήφθη ως άρθρο 9 στη Συνθήκη των Παρισίων (1856). Τα άρθρα 61-62 της συνθήκης του Βερολίνου συνιστούσαν θρησκευτική ανεκτικότητα. Διαπρεπείς μη Μουσουλμάνοι διορίζονταν στο Συμβούλιο του κράτους (1868). Χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση του Αλεξ. Καραθεοδωρή (1833 -1906), που το 1874 ήταν πρεσβευτής της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στη Ρώμη και το 1878 ήταν επίσημος Οθωμανός αντιπρόσωπος στο Συνέδριο του Βερολίνου (1878). **(4)**

-
1. Alexandris A (1992) The Greek Minority of Istanbul and Greek - Turkish relations, 1918-74, Center for Asia Minor Studies, Athens, σ. 21-30
Σαρρής Ν. (1992), Εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην α' Τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, Αθήνα, σ. 143
 - 2, 3, 4. Μούτσογλου, Β, ,1998, «Οι Έλληνες Κων/πολης 1821 -1922, Παπαζήσης, Αθήνα, σ.σ. 17,84-87, 99 -104 και 143-145

Κατέστη Διοικητής Σάμου (1885-95) και α' κυβερνήτης Κρήτης (1895-6). Αυτός κι' άλλοι, όπως οι Ν. Αριστάρχης, Μουσούρος και Βοχορίδης εργάστηκαν υπέρ των συμφερόντων του Οθωμανικού κράτους (Μούτσογλου, σς 143-145)

Ο Κων/νος Μουσούρος (πρεσβευτής στην Αθήνα, 1840-48) δεν δίστασε να διακόψει τις σχέσεις μ' Ελλάδα το 1847, όταν κινδύνευσαν τα Οθωμανικά συμφέροντα. Πολλοί, ακόμη, Έλληνες γιατροί υπήρχαν στο παλάτι του Σουλτάνου*. Ωστόσο για τον πολύ λαό δεν εξέλιπε η διάκριση Μουσουλμάνων και μη. Η αύξηση όμως της επιρροής του Ελληνικού στοιχείου έθεσε εν κινδύνω την εξουσία του Ελληνικού κλήρου επί του «Millet». Προκλήθηκε έτσι σύγκρουση της αστικής «ιντελλιγκέντσιας» με το Πατριαρχείο. Ο κλήρος ήταν κατά του «Οθωμανισμού» και υπέρ του «Υεροντισμού» <Γέροντες= μητροπολίτες υψηλών καθηκόντων. Κατά το 1857 υπό την επίδραση του Hattı Humayun (1856) δημιουργήθηκε Συνέλευση αποτελούμενη από (7) επτά Μητροπολίτες και (21) είκοσι-ένα λαϊκά μέλη.

Από το 1863 το Πατριαρχείο εβοηθείτο από το «Διαρκές Εθνικομεικτό Συμβούλιο» αποτελούμενο από 4 επισκόπους και 8 λαϊκούς εκλεγόμενους από τους Κων/πολίτες. Ο Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Ιωακείμ ήταν με το μέρος των Μεταρρυθμιστών κι' εξελέγη Πατριάρχης το 1878. Η α' πατριαρχία του ήταν σύντομη, ωστόσο ανέκτησε το θρόνο του το 1901. Η παράδοση του Γεροντισμού θεωρήθηκε από τους Μεταρρυθμιστές ως συνώνυμη με την «Εθελοδουλία». Οι οπαδοί του ήταν κατά της περικοπής των παραδοσιακών προνομίων. Το 1890 επήλθε σύγκρουση Χριστιανών-Μουσουλμάνων, οπότε ο Σουλτάνος Abdulhamid διακήρυξε τη διατήρηση των παραδοσιακών προνομίων του «Millet». (5)

5. Alexandris, A, (1992), The Greek Minority of Istanbul and Greek-Turkish relations, 1918-74, Athens, σς 32-36

*** Για τον Κων/νο Μουσούρο, Μούτσογλου, Β, 1998, σς 143-145**

Ωστόσο αυτά πλήγηκαν κατά πρώτον από τους Νεοτούρκους (Ιανουάριος 1909), όταν εισήγαγαν το κοινό εκπαιδευτικό Οθωμανικό σύστημα. Ένα κυβερνητικό Διάταγμα (196) κατήργησε τη συλλογική κι' εθνική αντιπροσώπευση των διαφόρων θρησκευτικών/εθνικών μειονοτήτων της Αυτοκρατορίας. Έτσι εισήχθη ο όρος «Cemaat» (κοινότητα) αντί του όρου «Millet». Ο Πατριάρχης Γερμανός ο Ε' μάταια αγωνίστηκε κατά του αντικληρικού πνεύματος των Νεοτούρκων.

Στα τέλη του 19^{ου} αι. Ορισμένοι διανοούμενοι προώθησαν την έννοια της «Ανατολικής Αυτοκρατορίας», που θα περιελάμβανε όλες τις εθνότητες(6). Κύριοι υπέρμαχοι της ιδέας αυτής ήταν οι Των Δραγούμης και Αθανάσιος Σουλιάτης-Νικολαΐδης, που ίδρυσαν την «Οργάνωση Κων/πόλεως» το 1908(7). Η πρόταση αυτή απέκτησε κάποιους οπαδούς μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897, που απέδειξε την μη ικανότητα της Ελλάδας για κατάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο Α' Βαλκανικός Πόλεμος οδήγησε τους πικραμένους Τούρκους να καταστούν εθνικιστές από Οθωμανοί πατριώτες. Η τύχη των Ελλήνων της Αυτοκρατορίας επιδεινώθηκε, όταν η Πύλη τάχθηκε υπέρ των «Κεντρικών Αυτοκρατοριών». Οι «Ενωτικοί» Νεότουρκοι απεχθάνονταν Έλληνες κι' Αρμένιους κι' ήθελαν την αναβάθμιση της άσημης Τουρκικής αστικής Τάξης. Δεν δίστασαν να πλήξουν και τις ανώτερες Τάξεις των Μουσουλμάνων. Αντίθετα οι «Φιλελεύθεροι» Νεότουρκοι του πρίγκιπα Sabahattin συνηγορούσαν υπέρ μιάς αποκεντρωμένης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κι' αντιμετώπιζοντο θετικά από την πλειονότητα των Ελλήνων.

Από το 1913 όμως κέρδιζε έδαφος η πολιτική του Βενιζέλου έναντι εκείνης των Τωνος Δραγούμη και

6. Alexandris, A. (1992), *The Greek Minority of Istanbul*, σ.38

7. Μούτσογλου, Β. (1998), *Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922*, Παπαζήσης, σς 191-194

Σουλιώτη. Οι Έλληνες μεσοαστοί στήριξαν το Βενιζέλο και τη «μεγάλη ιδέα» σε βάρος του Πατριάρχη Γερμανού του Ε' (8).

Με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (1914-8) και την υπογραφή της ανακωχής του Μούδρου, στόχος του Βενιζέλου ήταν η δημιουργία της «Μεγάλης Ελλάδος».

Ωστόσο το περίφημο εδαφικό υπόμνημα προς το Συμβούλιο των Τεσσάρων (Δεκέμβριος 1918) δεν περιελάμβανε την Κων/πολη, αλλά τάχθηκε υπέρ της Διεθνοποίησης των Στενών-Κων/πολης. Οι Άγγλοι, βέβαια, ήθελαν την παραχώρηση όλης της Αν. Θράκης στην Ελλάδα περιλαμβανομένης και της Κων/πολης δια στόματος των Τουντς, Νίκολσον και Lloyd George (9).

Κατά το διάστημα 1918-22 το Πατριαρχείο απέτυχε να λειτουργήσει ως Οθωμανικός διοικητικός θεσμός κι' η παραδοσιακή του οικουμενικότητα ήλθε σε σύγκρουση με την κοσμική αρχή της «Μεγάλης Ιδέας». Η απόπειρα των Νεοτούρκων για ενιαία Οθωμανική αυτοκρατορία απέτυχε παταγωδώς. Έτσι το Πατριαρχείο προχώρησε στην κατάργηση της διδασκαλίας των Τουρκικών στα Ελληνικά σχολεία (21 Ιανουαρίου 1919). Στις 16 Μαρτίου 1919 εκδόθηκε ψήφισμα για την Ένωση της Κων/πολης μ' Ελλάδα. Από το Μάρτιο του 1919 κι' εξής οι Έλληνες παρακινήθηκαν ν' απόσχουν από δημοτικές κι' εθνικές εκλογές. Τα γεγονότα αυτά επεσφράγησαν το θάνατο του συστήματος του «Rum Milleti».

Τότε συντελέστηκε και μια μαζική Ελληνοαρμενική συνεργασία. Οι Κων/πολίτες δέχτηκαν ενθουσιωδώς το Γάλλο Στρατηγό Franchet d' Esperey, ανώτερο Διοικητή των συμμαχικών δυνάμεων, ενώ λίγο πριν είχαν υποδεχθεί το Θωρηκτό «Αβέρωφ» (13 Νοεμβρίου 1918).

Η εφημερίδα «Νεολόγος» Κων/πόλεως καλούσε τους συμμάχους ν' απελευθερώσουν τους Έλληνες τόσο από

8. Μούτσογλου Β, (1998), Οι Έλληνες Κων/πολης...σ. 189-194

9. Alexandris, A, (1992) The Greek Minority of Istanbul, σ 52-53

τους Παλαιοτούρκους, όσο και τους Νεοτούρκους.

Αγνοώντας τις τουρκικές αντιδράσεις το Πατριαρχείο τάχθηκε υπέρ της Ελληνικής απόβασης στη Σμύρνη (24 Μαΐου 1919). Ο Πατριάρχης Δωρόθεος σ' επιστολή του στον Lloyd George (14 Φεβρουαρίου 1920) ανέφερε ότι η Κων/πολη ήταν ανέκαθεν Ελληνική. Δεν δίστασε, μάλιστα, να συνεργαστεί και με την Αγγλικανική Εκκλησία. Στον Αρχιεπίσκοπο του Canterbury πρότεινε την έξωση Σουλτάνου-Τούρκων από την Κων/πολη. (10)

Όλες αυτές οι ενέργειες δυσανασχετούσαν τους Τούρκους. Ωστόσο οι Σύμμαχοι δεν ήθελαν ν' αλλάξουν το Status quo της Πόλης, διότι αυτό απαιτούσε μεγάλο εκστρατευτικό σώμα. Ακόμη και στις 20 Μαρτίου 1920 οι Σύμμαχοι τόνισαν τον προσωρινό χαρακτήρα κατοχής της Κων/πολης. Η Βρετανική υπηρεσία πληροφοριών στην Πόλη ανέφερε ότι οι «Μουσουλμάνοι θρησκευτικοί αξιωματούχοι ωθούν τον πληθυσμό ν' αντισταθεί σε οιαδήποτε προσπάθεια κατάληψης-κατοχής του κράτους».

Ακολούθησαν οι εκλογές του Νοεμβρίου 1920, που είχαν ως αποτέλεσμα την άνοδο των αντιβενιζελικών στην Ελλάδα. Έπεται η Συνδιάσκεψη του Λονδίνου (Φεβρουάριος-Μάρτιος 1921) για αναθεώρηση της Συνθήκης των Σεβρών. Πατριαρχική αντιπροσωπία συναντήθηκε με το Λόρδο Curzon, τους Βασιλέα της Αγγλίας και Αρχιεπίσκοπο του Canterbury με στόχο την μη τροποποίηση της Συνθήκης των Σέρβων. Στις 18 Μαρτίου 1921 πεθαίνει ο Πατριάρχης Δωρόθεος, που ανέτρεψε την ουδετερότητα του Πατριαρχείου έναντι της διαμάχης Ελλάδος-Τουρκίας λόγω της «Μεγάλης Ιδέας» Έτσι έθεσε στο περιθώριο τον «Γεροντισμό», ο οποίος εκαλλιεργείτο από τον εκθρονισθέντα Πατριάρχη Γερμανό κι' εδράζονταν στην ανάγκη συμφιλίωσης με τους Τούρκους. (11)

10. Alexandris, A, (1992) The Greek Minority of Istanbul, σσ 54-62

11. Alexandris, A, (1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 63-68

Μετά τις εκλογές του 1920 Βενιζελικοί της Πόλης συνέστησαν την «Εθνική Άμυνα Κων/πόλεως», η οποία είχε την οικονομική στήριξη της Αγγλίας μέσω του Sir John Σταυρίδη, που έφερε την «Άμυνα» σ' επαφή με τον Lloyd George.

Η ιδέα του αυτόνομου Ιωνικού κράτους στην Μ. Ασία διαίρεσε την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία κατά τα έτη 1921-22. Οι σχέσεις Αθηνών-Φαναριού λόγω του φιλοβενιζελισμού του ήταν μη εγκάρδιες. Οικονομικά ενισχυόταν το Φανάρι από τους Κεχαγιόγλου-Μποδοσάκη. Στις 8 Δεκεμβρίου 1921 εξελέγη Οικουμενικός Πατριάρχης ο Μελέτιος Μεταξάκης, Βενιζελικός και προσηλωμένος στην ιδέα της ίδρυσης μικρασιατικού κράτους.

Το Μάρτιο του '22 συνεζητείτο στο Παρίσι το ενδεχόμενο απομάκρυνσης της Ελλάδας από τη Σμύρνη και προτάθηκε ο διορισμός επιτρόπου της Κ.Τ.Ε. για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων όλων των μειονοτήτων κι' όχι μόνον των Ελλήνων. Ο Μεταξάκης απευθύνθηκε στους Lloyd George κι' Αρχιεπίσκοπο Καντερβουρίας χωρίς αποτέλεσμα. Οι Τούρκοι θεώρησαν την εκλογή του Μελέτιου Μεταξάκη αντικανονική, διότι ερχόταν σ' αντίθεση με τους Οθωμανικούς κανονισμούς των ετών 1454 και 1856. Μ' εγκύκλιό τους οι Τούρκοι εξελάμβαναν τον Μεταξάκη ως τον μεγαλύτερο εχθρό τους. (12)

Εν τω μεταξύ μετά την Τουρκική αντεπίθεση του Αυγούστου 1922 στο Εσκί Σεχίρ, στην Κιουτάχεια και το Αφιόν Καραχισάρ συντελέστηκαν η κατάρρευση του Μετώπου κι' η Μικρασιατική καταστροφή. Οι Τούρκοι ήθελαν να καταλάβουν την Πόλη και τα Στενά. Υπογράφηκε μετά η ανακωχή των Μουδανιών (Οκτώβριος 22) βάσει της οποίας η Αν. Θράκη παραχωρήθηκε στους Τούρκους. Ο Refet BeLe με 126 χωροφύλακες μετέβη στην Πόλη (19-10-22) για να εκδιώξει τους Συμμάχους.

Ο Στρατηγός Refet ανέτρεψε το Σουλτάνο Vahidettin στις 17 Νοεμβρίου 1922, ο οποίος κι' αναχώρησε από την Κων/πολη. Έτσι το Νοέμβριο στην

12. Alexandris, A, (1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 69-76

Πόλη υπήρχαν δύο καθεστώτα: το στρατιωτικό των Συμμάχων και το πολιτικό των Τούρκων. Στις 5 Δεκεμβρίου 1922 οι Τούρκοι ανέλαβαν τον έλεγχο διαβατηρίων. (13)

Οι Κων/πολίτες Χριστιανοί ήταν περίπου 500.000 το 1922. Η ανακωχή των Μουδανιών επεκύρωσε την απομάκρυνση των «Συμμάχων» από την Πόλη. Έτσι έχασε μέρος του κοσμοπολίτικου χαρακτήρα της. Μεταξύ Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 1922 γύρω στις 50.000 εύποροι μη Μουσουλμάνοι εγκατέλειψαν την Πόλη. Ο Βρετανός πρεσβευτής Harold Rumbold έλεγε ότι τουλάχιστον 3.000 Έλληνες έφευγαν ημερησίως. Στις 12 Δεκεμβρίου 1922 έκλεισε η Πρεσβεία της Ελλάδας στην Πόλη. 80-90.000 Κων/πολίτες μ' Ελληνικά διαβατήρια τέθηκαν υπό την προστασία της Ισπανίας και θεωρήθηκαν από τους Τούρκους «όργανα» των «Συμμάχων». Στόχος του Refet ήταν ο εκτουρκισμός της Πόλης. (14)

Ο αντιπρόσωπος της Κ.Τ.Ε. Dr Fridtj Nansen πρότεινε σε Αθήνα-Άγκυρα την ανταλλαγή των πληθυσμών. Ο Έλληνας υπουργός των εξωτερικών φοβήθηκε κοινωνική αναταραχή λόγω έλευσης τόσων χιλιάδων προσφύγων στην Ελλάδα. Το μέλλον των Κων/πολιτών τέθηκε αρχικά στις 1 Δεκεμβρίου 1922, όταν ο Curzon διάβασε μια δήλωση του Hansen «περί αμοιβαίας ανταλλαγής πληθυσμών». Ο Βενιζέλος αντιτάχθηκε στην αποχώρηση των Κων/πολιτών, ενώ την υποστήριξε ο İsmet İnönü. Ο πρόεδρος της Υποεπιτροπής της Κ.Τ.Ε. G.M.Montagna πρότεινε στους Τούρκους να μην επιμείνουν στο θέμα της απομάκρυνσης των Κων/πολιτών. Τελικά στη συνάντηση της κύριας εδαφικής και στρατιωτικής επιτροπής στις 13 Δεκεμβρίου '22 ο İsmet İnönü εισηγήθηκε τόσο οι Κων/πολίτες, όσο κι' οι Μουσουλμάνοι Θρακιώτες να παραμείνουν in situ. Πρότεινε, ακόμη, την εφαρμογή της αναλογικότητας, μια κι' η Ελληνική κοινότητα της Πόλης υπερτερούσε αριθμητικά της αντίστοιχης

13.Alexandris, A(1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 77-79

14.Alexandris, A(1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 79-83

Μουσουλμανικής της Θράκης.

Οι Τούρκοι επέμειναν στην απομάκρυνση του Πατριαρχείου δια στόματος του Rıza Nur, που εισηγήθηκε στις 4 Ιανουαρίου '23 την μεταφορά του στο Άγιο Όρος(15). Οι Άγγλοι το θεωρούσαν σύμβολο όλων των Χριστιανών κι' όχι μόνο των Ορθοδόξων και δεν ήθελαν την απομάκρυνσή του. Οι Τούρκοι δεσμεύτηκαν μόνο προφορικά για την παραμονή του στην Κων/πολη.(16)

Στις 30 Ιανουαρίου 1923 υπεγράφη η «Σύμβαση για την ανταλλαγή πληθυσμών Ελλάδας-Τουρκίας» από τους Ελ. Βενιζέλο και Ισμέτ Ινονού. Στο άρθρο 2 της Σύμβασης συμφωνήθηκε να μην ανταλλάγουν (1) οι Έλληνες κάτοικοι της Κων/πολης και (2) οι Μουσουλμάνοι Δυτ. Θράκης. Για τους πρώτους υπήρχε ο όρος να είχαν εγκατασταθεί στην Πόλη προ του Οκτ. 1918.

Βάσει του άρθρου 2 εκδιώχθηκαν από την Πόλη γύρω στις 38.000 Έλληνες. Σύμφωνα με βρετανικούς υπολογισμούς ο Ελληνικός πληθυσμός της Πόλης ήταν το 1914 300.000 και 400.000 το 1922.(17)

Ο Curzon ήγειρε φλέγοντα θέματα, όπως η απαλλαγή των μη Μουσουλμάνων από τη στρατιωτική θητεία πληρώνοντας ως αντίτιμο ένα φόρο και η δήλωση αμνηστίας. Ο Rıza Nur τόνισε ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι, ανεξαρτήτως θρησκείας. Ήδη όμως οι Τούρκοι είχαν εγκρίνει νόμο (Φεβρ. 1922) για απαλλαγή των μη Μουσουλμάνων από τη στρατιωτική θητεία, εφ' όσον πλήρωναν φόρο από 300-1000 Λίρες Τουρκίας.(18)

Η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης έγινε στις 24 Ιουλ. 1923. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο υπήρχε υπό νέα μορφή, αφού απογυμνώθηκε των μη θρησκευτικών του αρμοδιοτήτων. Ταυτόχρονα εξέλιπε το σύστημα του "Millet". Στις 2 Οκτ. 1923 οι Συμμαχικές Δυνάμεις εγκατέλειψαν την Πόλη και το

15.Alexandris, A(1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 83-87 16.Alexandris,A, (1992),σ.90

17.Alexandris, A(1992), The Greek Minority of Istanbul, σσ 95-96 18.Alexandris,A, (1992),σ.98-100

υπόλοιπο τμήμα της ουδέτερης ζώνης. Κατά την περίοδο 1922-24 ανεχώρησαν από την Πόλη 60.000 Έλληνες υπήκοοι, 40.000 όχι ανταλλάξιμοι, 30.000 εγκατεστημένοι στην Πόλη μετά το 1918 και περί τις 20.000 από τα προάστια. (19)

Τότε οι Τούρκοι εγκαινίασαν μία επιθετική πολιτική εναντίον των οικονομικά προυχόντων Ελλήνων. 110 σημαντικές Ελληνικές Εταιρείες και 21 αρμενικοί εμπορικοί οίκοι έκλεισαν στο διάστημα Νοεμβρίου '22 -Μαρτίου '23. Ο *Economiste d' Orient* ανέφερε ότι την Πόλη εγκατέλειψαν 188,681 Έλληνες, 150,076 άλλοι μη Μουσουλμάνοι και 61,094 από τα προάστια. Η περιουσία αυτών των 399,856 μη Μουσουλμάνων ανερχόταν στα 143 εκατομμύρια Τουρκικές Λίρες. (20)

Το πρόβλημα των «εγκατεστημένων» (*établis*) σχετίζεται με το άρθρο 2 της Σύμβασης ανταλλαγής πληθυσμών (30 Ιανουαρίου 1923), που προκάλεσε δυσχέρειες στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας. Καθόριζε ποιοί Έλληνες εδικαιούντο να παραμείνουν ή έπρεπε να φύγουν.

Οι Τούρκοι ισχυρίζονταν ότι ίσχυε ο οθωμανικός νόμος διαμονής του 1914. Έτσι ταύτιζαν τους όρους «*établis*» και «*domicile*». Κατά τους Έλληνες ο όρος «εγκατεστημένοι» (*établis*) σήμαινε όλους τους εγγεγραμμένους στο Δημοτολόγιο του Δημαρχείου Έλληνες προ του 1918. Το Σεπτέμβριο '24 οι διαπραγματεύσεις οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο και το θέμα των «*établis*» παραπέμφθηκε στην Νομική Υποεπιτροπή. Εν τω μεταξύ η Τουρκική κυβέρνηση συνέλαβε 4,452 Έλληνες και τους έθεσε υπό περιορισμό πριν την απέλασή τους.

Τελικά στις 13 Δεκ.1924 το Συμβούλιο της Κ.Τ.Ε. ζήτησε τη γνώμη του Διαρκούς Δικαστηρίου. Στις 21 Φεβρ. 1925 η γνωμοδότησή του ευνόησε την Ελληνική πλευρά. Η Ελλάδα υποψιαζόταν ότι τέθηκε από την Τουρκία το θέμα των «εγκατεστημένων», για να επιτευχθεί πλήρης ανταλλαγή ανάμεσα σε Κων/πολίτες

19.Alexandris,A, (1992),σ.103-104

20.Alexandris,A, (1992),σ.105-107

και Μουσουλμάνους της Θράκης, γεγονός που θα προκαλούσε αθρόα άφιξη νέων προσφύγων στην Ελλάδα(21). Ακόμη ένα πρόβλημα ήταν το μέλλον 30-40,000 Ελλήνων, Κων/πολιτών και των περιουσιών τους.(22) Αυτοί είχαν εγκαταλείψει την Πόλη το Σεπτ./Οκτώβρ. 1922, παρ' ότι πληρούσαν τους όρους του άρθρου 2 της Σύμβασης ανταλλαγής πληθυσμών. Η Αγκυρα δεν ήθελε την επιστροφή τους, εκτός εάν ήταν κάτοχοι Διαβατηρίου της Τουρκικής Δημοκρατίας. Ήταν από τους πλουσιότερους Έλληνες της Πόλης κι' η περιουσία τους ανερχόταν μεταξύ 200.000-400.000(στερλινών). Οι Τούρκοι προέβησαν σε δήμευση περιουσιών τους βάσει του νόμου του Απριλ. του 1922.Ανάμεσα στους επωφεληθέντες ήταν κι' ο Ισμέτ Pasha. Εξέχοντες Κων/πολίτες με τεράστιες περιουσίες ήταν οι Λ. Ζαρίφης, Χατζόπουλος, Σινιόσογλου κ.λ.π. Τελικά στις 23 Μαΐου 1927 η Τουρκική Εθνοσυνέλευση ενέκρινε ένα νόμο, σύμφωνα με τον οποίο όσοι Οθωμανοί υπήκοοι δεν επέστρεψαν στην Τουρκία κατά την περίοδο μεταξύ 24 Ιουλίου 1923 και δημοσίευσης του νόμου αυτού εστερούντο της Τουρκικής υπηκοότητας.

Γ.Ο μειονοτικός χαρακτήρας Ελλήνων Κων/πολης βάσει Συνθήκης Λωζάννης(1923)

1.Ορισμός «μειονότητας»(23) Δεν ταυτίζεται πάντοτε η μειονότητα με την μειοψηφία. Χαρακτηριστικό είναι

21.Alexandris,A, (1992),σ.112-117

22.Alexandris,A, (1992),σ.117-120

23.Μαντόγλου,Α,(1999), Σημειώσεις Μεταπτυχιακού Κοινωνιολογίας Α' έτους, σς 117-18, βιβλιογραφία και για την έννοια της μειονότητας. Αναφέρονται ενδεικτικά: (1)Μαντόγλου, Α, Μελέτη μιας μειονότητας: Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, Διδασκτορ.Διατριβή, Τμ. Ψυχολογίας, τομ.Ι και ΙΙ, 1992. (2)Παπαστάμου,Σ, Μιούνι, ΓΚ, (1983), Μειονότητες κι' εξουσία, Αλέτρι, Αθήνα (3)Χαραλάμπους, Κ (1991), Η σύγκρουση των αντιπάλων, η περίπτωση των Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων, Λήδρα.

το παράδειγμα των μαύρων Ν.Αφρικής, οι οποίοι προ του καθεστώτος των φυλετικών διακρίσεων ήταν αριθμητική πλειοψηφία, αλλά μειονότητα ως προς τα δικαιώματα. Ο Moscovici επιχειρεί μια διάκριση μεταξύ «ανόμων» (anomiques) μειονοτήτων, χωρίς δικούς τους κανόνες κι' αντινομιστικών (nomiques), που υιοθετούν ένα διαφορετικό από τον κυριαρχούντα εναλλακτικό κανόνα. Έτσι η μειονότητα είναι «παθητική» (άνομη) ή «ενεργή» (αντινομιστική). Η δεύτερη μπορεί να συμφωνεί με τους πλειονοτικούς κανόνες («Ορθόδοξη ή φιλοκανονική») ή αντίθετα να προτείνει αντικανόνες («Ετερόδοξη» ή «αντικανονική»). Έτσι οι Τουρκοκύπριοι αποτελούν λ.χ. ενεργό αντινομιστική μειονότητα, ενώ οι Κων/πολίτες δια της Συνθήκης της Λωζάννης αποτέλεσαν παθητική μειονότητα, αφού η Τουρκική εξουσία ήταν πανίσχυρη ως αποτέλεσμα της Μικρασιατικής τραγωδίας.

2 α. Άρθρα Συνθήκης της Λωζάννης που κατοχυρώνουν μειονοτικό χαρακτήρα Κων/πολιτών (περιληπτικά) (24)

Άρθρο 37: Η Τουρκία αναλαμβάνει να τηρεί τ' άρθρα 38 και 44, που θεωρούνται θεμελιώδεις νόμοι και κανείς νόμος ή ρύθμιση δύνανται να υπερσχύσουν αυτών.

Άρθρο 38: Ελεύθερη άσκηση λατρείας δημόσια ή ιδιωτικά.

Άρθρο 39: Οι Τούρκοι υπήκοοι- μη Μουσουλμάνοι απολαύουν των ιδίων αστικών- πολιτικών δικαιωμάτων με τους Μουσουλμάνους. Όλοι ανεξαρτήτως θρησκείας είναι ίσοι ενώπιον των νόμων. Κανένας δεν θα εμποδίσει τη χρήση οιασδήποτε γλώσσας στους δημόσιο ή ιδιωτικό τομείς. Παρά την επίσημη Τουρκική γλώσσα, οι μη ομιλούντες τα Τουρκικά μπορούν να χρησιμοποιούν προφορικά τη γλώσσα των ενώπιον της Δικαιοσύνης.

Άρθρο 41: Επιτρέπεται η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας στα σχολεία των μειονοτήτων. Αυτό δεν

24.Alexandris, A, (1992), σσ 320-323 Δάμτσας, Νικόλ. (1982), Η αγωνία της Κων/πόλεως, εκδ. Εφημερ. «Ο Πολίτης», Αθήνα, σσ. 95-99

αποκλείει και την υποχρεωτική εκμάθηση της Τουρκικής. Οι μειονότητες πρέπει ν' απολαύουν δικαίων επιχορηγήσεων από το Δημόσιο για εκπαιδευτικούς, θρησκευτικούς κ.α. σκοπούς.

Άρθρο 42: Θέματα Οικογενειακού Δικαίου ή προσωπικής θέσης (Status) θα ρυθμίζονται βάσει των μειονοτικών συνηθειών. Η Τουρκική κυβέρνηση οφείλει να προστατεύει Συναγωγές, Εκκλησίες, Κοιμητήρια κ.λ.π.

Άρθρο 43: Μη Μουσουλμάνοι δεν θα εξαναγκάζονται να εκτελέσουν νόμο, που αντίκειται στις θρησκευτικές τους παραδόσεις, πλήν εκείνων των υποχρεώσεων των αφορωσών όλους τους υπηκόους, ανεξαρτήτως θρησκεύματος.

Άρθρο 44: Όλα τ' ανωτέρω άρθρα συνιστούν υποχρεώσεις και τίθενται υπό την εγγύηση της Κ.Τ.Ε. Δεν δύνανται να μεταβληθούν, χωρίς τη συναίνεση της πλειοψηφίας του Συμβουλίου της Κ.Τ.Ε. Η Τουρκία συμφωνεί ότι οιαδήποτε διαφορά γνώμης ως προς τ' άρθρα μεταξύ αυτής και των υπογραφουσών τη Συνθήκη χωρών, θα μπορούσε ν' αποτελέσει θέμα προσφυγής στο Διαρκές Δικαστήριο Διεθνούς Δικαιοσύνης.

Άρθρο 45: Ό,τι ισχύει για τους Κων/πολίτες ως μειονότητα, το ίδιο επιβάλλεται και για τους Μουσουλμάνους Αυτ. Θράκης.

β. Ορισμός Κοινωνικού αποκλεισμού(25): Η έννοια του χρησιμοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα για α' φορά το 1989 σ' επίσημο κείμενο. Εκφράζει νέες μορφές αποστέρησης και σημαίνει, κυρίως, την ύπαρξη ηθελημένων ή μη περιορισμών πρόσβασης στα κοινωνικά δικαιώματα. Αφορά στις σχέσεις των ατόμων με τους θεσμούς ή μηχανισμούς παραγωγής και διανομής των πόρων στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Ωστόσο παρά την ασάφειά του- ο όρος διαφοροποιείται από τη φτώχεια, που προϋποθέτει ανεπάρκεια εισοδήματος, ενώ ο «κοινωνικός αποκλεισμός» περιλαμβάνει τις

25. Καβουνίδη, Τζ. (1996), έννοια, κοινοτικές πρωτοβουλίες, Ελληνική εμπειρία σσ 49-54, Διαστάσεις Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Ελλάδα, ΕΚΚΕ, Αθήνα.

διαστάσεις της απασχόλησης, στέγασης, εκπαίδευσης, υγείας ή των υπηρεσιών.

γ.Οι Κων/πολίτες- θύματα του «κοινωνικού αποκλεισμού» (26): Έτσι εφαρμόζοντας την έννοια αυτή αναδρομικά, καθώς ήταν Μειονότητα με την Συνθήκη της Λωζάννης(1923), θα παραθέσουμε ενδεικτικά περιπτώσεις διακρίσεων σε βάρος τους. Σημειώνουμε ότι η Ελληνική μειονότητα αριθμούσε πληθυσμό 200.000 την εποχή, υπογραφής της Συνθήκης της Λωζάννης, όπως είχε παραδεχθεί ο Ισμέτ Ινονού (πρακτικά, τόμος 1, σελ. 172), ενώ το 1988 αριθμούσε 4.000.

Έτσι (1): Το 1927 απαγορεύεται οι Έλληνες και Χριστιανοί να εκτελούν δημόσια τα θρησκευτικά και παραδοσιακά τους έθιμα.

(2) 1934: Έξω από τις Εκκλησίες απαγορεύεται η Ιερατική στολή-ράσο.(27) Βλ.ΔΑΜΤΣΑΣ ΝΙΚ. (1982) Η αγωνία της Κων/πόλεως, εκδ. εφημ. «Ο ΠΟΛΙΤΗΣ» σ.117

(3)1935: Φόρος 5% στα μειονοτικά Ιδρύματα (Νοσοκομεία, Σχολεία, Ορφανοτροφεία κ.λ.π.). Έτσι καταλαμβάνονται και δημεύονται πολλά ιδρύματα.(28)

(4)1941: Με το πρόσχημα της επιστράτευσης αποστέλλονται ομογενείς ηλικίας 25-45 ετών στην ανατ. Τουρκία σ' ειδικά στρατόπεδα για δήθεν «δημόσια έργα». Πολλοί πεθαίνουν από τις κακουχίες.

(5) Επιβάλλεται το «VARLIK VERGISI». Φορολογούνται αγρίως οι μη Μουσουλμάνοι κι' ιδιαίτερα οι Έλληνες. Όσοι δεν πληρώνουν, αποστέλλονται σε καταναγκαστικά έργα στα βάθη της Ανατολίας. Το VARLIK ακυρώθηκε στις 15 Μαρτίου 1944. 315.000.000 T.L. εισπράχθηκαν, εκ των οποίων τα 280.000.000 T.L. πληρώθηκαν από τις μειονότητες.

(6) Τα 65 μειονοτικά σχολεία μειώνονται σε 44 το

26.Κων/πολίτικα θέματα, Διμηνιαία Ενημερωτική Επιθεώρηση Συλλόγου Κων/πολιτών, Ιανουάρ.-Φεβρ. 1988, σ. 13, Αθήνα.

27.Alexandris, A, (1992) σσ 196-200

28. Alexandris, A, (1992) σσ 201-203

1947. (29)

(7) Το 1955(6/7 Σεπτ.) βανδαλισμοί λαμβάνουν χώρα στην Κων/πολη με πρόσχημα την έναρξη του Κυπριακού αγώνα(Ε.Ο.Κ.Α.).

Εκκλησίες καίονται, καταστήματα λεηλατούνται, σημειώνονται ανθρώπινες απώλειες. Οι ζημιές ανέρχονται σε 60.000.000 δολ. (165.000.000) T.L.(30)

(8) 1964: Απελαύνονται 12.000 Έλληνες υπήκοοι.Μαζί τους εξαναγκάζονται σε φυγή πενταπλάσιο Τουρκικής υπηκοότητας. Κατά το διάστημα αυτό έκλεισαν 100 επιχειρήσεις Ελλήνων υπηκόων με κεφάλαιο 500.000.000 δολ.

(9)1967: Ο νόμος 903 επιβάλλει πρόσθετο φόρο 5% επί των μειονοτικών ιδρυμάτων. Αντικατέστησε αυτόν του VAKIF του 1949. Ο νόμος απαγόρευε στις μειονότητες να έχουν κοινοτική περιουσία.(31)

(10) 1971: Οι Τούρκοι κλείνουν τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης.

(11) 1974:Η Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο δημιουργεί κλίμα κατατρομοκράτησης των εναπομεινάντων 8.000 Ελλήνων Κων/πολης. Οι Έλληνες ομογενείς δεν τολμούν δημοσίως να μιλήσουν Ελληνικά.

(12) 1978: Το νοσοκομείο του Balıklı στερήθηκε των δωρεών του από εμπόρους Κων/πολίτες.

(13) 1985: Κατεδαφίζεται η Χριστιανική Εκκλησία του Αγ. Γεωργίου Μακροχωρίου με το πρόσχημα της διάνοιξης δρόμου.

(14) 1987: Μνήματα Ελλήνων λεηλατούνται, χωρίς οι

29.Alexandris, A, (1992),σσ 211-215,

-Σαρρής, Ν,(1992), Εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην α' Τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος σσ 290-303, ΤΟΜ. 1^{ος}, Αθήνα.

30.Alexandris, A, (1992), σσ. 256-260

-Αποστολίδης, Ν,(1996), Αναμνήσεις από την Κων/πολη-Εισαγωγή Ν. Σαρρής, τροχαλία, σ. 238, Αθήνα.

-Καλούμενος, Δ, (1978), Η Σταύρωση του Χριστιανισμού, Βραβείον Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα.

31. Alexandris, A, σσ. 280-291

Τουρκικές αρχές να λαμβάνουν μέτρα προστασίας των ιερών χώρων (32).

Και πιο πρόσφατα έχουν σημειωθεί περιστατικά καταπάτησης των μειονοτικών δικαιωμάτων, αλλ' η εδώ παράθεση των ανωτέρω είναι ενδεικτική μόνο και μερική.

5.1 Πληθυσμιακή σύνθεση της Κων/πολης από τις αρχές του 20^{ου} αι.-σήμερα

Δεν νοείται μελέτη της νεώτερης Ιστορίας της Κων/πολης, χωρίς την παρακολούθηση της σταδιακής πληθυσμιακής συρρίκνωσης του Ελληνικού της στοιχείου. Η αστικοποίηση λόγω ανάπτυξης του εμπορίου και των οικονομικών σχέσεων με την Ευρώπη μετά το 1838 οδήγησε σε μετανάστευση πληθυσμού από την αγροτική ενδοχώρα προς τις παράκτιες πόλεις. (33)

Οι απογραφές των ετών 1844 και 1857 έδειξαν ότι η πλειονότητα των μεταναστών στην Κων/πολη ήταν μη Μουσουλμάνοι ασχολούμενοι μ' εμπορικές δραστηριότητες. Οι Έλληνες μετανάστες δεν ήταν μόνον Οθωμανοί της υπαίθρου, αλλά και πολίτες του Ελληνικού Βασιλείου, ειδικά μετά τις μεταρρυθμίσεις των ετών 1839 και 1851. Οι Ελλαδίτες Έλληνες (Hellene Greeks) είχαν πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες επιχειρηματικής δράσης στην Πόλη απ' ότι στο ανεξάρτητο μικρό Ελληνικό κράτος. Λόγω μη αξιόπιστων στατιστικών ο υπολογισμός του ακριβούς πληθυσμού της Πόλης ήταν σχεδόν αδύνατος.

Η α' επιστημονική απογραφή έγινε το 1927, ενώ οι προσπάθειες αφ' ενός των Οθωμανών το 1881/2-1893 και του Πατριαρχείου Κων/πόλεως το 1910-12 ήταν φιλότιμες.

Παρατίθενται έξι (6) απογραφές μεταξύ των ετών 1844-1914, που έγιναν βάσει των επισήμων αρχείων του Οθωμανικού πληθυσμού. (34)

32. Alexandris, A, σσ 305-307

33. Alexandris, A, σ. 49

34. Alexandris, A, σσ. 49-50

Έτος	Μουσουλμάνοι	Μη Μουσουλμάνοι	Σύνολο
1844	102.532	111.160	213.692 (άρρενες)
1857	112.162	124.162	236.092 (άρρενες)
1882	118.535	101.410	381.376
1885	384.410	488.655	873.565
1896	520.190	510.040	1.030.234
1914	520.434	389.553	909.987

Στην Πόλη υπήρχαν Έλληνες υπήκοοι ανερχόμενοι στις 65.000 το 1912. Ένας Τούρκος συγγραφέας διαιρεί τον πληθυσμό της Πόλης βάσει θρησκευτικών κριτηρίων. Από τους 1.052.000 κατοίκους υπήρχαν 236.000 Έλληνες Ορθόδοξοι και 581.000 Μουσουλμάνοι. Άλλες εκτιμήσεις ανεβάζουν Έλληνες Κων/πολης ανάμεσα στα έτη 1870-1890 στις 180-230.000. Οι Οθωμανικές στατιστικές του 1910-11 αναφέρονταν σε 330.906 Έλληνες (260.000 στην Ευρωπαϊκή πλευρά της Πόλης και 70.906 στην ασιατική). Οι πατριαρχικές σε σύνολο 309.657 Ελλήνων το 1912.

Στις παραμονές των Βαλκανικών πολέμων (1912-13) ο Ελληνικός πληθυσμός της μείζονος Κων/πολης ήταν περί τις 330-350.000. Έτσι συνυπήρχαν Έλληνες και Τούρκοι, χωρίς ωστόσο να επέλθει αφομοίωση του ενός από το άλλο στοιχείο. (35)

Κατά την απογραφή του 1920 ο πληθυσμός των τεσσάρων Ελληνικών νομών (Αδριανούπολης, Καλλίπολης, Ραιδεστού και 40 Εκκλησιών) ανερχόταν σε 493.287 άτομα (36) Ο Μούτσογλου αναφέρει (37) 450.000 Έλληνες το 1919. Έτσι οι Κων/πολίτες Χριστιανοί, ήταν περί τις 500.000 το 1922 (38). Μετά

35. Alexandris, A, (1992), σσ 50-51

36. Σαρρής, Νεοκλής, εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην Α' Τουρκ. Δημοκρατία, Γόρδιος, 1992, Αθήνα, σσ 18-19, Τομ. 1^{ος}

-πληθυσμιακά στοιχεία του 1918 στο Παπαμιχαλόπουλος, Κ, Η Κων/πολις Ελληνική, 1920. Εκδ. ΙΒ Βάρτσου, Αθήνα, σσ 158-159

37. Μούτσογλου, Β, (1998) Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, Παπαζήσης, σ. 212, Αθήνα.

38. Alexandris, A, (1992) σ. 80

την κατάρρευση του Μετώπου (Αυγ.-Σεπτ.1922) και στο διάστημα Οκτ.-Δεκ.1922 περί τις 50.000 ευπορότατοι μη Μουσουλμάνοι εγκατέλειψαν την Πόλη. Ο Βρετανός πρεσβευτής Harold Rumbold ανέφερε ότι τουλάχιστον, 3.000 Έλληνες ημερησίως εγκατέλειπαν την Κων/πολη. Όλοι αυτοί με διαβατήρια ή βίζες κατέφθαναν στην Ελλάδα. Γι' αυτό μετά το 1923, 110.000 παρέμειναν στην Πόλη (39). Βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης για την ανταλλαγή πληθυσμών (30 Ιανουαρίου 1922) εξαιρέθηκαν κι' εκδιώχθηκαν ως εγκατασταθέντες μετά τις 30 Οκτ. 1918 στην Πόλη περί τους 38.000 Έλληνες. Σύμφωνα με Βρετανικούς υπολογισμούς ο Ελληνικός πληθυσμός της Πόλης ήταν περί τις 300.000 το 1914 και 400.000 το 1922 (Alexandris, A, 1992, σσ 95-96).

Κατά το Οικουμενικό Πατριαρχείο το Μάρτιο του '23 υπήρχαν 250.000 Έλληνες στην Πόλη, ενώ γύρω στις 150.000 είχαν φύγει. (40)

Ο *Economiste d' Orient* ανέφερε σύμφωνα μ' εκτιμήσεις του Υπουργείου Εσωτερικών της Τουρκίας ότι εγκατέλειψαν την Πόλη 188,681, από τα προάστια 61,094 κι' άλλοι μη Μουσουλμάνοι 150,076. Η περιουσία των μη Μουσουλμάνων (399,856) ανερχόταν σε 143 εκατ. Τ.Λ. (Τουρκικές Λίρες) (41). Το 1927 οι Τούρκοι εξεδίωξαν άλλες 20.000 Κων/πολίτες με το πρόσχημα ότι δεν μπορούσαν ν' αποδείξουν το σκοπό της εγκατάστασής τους. (42)

Πυρκαϊά στη συνοικία των Ταταύλων τον Ιανουάρι. 1929 είχε ως αποτέλεσμα ν' αποτεφρωθούν 400-500 Ελληνικά σπίτια και να περιοριστεί ο πληθυσμός τους στις 7.000 (43).

Τον Ιούνιο του 1924 σύμφωνα με τα Τουρκικά στατιστικά στοιχεία η Κων/πολη είχε: 1.065.866

39. Μούτσογλου, Β, (1998) Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, Παπαζήσης, σσ. 227-230 Αθήνα

40. Alexandris, A, (1992) σσ 103-104 - Μούτσογλου, Β, (1998), Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, σσ 227-230

41. Alexandris, A, (1992) σ. 107

42. Alexandris, A, (1992) σ. 130

43. Alexandris, A, (1992) σ. 141

κατοίκους, από τους οποίους οι 656,281 Μουσουλμάνοι, 279,788 Έλληνες, 73,407 Αρμένιοι και 56,390 Εβραίοι.

Βάσει της γενικής απογραφής του 1927 ο πληθυσμός βιλαετίου Πόλης ήταν 806,993, ενώ η Πόλη είχε 699,602 κατοίκους. Οι 100,214 δήλωναν Χριστιανοί Ορθόδοξοι, 91,907 Ελληνόγλωσσοι και 26,419 Ελληνικής υπηκοότητας. Οι Ορθόδοξες ενορίες είχαν περί τους 110.000 Έλληνες Τούρκικης υπηκοότητας.

Η μεικτή Επιτροπή του 1934 αναφέρεται σε 111.200 Έλληνες εκ των οποίων 73.000 με Τουρκική υπηκοότητα, άλλες 30.000 μη ανταλλάξιμοι με Ελληνική υπηκοότητα και 8.200 ήταν Έλληνες της Τμβρου και Τενέδου, που εξαιρέθηκαν της ανταλλαγής πληθυσμού το 1923(44). Δυο χρόνια πριν, το 1932 λόγω της διεθνούς κρίσης Τουρκία επεφύλαξε ένα σύνολο επαγγελματιών μόνο σε Τούρκους υπηκόους.

Το μέτρο επηρέασε Κων/πολίτες Ελληνικής υπηκοότητας κι' αφορούσε τ' αστικά επαγγέλματα. Ο νόμος τέθηκε εν ισχύι στις 26 Ιουλ. 1934. 2.000 τότε εγκατέλειψαν την Πόλη. Το 1927 υπήρχαν 26.431 Έλληνες υπήκοοι, ενώ το 1935 17,642(45).

Το 1935 υπήρχαν 125,046 Ελληνοορθόδοξοι, εκ των οποίων 108,725 ήταν Ελληνόγλωσσοι, ενώ το 1945 οι Ορθόδοξοι σύμφωνα με την επόμενη Τουρκική απογραφή ήταν 103,839. Εξ αυτών οι 88,680 δήλωναν Έλληνες, 8.124 Τμβριοι και Τενέδιοι και 13,598 Κων/πολίτες Έλληνες υπήκοοι. (46)

Ο Αλ. Πάλλης, μέλος της Ελληνικής Πρεσβείας του Λονδίνου δήλωσε το 1945 ότι η Πόλη είχε τότε πληθυσμό 80.000 Ελλήνων. (47)

Σύμφωνα, ακόμη, μ' επίσημους Τουρκικούς υπολογισμούς υπήρχαν 26.431 Κων/πολίτες μ' Ελληνικό διαβατήριο στην Πόλη το 1927, 17,672 το 1935, 13.598 το 1945, 11.879 το 1955 και 10.488 το 1960.

44.Alexandris,A, (1992), σσ. 142-143

45.Alexandris,A, (1992), σσ. 184-185

46.Alexandris,A, (1992), σ. 191

47.Alexandris,A, (1992), σ. 239

Οι Κων/πολίτες με Τουρκικά διαβατήρια ήταν οι etablis. Το Ελληνικό διαβατήριο είχαν, επειδή οι πρόγονοί τους ήλθαν από περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που μετά το 1821 ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα.(48)

Άλλοι 5.000 Έλληνες υπήκοοι απελάθηκαν στις 19 Απριλ. 1965, ενώ το Σεπτέμβριο άνω των 6.000 Ελλήνων υπήκοων εκδιώχθηκαν από την Τουρκία(49). 12.000 απελάθηκαν το 1964-5 (Αποστολίδης, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη σς 238-39).Έτσι βάσει του κάτωθι πίνακα παρατηρείται μείωση του Ελληνικού στοιχείου της Πόλης(50).

Έτος	Ελληνόγλωσσοι	Ορθόδοξοι
1935	108,725	125,046
1945	88,680	103,839
1955	80,000	86,655
1960	65,000	106,611
1965	48,000	76,122

Τέλος διαφωτιστικά είναι και τα στοιχεία, που παραθέτει ο καθηγητής του Παντείου Παν/μίου Ν. Σαρρής(51). Ο πληθυσμός της Κων/πολης διαμορφώνεται ως εξής:

Έτη	Σύνολο	Μουσουλμάνοι	Σύνολο Έλληνες	Σύνολο%
1920	806.000	450.500	55,8%	235.000 29,1
1927	690.857	468.320	67,8%	126.890 18,3
1935	741.048	523.868	70,7%	89.655 12
1950	904.296	755.400	83,5%	65.800 7,2
1979	2.634.000	2.595.500	98,5%	4.400 0,16
1989	7.800.000	7.760.000	99,5%	2.500 0,032

48.Alexandris,A, (1992) ,σ.281

49.Alexandris,A, (1992) ,σσ 283-285

50.Alexandris,A, (1992) ,σ.291

51.Σαρρής, Ν.(1992) Εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην α' Τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, Αθήνα, σ.230 ΤΟΜΟΣ 1^{ος}

2. Κοινωνική διαστρωμάτωση της Πόλης από το β' ήμισυ 19^{ου} αι. - 1922- Ασχολίες

Η Πόλη διοικείτο από δύο ομάδες (52). (α), Τους αξιωματούχους του Σουλτάνου, πολιτικούς και στρατιωτικούς και 2. τους θρησκευτικούς, που εφάρμοζαν τον Ισλαμικό Νόμο.

(β) Οι μη δούλοι διακρίνονταν (I) σε Μουσουλμάνους, (II) Ραγιάδες. Οι Μουσουλμάνοι, επίσης, διαιρούντο σε προνομιούχους και μή. Οι μη Μουσουλμάνοι δεν στρατεύονταν, δεν φοιτούσαν σε ανώτατες πολιτικές και στρατιωτικές σχολές και δεν κατείχαν αξιώματα τους πρώτους αιώνες της Οθωμανικής κατάκτησης.

Για 15 αιώνες η Πόλη ήταν μητρόπολη του Γένους. Μέχρι το 1922 η Κων/πολη ήταν το πολυπληθέστερο αστικό κέντρο. Λίγο πριν, σε πληθυσμό 1.000.000, οι 400.000 περίπου ήταν Έλληνες (53).

Ο α' εποικισμός της έγινε με απόφαση του Μεχμέτ του Β' από τα νησιά του Αιγαίου, την Πελοπόννησο, Καππαδοκία, Θράκη, Μακεδονία την επόμενη της Άλωσης.

Η εγκατάσταση στην Πόλη σήμαινε κοινωνική καταξίωση. Γαλατάς στο Γαλατά ή κουλουράς στην Πόλη συνεπαγόταν κοινωνική άνοδο. Το μεταναστευτικό ρεύμα στην Πόλη υπήρξε καθ' όλο το 19^ο αι. Οι Έλληνες αποτελούσαν το 35% του συνόλου, το 45-50% Μουσουλμάνοι, 10% Αρμένιοι κι' οι υπόλοιποι Εβραίοι και ξένοι. Η Πόλη χωριζόταν σε συνοικίες ανάλογα με το θρήσκευμα/ εθνότητα των κατοίκων. Υπήρχαν κάτοικοι (54) από τα νησιά του Αιγαίου, τα Πριγκηπόννησα, ειδικά τη Χάλκη. Ήταν ο «Ανδρομαχαλάς» (εξ Άνδρου), οι Κεφαλλονίτες, εγκαταστάθηκαν κυρίως, στο Γαλατά. Οι Καππαδόκες (Καραμανλήδες) ιδίως στα ψωμαθεία, οι Ευρυτάνες στο Μακροχώρι («Λεύκωμα της αδελφότητας των εν Κων/πόλει Ευρυτάνων 1812-1920, εκδ. Αδελφότητας

52. Μούτσογλου, Β, (1998) Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, σσ 13-15 53. Σαρρής, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη Τροχαλία, Αθήνα. 54. Σαρρής, Ν, (1996) Εισαγωγή, σσ 15-63 στο βιβλίο του Ν. Αποστολίδη «Αναμνήσεις από την Πόλη»

Μικροχωριτών Ευρυτανίας, Αθήνα 1986 (σσ 5-7). Υπήρχαν Δωδεκανήσιοι (55), κυρίως Καλύμνιοι, και οι Λέριοι. Οι προερχόμενοι από το Ικόνιο εγκαταστάθηκαν στο Κοντοσκάλι. Οι Πόντιοι ασχολούνταν με τη βιοτεχνία χάλκινων ειδών. Οι Χιώτες είχαν το εμπόριο των εσπεριδοειδών, οι Μικρασιάτες της Πόλης εμπορεύονταν τα όσπρια, το βούτυρο και τα έλαια (Αποστολίδης, Ν, (1996), Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, Αθήνα σσ 66-67).

Κατά το διάστημα 1855-1860 παρατηρείται σύγκρουση των Νεοοθωμανών λογάδων με τους «Γέροντες». (56) Ο Ελληνισμός της Πόλης ενισχύεται από δυναμικά στελέχη από την Ήπειρο, τα νησιά του Αιγαίου, την Καππαδοκία. Οι νέοι αυτοί Κων/πολίτες απασχολούνται ως Κληρικοί ή με αστικές δραστηριότητες. Στα μέσα του 19^{ου} αι. Ο Ελληνικός πληθυσμός ήταν 230.000 από το 1.000.000 (57) Σπουδαία θέση κατείχαν οι νησιώτες οι Ηπειρώτες κι' οι Καππαδόκες. Η εφημερίδα «Βυζαντίς» έλεγε ότι οι Έλληνες της Πόλης ελέγχουν το εμπόριο από την Κων/πολη μέχρι το Δούναβη και από το Βόσπορο μέχρι την Τραπεζούντα. Οι Ρωμιοί χρησιμοποιούνται από τους Οθωμανούς σε διοικητικές θέσεις. Στο Μακροχώρι π.χ. έφθασαν μετά το 1821 Επτανήσιοι, κυρίως εξ Ιθάκης(58). Τα 3/5 του Μακροχωρίου είναι ομογενείς, το 1/5 Τούρκοι και το υπόλοιπο Αρμένιοι κι' Ευρωπαίοι. Η αστική τάξη σχηματίζεται μετά το 1870-80. Στο Σταυροδρόμι διέμεναν Έλληνες, που μιλούσαν και τα Γαλλικά(59). Μικροκαταστήματα μόνο είχαν στην Πόλη οι Τούρκοι. Τα μεγάλα οικοδομήματα του Σταυροδρομίου ήταν Ελληνικά, ακόμη και στις Τουρκικές συνοικίες. Οι παντοπώλες ήταν Ρωμιοί. Οι Τουρκαλβανοί λαχανοπώλες διαλαλούσαν τα εμπορευματά

55.Μούτσογλου, Β, (1998), Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-

1922 σσ 82-83 56.Μούτσογλου, Β, (1998), σσ 105-106

57. Μούτσογλου, Β, (1998), σσ 141-143 58.

Χαλκούση, Ε, Γ' έκδοση, Κάκτος, σσ 11-15, Αθήνα

59. Παπαδόπουλος Στ., (1978), Αναμνήσεις, από την Πόλη, έκδοση Σωματείου Ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας, σ.26 Αθήνα

τους στα Ελληνικά. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η Κων/πολη ήταν μία πολυεθνική πόλη. Στο Ελληνικό στοιχείο παρατηρείται άνοδος το β' ήμισυ του 19^{ου} αι. Κατά τον Εξερτζόγλου, Χ, «Πόλη και Παιδεία», εκδ. Ελληνικά γράμματα, Σύλλογος Κων/πολιτών, Αθήνα 1997, σσ 155-178, υπήρχαν στην Πόλη δύο βασικές ομάδες: η ανώτερη επιχειρηματική κι' η μεσαία. Η πρώτη σχηματίστηκε μετά το 1840 και πέραν του ελεύθερου εμπορίου ασχολείται με τις τραπεζικές δραστηριότητες, δανείζοντας το Οθωμανικό κράτος.

Οι Ζαρίφηδες, Ζαφειρόπουλοι, Ευγενίδηδες κ.λ.π. συγχρωτίζονται με την Οθωμανική γραφειοκρατία και τα μέλη των ανωτέρων τμημάτων της αρμενικής και Εβραϊκής μειονότητας. Από την άλλη συμβάλλουν και στην εκπαιδευτική αναβάθμιση της Ελληνικής, κυρίως, κοινότητας. Η μεσαία αστική τάξη απαρτίζεται από γιατρούς, δικηγόρους κ.α. αστικά επαγγέλματα.

Η κοινωνική διαστρωμάτωση στις αρχές του 20^{ου} αι. έχει αναπτυχθεί στην Πόλη. Οι μεσοαστοί δεν επιθυμούν τόσο την πρόσβασή τους στη ανώτερη επιχειρηματική μερίδα, όσον την ανάδειξή τους μέσω της συμμετοχής σε πολιτισμικούς, εξωραϊστικούς κ.α. συλλόγους. Αναπτύσσεται μάλιστα μία διαμάχη ως προς την εισαγωγή των ξένων γλωσσών στα Ελληνικά σχολεία. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Πατριαρχείου απέκλειαν την γλωσσομάθεια. Η ανώτερη αστική τάξη φοιτά σ' ευρωπαϊκά σχολεία, όπως η Ροβέρτειος και το Βρετανικό Σχολείο. Τα μεσαία στρώματα προσδιορίζουν την κοινωνική τους φυσιογνωμία με την πρόσβασή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Έτσι οι Έλληνες ήταν έμποροι, μεσίτες, δανειστές, ανώτεροι υπάλληλοι, ως αποτέλεσμα της Αγγλοοθωμανικής Συνθήκης του 1838(60). Στρέφονταν στην εξαγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ευρώπη και την εισαγωγή μηχανημάτων.

Οι τραπεζίτες του Γαλατά ήταν Έλληνες κι' Αρμένιοι δανειστές της Υψηλής Πύλης κατά την περίοδο του Abdul Hamid (1876-1909). Ο Ζαρίφης ήταν

60. Alaxandris, A, (1992), σσ 31-32

ο οικονομικός σύμβουλος του Σουλτάνου Hamid. Έλληνες κι' Αρμένιοι ασκούσαν τα ελευθέρια επαγγέλματα ως γιατροί, δάσκαλοι, μηχανικοί κ.λ.π. Ακόμη ως βιομήχανοι, εργαζόμενοι σ' Ευρωπαϊκές Τράπεζες, στους σιδηροδρόμους. Όλοι αυτοί είναι μεσοαστοί. Διακρίθηκαν επίσης στην επινοικίαση φόρων και στην εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων κι' αλυκών(61).

Ήταν λοιπόν , οι Έλληνες της Πόλης αστοί και επιδόθηκαν στη συντεχνιακή οργάνωση, αφού οι Συντεχνίες εξέλεγαν τον Πατριάρχη μαζί μ' επιφανείς εμπόρους και Φαναριώτες. Νοσοκομεία ιδρύονται από συντεχνίες, όπως του Βαλουκλή από τους παντοπώλες. Ωστόσο, οι αστοί δεν είχαν δική τους πολιτική έκφραση. Γι' αυτό κέντρο πολιτικής αναφοράς ήταν η Αθήνα. Έτσι δημοσιογράφοι, διανοούμενοι, καλλιτέχνες καταφεύγουν εκεί. Το 1912-13 το 65-70% της οικονομικής ζωής της Αυτοκρατορίας ήταν συγκεντρωμένο στην Πόλη. Το 60% των εργαζομένων στη Βιομηχανία ήταν Έλληνες. Το εργατικό κίνημα, οι συνδικαλιστικές ενώσεις, τα εργατικά σωματεία σε μεγάλο βαθμό στελεχώνονταν από Έλληνες.(62)

Η επένδυση κεφαλαίου έχει ως εξής στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1914: Έλληνες :50%, Αρμένιοι:20%, Τούρκοι 15%, Εένοι:10%, Εβραίοι:5%. Έτσι ο έλεγχος της οικονομικής δραστηριότητας από τους Χριστιανούς Οθωμανούς προκάλεσε τον οικονομικό εθνικισμό των Νεοτούρκων.(63)

Πολλές ξένες Τράπεζες, όπως οι «Λυωνικής Πίστεως», Οθωμανική, Γερμανοανατολική κ.λ.π. διευθύνονταν από Έλληνες. Ξενοδοχεία, εστιατόρια, ζυθοπωλεία κ.λ.π. είναι στα χέρια Ελλήνων. Γύρω στις 500.000 άνθρωποι μιλούσαν τα Ελληνικά στην Πόλη, ακόμη κι' Άγγλοι, Γάλλοι, Σλαβογενείς,

61. Μούτσογλου,Β, 1998, σ. 34 62. Σαρρής, Ν, (1996) Εισαγωγή σ.σ. 15-63 στο βιβλίο του Αποστολίδη, Ν, αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, Αθήνα. 63. Alexandris,Α, σ.σ. 31-32 - Σαρρής, Ν, (1992), Εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην α' Τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, σ.153, Αθήνα, Τομ. 1^{ος}

Αρμένιοι, Εβραίοι. (64)

Τα 9/10 των ιατρών της Πόλης ήταν Έλληνες. Πολυπληθείς οι δικηγόροι, βιομήχανοι, τραπεζίτες και ναυτικοί. (65)

Ωστόσο οι Κων/πολίτες διακρίθηκαν και στις συντεχνίες, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω. Οι πιο μεγάλες ήταν των παντοπωλών, σαράφηδων (τραπεζιτών), κτιστών, κηπουρών, καπνοπωλών. Επίσης, τα «ρουφέτια» των τσοχατζήδων, αμπατζήδων (πλεκτών μάλλινων υφασμάτων), χεταϊτζήδων (μεταξοπωλών) ήταν σημαντικά. (66)

Οι καπνοπώλες υπερέβαιναν τις 13.000 έγραφε ο Πασπάτης το 1862. Οι λεβητοποιοί κι' οι βαμβακάδες προέρχονταν από την Τραπεζούντα, οι κρεοπώλες, οικοδόμοι, αμαξηλάτες από τα Ιωάννινα, οι γαλατάδες κι' οι μεταφορείς νερού ήταν Ηπειρώτες. Οι παντοπώλες κατάγονταν από την Καραμανία, οι λαδέμποροι από την Μυτιλήνη, οι «μπαχτσεβαναίοι» (κηπουροί) ήταν Χιώτες. Κατά τον Πασπάτη (1862) 41 συντεχνίες ήταν αμιγώς Ελληνικές, άλλες μεικτές (Τούρκοι, Έλληνες, νησιώτες) και ρουμελικές (Ρουμελιώτες, Έλληνες και Βούλγαροι)

Η συντεχνία των γουναράδων ήταν η πλουσιότερη, κατά τον Πασπάτη. Ο Σκαρλάτος Βυζάντιος ανέφερε ότι «ουδείς των Οθωμανών ήτο γουναράς». Σημαντικά ήταν και τα ποσά που εισέπρατταν οι ναοί από τις πανηγύρεις των «εσναφίων». Τα «συστήματα των Αμπατζήδων» (ραπτών) φρόντιζαν το Ιερό προσκύνημα της Ζωοδόχου Πηγής του Βαλουκλή. (67)

Την ζωή στην Πόλη και στα Πριγκηπόνησα περιγράφει ο Ι.Ν. Καραβίας: Μόλις αποβιβαζόταν κανείς στο τελωνείο της Πόλης έβλεπε πλήθος

64. Παπαμιχαλόπουλος, Κ, (1920), Η Κων/πολις Ελληνική, εκδ. Βάρτσου σ.165, Αθήνα 65. Παπαμιχαλόπουλος, Κ, (1920), Η Κων/πολις Ελληνική, εκδ. Βάρτσου σ.160, Αθήνα 66. Μήλλας, Ακύλας, (1996) Σφραγίδες Κων/πόλεως, εκδ. «Η Μνημοσύνη» σ.σ.501, Αθήνα 67. Μήλλας, Ακύλας (1996), Σφραγίδες Κων/πόλεως, εκδ. «Η Μνημοσύνη» σ.σ. 578-584 και 626-27, Αθήνα

αχθοφόρων, ως επί το πλείστον Αρμενίων* υπήρχαν στενοί δρόμοι, λάσπες και σκυλιά. Μαζί με την Τουρκική γλώσσα άκουγε πλήθος άλλων γλωσσών και γρήγορα καταλάβαινε ότι ευρίσκεται σ' ένα κοσμοπολίτικο περιβάλλον. ΓΑΛΑΤΑΣ: Κέντρο των ναυτικών, τραπεζικών και εμπορικών συναλλαγών. Πολλά τα χάνια στο Γαλατά. Υπάρχουν χρηματιστήριο και πολλοί αργυραμοιβοί (σαράφηδες). Ο Γαλατάς ήταν κοσμοπολίτικο λιμάνι, το Πέραν αριστοκρατική συνοικία. Τα κτίρια του Σταυροδρομίου ήταν πέτρινα με πλίνθους. Στα Ταταύλα τα κτίρια ήταν ξύλινα κι' είχαν όλα ιδιοκτήτες.

Η Πόλη διέθετε μονοκατοικίες ξύλινες ή πέτρινες. Δεν υπήρχαν διαμερίσματα. Η όψη της άλλαζε 2-3 φορές ανά αιώνα λόγω πυρκαϊών. Μετά το 1821 ο Ελληνικός πληθυσμός εγκατέλειψε τη Βυζαντινή Παλαιά Πόλη κι' εγκαταστάθηκε γύρω από τα μέγαρα των πρεσβειών, όπου ζούσαν οι Φραγκολεβαντίνοι του Γαλατά (Μήλλας, Ακύλας(1996), Σφραγίδες Κων/πόλεως, η Μνημοσύνη σ.σ. 15-26, Αθήνα).

Η Κων/πολη ήταν κι' ιχθυότοπος, Έλληνες, Αρμένιοι κι' ενίοτε Εβραίοι ασχολούντο με την αλιεία. Υπήρχαν φούρνοι πολλοί και Τούρκοι κουλουροποιοί (σιμιτζήδες). Η ανώτερη και μεσαία αστική τάξη διέθεταν υπηρετικό προσωπικό κατ' οίκον. Κύρια ασχολία των γυναικών ήταν τα οικιακά και σπάνιζε η ενασχόλησή τους με την επιστήμη.

Η Κων/πολη δεν είχε ίδιον εμπόριο. Ήταν μεγάλο διαμετακομιστικό κέντρο εξαγωγής ταπήτων, αραβόσιτου, βρώμης. Ερχόταν δεύτερη μετά τη Σμύρνη. Οι Κων/πολίτες μεγαλοαστοί έκαναν την εξοχή τους στην Πρίγκηπο, ενώ στη Χάλκη τα μεσοαστικά στρώματα (68). Η Αντιγόνη προοριζόταν για τις λαϊκές τάξεις. Η Καθαρά Δευτέρα ήταν η γιορτή των Ταταύλων.

Τα πρώτα καζίνα κτίστηκαν στην Πρίγκηπο. Τα Πριγκηπόνησα είχαν πολλά δάση κι' οι Οθωμανοί δεν

68. Καραβίας, Ι.Ν, (1933), Άλλοτε και τώρα, Ήθη και έθιμα της Πόλης, τύποις «MERKEZ», Πόλη, σ.σ. 5,6-8, 28-31, 32-36, 45, 67-69, 97-98

τ' αγάπησαν, διότι δεν τα ήξεραν. (69) Στο β' ήμισυ του 19^{ου} αι. μια κοινωνία εκλεκτών και μορφωμένων ζει στη Χάλκη όπως κι' η θαλασσινή κοινωνία των εντοπίων. Υπήρχαν οι βραδινές διασκεδάσεις, «βεγγέρες». Η πρώτη δεκαετία του 20^{ου} αι. βρίσκει τη Χάλκη γοητευτική. «Είναι η σκέψη, η εργασία, ενώ η Πρίγκηπος ο θόρυβος, η ματαιότητα, η λάμπουσα πολυτέλεια», λέει ο Σκόκος το 1906. Υπάρχουν ξενοδοχεία ευπρεπή, καθαρά κουρεία, πυκνά ξύλινα οικήματα, οι εργάτες, μικροεπαγγελματίες κι' οι αλιείς. Μετά το σεισμό του 1894 η Χάλκη κτίσθηκε ωραιότερη. Το χειμώνα του 1922 πείνα κι' αθλιότητα πλήττουν τις φτωχογειτονιές της Χάλκης.

Όταν ανταλλάχθηκαν οι πληθυσμοί, οι ψαράδες φοβισμένοι μαζεύονταν τα βράδια στα γνώριμά τους μέρη. Ωστόσο τα περισσότερα καταστήματα εξακολουθούσαν να παραμένουν Ελληνικά. Όλοι οι Τούρκοι μιλούσαν την Ελληνική. Ο N.Gullen έλεγε: «οι παλιοί μπακάληδες ήταν όλοι Ρωμιοί, το ίδιο κι' οι κουρείς ή παντοπώλες».

«Πολλοί Χαλκινοί στην περίοδο του VARLIK οδηγήθηκαν στα βάθη της Ανατολίας για τη διάνοιξη δρόμων. Μετά την πυρκαϊά του 1925 κτίστηκαν όλα τ' ακαλαίσθητα κτίρια. Οι Χαλκινοί ήταν θαλασσινοί, όπως κι' όλοι οι κάτοικοι των Πριγκηπονήσων. Το επάγγελμα του βαρκάρη ήταν χαρακτηριστικό. Στην Πόλη υπήρχαν 25.000 καϊκτσήδες. Οι τελευταίοι ψαράδες ήταν το 1973» (70).

Οι κάτοικοι της Αντιγόνης ασχολούνται με την αλιεία. Περί τις 20 οικογένειες μετοικούν το χειμώνα στην Πόλη, διότι οι οικογενειάρχες επιδίδονται στο εμπόριο. (71)

69. Μήλλας, Ακύλας, «Πρίγκηπος», Μνημοσύνη, εκδ. «Μέλισσα», σ.σ. 359,439, 1988, Αθήνα. - Μήλλας, Ακύλας, (1992), Προποντίδα, Μια θάλασσα της ρωμιοσύνης, εκδ. Λούση Μπρατζιώτη, Αθήνα

70. Μήλλας, Ακύλας, (1984), Η Χάλκη των Πριγκηπονήσων, η Μνημοσύνη, εκδ. Άγρα σ.σ. 80, 94-95,259,269. 71. Χουρμούζης, Μ, (1869), Η νήσος Αντιγόνη, τυπογραφείο Ι.Α. Βρετού, Κων/πολη, σ. 41

Η παραλία των Πρίγκηπων μέχρι το 1955 ήταν γεμάτη Ελληνικά καταστήματα και πολυτελείς επαύλεις. (72)

Αθηναίος δημοσιογράφος, ο Φραγκούδης, γράφει το 1899: «Εις την Πρίγκηπον, εάν έλειπον μερικοί Τούρκοι στρατιώται της φρουράς και τα φέσια από τας κεφαλάς των ραγιάδων, θα ενόμιζε κανείς ότι ευρίσκεται εις την ωραιότεραν ευρωπαϊκήν ακτήν, π.χ. εις την Νίκαιαν ή κάπου αλλού της περιφέρειας Ριβιέρας». Στα χρόνια της ανακωχής (1918-22) η Πρίγκηπος είχε 15.000 μονίμους κατοίκους (73).

Αυτή ήταν η Κων/πολη. Πολυεθνική και κοσμοπολίτικη. Σε περιοχές, όπως τα Ταταύλα, το Φανάρι από το Τζιμπαλή μέχρι το Μακροχώρι ή το Κοντοσκάλι δεν ήξεραν τα Τουρκικά. Μετά την επανάσταση των Νεοτούρκων (1908) για α' φορά εισήρχοντο στην Τουρκική Βουλή ομογενείς εκ των οποίων μερικοί δεν γνώριζαν Τουρκικά (74). Από το άλλο μέρος άνω του 70% των Μουσουλμάνων ήταν αναλφάβητοι. Οι Τούρκοι, βέβαια, δεν είχαν εθνική συνείδηση, έλεγαν ότι είναι Μουσουλμάνοι ενώ οι Κούρδοι αποκαλούνται «Κιουρτι» κι' οι Αλβανοί «Αρναούτ». Οι Κούρδοι εκτελούσαν χρέη αχθοφόρων στο τελωνείο Κων/πόλεως. (75)

Οι Οθωμανοί μέχρι το 1922 δεν ήταν καλοί τεχνίτες, σ' αντίθεση με τους Έλληνες. Ήταν, κυρίως, στρατιωτικοί, δημόσιοι υπάλληλοι, αγρότες. (76)

Μια περιγραφή των Τούρκων ως λαού μας παρέχει ο Νίκος Αποστολίδης. Ως άτομα είναι πειθαρχικοί, καλοκάγαθοι. Σέβονται τους μεγαλύτερους και δη τους μορφωμένους (aydın). Ανταποδίδουν το καλό. Ως μάζα

72. Βολοβίνης, Ν. (1988), *Ήθελε να ζήσω*, εκδ. Χιωτέλλη Π. Αθήνα, σ.122 73. Μήλλας, Ακύλας (1988), *Η Πρίγκηπος, η «Μνημοσύνη»*, εκδ. Οικ. «Μέλισσα», Αθήνα, σ. 124 74. Αποστολίδης, Ν, *Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία*, Αθήνα, σ.300 75. Παπαδόπουλος, Στεφ, *Αναμνήσεις από την Πόλη*, σ.σ. 31-38, Αθήνα, 1978 76. Παπαδόπουλος Στεφ, *Αναμνήσεις από την Πόλη*, σ. 204

λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου παρασύρονται. Πιστεύουν σ' ό,τι τους λένουν τα ΜΜΕ, οι χοτζάδες κι' οι αξιωματούχοι. Οι Τούρκοι υποφέρουν, αν αντικρύσουν ένα σκυλί σκοτωμένο. Και τ' αντίθετο. Με μεγάλη χαρά κι' απάθεια σφάγιασαν 1.500.000 Αρμενίους και χιλιάδες Ποντίους. Ο συγγραφέας παραθέτει παραδείγματα καλοσύνης κι' ευγένειας των Τούρκων.

Οι σύγχρονοι, βέβαια, Τούρκοι μεταβαίνουν στο εξωτερικό, μορφώνονται και διακηρύσσουν ότι τρεις είναι οι πρώτες Δυνάμεις: Οι Η.Π.Α., Ε.Σ.Σ.Δ. και Τουρκία! Στη σχολή Εφέδρων Αξιωματικών διακηρύσσεται ότι οι μεγαλύτεροι εχθροί των Τούρκων είναι οι Ρώσοι και μετά οι Έλληνες. (77)

Σ' ένα άλλο σημείο του έργου του ο ίδιος συγγραφέας (78) αναφέρει ότι οι Τουρκάλες αγρότισσες αποκτούν 13-14 παιδιά, εκ των οποίων επιζούν τα 7-8. Τα 1955-1965 κάθε τοκετός κόστιζε 15 Τ.Λ. Τα κορίτσια εργάζονται στους αγρούς μέχρι τα 70 και παντρεύονται από τα 16. Πολλοί άνδρες νυμφεύονται με δύο ή τρεις γυναίκες υπό την ίδια στέγη.

Η μία ζυμώνει, η άλλη περιποιείται τα ζώα κι' η τρίτη τα παιδιά, ενώ ο άνδρας είναι ο «αφέντης του σπιτιού». Ο μέσος όρος ζωής των Τούρκων ήταν τα 36 έτη στα τέλη του 19^{ου} αι. Κατά τη δεκαετία του 1920 ανήλθε στα 58-60 έτη και στην περίοδο του 80 στα 60-70.

Η Κων/πολη σήμερα... (Ι) Πολυάνθρωπος ο Γαλατάς. Κατοικούσαν -πλήν των Ελλήνων- Εβραίοι έμποροι, φράγκοι. Τα μεγάλα καταστήματα, οι Τράπεζες κι' αποθήκες ανήκαν σ' Έλληνες κι' Ευρωπαίους. Το σπουδαιότερο προάστιο της Πόλης... τώρα άθλιο και οι δρόμοι... άθλιοι, βρώμικοι, μουντοί. (79)

II Μια Κυριακή στην Πόλη, 21 Αυγ. 1983 ... Έρημη η
77. Αποστολίδης, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, σ. 283-285
78. Αποστολίδης, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, σ.σ. 304-307, Αθήνα. - Για την Τουρκική οικογένεια το: Σαρρής, Ν(1990), Η οικογένεια στην Τουρκία, εκδ. Ρήσος, Αθήνα
79. Δρογκάρη, Μ, Κων/πολη, ω του Κων/νου Καλλίπολις, Γκοβόστης, Αθήνα, 1990, σ.59

μεγάλη οδός του Πέραν, βρώμικα κατηφορικά σοκάκια του Γαλατά... Φτώχεια παντού και κακομοιριά. (80)

Συμπεράσματα: (α) Η Κων/πολη, λοιπόν, ήταν πολυάνθρωπη μ' Έλληνες από τη Μ. Ασία, τα νησιά του Αιγαίου, του Ιονίου, την ηπειρωτική Ελλάδα. Όπου κατοικούσαν, δημιούργησαν συνοικίες, που θύμιζαν τον τόπο καταγωγής τους, π.χ. Ανδρομαχαλάς. (β) Ασχολούντο με τ' αστικά επαγγέλματα (Γιατροί, δικηγόροι, έμποροι, τραπεζίτες κλπ.) όχι γεωργοκτηνοτρόφοι. (γ) Το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου και της εργασίας ανήκε στους Έλληνες. Από τις 40 ιδιωτικές τράπεζες της Αυτοκρατορίας, οι 12 ανήκαν σ' Έλληνες, ενώ από τους 34 χρηματιστές, οι 18 ήταν Έλληνες (81). (δ) Τα Ελληνικά ομιλούντο από χιλιάδες ανθρώπων, ακόμη και Τούρκους της Πόλης.

(ε) Δεν μπορούσαν ν' ασχοληθούν με την πολιτική οι Κων/πολίτες, γι' αυτό κατέφευγαν στο Ελληνικό Βασίλειο δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, πολιτικοί κλπ.

(στ) Οι Τούρκοι της Πόλης μέχρι την επανάσταση των Νεοτούρκων (1908) θεωρούσαν εαυτούς «Μουσουλμάνους». Ήταν κυρίως, στρατιωτικοί, δημόσιοι υπάλληλοι κι' αγρότες. Ένα σημαντικό μέρος τους ήταν αναλφάβητοι. Η οικογένεια στην Τουρκία είναι εν πολλοίς πολυγαμική (οι άνδρες δύνανται να έχουν μέχρι και τρεις γυναίκες) κι' έντονα Πατριαρχική.

3 Σχολεία- Σύλλογοι- Ευαγή ιδρύματα- Εντυπα

α ΣΧΟΛΕΙΑ

Το εκπαιδευτικό σύστημα ήταν απόρροια του συντεχνιακού συστήματος του «Millet». Το 1870 υπήρχαν 105 σχολεία με 15.000 μαθητές. Το 1912 τα σχολεία ανέρχονταν σε 113. Υπήρχαν ιδιωτικά Λύκεια, που ειδικεύονταν στις ξένες γλώσσες κι' επιχειρηματικές σπουδές. Η κοινοτική εκπαίδευση ενισχυόταν από δωρεές και συνδρομές.

80. Σταματόπουλος, Κ, Βήματα στα πάτρια Κων/πόλεως, εκδ. Δόμος, σ.13, Αθήνα. 81. Μούτσογλου, Β, (1998), Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, Παπαζήσης, Αθήνα σ.σ. 147-148

(α) Πατριαρχικό Λύκειο στο Φανάρι: Διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι λειτουργούσε από την εποχή του Βυζαντίου, παρ' ότι αμφισβητήθηκε. Μεταφέρθηκε στην Ξηροκρήνη το 1803 και από το 1850/2 ξανά στο Φανάρι με τ' όνομα «Μεγάλη του Γένους Σχολή», (82), στην οποία δίδαξαν και Κύπριοι (83), όπως οι Ονούφριος Μικελλίδης, Αντώνιος Χαρίλαος, Κων/νος Φωτιάδης κλπ. Ήταν τιμή να λέγεις ότι τελείωσες τη Σχολή του Γένους. Οι Τούρκοι την ονόμαζαν «Ρωμέϊκο Λύκειο Φαναρίου». (84)

(β) Το μεγαλύτερο Ελληνικό Λύκειο Θηλέων ιδρύθηκε από τον Κων/νο Ζάππα, το **«Ζάππειον Εθνικόν Παρθενγωγείον»** το 1875. Στο οικοτροφείο του Ζαππείου διέμεναν Ελληνίδες από Ρουμανία, Βουλγαρία και Ρωσία. Κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι το Ζάππειο ήταν σχολείο οπισθοδρομικό, κάτι που δεν δεχόταν η Ε.Χαλκούση. Οι Ζαππίδες διδάσκονταν Φρόϋντ, Adler, Ουίλλιαμ Τζάιμς. Αγνοούσαν την Τουρκική οι δεσποινίδες του Ζαππείου (85). (γ) Το 1893 με δωρεές του τραπεζίτη Χρηστάκη Ζωγράφου κτίστηκε το **«Ζωγράφειον Γυμνάσιον»** με θετική κατεύθυνση (86). (δ) Ο Πατριάρχης Ιωακείμ Γ' συνδέθηκε με την ίδρυση σχολείων στην Πόλη. Ήθελε ένα πολυεθνικό σχολείο για Ευρωπαίους, όπου θα διδάσκονταν ξένες γλώσσες και την Τουρκική. Υπήρχε η Πατριαρχική Σχολή Γλωσσών στο Beyoglu (Πέραν) το 1909. Ίδρυσε το **Ιωακείμειο** (1879)

82. Alexandris, A, σ.σ. 45-49 -Μήλλας, Ακύλας, (1996), Σφραγίδες Κων/πόλεως, «Μνημοσύνη» σ. 513 - Λασκαρίδου, Αικατ. (1987), 15.000 ημέρες στην Κων/πολη, εκδ. Δωδώνη, σ.σ. 135-139 83. Μιτσίδης Ανδρ. (1983), Οι Κύπριοι Σχολάρχαι και διδάσκαλοι της Μεγάλης του Γένους Σχολής, Ίδρυμα Μακαρίου Γ', Λευκωσία 84. Αποστολίδης, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, σ.σ. 117-119, Αθήνα. 85. Χαλκούση, Ε, Πόλη αγάπη μου, Γ' έκδοση, κάκτος, Αθήνα σ.σ. 61, 106-108, 173 86. Alexandris, A, σ.47 - Μήλλας, Ακύλας, σφραγίδες Κων/πόλεως (1996), σ.116

Παρθεναγωγείο υπό την εποπτεία του Πατριαρχείου μέχρι το 1922.

(ε) Στη Χάλκη ιδρύθηκε η Ιερά Θεολογική Σχολή (1849). Τα τελευταία χρόνια (1971) οι Τούρκοι έκλεισαν τη Σχολή, καθώς και το Πατριαρχικό Τυπογραφείο. Το Πατριαρχείο διατήρησε μόνο το γυμνασιακό τμήμα, ενώ οι Τούρκοι τη συνέδεσαν με τη Θεολογική Σχολή του Παν/μίου της Άγκυρας. (87)

Στη Χάλκη, επίσης, υπήρχε η Εμπορική Σχολή (1892). Μετά το 1922 οι Τούρκοι την μετέτρεψαν σε Τουρκική ναυτική ακαδημία. (88).

Έλληνες κι' Αρμένιοι απόφοιτοι της Εμπορικής Σχολής συμμετείχαν στην προσπάθεια εκδυτικοποίησης της Οθωμανικής κοινωνίας.

(στ) Το **Galata Saray Lycée** ήταν πολυεθνικό οθωμανικό σχολείο ιδρυθέν το 1868.

(ζ) Άλλα εκπαιδευτήρια ήταν το «**Κεντρικόν Παρθεναγωγείον**» στο Πέραν (1850), η Αστική Σχολή Γαλατά, η Μαράσλειος Σχολή Φαναρίου (1900) τα «Ζαφειροπούλεια Εκπαιδευτήρια» Τζιβαλή, το «Ευγενίδειον», τα «Ηνωμένα Εκπαιδευτήρια στο Κοντοσκάλι, όλα επτατάξια ή οκτατάξια. (89)

Υπήρχαν κι' η «**Ροβέρτειος Αρρένων**» και το «**Constantinople College**» Θηλέων, αμερικάνικα κολλέγια με μαθητές απ' όλες τις χώρες των Βαλκανίων (90).

Αριθμητικά δεδομένα για τα σχολεία Κων/πόλεως

Τα διδακτήρια κατά το 1870 ήταν 104, εκ των οποίων Παρθεναγωγεία 19, Ελληνικά σχολεία Αρρένων 37. Υπήρχαν 56 αλληλοδιδασκτικά σχολεία αρρένων. Οι διδάσκαλοι ήταν 245, εξ αυτών 40 γυναίκες. Οι μαθητές ήταν περί τους 9.730, εκ των οποίων οι άρρενες ήταν 7.093. Ο αριθμός των Ορθοδόξων κατοίκων είναι γύρω στις 250.000, άρα 4,4% είναι

87. Αποστολίδης, Ν, Αναμνήσεις από την Πόλη, Τροχαλία, Αθήνα, σ.263 88. Alexandris, Α, σ.48

89. Παπαμιχαλόπουλος, Κ, (1920), Η Κων/πολις Ελληνική, εκδ. Ι. Β. Βάρτσου, σ.σ. 161-162, Αθήνα. 90.

Καραβίας, Ι, (1933) Άλλοτε και τώρα: Ήθη κι' έθιμα Πόλης, τύποις MERKEZ, Πόλη, σ.σ. 84-89.

μαθητές.(91) Πρό του 1922 επί πληθυσμού 364,459 Ελλήνων σ' όλο το νομό Κων/πόλεως υπήρχαν 158 σχολεία αρρένων με 586 δασκάλους, 19.084 μαθητές και 79 σχολεία θηλέων με 247 δασκάλες και 10.485 μαθήτριες. Εν όλω 237 σχολεία, 632 δάσκαλοι και 29.929 μαθητές.(92) Ο Johnson το 1921 έλεγε(93): «Εάν κάποιος μεταβή από το ένα σχολείο στ' άλλο, στις εκκλησίες, στις λέσχες και τράπεζες, στ' ατμοποϊκά γραφεία, τότε θα διαπιστώσει επίδραση της Ελληνικής κοινότητας στην Πόλη.» Το 1920-21 υπήρχαν 166 Ελληνικά σχολεία με 24.296 μαθητές στην Πόλη. Κατά το 1923-24 οι μαθητές ήταν 15.766. Το 1925 έγιναν 8.515 και το 1928 5.293. Μετά το 1923 έπρεπε να διδάσκονται η Τουρκική Ιστορία και γλώσσα, αλλά κι' οι Έλληνες δάσκαλοι έπρεπε να γνωρίζουν Τουρκικά.(94)

Το «Ελεύτερον Βήμα» (30-9-34) παρατήρησε ότι το 1934 οι μαθητές περιορίστηκαν στο Πέραν στους 1444, ίσως λόγω του νόμου 2007. Το 1933/4 η Ελληνική κοινότητα είχε 38 σχολεία με 7.667 μαθητές, 252 δασκάλους Ελληνικής και 182 Τουρκικής γλώσσας.(95)

Το 1983 από τα 5 Λύκεια μόνο το «Ζωγράφειο» είχε Έλληνα διευθυντή. Με το νόμο 222/1961 όλα τα μειονοτικά σχολεία τέθηκαν υπό την εποπτεία του τμήματος Ιδιωτικής Εκπαίδευσης και δεν θεωρούνταν «κοινοτικά».(96)

91. Σταυράκης, Κ,(1870), Πίνακες στατιστικοί των εν Κων/πόλει και κατά τα προάστια σχολείων των Ορθοδόξων, (σ.σ.61,63), Κων/πολις

92.Παπαμιχαλόπουλος, Κ, (1920), Η Κων/πολις Ελληνική, σ.σ. 161-162 93. Alexandris, Α, σ.51

94. Alexandris, Α, σ.σ. 133-134 95. Alexandris, Α, σ.191 96. Alexandris, Α, σ.σ. 286-287

- Η βιντεοταινία του «Συνδέσμου των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών Κων/πολεως», που εδρεύει στην Αθήνα, έχει ως θέμα το: «Παιδεία και Σχολεία των Ρωμιών της Πόλης», Σύμβουλος ο Κ. Σταματόπουλος, 1998.

	1923	1964	1970	1978	1981
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	15.000	5.000	3.930	1.147	816
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	08	06	06	06	06
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	85	42	42	22	20
ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ	70	04	-	-	-

Για τα Ελληνικά εκπαιδευτήρια της Κων/πολης διεξήχθη διήμερο Συμπόσιο με τον τίτλο «Πόλη και Παιδεία», που οργάνωσε ο Σύλλογος Κων/πολιτών (Καλλιθέας). Οι εργασίες του περιλαμβάνονται στον τόμο «Πόλη και Παιδεία» (1997), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

β. ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Σύμφωνα με το «Πόλη και Παιδεία» (1997), Ελληνικά Γράμματα (σ.σ.23-24) οι Σύλλογοι που ιδρύθηκαν στην Πόλη, δύνανται να διακριθούν ως εξής: (1) Φιλεκπαιδευτικοί, (2) Θρησκευτικοί-Φιλανθρωπικοί (3) Αποδήμων (4) για την ενίσχυση της Μεγάλης του Γένους Σχολής (5) ειδικού κύκλου ενδιαφερόντων (6) Συντεχνίες, επαγγελματικοί και Συνεταιριστικοί.

Έτσι με βάση την ως άνω ευρεία διαίρεση μέχρι το 1922 υπήρχαν 500 επωνυμίες συλλόγων στην Πόλη. Νωρίς τη δεκαετία του 1870 υπήρχαν 26 Σύλλογοι στην Πόλη. Σημαντικότερος ήταν ο «Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος» ιδρυθείς το 1861 κι' έχων στη διάθεσή του Βιβλιοθήκη με 50.000 τόμους (97). Μεταξύ των 1861-1923 οι Σύλλογοι ήταν 162. Ξεχωριστή θέση έχουν οι: «Φίλεργος Εταιρεία» (1866), λέσχη «Κυψέλη», «Βυζάντιον», «Μνημοσύνη» (1866) (98). Πέραν αυτών

97. Alexandris, A, σ.45 -Μήλλας, Α, Σφραγίδες Κων/πόλεως, (1996), Μνημοσύνη, ΤΟΜ.1^{ος} σ.513

98. Μουτσόγλου, Β, (1998), οι Έλληνες της Πόλης 1821-1922, Αθήνα, σ.σ.148-153

αναφέρουμε τους: «Ελληνική Λέσχη» στο Πέραν «Μακεδονική αδελφότητα», «Ηπειρωτικό Σύλλογο», «Μικρασιατικός» κλπ.(99). Η Ελληνική κοινότητα Βεβεκίου είχε Σύλλογο. Αναφέρονται ακόμη οι: «Ελληνική Φιλόμουσος Εταιρεία Παλλάς», «Μικρασιατικός Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος (1907), «Ερμής» κλπ.(100)

γ. Ευαγή Ιδρύματα

Αναφέρονται τα: (α) Εθνικά φιλανθρωπικά καταστήματα με το νοσοκομείο του Βαλουκλή κι' άσυλο ψυχασθενών έκτασης 17.000m² (101). Περιελάμβαναν 40 κτίρια χωρητικότητας 2.000 κλινών. Μέχρι το 1910 εθεωρείτο ένα από τα πιο προηγμένα των Βαλκανίων

(β) Ορφανοτροφείο στην Πρίγκηπο

(γ) Ορφανοτροφείο Θηλέων στη νήσο Πρώτη

(δ) Ευγενίδειο συσσίτιο στο Πέραν(102)

δ. Ανάπτυξη του τύπου- Τυπογραφεία

Το 1870 κυκλοφορούσαν οι εφημερίδες «Τηλέγραφος», «Βυζαντίς», «Ανατ.Αστήρ», «Ομόνοια», «Επτάλοφος», «Θεατής», «Φάρος του Βοσπόρου» (γαλλιστί), «Διογένης», (γαλλιστί), «Ανατολή». (103) Αναφέρονται, ακόμη, η «Εκκλησιαστική αλήθεια», «Νέος Ποιμήν», «Ταχυδρόμος», «Moniteur Oriental» και «Spectateur d' Orient». (104) Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η εφημερίδα «Νεολόγος» (1866) ιδρυθείσα από τον Καρπενησιώτη Σταύρο Βουτυρά. Σατυρικές ήταν οι «Διογένης», «Μώρος», κι ο «Πέλεκυς». Παρατίθενται, ακόμη, οι τίτλοι των εφημερίδων «Πατρίς»(1910) του Κεσίσογλου, «Πρόοδος»

99.Παπαμιχαλόπουλος, Κ, Η Κων/πολις Ελληνική, Ι.Β. Βάρτσου, Αθήνα, 1920, σ.163

100.Μήλλας, Α, Σφραγίδες Κων/πόλεως, Μνημοσύνη, ΤΟΜ.1^{ος}, σ.σ.470, 527-530

101.Παπαμιχαλόπουλος, Κ, 1920, Η Κων/πολις Ελληνική, Εκδ. Βάρτσου, σ.σ. 162-63

102.Alexandris, Α, σ.σ. 48-49

103.Σταυράκης, Κ, Πίνακες στατιστικοί των εν Κων/πόλει Σχολείων των Ορθοδόξων, 1870, σ.61

104.Παπαμιχαλόπουλος,Κ,1920, Η Κων/πολις Ελληνική, σ.163

«Αμερόληπτος» του Α. Καβαφάκη, σατυρική η «Άνω-Κάτω» του Ντελιγκιαβούρη. (105)

Έτσι μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αι. εκδίδονταν 9 Ελληνικές, 9 Αρμένικες, 7 Γαλλικές, 3 Βουλγάρικες, 2 Αγγλικές, 2 Εβραϊκές, 1 Γερμανική, 1 Αραβική κι 7 Οθωμανικές πολιτικές εφημερίδες (Βιντεοταινία, Παιδεία και Σχολεία των Ρωμιών της Πόλης (1998), Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών).

Στην Κων/πολη υπήρχαν και Τυπογραφεία, όπως το Πατριαρχικό το ιδρυθέν από τον Πατριάρχη Κύριλλο Λουκάρι (17^{ος} αι.), των Πασπαλλή και Κορομηλά, των Ευαγγελινού Μισαηλίδη, Δημητρίου Ξένη, Ι.Βρετού κλπ. (106)

Ε. Ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας των Κων/πολιτών

(α) Ορισμός: Κοσμοπολιτισμός είναι η θεωρία σύμφωνα με την οποία ο άνθρωπος είναι κατ' εξοχήν πολίτης του κόσμου και δευτερευόντως μέλος ενός κράτους ή έθνους: συνώνυμο: ο διεθνισμός. Ο τρόπος ζωής του κοσμοπολίτη χαρακτηρίζεται από υπέρβαση των εθνικών παραδόσεων, ταξίδια στο εξωτερικό, απόκτηση εμπειριών κι' αφομοίωση επιρροών από πολλές και διάφορες κοινωνίες και πολιτισμούς. (107)

Ο κοσμοπολιτισμός συνδέθηκε κατά πρώτον με τη σύλληψη της ανθρωπότητας ως ενότητας. Η στωική «κοσμόπολη» συγκέντρωνε όλους τους ανθρώπους και θεούς. Στο διάβα του ο κοσμοπολιτισμός σήμαινε το ενδιαφέρον για ανθρώπους και τόπους της ξένης.

Οι κοσμοπολίτες ταξιδεύουν κι' εκμανθάνουν ξένες γλώσσες. Αποτελεί προϊόν τριών παραγόντων: της ενότητας, ειρήνης κι' Ελευθερίας. (108)

105. Μουτσόγλου, Β, (1998), Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, Παπαζήσης σ.σ. 153-158

106. Σταυράκης, Κ, Πίνακες στατιστικοί των εν Κων/πόλει και κατά τα προάστεια σχολείων των Ορθοδόξων, Πατριαρχικό Τυπογραφείο, Κων/πολις, 1870, σ.61

107. Μπαμπινιώτης, Γ, Λεξικό Ν.Ελληνικής Γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας, σ. 942

108. Κουλμάσης, Π, (1997), Οι πολίτες του κόσμου, Ιστορία του κοσμοπολιτισμού, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα.

Ο κοσμοπολιτισμός, ωστόσο, δεν ταυτίζεται με το διεθνισμό, αλλ' έχουν κοινή ρίζα. Ο τελευταίος βασίζεται στην υπέρβαση της έννοιας του «έθνους», ενώ ο κοσμοπολιτισμός θεωρεί τη σύνολη ανθρωπότητα ως μοναδική κοινωνική ομάδα και στηρίζεται στην ανοχή έναντι της Ετερότητας(109).

~~Βάσει των ανωτέρω ορισμών, που δεν συμπίπτουν πλήρως, η Κων/πολη είχε κοσμοπολίτικο χαρακτήρα προ του 1923 και δεν είναι η σύγχρονη αποκλειστικά Τουρκόφωνη Κων/πολη. Η πρωτεύουσα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν πολυεθνική, σταυροδρόμι Ανατολής και Δύσης. Οι Έλληνες κάτοικοί της ασχολούνται με τ' αστικά επαγγέλματα και δη με το εμπόριο. Είναι κοινωνία ανοικτή, μ' επιδόσεις στα γράμματα και τον πολιτισμό, όπως διαπιστώσαμε στις προηγούμενες ενότητες.~~

Στα κείμενα τους οι συγγραφείς χρησιμοποιούν τη λέξη «κοσμοπολίτικος» σε όλες τις παραλλαγές. Γράφει η Ε.Χαλκούση: Η «Βασιλίσ των Πόλεων» δεν είναι πια χρυσελεφάντινος πύργος! Τα κάστρα της ανοίξανε και στα σταυροδρόμια της διασταυρώνονται οι πολιτισμοί Ανατολής και Δύσης.(110)

Πριν το 1923 εάν οι Τούρκοι ήταν το κυριαρχούν πληθυσμιακό στοιχείο της Πόλης, οι Έλληνες διατήρησαν τη δεύτερη θέση στο κοσμοπολίτικο μωσαϊκό(Cosmopolitan mosaic) της Πόλης. Συνυπήρχαν τα δύο στοιχεία, χωρίς το ένα ν' αφομοιώσει το άλλο. Η ασυνήθης αυτή συμβίωση διήρκεσε πέραν των 500 ετών(111).

Η Κων/πολη του 19^{ου} αι. με μεγαλοπρεπή κτίρια και πληθυσμό ποικίλων εθνοτήτων είχε κοσμοπολίτικο χαρακτήρα. Οι Οθωμανοί για θρησκευτικούς λόγους δεν μάθαιναν ξένες γλώσσες. Έτσι το κενό αυτό καλύφθηκε από μη Μουσουλμάνους και μάλιστα

109.Για τον κοσμοπολιτισμό Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων: Παπαρίζος, Αντ, «Οι αντιλήψεις για τον άνθρωπο στον Ελληνισμό και τον Χριστιανισμό» στο περιοδικό «Αρχαιολογία», Αθήνα, Τευχ.37, Δεκ.1990 110.Χαλκούση,Ε, Πόλη αγάπη μου, Γ' Εκδ., Κάκτος, Αθήνα. 111 Alexandris, σ.51

Έλληνες(112).

Οι Έλληνες της Κων/πολης ήταν αστοί ιδίως από το β' ήμισυ του 19^{ου} αι. Ως αστική κοινωνία (Οι Έλληνες της Πόλης) ήταν ανοικτή έναντι της κλειστής Οσμανικής. Οι σχέσεις Ελλήνων- Τούρκων ήταν επιφανειακές, αγοραίες. Δεν υπήρξε πραγματική συμβίωση. Ήταν «κοινωνικές», κατά τον Tönnies κι' όχι «κοινοτικές». Η Πόλη ήταν «κοσμόπολη» κι' ο χαρακτήρας της κοσμοπολίτικος. Βάραινε περισσότερο η ιδιότητά της ως «Βασιλεύουσας» παρά ως πρωτεύουσας του Οθωμανικού κράτους.

Οι Έλληνες στην Πόλη ήταν μειονότητα κατά πλάσμα Δικαίου, αφού Μουσουλμάνοι έμεναν, σ' αυτή ως διοικητικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί με τις οικογένειές τους. Το «Ανατολικό ζήτημα» εξέφραζε την αντίφαση ανάμεσα σ' ένα αναχρονιστικό πολιτειακό μόρφωμα και την ανάγκη για γνήσιο πολιτικό εκδημοκρατισμό, που να εκφράζει τα' ανερχόμενα μη Μουσουλμανικά αστικά στρώματα. Έτσι θ' αξιοποιείτο ο πολυπολιτισμικός της χαρακτήρας και θα προβαλλόταν το Ελληνικό στοιχείο.(113)

Η Ε. Χαλκούση αναφέρει: «Στην εποχή μου η Πόλη, αν και πρωτεύουσα της Τουρκικής Αυτοκρατορίας, ήταν μια πόλη διεθνής. Μπορούσες να συνεννοηθείς σε οποιαδήποτε, γλώσσα, κυρίως τα Ελληνικά!... Οι δρόμοι της Πόλης είχαν γεμίσει με τεράστιες ρεκλάμες στους τοίχους, τυπωμένες με μεγάλα Ελληνικά γράμματα: «Πικ Φριν», τα καλύτερα μπισκότα του Λονδίνου... Στην εποχή μου η Πόλη ήταν μια διεθνής πρωτεύουσα. Από τη Γερμανία μας ερχόταν η μπύρα «Ντούνκελ», από τη Γαλλία τα οικιακά σκεύη του «Μπόν Μαρσέ».(114)

Ο κοσμοπολιτισμός αυτός, βέβαια, δεν ερχόταν σ' αντίθεση με την τήρηση των Κων/πολίτικων

112. Μούτσογλου, Β, (1998), οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, εκδ. Παπαζήσης, σ.σ. 22-25

113. Αποστολίδης, Ν, (1996), Εισαγωγή Ν. Σαρρής, Τροχαλία, σ. 39, Αθήνα

114. Χαλκούση, Ε, Πόλη αγάπη μου, Γ' έκδοση, κάκτος, σ.σ.73, 117-118, Αθήνα

παραδόσεων, διότι η αποδοχή κι' η ανοχή προς τους άλλους δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην άρνηση των πατρίων ηθών κι' εθίμων. Έτσι ο Κων/πολίτης ήταν κοσμοπολίτης, αλλά ταυτοχρόνως δεν είχε απαρνηθεί την ιδιαίτερη πολιτισμική του ταυτότητα. Γράφει η Ε. Χαλκούση: «Λένε πως η μεγάλη σημασία των εορτών βρίσκεται στ' ότι με την αναβίωση παλαιών εθίμων και τρόπων ζωής συνδέεται το παρόν με το παρελθόν και συντηρείται η παράδοση»

Η συγγραφέας δεν μπορούσε ν' αντιληφθεί την ύπαρξη ανοικτών καταστημάτων ως αργά το βράδυ την παραμονή εορτών στην Αθήνα. Κάπου αλλού σημειώνει: «Στην Πόλη η Καθαρά Δευτέρα δεν ήταν ημέρα εξόδου, ούτε γιορτής. Ήδη από το απόγευμα της Κυριακής, ο εσπερινός σήμανε ότι μπαίνουμε σε περίοδο νηστείας και προσευχής». (115) Ο κοσμοπολιτισμός των Κων/πολιτών παρουσιάζεται και στο: «Πόλη και παιδεία», Εξεργασίας Χαρίλ, Εκδ. Ελληνικά γράμματα, σ.σ. 155-171, 1997, Αθήνα.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή οι Τούρκοι προσπάθησαν να εδραιώσουν τη θέση τους στην «κοσμοπολίτικη» Πόλη (Cosmopolitan Constantinople) επιχειρώντας να πλήξουν οικονομικά τους Έλληνες της Πόλης. Η συγχώνευση Τούρκων και Χριστιανών, ιδιαίτερα των Ελλήνων, στάθηκε αδύνατη λόγω διαφορετικών πολιτισμού και θρησκείας. (116)

Περαίνοντας ο κοσμοπολιτισμός των Κων/πολιτών, ιδίως προ της Συνθήκης της Λωζάννης ήταν αναμφισβήτητος. Η Κων/πολη ήταν μια διεθνής πρωτεύουσα, κοσμόπολη και πολυεθνική. Οι Ρωμιοί ασκούσαν αστικά επαγγέλματα, μάθαιναν ξένες γλώσσες, οργανώνονταν σε Συλλόγους. Η κοινωνία τους ήταν ανοικτή κι' ανεκτική προς τις άλλες εθνότητες της Κων/πολης με ταυτόχρονη τήρηση των Ελληνικών τοπικών παραδόσεων.

115. Χαλκούση, Ε, Πόλη Αγάπη μου, Γ' έκδοση, κάκτος, σ.σ. 129-131, 197

116. Alexandris, A, σ.105

ΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Α' ΜΕΡΟΥΣ

Ι.Ελληνική

- Αλαβάνος, Α, (1994), Έλληνες της Κων/πολης, Άνθρωπων χωρίς κληρονομικά δικαιώματα, ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο.
- Αποστολίδης, Ν, (1996), Αναμνήσεις από την Κων/πολη, Εισαγωγή: Νεοκλής Σαρρής, Τροχαλία, Αθήνα.
- Βαλοβίνης, Ν, (1998), Ήθελε να ζήσω: Τούρκος 1922-1975, εκδ. Χιωτέλλη, Αθήνα.
- Γριτσόπουλος, Τ. (1996), Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή, Αθήνα.
- Δάμτσας, Νικ. (1982, «Η αγωνία της Κων/πόλεως», ΑΘΗΝΑ εκδ. εφημ. «Ο ΠΟΛΙΤΗΣ»
- Δρογκάρη, Μ, (1990), Κωνσταντινούπολη, ω του Κων/νου Καλλίπολης, Γκοβόστης, Αθήνα.
- ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛ. ΕΘΝΟΥΣ, ΤΟΜ. ΙΣΤ, (ΑΛ. Αλεξανδρής) σ.σ. 510-525
- Ίδρυμα έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, (1989), προσαρμοστικότητα και πολιτική οικογενειακών κεφαλαίων: Έλληνες τραπεζίτες στην Κων/πολη. Το κατάστημα Ζαφίρης Ζαφειρόπουλος (1871-1881), Αθήνα.
- Ιερά Θεολογική Σχολή, (1987): Ιστορία Αρχιτεκτονικής, Ιερά Μητρόπολις Ελβετίας, Αθήνα
- Καβουνίδη, Τζ. (1996), Έννοια, κοινοτικές πρωτοβουλίες, Ελληνική εμπειρία, Διαστάσεις Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Ελλάδα, ΕΚΚΕ, σ.σ. 49-54
- Καλούμενος, Δ, (1978), Η Σταύρωση του Χριστιανισμού: Η ιστορική αλήθεια των γεγονότων της 6/7 Σεπτ. 1955 εις την Κων/πολιν, Αθήνα.
- Καραβίας, Ν, Ι, (1933), Άλλοτε και τώρα: Ήθη κι' έθιμα της Πόλης, τύποις «MERKEZ», Πόλη.
- Καμαράδος, Β, (1986), Τα Ελληνικά Ταταύλα: Μία μικρή χαμένη Πολιτεία, που Πέρασε στην Ιστορία (1535-1929), Αθήνα.

- Καρανικόλας, Αλ. (1985), Τα Παρθεναγωγεία της Κων/πόλεως, ανατύπωση, από το περιοδικό «Παρνασσός», τομ. ΙΖ' Αθήνα.
- Κουλμάσης, Π, (1997), Οι πολίτες του κόσμου, Ιστορία του κοσμοπολιτισμού, Εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα.
- Λασκαρίδου, Αικατ. (1987), 15.000 ημέρες στην Κων/πολη, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα.
- Λεύκωμα της αδελφότητας των εν Κων/πόλει Ευρυτάνων 1812-1920, Αδελφότης Μικροχωριτών Ευρυτανίας, (1986), Αθήνα.
- Λεύκωμα των εν Κων/πόλει Εθνικών φιλανθρωπικών καταστημάτων, τύποις Α. Κορομηλά.
- Λεύκωμα τιμής για τη Δασκάλα-Μάνα της Κων/πολης, (2000), επιμέλεια εκδ. Νίκος Ατζέμογλου, Ανατολή, Χορηγοί: Δήμος Αλίμου- Δήμος Καλλιθέας, Αθήνα.
- Μαντόγλου, Α, Σημειώσεις Μεταπτυχιακού Κοινωνιολογίας Παντείου, Α' έτους, 1999, (Βιβλιογραφία σ.σ. 117-118 για την έννοια της Μειονότητας).
- Μεταλληνός, Γ, (1987), Αρχεῖον της Θεολογικής Σχολής Χάλκης, Αθήνα.
- Μιτσίδης, Α, (1983), Οι Κύπριοι Σχολάρχαι και Διδάσκαλοι της εν Κων/πόλει Μεγάλης του Γένους Σχολής. Ίδρυμα Αρχ. Μακαρίου Γ', Λευκωσία.
- Μήλλας, Ακύλας, (1984), Η Χάλκη των Πριγκηπονήσων, η «Μνημοσύνη», εκδ. Μέλισσα, Αθήνα.
- Μήλλας, Ακύλας, (1992), προποντίδα, Μία θάλασσα της Ρωμιοσύνης, εκδ. Λούση Μπραζιιώτη, Αθήνα.
- Μήλλας, Ακύλας, (1996), Σφραγίδες Κων/πόλεως, εκδ. η «Μνημοσύνη», Αθήνα.
- Μογέ, Ξενοφώντας, Δ. (1875), Η εν Χάλκη Ελληνική Εμπορική Σχολή, τύποις Βουτυρά και Σία, Κων/πολη.
- Μούτσογλου, Β, (1988), Οι Έλληνες Κων/πολης 1821-1922, Παπαζήσης Αθήνα.
- Παιδεία και Σχολεία των Ρωμιών της Πόλης (1998), Σύμβουλος Κ. Σταματόπουλος, βιντεοταινία, Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών, Αθήνα.

- Παπαδόπουλος, Στ, (1978), Αναμνήσεις από την Πόλη, εκδ. Σωματείου Ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας, Αθήνα.
- Παπαμιχαλόπουλος, Κ, Η Κων/πολις Ελληνική, εκδ. Βάρτσου (1920).
- Παπαρίζος, Α, (Δεκέμβρ. 1990), Οι αντιλήψεις για τον άνθρωπο στον Ελληνισμό και το Χριστιανισμό, στο περιοδικό «Αρχαιολογία», τευχ. 37, Αθήνα.
- Πόλη και Παιδεία (1997), διήμερο συμπόσιο, Ελληνικά Γράμματα, Σύλλογος Κων/πολιτών (Καλλιθέας), Αθήνα.
- Σαρρής, Νεοκλής, (1990), Η οικογένεια στην Τουρκία, εκδ. Ρήσος, Αθήνα.
- Σαρρής, Νεοκλής, (1992), εξωτερική πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην Α' Τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, Αθήνα.
- Σταματόπουλος, Κ, Βήματα στα πάτρια Κων/πόλεως, εκδ. Δόμος, Αθήνα.
- Σταματόπουλος Κ, Μήλλας Ακ., Καββαδίας Γ, Έβερτ Λ. (1990), Κων/πολη. Αναζητώντας τη Βασιλεύουσα, Λούση Μπρατζιώτη, Αθήνα.
- Σταυράκης, Κ, (1870), Πίνακες στατιστικοί των εν Κων/π'ολει και κατά τα προάστια σχολείων των Ορθοδόξων, Κων/πολις.
- Το Εθνικόν Ιωακείμειον Παρθεναγωγείο (1989) Κων/πόλεως, 1882-1988, Ίδρυμα Μελετών χερσονήσου του Αίμου- Θεσσαλονίκη.
- Τατιάνας, Σ. (1967), Ο εν Κων/πόλει Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος, τύπ. Φιλόπουλου Α.
- Τα Τουρκικά εγκλήματα της Κων/πόλεως την 6^{ην} και 7^{ην} Σεπτ.1955, Εταιρεία Θρακικών μελετών, Αθήναι.
- Τα Ταταύλα (1913), ήτοι Ιστορία των Ταταύλων, τύποις Α. Α Κορομηλά.
- Χαλκούση, Ε, Πόλη αγάπη μου, Γ' έκδοση, Κάκτος, Αθήνα.
- Χουρμούζης, Μ, (1869), Η νήσος Αντιγόνη, τυπογραφείο Ι. Α. Βρετού, Κων/πολη.

2.Ξένη

- Alexandris, A, (1992), The Greek Minority of Istanbul and Greek -Turkish relations, 1918-1974, Centre for Asia Minor Studies, Athens.
- The Qecumenical Patriarchate in the Orthodoxe Church, Thessaloniki, Patriarchal Institute for patristic Studies (1976)
- The Turkish crime of our century, Asia Minor Refugees Coordination Committee (χωρίς ημερομηνία εκδόσεως).

Ζ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συγκριτικά στοιχεία της Μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτ. Θράκης και των Ελληνικών Μειονοτήτων της Κων/πολης, Τμβρου και Τενέδου.
(Αλαβάνος, Αλ, Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, Άνθρωποι χωρίς κληρονομικά δικαιώματα, Συνασπισμός της Αριστεράς στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, Αθήνα 1994, σ.45)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ, ΙΜΒΡΟΥ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟΥ

	ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ ΤΗΣ Δ. ΘΡΑΚΗΣ	ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ	ΤΗΣ ΙΜΒΡΟΥ	ΤΕΝΕΔΟΥ
Π Λ Η Θ Υ Σ Μ Ο Σ	1928: 103.000 1989: 120.000	1923: 146.000 από τους οποίους 26.000 Έλληνες πολίτες 1935: 130.000 1956: 120.000 περίπου όλοι 1964: 70.000 Τούρκοι πολίτες 1978: 7.882 1989 3.500	1923: 6.762 1980: 800 1989: 350 κυρίως ηλικιωμένοι	1923: 2.500 1989: 140 κυρίως ηλικιωμένοι
Μ Α Θ Η Τ Ε Σ	1923: 350 1989: 12.000	1923: 14.632 1978: 1.147 1989: 219	1923: 1.385 1964: 83 1989: 7 σε τούρκικα σχολεία	
Σ Χ Ο Λ Ε ΙΑ	1923: 5 1989: 279	1923: 65 1978: 14 1989: 11		

ΜΕΡΟΣ Β'

«Οι Κων/πολίτες της Αθήνας»

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι)

- Α.** Εισαγωγή
- Β.** τύπος εγκατάστασης - πληθυσμιακά δεδομένα -
Απόψεις
Καθηγητή Νεοκλή Σαρρή
- Γ.** Επαγγέλματα - Κοινωνικά χαρακτηριστικά μέρους
των
μελών Συλλόγου Κων/πολιτών Καλλιθέας
- Δ.** Σύλλογοι: (δραστηριότητες, τυχόν προβλήματα,
επαγγέλματα μελών, εκδόσεις, συμπεράσματα)
- Ε.** Εφημερίδες - Περιοδικά Κων/πολιτών Αθήνας
(συνοπτικά)
- ΣΤ.** Βιβλιογραφία
- Ζ.** Παραρτήματα :
1. Αποσπάσματα από την εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» για
τις απελάσεις Κων/πολιτών
 2. Παρουσίαση εντύπων - εκδόσεων
 3. Εικόνες από Συλλόγους Κων/πολιτών Αθήνας

«Το 1975 είχε ξεκινήσει μια ομάδα από Πανεπιστημιακούς δασκάλους, βουλευτές κι άλλες προσωπικότητες μια πρωτοβουλία για την ανασύσταση σ' Ελληνικό έδαφος ενός ανώτατου πνευματικού ιδρύματος, το οποίο θ' αποτελούσε τη συνέχεια της «Μεγάλης του Γένους Σχολής». Σήμερα κι εν όψει της συζητούμενης ιδιωτικοποίησης της Παιδείας, βλέπω ότι αυτό το όραμα μπορεί να γίνει πραγματικότητα» (Πόλη και Παιδεία, Ελληνικά Γράμματα, 1997, σ. 192)

Νεοκλής Σαρρής
Καθηγητής στο Πάντειο
Παν/μιο.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Μικρασιατική καταστροφή (1922) ώθησε αρκετούς Κων/πολίτες ν' αναζητήσουν καταφύγιο στην Ελλάδα. Σύμφωνα με πρόχειρους Πατριαρχικούς υπολογισμούς το Μάρτιο του 1923 υπήρχαν 250.000 Έλληνες στην Πόλη. Ήδη κατά την περίοδο 1922 - 24 εγκατέλειψαν την Πόλη 60.000 Έλληνες υπήκοοι, 40.000 όχι ανταλλάξιμοι, 38.000 εγκατεστημένοι στην Πόλη μετά το 1918 και περί τις 20.000 από τα προάστια της (συνολικά 158.000). (1)

Πολλοί εξ αυτών εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα. Μόλις παρήλθαν οι αρχικές δυσχέρειες, καθώς κάποτε αντιμετωπίζονταν ως μειονότητα, (όπως θα δειχθεί και στις συνεντεύξεις βάθους), προσπάθησαν να οργανωθούν ιδρύοντας σωματεία και συλλόγους, ακόμη και πρόσφατα. Έτσι συντελούν στην μεταλαμπάδευση της πολιτισμικής παράδοσης της Κων/πολης στον Ελλαδικό χώρο. Έκτοτε κατά διαστήματα κι αναλόγως των σχέσεων Ελλάδας - Τουρκίας έφθαναν σταδιακά διωκόμενοι Κων/πολίτες. Το 1935 διαβιούσαν στην Πόλη 125.046 Ορθόδοξοι, εκ των οποίων οι 108.275 ήταν Ελληνόγλωσσοι, ενώ το 1945 σύμφωνα με την επόμενη Τουρκική απογραφή οι ορθόδοξοι ήταν 103.839. Εξ αυτών οι 88,680 δήλωναν Έλληνες, 8.124 ήταν Τμβριοι και Τενέδιοι και 13.598 Κων/πολίτες Έλληνες υπήκοοι. (2)

Έτσι παρατηρείται μια διαρκής μείωση του Κων/πολίτικου Ελληνικού πληθυσμού, κατά παράβαση των όρων της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) περί προστασίας της Ελληνικής μειονότητας (κεφ. Γ, Α' μέρος).

1. Alexandris, A, (1922), The Greek Minority of Istanbul. Greek - Turkish relations 1918-1974, Athens, σσ 103-104

2. Alexandris, A, (1992), σ. 191

Ο Αλ. Πάλλης ανέφερε ότι το 1945 η Πόλη είχε 80.000 Έλληνες. (3) Με τον Τούρκικο νόμο 2001/1932 ο αριθμός των Ελλήνων υπηκόων μειώθηκε βαθμηδόν από 30.000 σε 12.000 (4).

Τα Σεπτεμβριανά του 1955 δημιούργησαν κρίση στις Ελληνοτουρκικές σχέσεις. Κατά την περίοδο 1955-59 μέχρι και το 1962 λόγω του Κυπριακού απελάθηκαν 50 άτομα (5).

Κατά το έτος 1963 οι Τούρκοι έκλεισαν όλα σχεδόν τα Ελληνικά καταστήματα στην Πόλη. (6) Η χαριστική βολή κατά των Κων/πολιτών δόθηκε το 1964 με πρόσχημα την Κυπριακή κρίση. Τότε οι τούρκοι απέλασαν όλους τους οικογενειάρχες - Έλληνες υπηκόους και τους ακολούθησαν τα μέλη των οικογενειών τους, εν συνόλω 36.000. Η κυβέρνηση της Αγκυρας κατήγγειλε τη σύμβαση περί εγκαταστάσεως του 1930 κι ανακοίνωσε τα ονόματα των πρώτων ελλήνων, που θα έπρεπε να εγκαταλείψουν την Πόλη εντός 24ώρου. Μέχρι την 11.7.64 είχαν απελαθεί 133 Έλληνες. Ανά δεκαήμερο δημοσίευε καταλόγους 150-500 ατόμων προς απέλαση. Μέχρι τις 16 Σεπτεμβρίου 1964, που έπαυσε η ισχύς της Ελληνοτουρκικής Σύμβασης του 1930, οι απελάσεις είχαν υπερβεί τις 1500 (7).

Το 1964 (Απρίλιο, όταν άρχισαν οι διώξεις) κατέφθαναν οι απελαθέντες αεροπορικώς ή με λεωφορεία, που κατέληγαν στην Πλατεία Βάθης.

3. Alexandris, A, 1992, σ. 239

4. 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-1994, έκδοση Σωματείου Ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας, Αθήνα, σ. 41

5. 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-94, σ. 43

6. 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-94, σ. 43

7. 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-94, σσ. 44-47

Αυτές οι 30.000 των διωχθέντων συμπαρέσυραν κι αρκετές χιλιάδες οικείων και συγγενών. Πολλοί μετανάστευσαν στις Η.Π.Α., Καναδά, Αυστραλία ή κι αλλού στην Ευρώπη. Επί διάστημα 2 ετών εισέπρατταν 40 δρχ. ημερησίως, άλλοι 1000 δρχ. μηνιαίως και 3.000 δρχ. εφ' άπαξ (1,5 μισθός) από την κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου. Οι απελάσεις κράτησαν μέχρι το 1968 κι υπήρξαν 60 αυτοκτονίες (8). Το 1974 με την τουρκική εισβολή στην Κύπρο είχαν απομείνει μόλις 8.000 ομογενείς στην Πόλη, ενώ το 1988 4.000 (9).

Β. ΤΟΠΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ - ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Βάσει πληροφοριών που προκύπτουν (α) από τις είκοσι πέντε (25) συνεντεύξεις βάθους, (β) από τα μέλη των Δ.Σ. των Συλλόγων Κων/πολιτών, (γ) τους ακολουθούντες πίνακες μελών του Συλλόγου Κων/πολιτών Καλλιθέας και (δ) από τις πληροφορίες του καθηγητή του Παντείου Παν/μιου Νεοκλή Σαρρή, κύρια μέρη της σταδιακής εγκατάστασης τους είναι η Καλλιθέα κι η Ν. Σμύρνη για τους παλαιότερους, ενώ από το 1964 κι εξής οι περισσότεροι εγκαθίστανται στο Π. Φάληρο, στα Πατήσια, Καλλιθέα, Ζωγράφου, Παγκράτι, ενώ λιγότεροι στα Βόρεια Προάστια. (10).

Ο πληθυσμός τους στην Αθήνα δεν είναι εξακριβωμένος. Οι Δήμοι Αθηναίων, Καλλιθέας, Αλίμου, Π. Φαλήρου, μ. Φιλαδέλφειας και Ν. Χαλκηδόνας ή των βορείων προαστίων δεν διαθέτουν ακριβή πληθυσμιακά στοιχεία για τους Κων/πολίτες Δημότες τους.

-
- 8.30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-1994, Αθήνα σ. 53
9. Κων/πολίτικα θέματα, Ιανουάρ.-Φεβρουάρ. 1998, τεύχος 1, εκδόσεις «Συλλόγου Κων/πολιτών», Αθήνα.
10. Αρσάνογλου, Λ, (1977), Ταταύλα, εκατό χρόνια Αθλητισμός, έκδοση Α.Ο. Ταταύλα, Αθήνα, σ. 51

Κατά την άποψη του προέδρου της «Ένωσης Κων/πολιτών» Αλ. Μαζαράκη είναι περί τις 110.000. Για τον καθηγητή του Παντείου Παν/μιου Ν. Σαρρή είναι γύρω στις 100.000, εφ' όσον γεννήθηκαν κι έζησαν στην Πόλη, προτού έλθουν εδώ. Ο γράφων είχε συνάντηση με τον Δήμαρχο Ν. Σμύρνης Γεώργιο Κουτελάκη (17-4-2000), που ανέφερε ότι ο δήμος του δεν διαθέτει στοιχεία για τους Κων/πολίτες δημότες του.

Πολύ διαφωτιστικές είναι επί του προκειμένου οι απόψεις του καθηγητή Νεοκλή Σαρρή, για την κατά στάδια άφιξη των Κων/πολιτών στην Αθήνα μέσα και από τις εμπειρίες συγγενικών του προσώπων σε μια εκ βαθέων διήγηση του στον γράφοντα, που μαγνητοφωνήθηκε στις 3 Μαΐου 2000. Οι πληροφορίες του φωτίζουν τις περιπέτειες των Κων/πολιτών, οι οποίοι ως σύγχρονοι «Οδυσσείς» εγκαταστάθηκαν στην νέα τους πατρίδα. Μας αναφέρει μεταξύ των άλλων : «Πριν το κίνημα των νεοτούρκων (1908) ήλθε και ο προπάππος μου στην Αθήνα κι «αγοράζει» πολιτικούς για τις δυο του κόρες. Ο ένας ήταν ο Κορυζής κι ο πρώτος μνηστήρας της θείας ήταν ο Μιχαλακόπουλος, ο Πρωθυπουργός κι ο δεύτερος της μετά, ο Ζαβιτσιάνος, Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων.

Η οικογένεια του πατέρα μου από τις αρχές του 20ου αιώνα είχε ως ιδανικό την εδώ εγκατάσταση της. Όσο πιο υψηλά ιστάμενο πρόσωπο ήσουν, ερχόσουν στην Αθήνα. Μετά το 1922 έφυγαν πάρα πολλοί νέοι άνθρωποι, επειδή εφοβούντο τη στράτευση και τους διωγμούς. Στο βιβλίο μου «Εξωτερική Πολιτική...»(11) έχω ένα έγγραφο του Αλέξ. Μαυρίδη, που ήταν μέλος της Μεικτής επιτροπής ανταλλαγής πληθυσμών, το

11. Σαρρής, Νεοκλής, (1992), Εξωτερική Πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην Α' τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, σ.σ 234-244, Αθήνα

το οποίο αναφέρει ότι μετά από 70 χρόνια δεν θα παραμείνουν Έλληνες στην Πόλη κι εξετάζει το ενδεχόμενο να γίνει αμέσως η ανταλλαγή, παρ' ότι θα δημιουργηθεί οξύτατο πρόβλημα. Συνεπώς θα έπρεπε να έρχονται σταδιακά εδώ οι Κων/πολίτες με τις περιουσίες τους. Έτσι θα αποκαθίστανται μόνοι τους, χωρίς να διαταράσσεται η ισορροπία στην Ελλάδα, πράγμα που τελικά έγινε. Συνεπώς στέλνουν τα κορίτσια τους εδώ, για να «βρουν γαμπρούς αγοράζοντάς τους».

Αυτά ίσχυαν για τους μεσοαστούς και την ανώτερη αστική τάξη της Πόλης. Υπήρχαν όμως και τα λαϊκά στρώματα. Η γιαγιά από την μητέρα μου είχε τέτοιες καταβολές. Κάπελας λεγόταν ο προπάππος μου. Είχε ταβέρνα (καπηλειό), «βάνουσον τέχνην». Ήταν κι άνθρωποι, οι οποίοι διαδραμάτισαν ρόλο, όπως ο Μητσάκης, ο Λουντέμης, ο συγγραφέας και φίλος μου (από Αν. Θράκη). Αυτοί οι πολλοί -ερχόμενοι εδώ και διωκόμενοι αρχικά ως πρόσφυγες- ντρέπονταν να πουν ότι είναι Κων/πολίτες μέχρι και τη δεκαετία του '80.

Τους ρωτούσαν αν ήταν βαπτισμένοι, εάν είχαν εκκλησίες στην Πόλη ή ήξεραν Ελληνικά. Από τη μεσαία κι ανώτερη αστική τάξη έχουμε ως παράδειγμα τον Κων/νο και τη Σοφία Σπανούδη, την κόρη τους, την Αθηνά, που πέθανε πριν δύο χρόνια και παρουσίαζε εκπομπές στο ραδιόφωνο. Είμαστε συγγενείς. Ο Σπανούδης εξέδιδε την «Πρόοδο» για πολλά έτη (12). Δεν είχα δει Κων/πολίτικες εφημερίδες των τελευταίων χρόνων πριν το 1922. Αν τις δείτε, θα μείνετε άναυδος. Είναι έγχρωμες, όπως οι σύγχρονες δικές μας. Χρησιμοποιούσαν την λινοτυπία.

12. Σαρρής, Νεοκλής, (1992), Εξωτερική Πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην Α' τουρκική Δημοκρατία, Γόρδιος, Αθήνα. Στη σ. 96 υπάρχει σχετική αλληλογραφία μεταξύ Κ. Σπανούδη και Ελευθ. Βενιζέλου.

Όταν ήρθε εδώ ο Σπανούδης δεν μπορούσε να εκδώσει εφημερίδα κι απλώς με τον Λαμπράκη, έγραφε άρθρο για τον Πεσματζίδη ή για την «Πρωΐα» του Βενιζέλου. Ζήσανε μια ζωή μεσοαστική κι οι Έλληνες πολιτική σχημάτιζαν ουρές. Μου κλέψανε τα' αρχεία στο Π. Φάληρο. Στο θείο μου τον Νικολαΐδη, που ήταν φαρμακοποιός στην Πόλη, έστελλε κάρτες και ο διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του Κονδύλη, που ανέγραφαν: Ο φέρων το παρόν κ. Νικολαΐδης, φαρμακοποιός εκ Κων/πόλεως, παρακαλώ να εξυπηρετηθεί εις Βύρωνα, κ.λ.π.» Οι Τούρκοι έκλεισαν τα φαρμακεία στην Πόλη κι ιδίως των Ελλήνων, εκτός από 5-6. Ένα απ' αυτά ήταν και του θείου μου. Κι όμως αυτός ήρθε στην Αθήνα το 1932-33, αφού τα πώλησε όλα. Επειδή είχε φέρει μαζί του πολλά χρήματα ήθελε ν' ανοίξει φαρμακείο ως Τούρκος υπήκοος. Μετά παίρνει την Ελληνική υπηκοότητα, που κατόπιν δεν παρείχαν οι Ελληνικές αρχές. Ύστερα ανοίγει φαρμακείο στην πλατεία Κολωνακίου. Ο Μαρινόπουλος, φαρμακοποιός, του προτείνει ν' ανοίξει φαρμακείο στην πλατεία Αμερικής. Βρίσκει ένα γκαράζ κι ανοίγει φαρμακείο. Επειδή δεν του έδωσαν άδεια ως πρόσφυγα, τοποθέτησε μια εντόπια φαρμακοποιό ως υπάλληλο, η οποία μετά οικειοποιήθηκε το φαρμακείο. Ακολουθώντας άνοιξε φαρμακείο στο Βύρωνα, όπου θεωρούσε «υποτιμητικό» να το έχει εκεί. Τελικά έχασε και τα δύο φαρμακεία. Η ζωή του ήταν περιπετειώδης. Ήλθε η κατοχή με μια συνεχή οικονομική καταστροφή. Δεν είχε λόγο να ασχοληθεί με την Πολιτική. Του είχαν κλείσει το φαρμακείο, παρά το γεγονός ότι όταν ήταν η εποχή της διασυμμαχικής κατοχής (1918-22), υπήρχε η εικόνα του Βενιζέλου με μια καντήλα, που έκαιε μέρα νύχτα, όπως έλεγε η μάνα μου. Αυτός όμως είχε εδώ πελατεία- προστασία κι η πολιτική στηρίζεται στην πελατεία. Συζητούσα με τον Τίτο Αθανασιάδη, δημοσιογράφο εκ Κων/πόλεως, ότι εμείς οι Κων/πολίτες δεν αναδείξαμε κανέναν πολιτικό. Δεν είναι δυνατό 500.000 άνθρωποι να μην έχουν έναν πολιτικό. Ο Τ. Αθανασιάδης μου απαντά: «Δίκαιο έχεις. Έχουμε γνωστά ονόματα στην οικονομική ζωή, στην Επιστήμη, πολιτικούς όχι.» Ποιος ο λόγος; Μα οι Κων/πολίτες ήταν μειονότητα στερημένοι

πολιτικών δικαιωμάτων κι ο Μπακάλμπασης εξελέγη συμπτωματικά με τους Βενιζελικούς. Αυτά τα κύματα των Κων/πολιτών είναι κοινωνικοοικονομικά και κοινωνικομορφωτικά. Κοντολογίς στην Πόλη έμεινε, κυρίως, το κατώτερο οικονομικά και κοινωνικά στοιχείο. Όσοι διαβιούν σήμερα εκεί είναι περί τους 1500. 500 είναι γέροντες ετοιμοθάνατοι κι οι πλούσιοι περί τους 200. Κι αυτοί είναι κατωτέρου μορφωτικού επιπέδου. Κάποτε, πριν το 1922-23 οι Πολίτες αντιμετώπιζαν τους «ανατολίτες» (Καραμανλήδες) αφ' υψηλού, επειδή ήταν Τουρκόφωνοι.

Αναλογικά εκείνοι ήταν περισσότεροι ανάμεσα στους Κων/πολίτες. Οι υπόλοιποι έφυγαν μετά το 1922. Οι Τούρκοι έδιωξαν ακόμη τους Έλληνες υπηκόους, που είχαν γεννηθεί και ζήσει στην Πόλη και κατάγονταν από τα νησιά με την κουλτούρα τους. Τελικά στην Πόλη παρέμειναν όσοι μιλούσαν «βαριά».

Βέβαια, δεν υπάρχουν ακριβή πληθυσμιακά στοιχεία για τους εδώ Κων/πολίτες. Από αυτούς (μετά το 1922-23) οι 200.000 περίπου ήλθαν εδώ. Όλοι δεν δήλωναν «Κων/πολίτες». Ορισμένοι μετέβησαν στη Θεσσαλονίκη κι αλλού. Άλλοι αναζητούσαν τον τόπο καταγωγής τους.

Εάν ο πατέρας ή παππούς τους ήταν από την Αν. Θράκη, έλεγαν ότι ήταν ανατολικοθρακιώτες, ή από την Καππαδοκία και τον Πόντο αντιστοίχως. Ήταν θέμα πολιτογράφησης και δεν «βρίσκεις άκρη». Όλοι αυτοί ήταν αστοί κι εντάχθηκαν στην εδώ αστική κουλτούρα. Δεν ήταν σαν τους Πόντιους. Επειδή είχαν ως «ομάδα αναφοράς» τους Ελλαδίτες, εύκολα ταυτίστηκαν μ' αυτούς και ξέχασαν την δική τους «ομάδα αναφοράς» (Κων/πολίτες). Όταν η δική σου «ομάδα αναφοράς» υποβλέπεται και λοιδореύεται, εσύ ακολουθείς τον ισχυρό. Ενθυμούνται την Πόλη; ποιοι; οι διωκόμενοι ενόσω διώκονται. Όταν έρχονται εδώ οι Κων/πολίτες, έχω ζήσει στιγμές αποκάλυψης. Αν δείτε τον «Ελεύθερο» του Δ.Πουρνάρα, εβδομαδιαία Εφημερίδα (Ιουλ-Οκτ.1964), έχει ρεπορτάζ για τις απελάσεις των Κων/πολιτών. (Παράρτημα σ' 116-118)

Έρχονταν στην Πλατεία Βάθης, όπως ήταν, στα καφενεία. Αυτοί οι άνθρωποι ήταν έρημοι, μερικοί

αυτοκτόνησαν. Όσο εντάσσονται στην Ελληνική κοινωνία, τόσο «διαλύονται». Γι' αυτό τα σωματεία αυτά σήμερα αποτελούνται από άτομα κυρίως μεγάλης ηλικίας. Έτσι ερμηνεύεται κοινωνιολογικά το γεγονός. Πρόταση μου είναι η ενοποίηση των σωματείων, και η ανέγερση ενός μεγάλου σχολείου -κατά το πρότυπο του κολλεγίου- που οι απόφοιτοί του να έχουν πολιτισμική συνείδηση Κων/πολίτη.

Ο καθηγητής Κ. Σβολόπουλος με μητέρα Κων/πολίτισσα έχει την αίσθηση αυτή. Αυτό πρέπει να καλλιεργηθεί. Πρόκειται για μια κουλτούρα, η οποία δεν πρέπει να χαθεί. Προτού μιλήσουμε για πολυπολιτισμό, επιβάλλεται να σεβόμαστε την ιδιαίτερη πολιτισμική ταυτότητα, Ποντιακή ή Κων/πολίτικη.

Ο καθηγητής του Παν/μιου Αιγαίου Ν.Βερνίκος λέει ότι η γιαγιά του είναι Κων/πολίτισσα, μα ο ίδιος είναι από τη Σίφνο. Αυτό ως νοσταλγία λειτουργεί καταλυτικά. Τώρα με την ένταξη των Κων/πολιτών στην Ελληνική κοινωνία τους θέλουν. Υπάρχει και το γενικότερο αντιρατσιστικό κλίμα. Σήμερα ο άλλος διακηρύττει ότι είναι Κων/πολίτης κι εγώ λεω ότι είμαι και ενισχύω την περηφάνια τους. Είμαι μονίμως εγκατεστημένος στην Αθήνα, εδώ και πολλά χρόνια. Έτσι είμαι πολύ περισσότερο Αθηναίος. Παρά τούτα επιμένω, γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο. Έχουμε εγκατασταθεί στο Π.Φάληρο από το 1930. Πρέπει, ακόμη, να τονίσω και τούτο. Η Κύπρος υπάρχει. Οι εδώ Κύπριοι έχουν ως «ομάδα αναφοράς» τους και την Κύπρο, ενώ οι ταλαίπωροι (Κων/πολίτες) δεν έχουν πια πατρίδα. Είναι πολύ πιο τραγική η περίπτωση τους απ' εκείνων της Σμύρνης, που χάθηκε. Η Πόλη είναι εκεί, υπάρχει, οι μνήμες της επίσης. Είναι ένα συνεχές μαρτύριο. Άλλο είναι να πεθάνεις και διαφορετικό να βρίσκεσαι κλινήρης σ' αφασική κατάσταση. Στην μια περίπτωση λέγεις ότι πέθανε ο άλλος (προφανώς η Σμύρνη), ενώ στη δική μας περίπτωση ζει ως φυτό.

Γ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ - ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΕΝΟΣ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ (ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ)

Α. Εισαγωγή: Ελλείπουν τα πληθυσμιακά δεδομένα για τους Κων/πολίτες κατά Δήμους. Έτσι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα κι ακριβή αριθμητικά στοιχεία για την επαγγελματική τους απασχόληση.

Ως εκ τούτου ο ερευνητής έλαβε υπ' όψιν του τις γενικές πληροφορίες, που του παρέσχαν τα απλά μέλη ή των Δ.Σ., όταν συγκέντρωνε υλικό για τους συλλόγους ή κατά τις συνεντεύξεις βάθους. Βάσει, λοιπόν, της δεδομένης αυτής κατάστασης, φαίνεται ότι οι εδώ Κων/πολίτες ασχολούνται με το εμπόριο, είναι βιομήχανοι, ιδιωτικοί υπάλληλοι, γιατροί, αρκετοί συνταξιούχοι κλπ. Ασκούν αστικά επαγγέλματα.

Επειδή οι απόψεις αυτές είναι εν μέρει υποκειμενικές, ο γράφων για να έχει πληρέστερη εικόνα, αλλά και πάλι ενδεικτική, ερεύνησε τις αιτήσεις εγγραφής μελών. Ι. των ετών 1990-99 και ΙΙ. της περιόδου 1979-89 στο Σύλλογο Κων/πολιτών Καλλιθέας.

Τα στοιχεία και στις δύο περιπτώσεις δεν δύνανται να γενικευθούν, είναι ενδεικτικά. Για τα έτη 1990-99 ως κοινωνικές κατηγορίες χρησιμοποιήθηκαν : α) Το φύλο, β) η ηλικία, (σημειωτέον ότι στις αιτήσεις εγγραφής μέχρι τις αρχές του 1993 δεν αναγράφεται η ημερομηνία γεννήσεως, για αυτό τα στοιχεία είναι ελλιπή), γ) ο τόπος διαμονής και δ) το επάγγελμα. Για την περίοδο 1979-89 δεν αναγράφεται η ηλικία, διότι στην συντριπτική πλειοψηφία των αιτήσεων ελλείπει η μεταβλητή αυτή.

Ακολούθως παρατίθενται οι πίνακες με τις ανωτέρω μεταβλητές. Επισημαίνεται ότι ο Σύλλογος σήμερα αριθμεί περί τα χίλια (1000) μέλη.

Β. Πίνακες μελών Συλλόγου Κων/πολιτών

Ι ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1990-99 ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ	ΑΡΩΓΑ ΜΕΛΗ *	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ	ΣΥΝΟΛ Ο
		ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΝΔΡ.- ΓΥΝΑΙΚ.		ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΝΔΡ.- ΓΥΝΑΙΚ.	
ΑΝΔΡΕΣ	165	57,49	12	04,18	177
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	98	34,15	12	04,18	110
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡ.- ΓΥΝΑΙΚ.	263	91,64	24	08,36	287

* Αρωγά μέλη είναι μη Κων/πολίτες, που δύνανται να καταστούν τακτικά μετά την παρέλευση τριετίας κατόπιν σχετικής απόφασης του Δ.Σ.

ΙΙ. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1990-99 ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ*

ΦΥΛΟ	ΗΛΙΚΙΑ 20-30 ΕΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ 31-50 ΕΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ 51-75 ΕΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ 76 ΚΑΙ ΑΝΩ ΕΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΣΥΝ
ΑΝΔΡΕΣ	15	09,85	33	21,71	42	27,65	06	03,95	96
ΓΥΝΑΙΚ	03	01,98	25	16,45	26	17,10	02	01,31	56
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔ-ΓΥΝ	18	11,83	58	38,16	68	44,75	08	05,26	152

* Τα ποσοστά υπολογίζονται επί του συνόλου ανδρών γυναικών (152). Ελλείπουν οι ηλικίες 135 ατόμων εκ των 287 (47,04%).

III. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1990-99
ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

ΦΥΛΟ	ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΣΥ ΝΟ ΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ
Α	Π. ΦΑΛΗΡΟ	36	13,00
	ΚΟΥΚΑΚΙ-ΚΑΛΛΙΘΕΑ	29	10,50
Ν	ΑΘΗΝΑ-ΠΑΤΗΣΙΑ-ΚΥΨΕΛΗ	28	10,15
	Ν. ΚΟΣΜΟΣ-Ν. ΣΜΥΡΝΗ	18	06,50
Δ	ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	17	06,15
Ρ	ΚΑΛΑΜΑΚΙ-ΑΛΙΜΟΣ-ΓΛΥΦΑΔΑ	15	05,40
	ΒΥΡΩΝΑΣ-ΠΑΓΚΡΑΤΙ	07	02,70
Ε	ΝΙΚΑΙΑ-ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ-Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ	05	01,80
Σ	Άλλοι	13	04,70
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ		168	60,90
ΦΥΛΟ	ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΣΥ ΝΟ ΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ
Γ	ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ	24	08,70
Υ	ΚΟΥΚΑΚΙ-ΚΑΛΛΙΘΕΑ	21	07,60
Ν	ΑΘΗΝΑ-ΠΑΤΗΣΙΑ-ΚΥΨΕΛΗ	23	08,30
Α	Ν. ΚΟΣΜΟΣ-Ν. ΣΜΥΡΝΗ	12	04,35
Ι	ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	08	02,90
Κ	ΚΑΛΑΜΑΚΙ-ΑΛΙΜΟΣ-ΓΛΥΦΑΔΑ	12	04,35
Ε	ΒΥΡΩΝΑΣ-ΠΑΓΚΡΑΤΙ	04	01,45
Σ	Άλλοι	04	01,45
ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚ	Τα ποσοστά υπολογίζονται επί των 276 ατόμων	108	39,10
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔ-ΓΥΝ	Ελλείπουν τα ακριβή στοιχεία (11) έντεκα ατόμων εκ των 287	276	100,00

IV. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1990-99
ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΦΥΛΟ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΥΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΣΥΝ %
Α	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	28	10,40
Ν	ΕΜΠΟΡΟΙ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	21	07,81
Δ	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ/ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	14	05,20
Ρ	ΙΑΤΡΟΙ-ΠΑΡΑΪΑΤΡΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	13	04,83
Ε	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ-ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	12	04,46
Σ	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ - ΔΑΣΚΑΛΟΙ	09	03,34
	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ-ΕΚΔΟΤΕΣ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΣ	08	02,97
	ΛΟΓΙΣΤΕΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	07	02,60
	ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	06	02,23
	ΑΝΑΛΥΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ	04	01,49
	ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ	04	01,49
	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ-ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΕΣ-ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΙ	07	02,60
	ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	03	01,12
	ΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΕΣ	03	01,12
	ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ	03	01,12
	ΕΥΛΟΥΡΓΟΙ - ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΟΙ	03	01,12
	ΤΕΧΝΙΚΟΙ	04	01,49
	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	02	0,74
	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ	03	01,12
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ *	06	02,23
	ΛΟΙΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	13	04,83
ΣΥΝ	*σήμερα προφανώς θ' ασκούν κάποιο επάγγελμα οι πλείστοι	173	64,31
Γ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	22	08,18
Υ	ΟΙΚΙΑΚΑ	33	12,17
Ν	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ/ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	10	03,72
Α	ΕΜΠΟΡΟΙ	04	01,49
Ι	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ - ΔΑΣΚΑΛΕΣ	08	02,97
Κ	ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	03	01,12
Ε	ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ	02	0,74
Σ	ΛΟΙΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	14	05,20
ΣΥΝ	(18) άτομα δεν δήλωσαν σαφώς το επάγγελμα τους	96	35,69
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	Τα ποσοστά υπολογίζονται επί των 269 ατόμων	269	100,00

V. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1979-89

ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ %ΕΠΙ ΣΥΝ	ΑΡΩΓΑ ΜΕΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ %ΕΠΙ ΣΥΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΛΩΝ
ΑΝΔΡΕΣ	297	64,70	09	01,97	306
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	137	29,84	16	03,49	153
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡ-ΓΥΝ	434	94,54	25	05,46	459

VI. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1979-89
ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

ΦΥΛΟ	ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΣΥ ΝΟ ΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ
A	Π. ΦΑΛΗΡΟ	58	12,64
	ΚΟΥΚΑΚΙ-ΚΑΛΛΙΘΕΑ	59	12,85
N	ΑΘΗΝΑ-ΠΑΤΗΣΙΑ-ΚΥΨΕΛΗ-ΖΩΓΡΑΦΟΥ	67	14,60
	N. ΚΟΣΜΟΣ-N. ΣΜΥΡΝΗ	36	07,84
Δ	ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	18	03,92
P	ΚΑΛΑΜΑΚΙ-ΑΛΙΜΟΣ-ΓΛΥΦΑΔΑ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ	33	07,19
	ΒΥΡΩΝΑΣ-ΠΑΓΚΡΑΤΙ	10	02,18
E	ΝΙΚΑΙΑ-ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ-N. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ	02	0,44
Σ	ΆΛΛΟΙ	12	02,61
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ ΕΠΑΚΡΙΒΩΣ	11	02,39
ΦΥΛΟ	ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΣΥ ΝΟ ΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ
Γ	ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ	26	05,67
Υ	ΚΟΥΚΑΚΙ-ΚΑΛΛΙΘΕΑ	32	06,97
N	ΑΘΗΝΑ-ΠΑΤΗΣΙΑ-ΚΥΨΕΛΗ-ΖΩΓΡΑΦΟΥ	36	07,84
A	N. ΚΟΣΜΟΣ-N. ΣΜΥΡΝΗ	19	04,14
I	ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	05	01,09
K	ΚΑΛΑΜΑΚΙ-ΑΛΙΜΟΣ-ΓΛΥΦΑΔΑ	13	02,83
E	ΚΑΣΤΕΛΛΑ	03	0,66
Σ	ΆΛΛΟΙ	11	02,40
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ ΕΠΑΚΡΙΒΩΣ	08	01,74
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔ-ΓΥΝ		459	100,00

VII. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1979-89
ΜΕ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΦΥΛΟ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΥΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΣΥΝ %
	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	67	15,69
A	ΕΜΠΟΡΟΙ	29	06,79
	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ/ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	28	06,56
N	ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ	20	04,68
	ΛΟΓΙΣΤΕΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	14	03,28
Δ	ΙΑΤΡΟΙ-ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ-ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ-ΦΑΡΜΑΚΟΠ.	14	03,28
	ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ	14	03,28
P	ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ	13	03,04
	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ - ΔΑΣΚΑΛΟΙ	11	02,58
E	ΓΡΑΦΙΣΤΕΣ-ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΕΣ-ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ-ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΙ	10	02,34
	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ-ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	08	01,87
Σ	ΕΥΛΟΥΡΓΟΙ - ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΟΙ	06	01,41
	ΑΝΑΛΥΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ	05	01,17
	ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	05	01,17
	ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	04	0,93
	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ - ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΕΣ	03	0,70
	ΕΡΓΑΤΕΣ	03	0,70
	ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΟΙ	03	0,70
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ	18	04,22
	ΛΟΙΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	19	04,45
ΣΥΝ	(12) Δώδεκα άνδρες δεν δήλωσαν το επάγγελμα τους.	294	68,84
Γ	ΟΙΚΙΑΚΑ	66	15,46
Υ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	23	05,39
N	ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ-ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ	18	04,22
A	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ - ΔΑΣΚΑΛΕΣ	07	01,64
I	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ/ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	05	01,17
K	ΕΚΔΟΤΕΣ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ	03	0,70
E	ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	02	0,47
Σ	ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ	02	0,47
	ΣΧΕΔΙΑΣΤΡΙΕΣ - ΓΡΑΦΙΣΤΕΣ	02	0,47
	ΛΟΙΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	05	01,17
ΣΥΝ	(20) Είκοσι γυναίκες δεν δήλωσαν το επάγγελμα τους	133	31,16
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	Τα ποσοστά υπολογίζονται επί των 427 ατόμων	427	100,00

γ. Ανάλυση - Ερμηνεία των πινάκων

I. Ως προς το φύλο παρατηρούμε την εγγραφή ανδρών - γυναικών ως μελών στην αναλογία 2:1 περίπου.

II. Εν σχέσει με την ηλικία τα στοιχεία είναι ελλιπή για τα εγγραφέντα κατά το διάστημα 1990-99 μέλη. Για την περίοδο 1979-89 δεν υπάρχει σχετικός πίνακας, διότι οι εγγραφέντες δεν δήλωναν την ημερομηνία γεννήσεως στην συντριπτική τους πλειοψηφία.

III. Ως προς τον τόπο διαμονής παρατίθενται πληρέστερα στοιχεία, τα οποία θα ερμηνευθούν εν συνεχεία.

IV. Τα περισσότερα προβλήματα εμφανίστηκαν κατά την αναγραφή των επαγγελματικών δεδομένων των μελών. Οι δηλώσαντες την φοιτητική ιδιότητα είναι μάλλον βάσιμο ότι σήμερα ασκούν ένα επάγγελμα. Υπήρξε ακόμη κι έλλειψη σαφήνειας.

Ετσι μερικοί μη άνεργοι ανέφεραν την εκπαιδευτική βαθμίδα αποφοίτησης (π.χ. Λύκειο) ή τον τίτλο σπουδών (Πτυχίο) κι άλλοι παρέλειψαν ή απέφυγαν ν' αναγράψουν το επάγγελμα τους. Ως εκ τούτου θα μπορούσαμε να εικάσουμε ότι την περίοδο 1979-89 ένα σημαντικό μέρος των 20 λ.χ. γυναικών είχε ως απασχόληση του τα οικιακά.

Μεγαλύτερη όμως σημασία έχει η προσπάθεια ερμηνείας των ανωτέρω αριθμητικών δεδομένων.

I. Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι οι πίνακες αυτοί έχουν ενδεικτική και σχετική αξία, καθώς εμπεριέχεται και το ενδεχόμενο του σφάλματος κατά την συγκέντρωση και παράθεση των δεδομένων. Ετσι σε καμιά περίπτωση δεν δύναται να γενικευθούν.

Ωστόσο είναι χρήσιμα, γιατί ενισχύουν απλά υποθέσεις, οι οποίες θα ελεγχθούν στην Ενότητα II με τις συνεντεύξεις βάθους. Πιο συγκεκριμένα : II) ενδυναμώνεται η υπόθεση ότι τα μέλη των συλλόγων είναι συνήθως ηλικίας 31-50 ετών (38,16%) και 51-75 ετών (44,75%). Οι νέοι 20-30 ετών είναι πολλοί λιγότεροι (11,83 %).

III) ενισχύεται η θέση ότι οι τόποι διαμονής είναι κυρίως, το Π. Φάληρο, η Καλλιθέα, η Αθήνα, η Ν. Σμύρνη, ο Άλιμος και τα Βόρεια Προάστια κι ελάχιστα από τα Δυτικά.

IV) Στον τομέα της απασχόλησης παρατηρείται ότι ασκούν αστικά επαγγέλματα με κυριότερες ειδικότητες (α) των Ιδιωτικών Υπαλλήλων, (β) Εμπόρων - επιχειρηματιών, (γ) συνταξιούχων, (δ) Ιατρών, (ε) Μηχανολόγων, (στ) εκπαιδευτικών κ.λ.π. Σχετικά λίγοι είναι οι Δημόσιοι Υπάλληλοι (πλην των εκπαιδευτικών).

Ως προς τις γυναίκες, παρά τη μείωση του κατά την περίοδο 1990-99, το κυρίαρχο (α) επάγγελμα είναι τα Οικιακά. Ακολουθεί η ειδικότητα (β) των Ιδιωτικών Υπαλλήλων - Γραμματέων και (γ) Συνταξιούχων - Εκπαιδευτικών.

Όπως και στην Κων/πολη δεν ασχολούνται και τα δύο φύλα με τον πρωτογενή τομέα της παραγωγής (γεωργία-κτηνοτροφία).

Δ. ΣΥΛΛΟΓΟΙ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΤΥΧΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ **- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -**

I. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

Οι Κων/πολίτες πρόσφυγες για την καλύτερη οργάνωση τους και τη διευθέτηση διαφόρων προβλημάτων μετά το 1922, αλλά κι οι νεότεροι μετά τις απελάσεις των ετών 1964-65 συνέστησαν συλλόγους, τους οποίους θα μπορούσαμε να διακρίνουμε σε δύο (2) μεγάλες κατηγορίες : (α) του Εσωτερικού και (β) του Εξωτερικού. Η α' κατηγορία διακρίνεται (I) σε σωματεία της Αθήνας και (II) εκτός Αθηνών. Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας θ' ασχοληθούμε μόνο με τη μελέτη των αθηναϊκών συλλόγων. Ακολουθώς παρατίθενται δύο (2) πίνακες, ο (1) της Αθήνας κι ο (2) για τους Κων/πολίτες εκτός Αθηνών και σε διεθνές επίπεδο.

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ : Συνολικά οι παρουσιαζόμενοι σύλλογοι της Αθήνας είναι είκοσι-πέντε (25). Ο ερευνητής συγκέντρωσε και κατέγραψε τις πληροφορίες του βάσει τριών (3) ειδών πηγών : (α) στηριζόμενος σε παντός είδους έντυπο υλικό (Εφημερίδες Συλλόγων, ενημερωτικά φυλλάδια, βιβλιαράκια, περιοδικά και καταστατικά), (β) αξιοποιώντας πληροφορίες μελών των Δ.Σ., που

κατέγραφε επισκεπτόμενος όλα, σχεδόν, τα
σωματεία, (γ) συγκεντρώνοντας στοιχεία
τηλεφωνικώς σ' ελάχιστες περιπτώσεις (π.χ.
Απόφοιτοι Ροβερτείου, Σύνδεσμος Βετεράνων Αθλητών
Κων/λεως), (δ) Για τους Συλλόγους δεν υπάρχει
σχετική βιβλιογραφία.

1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΥ		
(1) <u>αριθμητικό μέγεθος</u> <u>έρευνας</u> (με τα περισσότερα μέλη)	α. Ένωση Κων/πολιτών (καλαϊέας) β. Νέος κύκλος Κων/πολιτών γ. Σωματείο Ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας (2) <u>Συνολικά ή περιοχή</u> <u>Προέλευσης</u> α. Αδεσφότητα Κων/πολιτών, Μεγάλου Ρεύματος β. Μορφωτικός σύνδεσμος Χάλαρης γ. Σύλλογος Πρυγκιπιανών δ. Μορφωτικός Σύνδεσμος «Γαλατά» ε. Σύλλογος Ιμβρίων Αθήνας (3) <u>φοίτηση ή αποφοίτηση</u> <u>Σχολείων Κων/πόλεως</u>	α. Σύνδεσμος Μεγαλοσχολιτών β. Σύνδεσμος Ζαππίδων γ. Σύνδεσμος Ιωακειμειδών δ. Σύνδεσμος Κεντρικιάδων ε. Σύνδεσμος Ζωγραφειωτών στ. Σύνδεσμος αποφοίτων Ροβεργείου Σχολής ζ. Σύλλογος αποφοίτων Αμερικάνικου Κολλεγίου Θηλέων (4) <u>Αθλητική δραστηριότητα</u> α. Αθλητικός όμιλος «Ταταύλα» β. Αθλητικός Σύλλογος Πέρα γ. Βυζαντινό Αθλητικό Κέντρο δ. Σύλλογος Βετεράνων Αθλητών Κων/πόλεως (5) <u>Θρησκευτική δραστηριότητα</u> <u>Εορτά Θεολόγων Χάλαρης</u> (6) <u>Κοινωνική-(Οίκος Ευηγρίας)</u> <u>Εορτά Κων/πόλεως</u>
(7) <u>Πολιτισμική-διατήρηση</u> <u>-παράδοσης</u> α. Λουρίδειο Τόρυμα β. Σύλλογος Ιστορικής & και Λαογραφικής <i>έρευνας</i> «Η Μνημοσύνη» (8) <u>Μουσική Παράδοση</u> Σύλλογος Μουσικοφίλων Κων/πόλεως (9) <u>Οικοδομική δραστηριότητα</u> Αστικός Οικοδομικός Συνεταιρισμός «ΝΕΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ Σ.Π.Ε.» (10) <u>Συστέγαση</u> α. Στο Πνευματικό κέντρο στεγάζεται η «Ένωση Κων/πολιτών» που απαρ- τίζεται 1. Από τον «Ν. κύκλο Κων/πολιτών» 2. Σωματείο Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας.		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ (συνέχεια)

(10) β. <u>Συστεγάζονται</u> (I) Σύνδεσμος Μεγαλοσχολίων (II) Σύνδεσμος Κεντρικιάδων (III) Πολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος «Γαλατάς» (IV) Σύλλογος Ιστορικής και Λαογραφικής έρευνας «Η Μηροσύνη»	(V) Αστικός Οικοδομικός Συνεταιρισμός «ΝΕΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ Σ.Π.Ε.» (10) γ. Στο οίκημα του συλλόγου Κων/πολιτών Καλλιθέας (I) Σύνδεσμος Ιακκιμελιάδων	(II) Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών Κων/πόλεως (III) Σύλλογος Πριγκιπιανών «Αγ. Γεώργιος ο Κουδουνάς».
---	---	--

Σημειώνεται ότι οι Σύλλογοι δύνανται να καταταγούν και με συνδυασμό κριτηρίων. π.χ. Ο Σύνδεσμος Κεντρικιάδων μπορεί να περιληφθεί στην ομάδα σωματείων βάσει των χαρακτηριστικών (3) και (10).

2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ και σε ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Α. <u>ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ</u>	Β. <u>ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</u>	III. HELLENIC SOCIETY OF CONSTANTINOPL
I. «Ένωση Ομογενών εκ Κων/πόλεως Βορείου Ελλαδος» στην Καλαμαριά II. Σύλλογος Ιμβρίων, Κων/πολιτών Τενέδων, Α. Θρακών, Θρακών στην Κομοτηνή.	I. VEREIN DER CONSTANTINOPLER, DEUTSCHLAND (Γερμανία, Φραγκφούρτη) II. UNION OF CONSTANTINOPOLITANS, ONTARIO CANADA	IV. THE NSW ASSOCIATION OF GREEKS FROM CONSTANTINOPLE, KINGSFORD, AUSTRALIA.

III. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Τα σωματεία παρατίθενται βάσει του κριτηρίου της συστέγασης κι η σειρά παρουσίασης τους δεν προϋποθέτει οιαδήποτε προσπάθεια αξιολογικής αποτίμησης του έργου τους. Όλοι οι σύλλογοι - παρά τα όποια προβλήματα τους - αγωνίζονται για την ανάδειξη των Κων/πολιτών στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία.

(α) , Σύλλογος Κων/πολιτών(13) Καλλιθέας

Ιδρύθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1928 στο Δημοτικό σχολείο της τότε προσφυγοκρατούμενης Καλλιθέας από ομάδα Κων/πολιτών. Το πρώτο Δ.Σ. είχε πρόεδρο τον Ζαννή. Το 1930 αγοράστηκε το οικόπεδο επί της οδού Δημοσθένους 115-117 και τον αγιασμό τέλεσε ο Γερμανός Καραβαγγέλης. Το 1931 κτίστηκε ο β' όροφος, ενώ μετά το 1940 επιτάχθηκε το κτήριο από τους Ιταλούς.

Το 1947 ο Σύλλογος επανήρchiσε τις δραστηριότητες του. Τότε ο Π. Κυριακίδης του κληροδότησε το 20% της κινητής περιουσίας του. Το Σωματείο διέθετε κι Ιατρείο με τμήματα, όπως το παιδιατρικό αρχικά και μετά το Παθολογικό, γυναικολογικό, παιδιατρικό οδοντιατρείο με δωρεάν περίθαλψη για τους πάσχοντες άπορους. Τα εγκαίνια του τέλεσε ο Ελ. Βενιζέλος το 1932. Το 1934 εξυπηρετήθηκαν 898 ασθενείς, το 1937, 1.530 και το 1940, 4.587. Το 1933 σιτίζονταν δωρεάν 30 μαθητές ενώ το 1938, 170. Στα μέσα της δεκαετίας του 1960 ο Σύλλογος περιήλθε σε αδράνεια. Η γενιά του 1922 αποσύρθηκε από την ενεργό δράση. Όμως με τις ομαδικές απελάσεις του 1964 από την Τουρκία, νέο αίμα τον ζωογόνησε, κυρίως φοιτητές, που ίδρυσαν τη Φοιτητική Ένωση Κων/πολιτών (Φ.Ε.Κ.) κι εξέδιδαν αντιστασιακό περιοδικό επί Δικτατορίας του 1967, τη «Φοιτητική Έρευνα». Άμεση συνέπεια ήταν να κλειστεί η διοίκηση του περιοδικού στην ΕΑΤ/ΕΣΑ.

13. Κων/πολίτικα θέματα, διμηνιαία ενημερωτική Επιθεώρηση Συλλόγου Κων/πολιτών, αρ. φύλλου 18, Νοέμβριος- Δεκέμβριος 1990.

2. Δραστηριότητες - Εκδηλώσεις

Πολλές πνευματικές και πολιτιστικές. Χαρακτηριστική ήταν η τελετή του Μαΐου του 1951, όταν τιμήθηκαν όλοι οι διδάξαντες καθηγητές στην Πόλη (14). Το Δεκέμβριο του 1990 έλαβε χώρα διήμερο συμπόσιο για την Ελληνική Παιδεία των τελευταίων 200 ετών στην Κων/πολη.

Η αθλητική δράση του Συλλόγου ανάγεται στο έτος 1932. Τότε ιδρύθηκε το αθλητικό τμήμα. Το 1980 έγινε η σύσταση της ποδοσφαιρικής ομάδας με την επωνυμία «Α.Ε.Κ.» Καλλιθέας. Παράλληλα οργανώνονται στα πλαίσια και της ψυχαγωγίας, εκδρομές, αγώνες σκακιού, τάβλι, επιτραπέζια αντισφαίριση. Υπάρχει τμήμα Γαλλικής και παραδίδονται μαθήματα ζωγραφικής. Η Βυζαντινή χορωδία έχει πολύ καλές εμφανίσεις.

Υπάρχουν ερασιτεχνικός θεατρικός θίασος από το 1975 και παιδική χορωδία. Από το 1987 διδάσκονται οι Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί. Οφείλουμε να τονίσουμε ότι στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ο Σύλλογος συνέβαλε το 1980 στην επίλυση του προβλήματος της πολιτογράφησης των Κων/πολιτών, που επί δεκαετίες τους ταλάνιζε (15). Στους Κων/πολίτες από το 1935 δεν εδίδετο η Ελληνική υπηκοότητα λόγω του ότι αυτοί και οι Μικρασιάτες θα συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της αριστερής ιδεολογίας. Προς επίλυση του θέματος είχε συγκροτηθεί από τον Σύλλογο Κων/πολιτών ή «Επιτροπή επιλύσεως θεμάτων» το 1979. Το ζήτημα της πολιτογράφησης κομματικοποιήθηκε από τους εκάστοτε κυβερνώντες δημιουργώντας σχετική πικρία στους Κων/πολίτες.

14. Κων/πολίτικα θέματα, Τευχ. 18, Νοεμβ.-Δεκεμβ. 1990, Αθήνα - «Πόλη και Παιδεία» (1997) Διήμερο Συμπόσιο, Ελληνικά Γράμματα, Σύλλογος Κων/πολιτών Καλλιθέας, Αθήνα.

15. Ατζέμογλου, Ν. Εφημερίδα «ΑΝΑΤΟΛΗ», τευχ. 131, έτος 10°, Ιανουάριος 2000, σ. 9.

Η επιτροπή αυτή προώθησε, επίσης, προς επίλυση τα ζητήματα της στράτευσης και συνταξιοδότησης. Ο Σύλλογος κατά καιρούς διοργάνωσε διήμερα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο για τα Εθνικά Θέματα (1988).

Ως μη κυβερνητικός οργανισμός εκπροσωπήθηκε στη Δ.Α.Σ.Ε. μεταξύ 1-19 Ιουλίου 1991 και στη συνέχεια στον Ο.Α.Σ.Ε. Στα πλαίσια αυτά στόχοι των Κων/πολιτών είναι :

- (α) η προστασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου
- (β) η απαίτηση αποζημιώσεων για τις περιουσίες των Ελλήνων της Τουρκίας, που εξαναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν το 1964.
- (γ) η διασφάλιση της ζωής και της περιουσίας των απομεινάντων στην Πόλη Ελλήνων.
- (δ) η διάσωση και διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς των Ελλήνων της Πόλης.
- (ε) αναγνώριση της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1955 ως ημέρας μνήμης για τον ξεριζωμό της Κων/πολης.
- (στ) λήψη της Προσφυγικής ιδιότητας από τους Κων/πολίτες, που εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους τις τελευταίες δεκαετίες.
- (ζ) πολιτογράφηση όσων Κων/πολιτών τούρκικης υπηκοότητας το επιθυμούν (Κων/πολίτικα θέματα, φυλ. 25, Μάρτιος - Απρίλιος 1992, σ.σ. 3-8).

3. Οργάνωση -Διοίκηση (16) Το νέο καταστατικό του Συλλόγου Κων/πολιτών αποτελείται από δέκα (10) κεφάλαια, 29 άρθρα κι ένα ειδικό άρθρο.

Το α' κεφ. Με τα' άρθρα 1-3 καθορίζει τους σκοπούς του Συλλόγου που είναι : (α) η στενότερη γνωριμία των μελών, (β) η συνέχιση των Βυζαντινών παραδόσεων, (γ) η προώθηση της κοινωνικής και πνευματικής αγωγής και (δ) η εν γένει προώθηση των θεμάτων των Κων/πολιτών.

16. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ (1991), Νέον Καταστατικό, Αθήνα.

Το άρθρο 3 αναφέρεται στους τρόπους πραγμάτωσης των σκοπών, όπως δια της ιδρύσεως κι οργανώσεως εντευκτηρίου, εορτών, ψυχαγωγικών συγκεντρώσεων, με την έκδοση δελτίου, μέσω διαλέξεων κ.λ.π. Ακόμη ιδρύεται τμήμα εσπερινών μαθημάτων ξένων γλωσσών.

Το κεφ. β' επιγράφεται : Εγγραφή μελών - δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών (Άρθρα 4-8). Μέλη του Συλλόγου είναι όσοι συνεπλήρωσαν το 18^ο έτος της ηλικίας. Διακρίνονται σε «τακτικά» κι «αρωγά». «Τακτικά» είναι οι γεννηθέντες στην Πόλη ή διαμείναντες σ' αυτήν επί πενταετία τουλάχιστον, όπως κι οι κατιόντες.

«Αρωγά» είναι οι μη Κων/πολίτες δυνάμενοι να καταστούν τακτικά μετά τριετία από της εγγραφής τους κατά το Δ.Σ. Ο αριθμός τους δε θα υπερβαίνει το 1/5 του συνόλου των τακτικών μελών. Ο Σύλλογος σήμερα αριθμεί περί τα 1000 μέλη. Το κεφάλαιο δ' τιτλοφορείται «περί Διοικήσεως» (άρθρα 11-18). Κατά το άρθρο 11 ο Σύλλογος διοικείται από εννεαμελές Δ.Σ., εκλεγμένο από τη Γενική Συνέλευση σε μυστική ψηφοφορία. Η θητεία του είναι διετής αρχόμενη κατά το μήνα Φεβρουάριο. Σημερινός πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Γεώργιος Ισαακίδης.

4. Εκδόσεις (17) : Το σωματείο εξέδωσε βιβλία, όπως τη βιογραφία του Ηλία Τανταλίδη, την ομιλία του Γ. Καμαράδου με θέμα το ξερίζωμα του ελληνισμού της Πόλης και ημερολόγια με αξιοθέατα της Θράκης, Πόλης και Μ. Ασίας. Ακόμη κυκλοφόρησαν η έκθεση της Helsinki Watch "denying human Rights and ethnic identity : The Greeks of Turkey" και τα πρακτικά του Συνεδρίου «The forgotten Island of Tenedos".

17. Κων/πολίτικα θέματα, τευχ. 18, Νοέμβρ-Δεκεμβρ. 1990, Αθήνα

Σημαντική έκδοση είναι το «Πόλη και Παιδεία», 1997, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω. Παρατίθεται ενδεικτικά μέρος των περιεχομένων: (1) ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΑΜΩΝΗ : «Πολιτιστική και φιλεκπαιδευτική δραστηριότητα των Συλλόγων της Πόλης» (σ.σ. 23-26) (2) ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΕΞΕΡΤΖΟΓΛΟΥ: «Εθνική Σχολή Γλωσσών κι Εμπορίου» (σ. 27-38)

(3) ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΡΟΪΔΗΣ: «Ο κώδικας του Ζωγραφείου» (σ.σ. 39-57) (4) ΝΕΟΚΛΗΣ ΣΑΡΡΗΣ : «Οικονομικές και διοικητικές προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων στην Κων/πολη» (σ.σ. 117-120) (5) ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ: «Τα μαθητολόγια ως πηγή κοινωνικής Ιστορίας. Ένα δείγμα: Κων/πολη 1884-1891» (σ.σ. 177-187).

Ο Σύλλογος Κων/πολιτών εκδίδει και τα «Κων/πολίτικα Θέματα», διμηνιαία ενημερωτική επιθεώρηση. Ενδεικτικά παρουσιάζουμε ορισμένα τεύχη τους.

α. αρ. φύλλου 1, Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1988

Νεοκλής Σαρρής, «Η Πόλη μας ακολούθησε» (σ.1) «...Ο Μιχρή Μπελλή, τούρκος αριστερός θα ψιθυρίσει : «Μα είναι δυνατό να υπάρξει Πόλη δίχως τους Έλληνες;» ... ωστόσο οι Κων/πολίτες δεν θα πρέπει να παίξουν το ρόλο των «Ερυθροδέρμων», ενώ οι Τούρκοι τον ρόλο των «ανθρωπιστών Αμερικανών» Ν. Ατζέμογλου (σ.11) « Η αναγκαστική στράτευση των Κων/πολιτών το χειμώνα του 1941-42 (20 ηλικίες).

β. αρ. φύλλου 2, Μάρτιος - Απρίλιος 1988

(σ. 1), Σ. Σολταρίδης, «οι δύο μειονότητες (Κων/πολης - Μουσουλμανική Θράκης). Το 1988 στην Πόλη παρέμειναν 13 σχολεία, με 525 μαθητές και 3.500 πληθυσμό.

«Οι περιουσίες των Ελλήνων της Πόλης», Ν. Βασαγιώργη (σ.σ. 13-14) «... Εδώ θα πρέπει ν' αναφερθεί ότι πολλά ακίνητα είναι αδύνατο να εκποιηθούν από τους ιδιοκτήτες τους, μια κι έχει περάσει δεκαετία, κατά την οποία η ιδιοκτησία τελούσε υπό επιτροπεία, που διορίστηκε από το τούρκικο κράτος ... Είναι φανερό πως η τούρκικη Δικαιοσύνη είναι διάτρητη και τελείως ακάλυπτη ως

προς το θέμα των περιουσιών των Ελλήνων της Πόλης. (Βλ. (1) Αλέκου Αλαβάνου, (1994), «Έλληνες της Κων/πολης, άνθρωποι χωρίς κληρονομικά δικαιώματα, «Συνασπισμός της Αριστεράς στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, Αθήνα και (2) Το ψήφισμα της 10^{ης} Φεβρουαρίου 1994 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που, αφού καταδικάζει πρακτικές Τουρκίας, την καλεί, ώστε ν' ανακληθούν οριστικά τα' απαράδεκτα μυστικά διατάγματα του 1964 κι η απόρρητη Εγκύκλιος 8-11-27433/10-7-88).

γ. αρ. φύλλου 3, Μάιος - Ιούνιος 1988, σ. 10.

Ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων ο Νόμος 1759/1988 σχετικός με την «Ασφαλιστική κάλυψη ανασφάλιστων ομάδων». Το άρθρο 16 παρ. 1 αφορά Έλληνες υπηκόους, όπως κι ομογενείς, οι οποίοι ασκούν το επάγγελμα των Ιατρών, οδοντιάτρων, φαρμακοποιών και κτηνιάτρων. Ασφαλίζονται στο ΤΣΑΥ. Τέλος με την υπαγωγή στην ασφάλιση αυτή των Κων/πολιτών, Ιμβρίων και Τενέδιων υγειονομικών, η άμεση επιβάρυνση του είναι της τάξεως των 25.000.000 δρχ.

δ. αρ φύλλου 4, Ιούλιος - Αύγουστος 1988 (σ.8)

«Με αφορμή τους βανδαλισμούς της 6/7 Σεπτ. 1955, οι Κων/πολίτες στο έλεος του τουρκικού σωβινισμού», Ν. Ατζέμογλου. Στη σ. 10 οι συνέπειες: 10 θάνατοι ελλήνων, 606 τραυματίες, 4348 κατεστραμμένα και λεηλατημένα καταστήματα, 3000 Ελληνικές οικίες και 29 ολοσχερώς πυρπολημένες εκκλησίες.

ε. αρ. φύλλου 5, Σεπτ.-Οκτωβ. 1988

Δρ. Νεοκλής Σαρρής, «Η παιδεία του Ν. Ελληνισμού στην διελκυστίνδα των ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους και του Έθνους» (σ.σ 1,3,4) «..... Η Ελληνική εθνότητα μέχρι το 1821 είχε έδρα της την Πόλη κι όχι την Αθήνα. Το 1914-15 το 90% του επενδυθέντος κεφαλαίου στη Βιομηχανία ήταν μη Μουσουλμανικό. Το 70-75% των επαγγελματιικών, όπως οι ιατροί, οι δικηγόροι είναι μη Μουσουλμάνοι»

στ. αρ. φύλλου 14, Μάρτιος - Απρίλιος 1990,
τελευταία σελίδα. Σύσκεψη με τους 4 Δημάρχους των

Δήμων Καλλιθέας, Ν. Σμύρνης, Π. Φαλήρου κι Αλίμου με σκοπό την επισκευή της στέγης του σωματείου.

ζ. αρ. φύλλου 26, Μάιος, Ιουν.-Ιούλ. 1992, (σ.7),
«Η Συνθήκη της Λωζάνης κι οι μειονότητες», από την ομιλία του καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Νεοκλή Σαρρή :» Η Κων/πολη -κατά τον Λόρδο Curzon είχε πάνω από 400-460.000 Έλληνες στο κέντρο της ...Οι Έλληνες πολίτες της Τουρκίας καλούνται «Rum» (Χριστιανοί Ορθόδοξοι) κι όχι «Yunan». Το ίδιο και στην Κύπρο»

η. αρ. φύλλου 16-17, Ιούλ.-Οκτωβ. 1990 (σ. 9),
Ν. Σαρρή, (1990), «Η οικογένεια στην Τουρκία», Ρήσος, Αθήνα. Πρόκειται για βιβλιοπαρουσίαση : «...Οι Ελληνικές οικογένειες γειτόνευαν με τις τουρκικές, ωστόσο καμιά ουσιαστικότερη επαφή δεν διατηρούσαν μεταξύ τους».

θ. αρ. φύλλου 23, Οκτώβρ. - Δεκ. 1991 σ. 12):
Πρόταση του Συλλόγου για την ίδρυση «Κέντρου μελετών Ελληνισμού Κων/πολης» στο Πάντειο Παν/μιο.

ι. αρ. φύλλου 25, Μάρτιος - Απρίλιος 1992 (σ. 3)
Η οργάνωση Helsinki Watch καταδικάζει την Τουρκία για την εξολόθρευση της Ελληνικής μειονότητας.

(β). Σύνδεσμος Ιωακειμειάδων

Ιδρύθηκε το 1981. Ασχολείται με πολιτισμικές και φιλανθρωπικές δραστηριότητες. Την αποτελούν 350 μέλη περίπου, που έχουν φοιτήσει ή αποφοιτήσει του Ιωακειμείου Παρθεναγωγείου Κων/πολης, ενώ όσες βοηθούν στο φιλανθρωπικό έργο πρέπει να έχουν φοιτήσει έστω και ένα έτος στο Ιωακείμειο. Στα πλαίσια των πολιτισμικών δραστηριοτήτων διοργανώνονται διαλέξεις κι επισκέψεις σε πολιτισμικούς χώρους. Τα στοιχεία παρέσχε προσωπικά στον γράφοντα η Πρόεδρος των Ιωακειμειάδων Αθήνας Δωροθέα Ζυγούρα.

(γ) Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Ζωγραφειωτών
Κων/πόλεως

1.Οργάνωση: Ιδρύθηκε το 1952. Μέλη του είναι οι φοιτήσαντες, έστω και για ένα έτος στο Ζωγράφειο Λύκειο Κων/πόλεως. Έχει 600-650 μέλη, εκ των οποίων ενεργά είναι τα 350.

Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές εκλεγόμενο ανά διετία. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για προσφορά στο Σύλλογο εντοπίζεται στους απόφοιτους των δεκαετιών 1950 μέχρι τα μέσα του 1970.

Ένα 80-90% των αποφοίτων των εμπορικού - πρακτικού τμημάτων του Ζωγράφειου μετά το 1960 είναι ταυτόχρονα κάτοχοι πτυχίων Α.Ε.Ι. ή και Τ.Ε.Ι. Τα 7 από τα 9 μέλη του Δ.Σ. είναι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Ιωάννης Παπαδιαμάντης.

2.Απασχόληση - Δραστηριότητες: Τα μέλη του Συλλόγου εργάζονται ως στελέχη επιχειρήσεων, γιατροί, λογιστές, δικηγόροι, οικονομολόγοι, έμποροι(εισαγωγείς) και φαρμακοποιοί. Ασκούν αστικά επαγγέλματα. Δεν υπάρχουν γεωργοκτηνοτρόφοι (πρωτογενής παραγωγή).

Το σωματείο ενεργεί με στόχο την ενδυνάμωση των σχέσεων ανάμεσα στα μέλη και τη διατήρηση των πολιτισμικών παραδόσεων. Κάθε χρόνο παραθέτει το «γεύμα αγάπης». Επιδίδεται και σ' έργο κοινωνικό με την ενίσχυση αναξιοπαθούντων μελών.

3. «Ο Ζωγραφειώτης»

Ο Σύλλογος Ζωγραφειωτών εκδίδει το ενημερωτικό δελτίο των Ζωγραφειωτών Ελλάδας «Ο Ζωγραφειώτης». Παρατίθενται ενδεικτικά αποσπάσματα:

(α) Τεύχος 46/1998: Εκδότης: Σύνδεσμος Ζωγραφειωτών - Υπεύθυνος ύλης: Ιωάννης Παπαδιαμάντης

σ.1 : 105 χρόνια Ζωγράφειο Λύκειο

σ.4 : Ζωγραφιώτικη κίνηση στην Πόλη

σ.7 : Έφυγε ο Ακαδημαϊκός Φαίδων Βεγλερής, πρωτόπορος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σ.8 : Αρχαιρεσίες - Δωρεές κ.λ.π.

(β) Τεύχος 47/1999, σ.1 : Ο αείμνηστος δάσκαλος μας, Δημήτρης Μάνος. -Μην ξεχάσετε το «Γεύμα Αγάπης» των Ζωγραφειωτών.

σ.2 : Δημήτρης Μάνος (Συνεργάτης Ευαγγέλου Παπανούτσου).

σ.7 : Πνευματική εκδήλωση των 5 σχολικών Συνδέσμων (Μεγαλοσχολιτών, Ζαππίδων, Ζωγραφειωτών, Κεντρικιάδων και Ιωακειμειάδων).

σ.8 : Βράβευση του Ζωγραφειώτη Γιάννη Βασιλειάδη.

(γ) Τεύχος 48/1999, σ.1 : Απόφοιτοι σχολικού έτους 1998-99 : α. επιστημονικού Λυκείου β. εμπορικού Λυκείου.

σ.2 ο Πάυλος Σιδερίδης, φιλόλογος, έφυγε για πάντα. Δίδαξε ελληνικά για 24 χρόνια στο Ζωγράφειο.

σ.4 Βιβλία Ζωγραφειωτών : (1) Βασίλη Μούτσογλου, (1998), «Έλληνες Κων/πολης 1821-1922», Εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα. (2) Φωκίωνος Σιδηρόπουλου : «Τα Εθνικά Φιλανθρωπικά καταστήματα στην Κων/πολη. Αναγράφονται δωρεές υπέρ του Συνδέσμου κ.λ.π. κοινωνικά.

Το σωματείο έχει κυκλοφορήσει και την προαναφερθείσα βιντεοταινία «Παιδεία και Σχολεία των Ρωμιών της Πόλης», (1998), Σύμβουλος Κ. Σταματόπουλος.

(δ) Σύλλογος Μουσικοφίλων Κων/πολιτών

Ένας ανάλογος σύλλογος υπήρχε και στην Πόλη από το 1875 ως εκκλησιαστικός. Έλαβε μετά την ονομασία «Σύλλογος Ορφεύς» και παρέμεινε εκεί μέχρι το 1923. Το 1948 μετεξελίχθηκε σε «Σύνδεσμο Μουσικοφίλων» στην Κων/πολη. Μετά τις απελάσεις του 1964 πολλά μέλη του ήλθαν στην Αθήνα και το 1984 συνέστησαν το Σύλλογο Μουσικοφίλων Κων/πόλεως».

Έχει 120-125 μέλη εκ των οποίων τα 45 ανήκουν στη χορωδία. Έχει κυκλοφορήσει κασέτες και CD, καθώς και ανά δύο μουσικά και ψαλτικά βιβλία. Στόχος του είναι η διατήρηση της Βυζαντινής και παραδοσιακής, Μουσικής. Τα στοιχεία δόθηκαν στον γράφοντα από τον πρόεδρο Αθανάσιο Κίσσα.

(ε) Σύλλογος Πριγκιπιανών «Αγ. Γεώργιος ο Κουδουνάς»

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε το 1996. Ένας από τους ιδρυτές του είναι ο Φραγκόπουλος Δημήτριος, πρώην Δ/ντής του Ζωγραφείου Λυκείου Κων/πολης.

Οργάνωση - Δραστηριότητες επαγγέλματα Μελών : Το Δ.Σ. είναι επταμελές με την προοπτική να καταστή εννεαμελές. Τα μέλη είναι 320, όλα εκ Κων/πόλεως. Αποτελεί σωματείο φιλανθρωπικό και πολιτισμικό. Ανά διετία πραγματοποιείται επίσκεψη στην Πρίγκηπο. Ενισχύει οικονομικά αναξιοπαθούντα μέλη. Πραγματοποιούνται, ακόμη, εκδηλώσεις για γνωριμία των Πριγκιπιανών νέων. Πέρι το 80% των μελών είναι κυρίως έμποροι, γιατροί, επιστήμονες και οικοδόμοι.

Τα στοιχεία έδωσε στον ερευνητή προσωπικά ο Πρόεδρος του Συλλόγου Πριγκιπιανών Αντώνιος Πακουλίδης.

(στ) Μορφωτικός Σύνδεσμος Νήσου Χάλκης «Ο Άγιος Νικόλαος»

(Ι) Ίδρυση - Οργάνωση: ιδρύθηκε το 1979 ως συνέχεια του Συλλόγου Χάλκης, του οποίου η σύσταση έγινε το 1948 με την ίδια επιθυμία. Μετά προστέθηκε τ ' όνομα του Αγ. Νικολάου, πολιούχου του νησιού. Στη Χάλκη υπήρχε η Θεολογική Σχολή, καθώς κι η Εμπορική.

Το Δ.Σ. του σωματείου είναι επταμελές. Εγγεγραμμένα μέλη είναι περί τα 300, ένα άτομο ανά οικογένεια κι ενεργά γύρω στα 130. Τα μέλη πρέπει να κατάγονται από την μητέρα ή τον πατέρα εκ Χάλκης και κατ' εξαίρεση εγγράφονται παραθεριστές, που διατηρούν εξοχικά στο νησί.

Διοργανώνονται διαλέξεις και στόχος είναι η διατήρηση των ηθών και εθίμων της Χάλκης.

Ανάμεσα στα μέλη υπάρχουν απόφοιτοι Παν/μίου, έμποροι, τεχνίτες, ελαιοχρωματιστές, οικοδόμοι κ.λ.π. Οι πληροφορίες δόθηκαν στον γράφοντα από τον πρόεδρο Γεώργιο Νούση.

(ζ) Σύλλογος αποφοίτων αμερικανικού Κολλεγίου
Θηλέων Κων/πόλεως - (η) Σύνδεσμος αποφοίτων
Ροβερτείου Σχολής.

(Ι) Ίδρυση - Οργάνωση Υπήρχαν 2 αμερικάνικα κολλέγια στην Κων/πολη. Ήταν η «Ροβέρτειος» Αρρένων και το «Constantinople College» Θηλέων, που οι μαθήτριες του ήταν από όλες τις χώρες των Βαλκανίων και φυσικά Ελληνίδες, Τουρκάλες, Αρμένιες και Εβραίες της Πόλης. Η «Ροβέρτειος» αργότερα μετεξελίχθηκε σε Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου. Το «Κολέγιο Κων/πόλεως» Θηλέων βρισκόταν στο Μέγα Ρεύμα. Το 1972-74 έγινε μεικτό.

Ο εδώ σύλλογος του αμερικανικού Κολλεγίου Κων/πόλεως ιδρύθηκε το 1926 με αρκετά μέλη. Με την πάροδο του χρόνου σημειώθηκε μείωση τους. Η τελευταία απόφοιτος του Κολλεγίου ήταν περί το 1974. Σήμερα αριθμεί περί τα 70-80 μέλη. Διαθέτει εννεαμελές Δ.Σ., αποτελούμενο από απόφοιτες ή φοιτήσασες, έστω και μερικά έτη στο Κολέγιο Θηλέων.

(2) Δραστηριότητες : Ενισχύει την αλληλογνωριμία μελών και φίλων. Υποστηρίζει οικονομικά άτομα χρήζοντα βοήθειας κι οργανώνει επισκέψεις σε Μουσεία. Συνεργάζεται με τους «Γιατρούς δίχως σύνορα», τον Οίκο Ευγηρίας Κων/πολιτών. Προωθεί τις αθλητικές δραστηριότητες π.χ. του «Αθλητικού Συλλόγου Πέρα» και του «Βυζαντινού Αθλητικού κέντρου». Έρχεται σ' επαφή και με το ευρύτερο κοινό για γνωριμία με τους Κων/πολίτες.

Τις πληροφορίες παρέσχε τηλεφωνικώς η Ερμιόνη Μαρούκη, Πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων Αμερικανικού Κολλεγίου Θηλέων Κων/πόλεως. Πρόεδρος του Συνδέσμου Αποφοίτων της «Ροβερτείου» Σχολής είναι η Αναστασία Βλάχου.

(Θ) Κοινωφελές Ίδρυμα : «Λουρίδαιο» - Μνήμες της Πόλης» (18)

(Ι) Ίδρυση -Οργάνωση : Η σύσταση του έγινε στις 29 Σεπτεμβρίου 1982 από τον Ορέστη Αθαν. Λουρίδη κι αποτελεί νομικό πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Εδρεύει στην Αθήνα και διοικείται από εννεαμελές δ/κό Συμβούλιο, του οποίου η θητεία ανανεώνεται ανά τριετία.

Σκοπός του Ιδρύματος είναι η μελέτη του Βυζαντινού πολιτισμού κι ειδικά του δημοσίου κι ιδιωτικού βίου κατά τους τελευταίους αιώνες του Ελληνισμού της Κων/πολης, για να διατηρηθούν στην μνήμη των μεταγενέστερων οι παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα.

(2) Δραστηριότητες - Εκδόσεις : Το ίδρυμα προβαίνει σε περιοδικές κι άλλες εκδόσεις, ομιλίες, εκθέσεις. Χορηγεί υποτροφίες σ' ερευνητές των οποίων τα αντικείμενα συνδέεται με το βασικό σκοπό του ιδρύματος. Υπό την αιγίδα του λειτουργεί από το 1996 ή «Κοινωφελής Επιστημονική Εταιρία Ερεύνης του Ελληνορθόδοξου Βυζαντινού Πολιτισμού», που σκοπό έχει τη διαφύλαξη της εθνικής, πνευματικής και κοινωνικής ταυτότητας των Ελλήνων της Κων/πόλης.

Το Ίδρυμα κι η εταιρία διαθέτουν βιβλιοθήκη με 6.900 τόμους βιβλίων, περιοδικών, παλαιών χειρογράφων κ.λ.π. Το Ίδρυμα αποστέλλει δωρεάν το περιοδικό του «Ελληνορθόδοξος Βυζαντινός Πολιτισμός».

Στα κεντρικά γραφεία του Ιδρύματος υπάρχουν πολλά εκθέματα, όπως είναι το λάβαρο κι η προσωπογραφία του Κων/νου Παλαιολόγου, εικόνες του 17^{ου} -19^{ου} αι., Πατριαρχικά σιγίλλια, Συνοδικά σιγίλλια, Διπλώματα Σχολών Κων/πολης, καραμανλίδικα βιβλία, ένα επίχρυσο κοράνι του

18. Κοινωφελές Λουρίδαιο ίδρυμα και πνευματικό κέντρο - Μνήμες της Πόλης (1998), έκδοσις υπ' αριθμ. 12

-Εφημερίς της Κυβερνήσεως, έγκριση σύστασης του κοινωνικού ιδρύματος με την επωνυμία «Λουρίδιο Ίδρυμα», αρ. φυλ. 719, 29/9/82, Αθήνα

1720 και σπάνιες εκδόσεις βιβλίων των ετών 1662-1870.

Το Ίδρυμα προέβη και σε διάφορες εκδόσεις. Αναφέρουμε ενδεικτικά : (I) «Το Βυζαντινό υπόβαθρο της Ιταλικής Αναγέννησης», Αθήνα 1989 του καθηγητή Kenneth M. Setton. (II) «Κύκνειο Άσμα» του ποιητή Πλάτωνα Χρηστίδη, με εισαγωγή Στέλιου Ροϊδη, Αθήνα 1989. (III) «Πανδέκτης», τόμοι 5, Πρόλογος από τον καθηγητή Πανεπιστημίου Ορέστη Λουρίδη, Αθήνα 1993 , κ.λ.π. Συνολικά το Ίδρυμα έχει στο ενεργητικό του 13 εκδόσεις.

Οργάνωσε, επίσης, 34 συνέδρια και σεμινάρια με ποικίλη θεματική όπως στις 28/9/1982 για το Πανελλήνιο έτος προστασίας εργαζόμενης μητέρας, για το διεθνές έτος της νεότητας στις 3/12/1985 κι εξαιτίας των προβλημάτων των σύγχρονων ηλικιωμένων και των κατά τους Βυζαντινούς χρόνους Γηροκομείων στις 19/1/1987.

Έλαβε επιπλέον, χώρα ημερίδα για το Εθνικό και πνευματικό έργο παλαιών προσωπικοτήτων της Κων/πολης στις 10/11/1989 κι επιστημονικό συμπόσιο με θέμα «Κοινοτική και κοινωνική ανάπτυξη στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή κοινότητα» από τις 11 μέχρι 15/6/1990 κ.λ.π.

(1) Σύλλογος Ζαππίδων

(I) Ίδρυση - Οργάνωση : έτος ιδρύσεως το 1937. Έχει περί τα 530 μέλη και συγκεκριμένα φοιτήσασες κάποια έτη ή και αποφοιτήσαντες του Ζαππείου παρθεναγωγείου Κων/πόλεως.

Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές εκλεγόμενο ανά διετία. Υπάρχουν και μη Κων/πολίτισσες ως φίλα μέλη, που ενισχύουν οικονομικά το Σύλλογο και διαμένουν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Τα μέλη είναι ηλικίας 40 ετών και άνω, ενώ η πλειονότητα τους τοποθετείται στις ηλικίες 50-70 ετών. Λίγα κανονικά μέλη κατοικούν στην Θεσσαλονίκη και στο εξωτερικό.

(2) Απασχόληση μελών - Δραστηριότητες Συλλόγου
Οι περισσότερες (μεταξύ 40-50 ετών) εργάζονται ως εκπαιδευτικοί, φαρμακοποιοί, Ιδιωτ. Υπάλληλοι, κ.λ.π.

Ο Σύλλογος διοργανώνει διαλέξεις, εκδρομές, θεατρικές παραστάσεις, «γεύματα αγάπης» και προβαίνει σε οικονομική αρωγή των αναξιοπαθούντων μελών.

Πρόεδρος του Συλλόγου είναι η Μαίρη Νέγκα.

(1α) Σύλλογος Ιμβρίων Αθηνών (19)

1. Ίδρυση - Οργάνωση : Ίδρύθηκε το 1945. 3000 μέλη είναι εγγεγραμμένα. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές εκλεγόμενο κάθε διετία. Μεγάλος άθλος του Συλλόγου είναι το επίβλητικό οίκημα του.

2. Δραστηριότητα - Επαγγέλματα μελών : Περιλαμβάνει χορευτικό τμήμα, φωτογραφικό, εκμάθησης Τούρκικων. Υπάρχει ποδοσφαιρική ομάδα με την επωνυμία «Τμβρος». Σε όλα τα τμήματα μετέχουν άτομα από την παιδική ηλικία μέχρι και το 80^ο περίπου έτος. Ο Σύλλογος ενισχύει γέροντες και άπορους. Διαθέτει τράπεζα αίματος. Επιλαμβάνεται θεμάτων των εδώ Ιμβρίων και στο νησί τους ενημερώνοντας σχετικά με τα προβλήματα τους τον Ο.Α.Σ.Ε. και την Ευρωβουλή. Η αντιπρόεδρος του Συλλόγου ήρθε στην Ελλάδα το 1963 λόγω κλεισίματος των σχολείων της Τμβρου και της εγκατάστασης σ' αυτά καταδίκων.

Το 1964 μ' ένα μυστικό διάταγμα του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας της Τουρκίας η Ελληνική κοινότητα Τμβρου και Τενέδου υπέστη εθνοκάθαρση. Από τους 6.000 Έλληνες το 1964 στην Τμβρο, σήμερα διαβιούν 240, ενώ οι Τούρκοι από 290 έφτασαν τις 9.000 λόγω εποίκισμού.

Το κλείσιμο των Ελληνικών σχολείων, η απαλλοτρίωση της γής, η εγκατάσταση ανοικτών φυλακών οδήγησαν τους κατοίκους στην εγκατάλειψη του νησιού. Στον Ο.Α.Σ.Ε. ο Σύλλογος Ιμβρίων διεκδικεί : (1) Το δικαίωμα κληρονομιάς αυτών που

19. Τμβρος, τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Ιμβρίων Αθηνών.

στερήθηκαν της τουρκικής υπηκοότητας, (2) την επαναλειτουργία σχολείων στην Τμβρο, (3) το δικαίωμα ανοικοδόμησης των Ναών, (4) την επιστροφή των απαλλοτριωμένων περιουσιών στους δικαιούχους (Τμβρος, Τεύχος 55, Ιουλ.-Αύγ.-Σεπτ. '99 σ.σ. 2-3).

Τα επαγγέλματα που ασκούν τα μέλη είναι ποικίλα : καθηγητές, ιατροί, εργαζόμενοι σ' εργοστάσια πολλοί, σερβιτόροι αρκετοί, ακόμη και κηπουροί. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Μάκης Μπουτάρας.

(3) Τι εκδίδει ο Σύλλογος : Το τριμηνιαίο περιοδικό «Τμβρος», από το οποίο παρατίθενται κάποιοι τίτλοι :

(α) Τεύχος 54, Απρίλιος - Ιούνιος 1999

σ.10-11: Αρχαιρεσίες και το νέο διοικητικό συμβούλιο. σ.14 :Περιοδικά . σ.15 :αποδελτίωση του Ιμβριακού και Τενεδιακού τύπου. σ.21: Επιτροπή συντονισμού δραστηριοτήτων Σχοινουδίου. σ. 26: Ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου Κουρούτσεσε. σ.28-29: Εκδρομή της νεολαίας - Δραστηριότητες της. σ.34-35: Προσφορά - Δωρεές - Κοινωνία.

(β) Τεύχος 55, Ιούλ. - Αύγ. - Σεπτ. 1999

σ.2-3: οι Τμβριοι διεκδικούν τα δίκαια τους στον Ο.Α.Σ.Ε. σ.4-7: η οικουμενικότητα του Πατριαρχείου κι η Ελληνική μειονότητα. σ.8: προσκύνημα στην Τένεδο. σ.14: 14 Σεπτ. :Ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων Μ. Ασίας. σ.16-17: Καλοκαιρινές εκδηλώσεις στ' Αγρίδια. σ.32-33: Προσφορές -Δωρεές -ευχαριστίες.

(γ) Τεύχος 56, Οκτωβρ. - Νοέμβ. - Δεκεμβρ. 1999

σ.3-6: Ο Κλίντον στην Αθήνα. σ.6-7: Κτηματολόγιο στην Τμβρο. σ.8-11: Κι άλλο έγκλημα στην Τμβρο. Νεομάρτυρας ο Αλ. Σουζνιές. σ.12-13: Ένοπλη επανάσταση των Ιμβρίων κατά των τούρκων. σ.14:

Λεύκωμα και ντοκιμαντέρ για την Τμβρο. σ.18-19:
Εντυπώσεις ενός Τούρκου από την Τμβρο.

(δ) Τεύχος 57, Ιανουάρ. - Φεβρ. - Μάρτ. 2000

σ.2: Συνέντευξη του Ευρωβουλευτή του ΣΥΝ Αλ.
Αλαβάνου μ' εκπροσώπους του Συλλόγου Κων/πολιτών
και Ιμβρίων. σ.3-6: Εταιρία μελέτης Τμβρου και
Τενέδου. σ.10-13: Το κόψιμο της πίτας των
Ιμβρίων Κων/πόλεως. σ.14-15: Χοροεσπερίδα για
τους απόρους. σ.25: Εκλογές Νεολαίας -
Χορευτικό. σ.26: Από το Σχοινούδι. σ.28-29:
Επιτροπή Αγριδίων.

(ιβ) «Ένωσις Κων/πολιτών» στεγαζόμενη στο
«Πνευματικό Κέντρο Κων/πολιτών»

ιβ1. «Νέος Κύκλος
Κων/πολιτών»

ιβ2. Σωματείον Ελλήνων
υπηκόων απελαθέντων
Εκ Τουρκίας

Συστεγαζόμενα σωματεία

- (ιγ) Σύνδεσμος Μεγαλοσχολιτών
- (ιδ) Σύνδεσμος Κεντρικιάδων Κων/πόλεως
- (ιε) Πολιτιστικός Σύλλογος «Γαλατά»
- (ιστ) Εταιρία προστασίας Εθνικής κληρονομιάς
- (ιζ) Αστικός Οικοδομικός συνεταιρισμός
«Νέα Κων/πολις Σ.Π.Ε.»

ιβ1. Σύλλογος «Νέος Κύκλος Κων/πολιτών» (20)

1.Ίδρυση -Οργάνωση: Ιδρύθηκε από τους
Κων/πολίτες, οι οποίοι κατέφυγαν από το 1955 κι
εξής στην Ελλάδα. Έλαβε την ονομασία από τη Λέσχη

20. Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών, (1975),
Λεύκωμα 1964-1974, εκδ. Μαυρίδης, Αθήνα.

της Πόλης «Κύκλος της Ανατολής».

Τα εγκαίνια του Συλλόγου έγιναν στις 8-10-1964. Πρώτος πρόεδρος του υπήρξε ο Ν. Φακατσέλης. Τον επόμενο χρόνο, το Σέπτ. 1965, μεταφέρθηκε η έδρα του. Το 1970 εγκαταστάθηκε στην Πατησίων με 3.000 μέλη. Σήμερα έχει περί τα 7.500 μέλη.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού σκοποί του Συλλόγου είναι: (α) η αδελφική επικοινωνία των καταγόμενων εκ Κων/πόλεως και από του 1955 κι εντεύθεν εγκατασταθέντων ομογενών στην Ελλάδα, (β) η ηθική κι υλική ενίσχυση των μελών του Συλλόγου κι η προώθηση των απασχολούντων αυτά ζητημάτων και (γ) η δημιουργία προϋποθέσεων για την ίδρυση κτηματικού και οικοδομικού συνεταιρισμού προς ανέγερση οικισμού, χάριν των μελών του Συλλόγου **(21)**. Πρόεδρος του είναι ο Ιωάννης Ταπτάς.

2. Δραστηριότητες - Απασχόληση - προβλήματα :

Ο Σύλλογος δραστηριοποιείται σε θέματα πνευματικής και καλλιτεχνικής παράδοσης, στη διδασκαλία μαθημάτων Αγγλικής. Το Ίδρυμα έχει και Βιβλιοθήκη. Πραγματοποιούνται περιοδικά εκθέσεις ζωγραφικής και προσφέρεται Ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη. Το Δ.Σ. υπέγραψε δεκάδες βεβαιώσεις, προκειμένου μέλη του να καταλάβουν θέσεις εργασίας στην Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία. Στήριξε ακόμη ηθικά κι οικονομικά ηλικιωμένους κι ορφανά. Ο Ν. Κ. Κων/πολιτών επανασυνέστησε τη Βυζαντινή χορωδία υπό τη διεύθυνση του Πρωτοψάλτη Θρ. Στανίτσα.

Επίσης οργανώνει συνεστιάσεις, εκδρομές κ.λ.π. Σύμφωνα με τον Αλέξανδρο Μαζαράκη, Πρόεδρο της «ένωσης Κων/πολιτών» (Δευτεροβαθμίου οργάνου που ιδρύθηκε το 1981 κι αποτελείται α) από τον Ν.Κ.Κων/πολιτών και β) Το Σωματείο απελαθέντων εκ Τουρκίας) σήμερα στην Αθήνα διαβιούν περί τις 100-120.000 Κων/πολίτες. Το 35-40% είναι το

21. Νέος Κύκλος Κωνσταντινοπολιτών (1975), Λεύκωμα 1964-74, Τα πρώτα και τελευταία άρθρα του καταστατικού, εκδ. Μαυρίδης, Αθήνα, σ.σ. 53-54.

εργατικό δυναμικό κι εξ αυτού το 5% είναι άνεργοι. Γύρω στις 65.000 είναι μη εργαζόμενοι, γυναίκες, παιδιά και συνταξιούχοι. Το 25% περίπου ασχολούνται με το εμπόριο, βιομηχανία και βιοτεχνία. Το 10-15% είναι πτυχιούχοι ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων: Ιατροί, μηχανικοί, αρχιτέκτονες, δικηγόροι, φαρμακοποιοί κ.λ.π. μικροεπαγγελματίες (15%) - 5% ασχολούνται με τα καλλιτεχνικά (Ηθοποιοί, Μουσικοί κ.λ.π.). Υπάλληλοι ιδιωτικοί, επίσης, τεχνίτες, οικοδόμοι, συντηρητές ανελκυστήρων κ.λ.π. Γεωργοί και κτηνοτρόφοι δεν υπάρχουν.

Τα προβλήματα του «Ν. Κύκλου Κων/πολιτών», εκτίθενται από το μέλος του Ν.Κ.Κων/πολιτών και άλλων σωματείων Στέλιο Ροϊδη, συγγραφέα αξιόλογων έργων: «Είναι κοινά με των υπολοίπων Συλλόγων εξαιτίας (α) της ύπαρξης πολλών σωματείων, (β) του έντονου ρυθμού ζωής, ο οποίος δεν επιτρέπει την ενασχόληση με τα σωματεία. Ειδικά οι νέοι και τα παιδιά λόγω του εκπαιδευτικού συστήματος υποχρεώνονται ν' ασχοληθούν με τα προσωπικά τους προβλήματα. (γ) Οι μετοικήσαντες Κων/πολίτες είναι διάσπαρτοι στην Αθήνα, οι αποστάσεις και το πρόβλημα οδικής κυκλοφορίας παρακωλύουν την προσέλευση τους στα σωματεία. (δ) Επισημαίνεται ακόμη ότι η παρουσία πολλών Ελλαδικών συλλόγων με παράλληλες δραστηριότητες τους απορροφά λόγω ευκολίας πρόσβασης. (ε) Με τους Κων/πολίτες δεν συμβαίνει ότι με τα λοιπά Ποντιακά και Μικρασιατικά σωματεία, που χαρακτηρίζονται από έντονο τοπικιστικό πνεύμα (αυτό δεν αποτελεί μομφή). Η παλιά κοινωνία των Κων/πολιτών προερχόταν απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας ταυτόχρονα με την ύπαρξη του Οθωμανικού και Ευρωπαϊκού στοιχείου στην Πόλη. Έτσι δημιουργήθηκε ένας κοσμοπολίτης Κων/πολίτης, που αντιμετώπιζε τα πράγματα με διαφορετικό πρίσμα. (στ) Σύμφωνα με τον αείμνηστο καθηγητή Δημ. Μάνο «οι Κων/πολίτες μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, επειδή παρέμειναν εν μέρει στην Πόλη, δεν είχαν χαραγμένο βαθιά μέσα τους το αίσθημα της

πατρίδας, όπως οι Μικρασιάτες, που η απογοήτευση τους και οι κακές συνθήκες διαβίωσης τους, τους ώθησαν να συσπειρωθούν γύρω από τα σωματεία τους». Μετά το 1955 όμως όταν οι Κων/πολίτες εξαναγκάστηκαν να μετοικήσουν και ν' αντιμετωπίσουν προβλήματα επιβίωσης, εξεύρεσης στέγης, εργασίας και συνταξιοδότησης, υποχρεώθηκαν να ιδρύσουν σωματεία, όπως ο Ν. Κ. Κων/πολιτών, για να επιτύχουν οργανωμένη επίλυση των θεμάτων τους. (ζ) Βασικό μειονέκτημα των Κων/πολιτών, όπως κι όλων των Ελλαδικών τοπικών κοινωνιών είναι η ανικανότητα τους να συγκροτηθούν σ' ένα ή δύο σωματεία. Παρ' όλα αυτά η πατροπαράδοτη έφεση να συμβάλουν στα κοινά τους εξωθεί και σήμερα ακόμη να ενισχύουν οικονομικά τους Συλλόγους. (η) Οι νέοι, επιπλέον, δεν ασχολούνται με τα σωματεία λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος. Για όσους έχουν γεννηθεί και σπουδάσει εδώ, ευθύνεται και το εκπαιδευτικό σύστημα, που μέχρι πρόσφατα δεν φρόντισε να τους μυήσει στα της Μ. Ασίας και Κων/πόλεως. (θ) Ο κόσμος εδώ ανέμενε από τους αφιχθέντες Κων/πολίτες ν' αναπτύξουν πνευματική δράση. Βέβαια, υπάρχουν, κάποιες δραστηριότητες σωματείων και ατόμων, οι οποίες δεν εναρμονίζονται με το μεγάλο όνομα της Πόλης. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι μετά το 1923 η Κων/πολη ήταν κοινωνία παρακμής, διότι τα καλύτερα της στοιχεία είχαν φύγει. Ωστόσο, μετά το 1950 παρουσιάστηκε μια αξιόλογη γενιά νέων ανθρώπων στον οικονομικό κ.α. τομείς. Αυτό το αξιόλογο όμως δυναμικό μετά τα γεγονότα του 1955 διασκορπίστηκε σ' όλα τα σημεία της υφελίου. Ένα μικρό μόνο μέρος ήλθε στην Ελλάδα. Οι εδώ Κων/πολίτες διακρίθηκαν, κυρίως στον επιχειρηματικό τομέα.

Από μέλος του Ν. Κ. Κων/πολιτών επισημάνθηκε η σημασία του οικονομικού προβλήματος, καθώς δεν υπάρχει σταθερή πηγή εσόδων. Αυτά προέρχονται κυρίως, από εισφορές των μελών και δωρεές προς το Σύλλογο. Το μεγαλύτερο μέρος τους διατίθεται στην ενίσχυση απόρων μελών με μηνιαία βοηθήματα, αλλά και κατά τις εορτές των Χριστουγέννων και Πάσχα, που ενισχύονται περί τους 160 ανθρώπους, ενώ μηνιαία γύρω στους 80.

3. Εκδοτική προσπάθεια (22) : Μηνιαία έκδοση του Συλλόγου είναι η ομώνυμη εφημερίδα, που αποσπάσματα της παρατίθενται ενδεικτικά : (Το α' ενημερωτικό δελτίο κυκλοφόρησε τον Δεκέμβριο 1966)

(α) αρ φύλλου 348, Φεβρ. 1999 : σ.3: Ίδρυση σκακιστικού τμήματος, σ.4: οι μύθοι του μαρμαρωμένου βασιλιά και της κόκκινης Μηλιάς.

(β) αρ. φύλλου 345, Νοεμβ. 1998 : σ.1: Το Δ.Σ. των Κων/πολιτών σας προσκαλεί στην αίθουσα των εκδηλώσεων του πνευματικού κέντρου, σ.4: Οι Κων/πολίτες στον πόλεμο του '40 - Δημοσίευση εκδρομών, κοινωνικών.

(γ) αρ. φύλλου 350, Απρίλιος 1999 : σ.1: Ο «Ν. Κ. Κων/πολιτών» παρέχει μηνιαία επιδόματα σε άπορους συμπατριώτες μας.

(δ) αρ. φύλλου 351, Μάιος 1999 : σ.1: Καταξιωμένη δραστηριότητα του τμήματος κυριών.

(ε) αρ. φύλλου 355, Σεπτέμβριος 1999 : Αναφορά στο Σωματείο Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας.

(στ) αρ. φύλλου 360, Φεβρουάριος 2000 : σ.2: Δωρεές για τους σκοπούς του Νέου Κύκλου Κων/πολιτών».

(ζ) αρ. φύλλου 356, οκτώβριος 1999 : Ίδρυση αστικού Οικοδομικού Συνεταιρισμού «Νέα Κων/πολις».

22. Εφημερίδα «Νέος Κύκλος Κων/πολιτών εγκατεστημένων εις την Ελλάδα μετά το 1955», μηνιαία Έκδοσις.

ιβ2. Σωματείον Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας (23)

1.Ιδρυση - Οργάνωση :Το Σωματείον Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας μαζί με τον «Ν. Κ. Κων/πολιτών», αποτελούν την « Ένωση Κων/πολιτών» η οποία στεγάζεται στο «Πνευματικό Κέντρο Κων/πολιτών», η θεμελίωση του οποίου έγινε το 1982 και τα εγκαίνια του το 1989. (Ένωσις Κων/πολιτών. Πνευματικό Κέντρο, 1985, βιβλιάριο).

Το Σωματείο ιδρύθηκε το 1964. Τα μέλη του είναι περί τα 3.500 κι εξ αυτών κάποια έχουν αποβιώσει. Τα ενεργά είναι γύρω στα χίλια. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές και Πρόεδρος του ο Ελευθέριος Φερεκύδης.

Σύμφωνα με το καταστατικό του Συλλόγου, κεφ. Α', άρθρο 1, το σωματείο αποτελεί συνέχεια του εν Κων/πολει ιδρυθέντος υπό την επωνυμία «Ελληνική Ένωσις Συνδέσμου Ευποιίας της Ελληνικής Παροικίας Ισταμπούλ», του οποίου η λειτουργία απαγορεύτηκε το 1956, ως συνέχεια των Σεπτεμβριανών (1955) **(24)**

2. Δραστηριότητες - απασχόληση - Εκδόσεις

Κατά το άρθρο 2 σκοποί του Σωματείου είναι: (α) η επαγγελματική αποκατάσταση των μελών, (β) η στέγαση τους, (γ) η υλική κι η ηθική αρωγή όσων την έχουν ανάγκη, (δ) η ηθική συμπαράσταση και μέριμνα προς εξεύρεση εργασίας, (ε) η μέριμνα για την Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ασθενών, (στ)η διεκδίκηση κι ανάκτηση κάθε κινητής κι ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα και Τουρκία του Σωματείου «Ελληνική Ένωσις Συνδέσμου Ευποιίας», (ζ) η διεκδίκηση ή αποζημίωση των εγκαταλειφθεισών περιουσιών στην Τουρκία, (η) η αναγνώριση της προϋπηρεσίας και συνταξιοδότηση των μελών, (θ) η εξεύρεση πόρων μ' εράνους, λαχεία κ.λ.π. (ι) η προαγωγή της πνευματικής και ηθικής συνείδησης κι η αλληλεγγύη των μελών, (ια) η διοργάνωση ψυχαγωγικών εκδηλώσεων,

24. Καταστατικό του Σωματείου Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας (Φωτοτυπία κεφ. Α, άρθρα 1^ο και 2^ο), Αθήνα.

Εκδρομών, διαλέξεων, εκδόσεων κ.λ.π. (ιβ) η ενίσχυση των δεινοπαθούντων απελαθέντων.

Επί προεδρίας Ελ. Ιωαννίδη ((1967-1970) επιτεύχθηκαν τα εξής: (1) οι απελαθέντες να μπορούν να μεταφέρουν εκ Τουρκίας όλην την οικοσκευή τους, ανεξαρτήτως χρόνου ελεύσεως τους στην Ελλάδα, (2) αναγνωρίστηκε το δικαίωμα εξαγοράς προϋπηρεσίας και συνταξιοδότησης στα ασφαλιστικά ταμεία κύριας και επικουρικής Συντάξεως ως 28 τον αριθμό, όπως το ΤΕΒΕ, ΤΕΑ, ΤΑΜΠΥ κ.λ.π., (3) δημιουργήθηκε εκ του μηδενός δανειστική βιβλιοθήκη, (4) συγκροτήθηκαν επιτροπές, όπως Στεγάζσεως, Συνταξιοδότησης, Πρόνοιας κ.λ.π. (25) .

Βασικές επέτειοι του Συλλόγου είναι η Άλωση της Πόλης (1453), τα Σεπτεμβριανά (1955) κι η 28^η Οκτωβρίου 1940. Ως προς την απασχόληση των μελών επισημαίνεται ότι στην μεν Κων/πολη εξέχουσα θέση είχαν το εμπόριο και τα μικρομεσαία επαγγέλματα, ενώ στην Αθήνα η επαγγελματική απασχόληση ποικίλει: υπάρχουν Ιδιωτικοί υπάλληλοι, λίγοι δημόσιοι κι αρκετοί σύνταξιούχοι.

Το σωματείο έχει εκδώσει το βιβλίο του Στέφανου Παπαδόπουλου (1978), «Αναμνήσεις από την Πόλη», Αθήνα, το οποίο χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφικά στο α' μέρος της παρούσας διατριβής.

(ιγ) Σύνδεσμος Μεγαλοσχολιτών

1. Ιδρυση - Οργάνωση : Αποτελεί τον αρχαιότερο ίσως Κων/πολίτικο σύλλογο στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 1927. Τα εγγεγραμμένα μέλη του είναι 387 και τα ενεργά περί τα 300, όλα εκ Κων/πόλεως με την προϋπόθεση ότι είναι απόφοιτοι ή έχουν φοιτήσει κάποια έτη στη Μεγάλη του Γένους Σχολή εν Κων/πολη. Το Διοικητικό συμβούλιο είναι εννεαμελές και Πρόεδρος ο Αλέξανδρος Βακαδήμας.

25. 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964-1994, Εκτύπωση Στίλβη εκδοτική, Πνευματικό Κέντρο Κων/πολιτών (σ.σ.72-73), Αθήνα.

2. Δραστηριότητες - Επαγγελματική απασχόληση

Κύριος στόχος είναι η σύσφιξη των σχέσεων κι η αλληλογνωριμία των μελών. Εάν κάποιος Μεγαλοσχολίτης ή μη αντιμετωπίζει κάποιο οικονομικό πρόβλημα, ο Σύλλογος σπεύδει προς ενίσχυση του.

Προβαίνει, ακόμη, σε διαλέξεις κι άλλες εκδηλώσεις μόνος ή σε συνεργασία με τα' άλλα 5 σχολικά σωματεία. Για παράδειγμα κλήθηκε και μίλησε η γνωστή Βυζαντινολόγος Γλύκατζη - Αρβελέρ. Το Σωματείο τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Το 1955 ο Δήμος Αθηναίων ονόμασε τον χώρο απέναντι από το «Hilton», «Πλατεία της Μεγάλης του Γένους Σχολής».

Εν σχέση με την επαγγελματική απασχόληση επισημαίνεται ότι τα μέλη είναι κυρίως δάσκαλοι, φαρμακοποιοί, Ιατροί κ.λ.π., όχι Δημόσιοι Υπάλληλοι.

3. Εκδόσεις : Ο Σύλλογος έχει, επίσης, αναλάβει αξιόλογο εκδοτικό έργο, από το οποίο παρατίθενται ενδεικτικά τίτλοι:

(α) "Η Δεξαμενή", περιοδικό λόγου και Τέχνης, τεύχος 6, Αθήνα, Δεκ. 1999.

σ.5 :Βιογραφικό του Π. Νικολαΐδη

σ.65 :Ευάγγελου Γαλάνη, 4 ποιήματα

σ.109 :Σάββα Τσιλένη, 4 ποιήματα

σ.σ. 115-132 : Δέσποινα Παπουτσόγλου, «Νικόλαος Ι. Βασιλειάδης» (1867-1945)

(β) «Η καθ' ημάς Ανατολή», (1996), περιοδική έκδοση του Συνδέσμου των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, τόμος Γ', Αθήνα **(26)**.

σ.σ.139-145 :Αλέξης Γ. Σαββίδης, «Τα караβάν-σεράγια της Ανατολής στο Μεσαίωνα».

σ.σ.147-156 :Αικατ. Μπεκιάρογλου-Εξαδακτύλου, «Οι μικρασιατικοί και θρακικοί κώδικες των γενικών Αρχείων του κράτους».

σ.σ.173-185 :Δημ. Λούπης, «Το οδοιπορικό του Εβλιά Τσελεμπή».

26. «Η καθ' ημάς Ανατολή», περιοδική έκδοση του Συνδέσμου των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, Αθήνα.

- (γ) Εκδόθηκαν επίσης, εκλαϊκευμένες ομιλίες με θέματα όπως (Ι)Τα Ελληνικά σχολεία της Πόλης, (1995), Αθήνα.
(ΙΙ) Οι Ψάλτες του Οικουμενικού Πατριαρχείου (1996), Αθήνα.
(ΙΙΙ) Οι Λόγιοι της Πόλης, (1996), Αθήνα.
(ΙV) Οι δάσκαλοι της Πόλης, (1996), Αθήνα.
(V) Οι Οικουμενικοί Πατριάρχες (1923-1991), (1997), Αθήνα.
(VI) Οι δάσκαλοι της Πόλης, σειρά δεύτερη (1998), και τρίτη (1998).

(ιδ) Σύνδεσμος Κεντρικιάδων

1.Ιδρυση - Οργάνωση : Ιδρύθηκε το 1982. Τα μέλη είναι 250 κι είναι φοιτήσασες ή απόφοιτοι του Κεντρικού Παρθεναγωγείου Κων/πόλεως. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές και Πρόεδρος του η Όλγα Χάρτιμαν.

2.Δραστηριότητες - Επαγγέλματα μελών : είναι ποικίλες : (α) πολιτισμικές (διαλέξεις, αφιερώματα, παρουσιάσεις βιβλίων, επισκέψεις σ' εκθέσεις ζωγραφικής και Μουσεία), (β) κοινωνικές (βοηθήματα, υποτροφίες, ενίσχυση σεισμοπαθών κ.λ.π.) και (γ) ψυχαγωγικές (συνεστιάσεις, χοροί, εκδρομές κ.λ.π.).

Τα μέλη ασχολούνται με τα οικιακά, είναι ελεύθεροι επαγγελματίες (Ιατροί, δικηγόροι κ.λ.π.),Ιδιωτικοί Υπάλληλοι, εκπαιδευτικοί και με οικογενειακές επιχειρήσεις.

(ιε) Πολιτιστικός μορφωτικός Σύλλογος Γαλατά

1.Ιδρυση - Οργάνωση :Ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1991, ως συνέχεια του Συνδέσμου, που υπήρχε στο Γαλατά Κων/πολης από το 1946. Τα εγγεγραμμένα μέλη είναι 220. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές εκλεγόμενο ανά διετία. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Χρήστος Κουλιάτσας. Οι Γαλατιανοί από το 1955 κι' εξής κατέφυγαν στην Αθήνα. Λίγοι παρέμειναν στην Πόλη ως Τούρκοι υπήκοοι. Το 90% των μελών είναι Κων/πολίτες και το Δ.Σ προσφέρει αφιλοκερδώς.

2. Δραστηριότητες - απασχόληση μελών : Οι δραστηριότητες είναι ποικίλες, παρόμοιες με των άλλων συλλόγων : πολιτισμικές, μορφωτικές, οικονομικές, ενίσχυση αναξιοπαθούντων μελών και εισφορές σε άλλα σωματεία, όπως η Εστία Κων/πόλεως», ο «Α.Ο. Ταταύλα» και ο «Α.Σ Πέρα».

Τα επαγγέλματα τους είναι : εμπορευόμενοι, τεχνίτες, ζαχαροπλάστες, ιδιωτικοί υπάλληλοι κι επιχειρηματίες, λίγοι εκπαιδευτικοί σε φροντιστήρια. Όχι γεωργοκτηνοτρόφοι.

(ιστ) Σύλλογος ιστορικής και λαογραφικής έρευνας
«Η Μνημοσύνη»

1.Ίδρυση - Οργάνωση :Ο Σύλλογος ιστορικής και λαογραφικής έρευνας «Η Μνημοσύνη» έχει έδρα την Αθήνα. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του καταστατικού το Δ.Σ. είναι πενταμελές και η θητεία του τριετής. Το σωματείο είναι γνωστό πανελλαδικά, αφού δέχεται και ως μέλη του μη Κων/πολίτες. Σύμφωνα με το άρθρο 4 ο Σύλλογος αποτελείται από τακτικά και επίτιμα μέλη. Κατά το άρθρο 5 η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο του Συλλόγου κι έχει αποκλειστική αρμοδιότητα (α) να κρίνει τα πεπραγμένα του απερχόμενου Δ.Σ., (β) να εκλέγει τα μέλη της εφορευτικής κι ελεγκτικής επιτροπής, (γ) ν' αποφασίζει για κάθε τροποποίηση του καταστατικού, (δ) για τη διάλυση του Συλλόγου κι (ε) να εκλεγεί το Δ.Σ. (27)

2. Δραστηριότητες - Εκδόσεις - Απόψεις του Ακύλα Μήλλα

Σύμφωνα με το άρθρο 2 οι σκοποί το συλλόγου είναι Εθνωφελείς και είναι συνοπτικά οι κάτωθι :
(I) η διάσωση και διαφύλαξη των παραδόσεων, ηθών και εθίμων Ελλήνων Κων/πολης, Μ. Ασίας και Θράκης
(II) η Ιστορική, κοινωνιολογική και λαογραφική έρευνα γύρω από την ζωή τους,
(III) η διαφώτιση της κοινής γνώμης.

27. καταστατικό Συλλόγου η «Μνημοσύνη», έτος ίδρυσης 1984, Αθήνα

(IV) Επιδιώκεται ακόμη η συνεργασία μ' επιστημονικούς και πνευματικούς οργανισμούς.

(V) Προτείνεται η δημιουργία και διατήρηση λαογραφικού κι ιστορικού αρχείου.

(VI) Καθιερώνεται ηθικός ή υλικός έπαινος σε μαθητές, φοιτητές, επιστήμονες ή καλλιτέχνες, που διακρίνονται σ' έργα ή έρευνες, που σχετίζονται με τους ως άνω στόχους.

Ο Σύλλογος, επιπλέον, διοργανώνει διαλέξεις κι άλλες εκδηλώσεις εδώ και στο εξωτερικό. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Λάζαρος Εφραίμογλου, που είναι κάτοχος του ιδίου αξιώματος στο «Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού».

Ένας από τους σημαντικούς συντελεστές του Συλλόγου είναι ο Ακύλας Μήλλας, ιδρυτικό μέλος και συγγραφέας με αξιόλογη δράση.

Στη βιβλιογραφία του Α μέρους παρατίθεται το πλούσιο έργο του. Ενδεικτικά αναφέρονται οι τίτλοι: (1) Σφραγίδες Κων/πόλεως, (2) Η Πρίγκηπος, (3) Η Χάλκη των Πριγκιποννήσων. Τα τρία (3) αυτά έργα είναι εκδόσεις του συλλόγου Ιστορικής και Λαογραφικής έρευνας «Η Μνημοσύνη». (4) Προποντίδα «μια θάλασσα της Ρωμιοσύνης», εκδόσεις Λούση Μπρατζιώτη.

Ενδιαφέρουσες είναι κι οι απόψεις του Ακύλα Μήλλα για τους Κων/πολίτες και τα σωματεία τους. Κατ' αυτόν οι πλουσιότεροι εγκαταστάθηκαν στο Π. Φάληρο, ενώ οι παλαιότεροι ως πρόσφυγες στην Καλλιθέα. Αναπτύσσουν σχέσεις μεταξύ τους, ενώ τα παιδιά των είναι πιο ανοικτά στις κοινωνικές τους σχέσεις. Τα σωματεία είναι πολλά και κατακερματισμένα, εν μέρει κομματικοποιημένα και σχετικώς πτωχά, ενώ θα έπρεπε να ενωθούν σ' ένα ή δύο, για να εξασφαλίσουν τη σχετική επιδότηση του Υπουργείου Πολιτισμού. Είναι επιτακτική ανάγκη να ιδρυθεί σωματείο με την επωνυμία «Φίλοι του Πνευματικού Κέντρου», για οικονομική του ενίσχυση και με μέλη μη Κων/πολίτες. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ο Σύλλογος Κων/πολιτών Θεσσαλονίκης.

ιζ. Αστικός Οικοδομικός Συνεταιρισμός
«Νέα Κων/πολις» Σ.Π.Ε.

Ο «Νέος Κύκλος Κων/πολιτών» ανέλαβε να ιδρύσει τον Οικοδομικό Συνεταιρισμό «Νέα Κων/πολις». Ο αρχικός αριθμός των μελών ήταν 1400. Έτσι από το 1967 επελέγη ως χώρος του οικισμού το Νιράφι. Η μηνιαία έκδοση, Οκτ. 1999, αρ. φύλλου 356, εφημερίδα «Νέος Κύκλος Κων/πολιτών» αναφέρεται στο θέμα της ίδρυσης του συνεταιρισμού αυτού.

Πρόεδρος του είναι ο Νίκος Φακατσέλλης.

ιη. Εστία Θεολόγων Χάλκης (28)

1. Ίδρυση - Οργάνωση : η ιδέα ίδρυσης της Εστίας Θεολόγων Χάλκης είχε συλληφθεί το 1952 κατά τον ετήσιο εορτασμό της ημέρας των αποφοίτων της Ι. Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, στο βόρειο τμήμα του περιβόλου της κάτω από την «τσικουδιά», το υπεραιώνιο δένδρο.

Μετά συντάχθηκε το καταστατικό (29) της Εστίας Θεολόγων Χάλκης, που εγκρίθηκε από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κι αναγνωρίστηκε στην Ελλάδα δικαστικά από του έτους 1953-54.

Ο επίτιμος Πρόεδρος της Εστίας, Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης, ο εισηγητής για την ίδρυση της, ήταν ο ιθύνων νους για την οργάνωση και λειτουργία της μέχρι το 1982 κι από το 1976 ο γ' πρόεδρος της. Στην αρχή δεν είχε ιδιαίτερο οίκημα κι φιλοξενείτο στα γραφεία ή τις οικίες μελών του εκάστοτε Δ.Σ. Έτσι το πρόβλημα εξεύρεσης μόνιμης στέγης απασχόλησε το Δ.Σ. από το 1982 κι εξής. Οι πρώτοι που ανταποκρίθηκαν με γενναιόδωρη εισφορά ήταν οι Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος, Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος κ.λ.π.

28. Εστία Θεολόγων Χάλκης, ενημερωτικόν Δελτίον, Τεύχος 1-2, Ιούν. - Δεκ. 1989, σ.3, Αθήνα.

29. Καταστατικόν του εν Αθήναις, εδρεύοντος ανεγνωρισμένου Σωματείου «Εστία Θεολόγων Χάλκης», (1998), Αθήναι - Επετηρίς Εστίας Θεολόγων Χάλκης (1980), Αθήναι.

Τελικά η ιδιόκτητη στέγη αποκτήθηκε το 1988. Βάσει του καταστατικού του εδρεύοντος στην Αθήνα Σωματείου «Εστία Θεολόγων Χάλκης - Κύκλος Ελλάδος», Αθήνα 1998 αναγνωρίζεται με αυτή την επωνυμία δια της υπ. Αρίθ. 2753 απόφασης του Πρωτοδικείου Αθηνών το ανώτερο σωματείο. Το 1973 έγινε τροποποίηση του από τη Γ. Συνέλευση και το 1983 νέα. Η τρίτη έλαβε χώρα το 1997. Κατά το άρθρο 5 μέλη δύνανται να είναι οι απόφοιτοι της Θεολογικής Σχολής Χάλκης ή και οι φοιτήσαντες απλά στο Θεολογικό ή Λυκειακό τμήμα. Υπάρχουν και τα επίτιμα μέλη, που ανακηρύσσονται κατόπιν απόφασης της Γεν. Συνέλευσης. Αλλοδαποί απόφοιτοι ή φοιτήσαντες εγγράφονται ως μέλη σε αναλογία (25%), (άρθρο 9). Το σωματείο (άρθρο 15) διοικείται από επταμελές Δ.Σ. εκλεγόμενο δια ψηφοφορίας ανά τριετία. Πρόεδρος της Εστίας είναι ο ομότιμος καθηγητής Βασίλειος Ν. Αναγνωστόπουλος.

2.Δραστηριότητες - Ενημερωτικό δελτίο : Σύμφωνα με το άρθρο 3 του καταστατικού σκοπός του είναι: (α) η πνευματική επικοινωνία μεταξύ των μελών του, (β) η προβολή του έργου της Θεολογικής Σχολής Χάλκης με την προσφορά της στο Πατριαρχείο Κων/πόλεως και την Ορθόδοξη Εκκλησία, (γ) Η ηθική συμπαράσταση προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο διορθόδοξα και διαχριστιανικά.

Το σωματείο εκδίδει το ενημερωτικό δελτίο «Εστία Θεολόγων Χάλκης». Ενδεικτικά παρατίθεται μέρος των περιεχομένων.

(α) Τεύχος 1-2, Ιούν. - Δεκ. '89 : σ.3 : Το ιστορικό ίδρυσης της Εστίας. σ.10 : Ανάγκες της στέγης για τη λειτουργία της.

(β) Τεύχος 5-6, Ιούν. - Δεκ. 1991 : σ.27 : Ανάμεσα στ' άλλα αναγγέλλει την έκδοση του Β' τόμου του επιστημονικού περιοδικού της Εστίας.

(γ) Τεύχος 7-8, Ιούν. - Δεκ. 1992 : σ.15-16 : Παρουσίαση του έργου του Μητροπολίτη Γέροντος Εφέσου Χρυσοστ. Κων/νίδη.

(δ) Τεύχος 9-10, Ιούν. - Δεκ. 1993 : σ.12 : Οι εκδόσεις της Εστίας.

(ε) Τεύχος 11-12, Ιούν. - Δεκ. 1994 : σ.1 : Ιερά Θεολογική Σχολή Χάλκης - 150ετηρίς

- (στ) Τεύχος 13-14, Ιούν. - Δεκ. 1995 : σ.19-23 : Η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε την Εστία.
- (ζ) Τεύχος 15-16, Ιάν. - Δεκ. 1996 : σ.16 : Καταστατικό της Εστίας Θεολόγων Χάλκης.
- (η) Τεύχος 17-18, Ιάν. - Δεκ. 1997 : σ.4 : Ιδρυτές της εστίας.

3. Εκδόσεις:

- (α) Επετηρίς Εστίας Θεολόγων Χάλκης, (1980), Αθήνα
- (β) Μνήμη Μητροπολίτου Ικονίου Ιακώβου (1984), Γραφικές τέχνες «Γ. Αργυρόπουλος», Αθήνα.
- (γ) Επιστημονική παρουσία εστίας Θεολόγων Χάλκης, τόμος Α' (Αφιέρωμα στον Αμερικής Ιάκωβο Γ',) Διάθεση Δόμος.
- (δ) Τόμος Β', (Αφιέρωμα στην μνήμη των Σχολαρχών και Καθηγητών), 1991
- (ε) Τόμος Γ', (Αφιέρωμα στην 150ετηρίδα από της ιδρύσεως της Σχολής), 1994
- (στ) Τόμος Δ', (Αφιέρωμα στη μνήμη του Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως), 1997, Αθήνα.
- (ζ) Επετηρίς μελών, Αθήνα, 1992. Τα μέλη διακρίνονται σε (α) πτυχιούχους Θεολογικού τμήματος της Σχολής, (β) Μη περατώσαντες, λόγω αναστολής λειτουργίας του τμήματος, (γ) αποχωρήσαντες, (δ) αποφοίτους Λυκειακού τμήματος και (ε) αποχωρήσαντες αυτού.

10. Βυζαντινό αθλητικό κέντρο - Εκπολιτιστικός Μορφωτικός και Φιλαθλητικός Σύλλογος Ταταυλιανών και Περαιωτών

1. Ίδρυση - Οργάνωση : Ίδρύθηκε το έτος 1988 με την πρωτοβουλία και σύμπραξη των δύο ιστορικών συλλόγων της Κων/πολης, του «Α.Ο. Ταταύλα» και «Α.Σ. Πέρα».

Από ιδιώτες αγοράστηκε στον Άλιμο έκταση 10 περίπου στρεμμάτων. Με δωρεές και προσφορές μελών και φίλων του κέντρου έχουν ολοκληρωθεί οι υπαίθριοι χώροι άθλησης, που τους αποτελούν δύο γήπεδα χειρόσφαιρας, καλαθόσφαιρας και πετόσφαιρας. Αθλούνται περισσότεροι από 200 νέους και νέες των «Α.Ο. Ταταύλα» και «Α.Σ. Πέρα»

Ορισμένα από τα σχέδια του κλειστού γυμναστηρίου παρέσχε η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Ο υπόγειος χώρος, ο οποίος καλύπτει την έκταση κάτω από το γήπεδο, μπορεί να διαμορφωθεί σε μικρότερες ανεξάρτητες αίθουσες για διαφορετικά αθλήματα, όπως γυμναστική, πάλη κ.λ.π. Το έργο υπολογίζεται να ολοκληρωθεί περί το 2002. Θα δημιουργηθεί και πολιτιστικός χώρος με 4.500 τόμους βιβλίων μέχρι στιγμής. Το Δ.Σ. είναι δωδεκαμελές. Τα (6) έξι μέλη του είναι από τον «Α.Σ. Πέρα» και τα υπόλοιπα από τον «Α.Ο. Ταταύλα». Πρόεδρος του είναι ο Μιχαήλ Παγιώτης (30).

2.Απασχόληση : Τα μέλη είναι, κυρίως, έμποροι και συνταξιούχοι.

κ. Αθλητικός Όμιλος Ταταύλα

1.Ιδρυση - Οργάνωση : η συνοικία Ταταύλα βρισκόταν στο Β.Δ. άκρο της Βυζαντινής Περαιάς. Προάγγελος του «Α.Σ.Ταταύλα» ήταν ο Μ. Καροτσιέρης, που το 1896, ιδρύει το α' Γυμναστήριο με το όνομα «Αθλητικός Γυμναστικός Σύλλογος Ηρακλής», που κατόπιν προσκλήσεως της Ολυμπιακής Επιτροπής έλαβε μέρος στους ενδιάμεσους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1906 στην Αθήνα. Οι δύο αδελφοί Αλιμπράντη του «Ηρακλή» κερδίζουν τα δύο χρυσά μετάλλια. Το 1929 καίεται όλη, σχεδόν, η συνοικία των Ταταύλων και μετονομάζεται σε Kurtulus. Η ομάδα καλαθόσφαιρας του «Α.Σ. Ταταύλα» αναδείχθηκε πρωταθλήτρια Τουρκίας το 1938-39. Τα Σεπτεμβριανά (1955) αναστέλλουν τη λειτουργία του Συλλόγου. Το 1967 μια ομάδα νέων, που αγαπούσαν το ποδόσφαιρο, ίδρυσε στην Αθήνα την «Αθλητική Ένωση Ταταύλα».

30. Βυζαντινό κέντρο, Α.Ο. Ταταύλα - Α.Σ. Πέρα, 1988, ενημερωτικό τεύχος, Αθήνα.

Το 1968 ιδρύουν τον «Α.Ο. Ταταύλα», με έδρα το σύλλογο Κων/πολιτών Καλλιθέας. Το 1972 γίνεται

ενοποίηση των αθλητικών συλλόγων «Ταταύλα» και «Πέρα». Το 1974 ο «Α.Σ.Πέρα» νοικιάζει αίθουσα στο Π. Φάληρο, όπου μεταφέρεται η έδρα του συλλόγου και τελικά το 1983 έλαβε το οριστικό του όνομα «Α.Ο. Ταταύλα»(31). Ο ενωμένος «Σύλλογος Ταταύλα - Πέραν» είχε 1500 μέλη, ενώ σήμερα περί τα 300. Το Δ.Σ. είναι δωδεκαμελές και προσεχώς με νέα απόφαση επταμελές. Εκλέγεται ανά διετία και έχει ως μέλη και μη Κων/πολίτες. Ο νυν Πρόεδρος του είναι ο Δημήτριος Αράπογλου. Το σωματείο διοργανώνει χοροεσπερίδες, συμμετοχή σε παρελάσεις Εθνικών Επετείων κ.λ.π.

2. Προβλήματα - απασχόληση των μελών : Ο Σύλλογος κινείται βασικά με δικά του οικονομικά μέσα. Τα τελευταία 3-4 χρόνια ενισχύεται από το Δήμο Π.Φαλήρου.

Ως προς την επαγγελματική τους απασχόληση τα μέλη είναι καταστηματάρχες, συνταξιούχοι, εκπαιδευτικοί, έμποροι, όχι γεωργοκτηνοτρόφοι.

3.Εφημερίδα : «Αθλητικού Ομίλου Ταταύλα», α τεύχος Νοέμβ. - Δεκ. 1984.

κα. Αθλητικός Σύλλογος Πέρα(32)

1.Ιδρυση - Οργάνωση : Ιδρύθηκε το 1923 στην Κων/πολη, όπου ανέπτυξε αθλητική, κοινωνική, εκπολιτιστική και ψυχαγωγική δραστηριότητα.

Καθώς οι Ομογενείς συνέρραξαν στην Αθήνα, επανιδρύθηκε εδώ το 1973 και το 1978 στη Θεσσαλονίκη. Ο «Α.Σ. Πέρα» συνεχίζει την δραστηριότητα του στην Πόλη με την επωνυμία «BEYOGLU SPOR KULUBU» και με αθλήματα όπως το επαγγελματικό και ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο,

31. Αρσάνογλου, Λεωνίδας, (1997), Ταταύλα, εκατό χρόνια αθλητισμός, έκδοση Α.Ο. Ταταύλα, Αθήνα.

32. Ετήσιο ημερολόγιο, (ατζέντα), «Αθλητικού Συλλόγου Πέρα», 2000 με σύντομο ιστορικό του συλλόγου.

επιτραπέζια αντισφαίριση, πάλη κ.λ.π.

Ο «Α.Σ. Πέρα» έχει την έδρα του στο Π. Φάληρο κι ετήσιο προϋπολογισμό 60.000.000 δρχ. Διαθέτει τμήματα καλαθόσφαιρας, πετόσφαιρας, αντισφαίρισης κολύμβησης. Διακρίνεται ακόμη, στους πολιτιστικό και ψυχαγωγικό τομείς. Τα Δ.Σ. είναι ενδεκαμελές εκλεγόμενο ανά διετία. Έχει 500 τακτικά μέλη με Μ.Ο. ηλικίας τα 40 έτη. Ο Σύλλογος ως μη κερδοσκοπικό σωματείο ζει από συνδρομές και επιχορηγήσεις του Δήμου Π.Φαλήρου, της γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και των ομοσπονδιών για εκτός έδρας αγώνες. Πρόεδρος του σωματείου είναι ο Μιχάλης Αναστασιάδης.

2.Απασχόληση - Εφημερίδα : Τα μέλη του είναι, κυρίως, συνταξιούχοι, έμποροι και δευτερευόντως ιατροί, δικηγόροι, ιδιωτικοί υπάλληλοι κι όχι γεωργοκτηνοτρόφοι. Ο Σύλλογος εξέδωσε το «1^ο Διμηνιαίο Ενημερωτικό δελτίο της μεγάλης Περαιώτικης οικογένειας, Η Φωνή του Α.Σ. Πέρα» τον Ιούνιο 1978.

κβ. Εστία Κωνσταντινουπόλεως (33)

1.Ίδρυση - Οργάνωση : Είναι ένα φιλανθρωπικό μη κερδοσκοπικό σωματείο ιδρυθέν το έτος 1978 με σκοπό την ανέγερση και συντήρηση ενός γηροκομείου που τελιά ανεγέρθηκε στην Π. Φώκαια Αττικής σ' ένα οικόπεδο 5,5 στρεμμάτων, δωρεά του ζεύγους Π. Σαμαρά. Είναι τριώροφο με 17 δίκλινα, 6 τετράκλινα και 2 μονόκλινα δωμάτια με όλους τους απαραίτητους χώρους, ιατρείο, οδοντιατρείο και προσφέρει σήμερα τις υπηρεσίες του σε 56 ηλικιωμένους Κων/πολίτες. Ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) ηλικίας των ενοικούντων στο γηροκομείο γερόντων είναι περί τα 80 έτη.

33. Εστία Κων/πόλεως - Γηρόκομείο, τρίπτυχο δελτίο.

Η Εστία Κων/πόλεως (όχι το Γηροκομείο, αλλά το οίκημα στην Αθήνα), έχει 200 μέλη, που ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) της ηλικίας τους είναι τα 60. Υπάρχουν ελάχιστοι νέοι γύρω στα 35. Κύρια δραστηριότητα είναι η συντήρηση του οίκου ευγηρίας. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές εκλεγόμενο ανά διετία. Πρόεδρος της Εστίας είναι η Μαρία Κοντοπούλου.

2.Απασχόληση - Προβλήματα : Τα μέλη είναι συνταξιούχοι, λίγοι εκπαιδευτικοί, πολιτικοί μηχανικοί κι ιδιωτικοί υπάλληλοι και περισσότεροι έμποροι. Υπερέχουν, λοιπόν, τα αστικά επαγγέλματα. Δεν υπάρχουν γεωργοκτηνοτρόφοι. Πρόβλημα αποτελεί η υψηλή φορολογία επί των ακινήτων του σωματείου κι η φορολόγηση των δωρεών κατά 20%, όταν υπερβαίνουν το ποσό των 100.000 δρχ.

κγ. Αδελφότητα Κων/πολιτών Μεγάλου Ρεύματος

1.Ίδρυση - Οργάνωση : Ίδρύθηκε το 1929. Πέρσι γιορτάστηκαν τα 100 χρόνια από την ίδρυση της εκκλησίας του Ταξιάρχη, πολιούχου του Μεγάλου Ρεύματος και τα 50 έτη του Συλλόγου Μεγάλου Ρεύματος Κων/πολης. Τα μέλη είναι περί τα 650. Το Δ.Σ. είναι εννεαμελές κι εκλέγεται ανά διετία. Τα περισσότερα ενεργά μέλη είναι μεταξύ 30-85 ετών, ενώ η ενεργός συμμετοχή νέων 20-30 ετών είναι μικρότερη. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι η Θεογνωσία Καρτάλη, που παρέσχε τις σχετικές πληροφορίες. Πρέπει, ακόμη, να επισημανθεί ότι ο αντίστοιχος σύλλογος στην Πόλη περιελάμβανε θέατρο, καφετέρια κι ήταν χώρος συγκέντρωσης των ομοχωρίων. Οι εδώ νέοι δεν έχουν και τόση ανάγκη το σύλλογο, αφού αθλούνται και διασκεδάζουν αλλού. Στην Κων/πολη υπήρχαν ομάδες ποδοσφαίρου κι επιτραπέζιας αντισφαίρισης.

2.Δραστηριότητες - Επαγγέλματα μελών : Διοργανώνονται εκδρομές, φιλολογικές συγκεντρώσεις και δωρεάν μαθήματα Η/Υ. Παρέχεται οικονομική ενίσχυση σε άπορα μέλη. Επιδίδονται

βραβεία σ' επιτυγχόντες στ' Α.Ε.Ι. και τιμώνται άνθρωποι, που ηθικά και υλικά βοήθησαν το σωματείο. Ανάμεσα στα μέλη, υπάρχουν εκπαιδευτικοί, οι περισσότεροι είναι έμποροι και βιοτέχνες, όχι ασχολούμενοι με την πρωτογενή παραγωγή (γεωργία - κτηνοτροφία). Ξεχωρίζουν, ακόμη, κάποιοι Πανεπιστημιακοί, όπως οι Σολταρίδης, Μπουγιάνας, Τομπρκτσιόγλου. Κ.λ.π.

κδ. Σύλλογος Βετεράνων Αθλητών Κων/πόλεως

1.Ιδρυση - Οργάνωση : Ιδρύθηκε το 1997. Αποτελείται από 150 μέλη, βετεράνους αθλητές Κων/πολίτες, αλλά κι Αθηναίους. Επιδίδονται στο στίβο, σκάκι κ.λ.π. Τα μέλη είναι ηλικίας 35-80 ετών. Οι εκλογές για το Δ.Σ. είναι ανά διετία. Πρόεδρος είναι ο Στυλιανός Μιχαηλίδης.

2.απασχόληση μελών : Είναι, κυρίως, έμποροι, δικηγόροι, δάσκαλοι, ασχολούνται με μικρομεσαίες επιχειρήσεις και δεν υπάρχουν γεωργοκτηνοτρόφοι. (Οι πληροφορίες δόθηκαν στον γράφοντα τηλεφωνικώς).

κε. Άλλοι Σύλλογοι στην Αθήνα

Πέραν των σωματείων, που έχουν καταγραφεί, επισημαίνουμε και την ίδρυση του Συνδέσμου «Κωνσταντινούπολις» το 1930 στη Ν. Φιλαδέλφεια. Ιδρυτές του ήταν οι : Μ. Ζαχαριάδης, Κ. Βαλασιάδης, Δ. Μαρούσης, Ι. Σταμούλης κ.λ.π. Στις αρμοδιότητες του Συνδέσμου ήταν κι η λειτουργία κι η συντήρηση της νυχτερινής σχολής, που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του 1937 κι έκλεισε το 1968.

Σημειωτέον ότι το 1934 η κοινότητα της Ν. Φιλαδέλφειας είχε πληθυσμό 6.337, ενώ η Ν. Χαλκηδόνα 3.250. Με τα στοιχεία του 1977 η Ν. Φιλαδέλφεια είχε υπερβεί τις 30.000 κατοίκους.

Ένα άλλο ιστορικό σωματείο είναι η Α.Ε.Κ., από τα μεγαλύτερα αθλητικά. Ήδη από το 1930 είχε

ιδιόκτητο γήπεδο και από τις 4 Μαρτίου 1937 άρχισαν να κτίζονται ορισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις (34) .

ΚΟΤ. Συμπεράσματα

Από τα εκτεθέντα για την οργάνωση, τον αριθμό και την απασχόληση των μελών, τις δραστηριότητες και τα τυχόν προβλήματα των Συλλόγων θα ήταν δυνατό να συναχθούν τα εξής συμπεράσματα : **(α)** η ίδρυση τους αρχικά αποσκοπούσε στην κάλυψη επείγουσών αναγκών, όπως της στέγασης, εργασίας, πολιτογράφησης και στράτευσης. Με την πάροδο του χρόνου κι αφού τα' ανωτέρω προβλήματα ουσιαστικά επιλύθηκαν, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην προβολή της πολιτισμικής κληρονομιάς της Πόλης, την σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ των μελών κ.λ.π. **(β)** Τα μέλη των συλλόγων ασχολούνται με τα αστικά επαγγέλματα (ως Ιατροί, δικηγόροι, έμποροι, βιοτέχνες κ.λ.π.) κι ελλείπει ο πρωτογενής τομέας της παραγωγής (γεωργία και κτηνοτροφία) **(γ)** Τα μέλη των σωματείων είναι από 35-40 ετών κι άνω. Οι ηλικίας 20-30 ετών σπανίζουν. Επισημάνθηκαν, ακόμη, τα αίτια αυτής της κατάστασης. Ανάμεσα τους διακρίνονται ; (1) η έλλειψη, χρόνου των μαθητών και νέων λόγω βεβαρημένου εκπαιδευτικού συστήματος, (2) η κάλυψη των ενδιαφερόντων τους από αντίστοιχους ελλαδικούς συλλόγους και (3) οι μακρινές ενίοτε, αποστάσεις από τα σωματεία των Κων/πολιτών. **(δ)** Τονίστηκε η ανάγκη της συγχώνευσης των σωματείων σ' ένα ή δύο (πλην των συλλόγων που εκπροσωπούν σχολεία Κων/πολης) για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα κι εξασφάλιση της κρατικής επιδότησης. **(ε)** Επιβάλλεται να ιδρυθούν «ενώσεις φίλων» των εδώ οργανώσεων των Κων/πολιτών, διότι αυτές θα καταστήσουν γνωστότερο το έργο της και θα τις ενισχύσουν οικονομικά. Με την εγγραφή ως μελών και μη κων/πολιτών οι Σύλλογοι θα επιχειρήσουν ένα γενναίο άνοιγμα στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία. **(στ)** Από ορισμένους συλλόγους με κοινωνικό ή αθλητικό, κυρίως, χαρακτήρα διατυπώθηκε η άποψη

34. Αναζητήσεις - Αφιέρωμα - Λεύκωμα: 50 χρόνια Φιλαδέλφεια (1927 - 1977), Δήμος Ν. Φιλαδέλφειας

για κρατική ή άλλη χρηματική στήριξη του έργου τους. (3) μέσω των σωματείων τους οι Κων/πολίτες καλλιεργούν τη συλλογικότητα και την ιδιαίτερη πολιτισμική της ταυτότητα, ενώ παράλληλα με τις ποικίλες κι ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις τους απευθύνονται και στους μη Κων/πολίτες.

Ε. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

(1) Ανατολή, Μηνιαία πολιτική έκδοση της καθ' ημάς Ανατολής, της Κων/πολης, Τμβρου και Τενέδου. Πολιτική, Κοινωνική, Πολιτισμική, Αθλητική, τεύχος 1^ο Μάρτιος, 1989, Αθήνα. (Τεύχ. 131, έτος 10^ο, Ιαν. 2000).

(2) Δεξαμενή, Περιοδικό λόγου και τέχνης, τεύχος 6, Δεκ. 1999

(3) Επτάλοφος, Για την Πόλη, τον Πολίτη, τον πολιτισμό, Μηνιαία πολιτική εφημερίδα - δ/ντής - Υπεύθυνος Έκδοσης Μιχάλης Α. Βασιλειάδης, Έτος 1^ο, αρ. φύλ. 1, Απρίλ. 1991.

(4) Εφημερίδα Αθλητικού Ομίλου Ταταύλα, Νοεμ. - Δεκ. 1984, αρ. φυλ. 1, Αθήνα.

(5) Ο Ζωγραφειώτης, Ενημερωτικό Δελτίο, των Ζωγραφειωτών Ελλάδος, Υπεύθυνος Υλης Ιωάννης Παπαδιαμάντης.

(6) Εστία Θεολόγων Χάλκης, ενημερωτικόν δελτίον, τεύχος 11-12, Ιούνιος - Δεκέμβριος 1994, Αθήνα.

(7) Η καθ' ημάς Ανατολή, περιοδική έκδοση του Συνδέσμου των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, τομ. Γ, 1996, Αθήνα.

(8) Η φωνή του Α.Σ. Πέρα, αρ. φύλ. 1, Ιούν. 1978

(9) Κων/πολις, Μηνιαία εφημερίδα, εκδότης Ανδρέας Λαμπίκης, 1^ο τεύχος, 15 Αυγ. 1975

(10) Κων/πολίτικα θέματα, αρ. φύλ. 1, Ιανουάριος - Φεβρ. 1988

(11) Νέος Κύκλος Κων/πολιτών, ενημερωτικόν δελτίον, τεύχος 1^ο, Δεκέμβριος 1966

(12) Ο Πολίτης, Ανεξάρτητη πολιτική ειδησεογραφική και κοινωνική εφημερίδα των Κων/πολιτών. Ιδρυτής

Αθηνόδωρος Τσουκάτος, Ιούλ. 1996, έτος 30°, αρ. φύλ. 351

(13) Φωνή Κων/πολιτών, Ιδιοκτήτρια - διευθύντρια - Συντάκτρια : Έλενα Α. Αθανασιάδου - Πολιτική κοινωνική και οικονομική εφημερίς των εκ Τουρκίας απελαθέντων και των εν Ελλάδι κι απανταχού Κων/πολιτών, αρ. φυλ. 31, έτος 3° Ιάνουάρ. 1967

(14) Τυμβρος, Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Τυμβρίων Αθηνών.

ΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ Ι Β' ΜΕΡΟΥΣ

- Alexandris, A, (1992), The Greek Minority of Istanbul - Greek Turkish relations (1918-1974), Athens
- Αρσάνογλου, Λ, (1997), Ταταύλα, εκατό χρόνια αθλητισμός, εκδ. Α.Ο. Ταταύλα, Αθήνα
- Ατζέμογλου, Ν, Εφημερίδα Ανατολή (Ιάν. 2000) Τεύχος 131, έτος 10°
- Βυζαντινό Κέντρο, Α.Ο. Ταταύλα - Α.Σ. Πέρα, (1988), ενημερωτικό τεύχος, Αθήνα.
- Επετηρίς Εστίας Θεολόγων Χάλκης (1980), Αθήνα.
- Ένωσις Κων/πολιτών Πνευματικό Κέντρο, (1985), Αθήνα
- Εστία Θεολόγων Χάλκης, ενημερωτικό δελτίο, τευχ. 1-2, Ιουν. - Δεκ. 1989, Αθήνα.
- Εστία Κων/πόλεως - Γηροκομείο - Τρίπτυχο δελτίο.
- Ετήσιο ημερολόγιο (ατζέντα) «Αθλητικού Συλλόγου Πέρα», (2000), με σύντομο Ιστορικό του Συλλόγου
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «Λουρίδαιο Ίδρυμα», αρ. φυλ. 719, 29-9-82, Αθήνα.
- Ζωγραφειώτης, Εκδότης : Σύνδεσμος Ζωγραφειωτών - Υπέυθυνος Ύλης : Ιωάννης παπαδιαμάντης (τεύχη 46/1998, 47/1999, 48/1999).
- Η Δεξαμενή, περιοδικό λόγου και τέχνης, τεύχ. 6, Δεκ. 1999, Αθήνα.

- Η καθ' ημάς Ανατολή, περιοδική έκδοση του Συνδέσμου των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών 919960, τομ. Γ'.
- Ίμβρος, τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Ιμβρίων Αθηνών, τεύχη 54,55,56,57.
- Καταστατικό Συλλογου η «Μνημοσύνη», έτος ίδρυσης 1984, Αθήνα.
- ~~Καταστατικόν του εν Αθήναις εδρεύοντος~~
~~ανεγνωρισμένου Σωματείου «Εστία Θεολόγων~~
~~Χάλκης», (1998).~~
- Καταστατικό του Σωματείου Ελλήνων Υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας (κεφ.Α, άρθ. 1° και 2°)
- Κοινωφελές Λουρίδείο Ίδρυμα και Πνευματικό κέντρο - Μνήμες της Πόλης (1998), εκδ. υπ. Αριθμ. 12
- Κων/πολίτικα Θέματα, Νοεμ. - Δεκ. 1990, τευχ. 18, εκδ «Συλλόγου Κων/πολιτών», Αθήνα.
- Νέος Κύκλος Κων/πολιτών, (1975), λεύκωμα 1964-1974, Εκδ. Μαυρίδης, Αθήνα
- Σαρρή, Νεοκλής, (1992), Εξωτερική Πολιτική και πολιτικές εξελίξεις στην Α' Τουρκική δημοκρατία, Γόρδιος, αθήνα.
- Σύλλογος Κων/πολιτών, (1991), Νέον Καταστατικόν, Αθήνα
- 30 χρόνια από τις απελάσεις, 1964 - 1974, Έκδοση σωματείου ελλήνων υπηκόων απελαθέντων εκ Τουρκίας, Αθήνα.

Ζ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποσπάσματα από την εβδομαδιαία Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» για τις απελάσεις των Κων/πολιτών περιόδου Ιούλ.- Οκτ. 1964, Αθήνα

Ανταπόκριση από Κων/πολη του Κ. Βοσπορίτη (ψευδώνυμο του καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Νεοκλή Σαρρή). (Επίσης για τις απελάσεις χρησιμοποιείται και το ψευδώνυμο «Ωρίων» σε άλλη χρονική περίοδο).

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», Πανελλήνιος Εφημερίς πολιτική, οικονομική, αγροτική, ανεξάρτητος ; Δ. Πουρνάρας, ιδρύθη και εξεδόθη το πρώτον του Ιαν. 1944 επί κατοχής ως μυστική εφημερίς της Εθνικής Αντιστάσεως, Αθήνα.

(α) Κυριακή, 19 Ιουλ. 1964, (Βοσπορίτης Κ.)
Τίτλος : Αφόρητος η κατάστασις εις την Πόλιν. Οι Ομογενείς παρακαλούν να τους απελάσουν ! (σ.1)

Κων/πολις Ιουλ. : «Αδύνατον να δώσωμεν μιάν σαφή και πλήρη εικόνα από τα ατελείωτα και μαρτυρικά ημερονύκτια τα οποία διερχόμεθα.....Πώς να περιγράψωμεν τον απορφανισμόν και την ερήμωσιν του εδώ Ελληνισμού; Πώς να είπωμεν τον εξευτελισμόν και την εκμηδένισιν της ανθρώπινης αξιοπρεπείας που συντελείται. Λέξεις δεν αποδίδουν την τραγωδίαν μας». Στη σ.7 ο Κ. Βοσπορίτης αναφέρεται στις παραβιάσεις των μειονοτικών δικαιωμάτων των Κων/πολιτών.

(β) Κυριακή, 2 Αυγούστου 1964 (Βοσπορίτης Κ.)
τίτλος : Οι «απειλές» της Τουρκίας. Η Πολυθρύλητος απόβασις γίνεται στην.... Ελλάδα και όχι στην Κύπρον. Φεύγουν όχι μονον Έλληνες, αλλά και Τούρκοι υπήκοοι ελληνικής Εθνικότητας!

Κων/πολις: «Και όμως η εκ Τουρκίας πολυθρύλητος απόβασις συντελείται εις την Ελλάδα! Καθ' ομάδας οι ομογενείς εγκαταλείπουν την Πόλιν. Αφήνουν ό,τι έχουν και δεν έχουν και αναχωρούν.....περιουσίαθι ολόκληροι εξανεμίζονται. Όχι μόνον οικιακά σκεύη κι έπιπλα, αλλά και ακίνητα και επιχειρήσεις εκποιούνται εις εξευτελιστικές τιμάς. Αναφέρομεν χαρακτηριστικώς ότι μια τεράστια βιομηχανία ειδών νεωτερισμού παρεχωρήθη εν τέλει εις τον θυρωρόν του εν λόγω εργοστασίου».

(γ) Κυριακή, 13 Σεπτεμβρίου 1964
Τίτλος : Εις το αποκορύφωμα η Τραγωδία - Όργιον ληλασίας - Ολοκληρώνεται το πλιάτσικο. Αι περιουσίαι των Ομογενών εις το έλεος των Τούρκων. (σ.σ. 1και 7) (Κ. Βοσπορίτης)

« Αι αποθήκαι του σιδηροδρομικού σταθμού Σικερτζή είναι υπερπλήρεις, οι δε ομογενείς από

μηνός αναγκάζονται να κοιμούνται χάμω, να τρώγουν εξ ενός πινακίου και να υφίστανται παντούς εξευτελισμούς. Καταγγέλλομεν την προσπάθειαν, να εκποιηθούν εντός μιας νυκτός και μόνης, ομαδικώς τα πράγματα των Ελλήνων εις άκρως εξευτελιστικές τιμάς, πράγμα το οποίον εξακολουθεί εις περιορισμένην κλίμακα από μηνών. Ευρισκόμεθα προ ασυλληπτου κι οργανωμένης κλοπής».

(δ) Κυριακή, 20 Σεπτεμβρίου 1964

Τίτλος : Ενώ ημείς πανηγυρίζομεν εν κραιπάλη, αποτρόπαια γενοκτονία προετοιμάζεται εις την Πόλιν. (σ.σ.1και7 - Κ. Βοσπορίτης)

«.....Ημέραν με την ημέραν η κατάστασις μας επιδεινούνται. Η Τραγωδία μας δεν έχει προηγούμενον εις την μεταπολεμικήν ιστορίαν. Από την Τετάρτην, ημέραν κατά την οποίαν έληξεν «επισήμως» η Ελληνοτουρκική συνθήκη περί εγκαταστάσεως, το μέτωπον των Ελλήνων εδώ αναβλύζει σταγόνας ιδρώτος. Ο φόβος και η αγωνία εις την αποθέωσιν των. Ουδείς γνωρίζει τι θα συμβεί την επομένην. Σφαγή; απέλασις ομαδική, κατάσχεσις ολοσχερής της περιουσίας; Τα πάντα δύναται ν' αναμένει κανείς από τους Τούρκους».

(ε) Κυριακή, 4-10-1964, Κ.Βοσπορίτης, (σ.9)

Τίτλος : Ενώ εις την Πόλιν τα σχολεία κλείνουν, οι Τούρκοι : Οργιάζουν ακόμη και εις την Θράκην

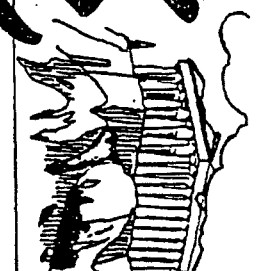
(στ) Κυριακή, 11 Οκτωβρ. 1964, Κ. Βοσπορίτης,

(σ.1) Τίτλος: Ληστεία υπό την σκέπη των «συμμάχων»

« Η αδιάπτωτος υστερία των σαδιστών της Άγκυρας συνεχίζεται. Εντός της προσεχούς εβδομάδος επαναρχίζουν αι ομαδικαί απελάσεις προς δόξαν της παθώς παραμενούσης κυβερνήσεως Ο πανικός κι η απελπισία εις το απώγειον του μεγαλείου των..... Τα τραγικά ημερονύκτια, τα οποία διερχόμεθα όλοι, ας συγκινήσουν τους επιπολαίως κρίνοντας τα πράγματα ταγούς της καταστάσεως».

2

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΕΝΤΥΠΩΝ -
ΕΚΔΟΣΕΩΝ**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ • ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ • ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ • ΑΘΛΗΤΙΚΗ

TIMH ΔPX.50

Χώρος από την Τουρκία.

διεκρίνεται πηλώς τον αναδρωμικό χαρακτήρα της άρσης του Μυστικού Διατάγματος του 1964 που δήμειε ουσιαστικά τις περιουσίες των Ελλήνων της Πόλης.

Αναμένονται εξελίξεις για τις προιουσίες

Η ΔΕΞΑΜΕΝΗ

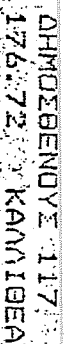
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Π. Νικολαΐδης, Ο Φάρος του Αγίου Στεφάνου • Π. Γρανί-
τας, Πέντε ποιήματα • Ε. Κ. Τσοντσόλης, Γητεύτρα αγο-
ριών • Ἀθανάσιος Παπᾶς, Ἡ κοσμολογίζουσα κρεββατο-
ζωγραφική τοῦ Γιάννη Μητράκα • Π. Νικολαΐδης, Περιστε-
ρώνες της Τήνου • Ευάγγελος Γαλάνης, Τέσσερα ποιήματα
• Αλκ. Διαμαντοπούλου, Μια ώρα από τό εικοσιτετράωρο
της κυρίας Κιτρομηλίδη • Μ. Παπαχαραλάμπους, Ποίημα
• Α. Πιτσέλη-Τσιχοπούλου, Ανδρέας • Μ. Μερχούρογλου,
Δύο ποιήματα • Σ. Τσιλένης, Τό γκινότσι • Μ. Συμεωνίδου-
Τσεβίκ, Κόπος άδικος • Δ. Πετρογιώργου, «Χαίρε θάλασσα
φίλη» • Σ. Τσιλένης, Τέσσερα ποιήματα • Αφιέρωμα στο
Νικ. Ι. Βασιλειάδη (1867 - 1945) • Μ. Καράμπελα, Δύο ποι-
ήματα • Τζαν Γιουτζέλ, Ποιήματα • Nazlı Eray, Ο Ιζζέτ εφέ-
ντης ο φιδάς • Αλκ. Διαμαντοπούλου, Το τελευταίο πέραςμα
• Κριτική βιβλίου • Τα νέα βιβλία • Ειδήσεις

ΑΘΗΝΑ • ΤΕΥΧΟΣ ΕΚΤΟ • ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1999

Για την Πόλη τον Πολίτη τον πολίτημό

Μηνιαία Πολιτική Εφημερίδα * Διευθυντής - Υπεύθυνος έκδοσης: Μιχάλης Α. Βασιλείδης

ΕΤΟΣ 10 - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΑΚΟΥ 1 - ΑΠΡΙΑΙΟΣ 1991 - Διευθ.: Ακροπόλεως 61 176.75 Καλλιθέα Τηλ. 9583225

ΣΤΟ ΕΞΚΛΙΝΗΜΑ...

Του Μιχάλη Α. Βασιλείδη

ταραστότες σε ρούτη
την εξόριση. Η συμβο-
λὴ θα φανεῖ ἀπὸ μὲν
στὴν ἀδικεῖα τῆς ἐκδο-
μῆς καὶ στὴν τὴν ἀν-
τιθέτως ἀντιμετώπιση τῆς

Εφημερίδες κυκλοφόρησαν
Επιχειρήσεις δημιουργήθη-
καν και γινάσθηκαν...

Εφημερίδες κυκλοφόρησαν
Επιχειρήσεις δημιουργήθη-
καν και γινανθήκαν...

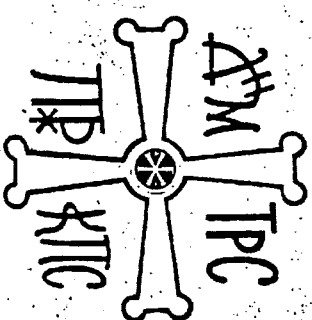
Η "Ε" εκφράζει την επισημνή γνώμη της δια του διεσυντου - αρχιουνάκτου

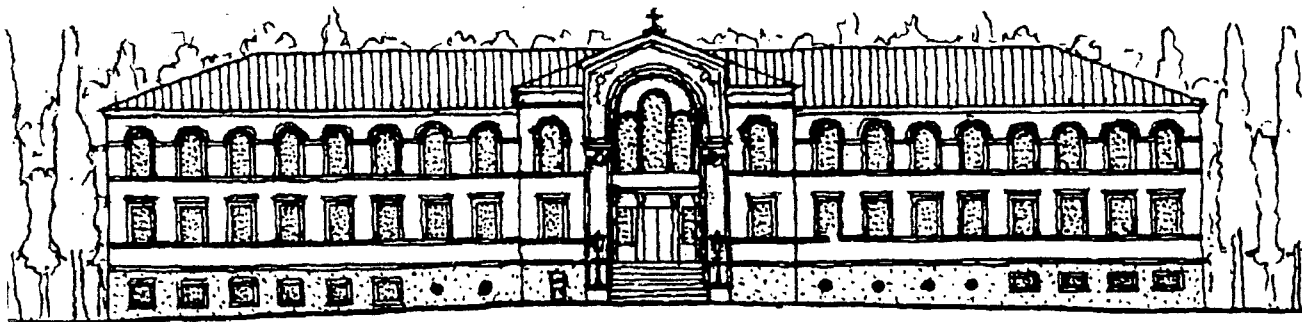
Ulebov, Oe. cinopet
Yta.

THEY CAN'T HOLD YOU

ЗАПОВЕДИ КОЛО БИВА

ДМИТРИОС

ΕΣΤΙΑ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΧΑΛΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἀρχελάου 25 — Παγκράτι — Ἀθήνα 116 35 Τηλ. 72.19.718

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ
150 ΕΤΗΡΙΣ

Ἡ Τροφός Σχολή ἀναμένει τὰ τέκνα αὐτῆς

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ 11-12

ΙΟΥΝΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1994

Ο ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΤΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιδιοκτήτης : ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΤΩΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 115 - 117. 176 72 ΚΑΛΛΙΘΕΑ

Τηλ.: 77.81.774, 95.72.935, Fax: 95.72.937

ΟΣ 46/1998 • ΕΚΔΟΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΤΩΝ • ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ • ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

105 Χρόνια Ζωγράφειο

ΝΝΗΣ ΝΤΕΜΙΡΤΖΟΓΛΟΥ:
ΜΗΤΡΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ:
ΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ:

*Η ελπίδα μας δίνει δύναμη
Ο αγώνας μας ενισχύει
Αγνοείται η μεγάλη διάσταση της Πόλης που είναι ο πολιτισμός*

Το κόψιμο της πίττας του Συνδέσμου μας

θα γίνει φέτος στις

18 Ιανουαρίου 1998 ημέρα Δευτέρα και ώρα 19.00 στην έδρα μας

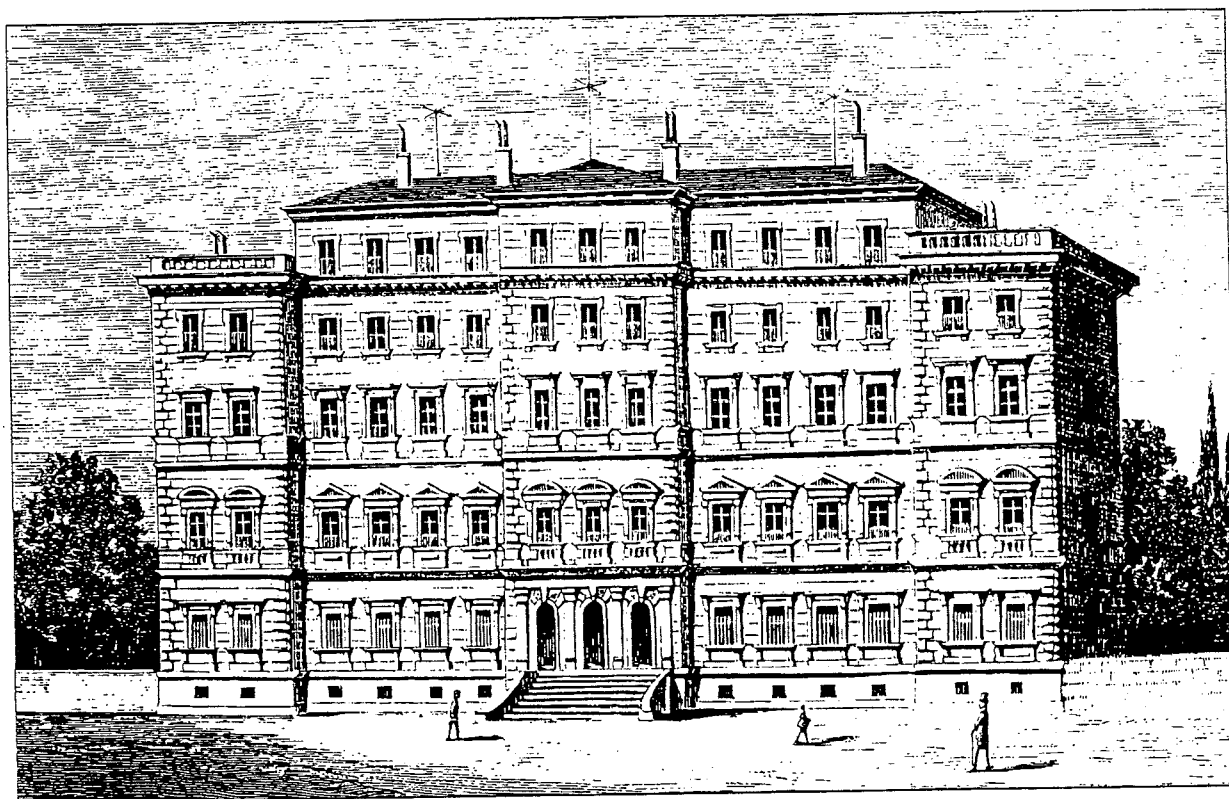
Σας περιμένουμε όλους

105 χρόνια Ζωγράφειο Λύκειο

Η ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΝΑΤΟΛΗ

ΤΟΜΟΣ Γ' – ΑΘΗΝΑ 1996

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΕΓΑΛΟΣΧΟΛΙΤΩΝ

ΙΜΒΡΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
54
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΙΜΒΡΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΥΦ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 80, Τ.Κ.-171 22 ΑΘΗΝΑ. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2000 ΤΕΥΧΟΣ 57

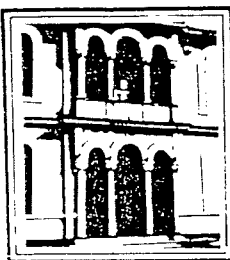

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ
Ιδιόκτητο Μέγαρο: Δημοσθένους 117 · Καλλιθέα · Τ.Τ. 176 72 Τηλ. 9517.072-9560.611

Διανέμεται Δωρεάν

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 18

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1990

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ 1928-1990

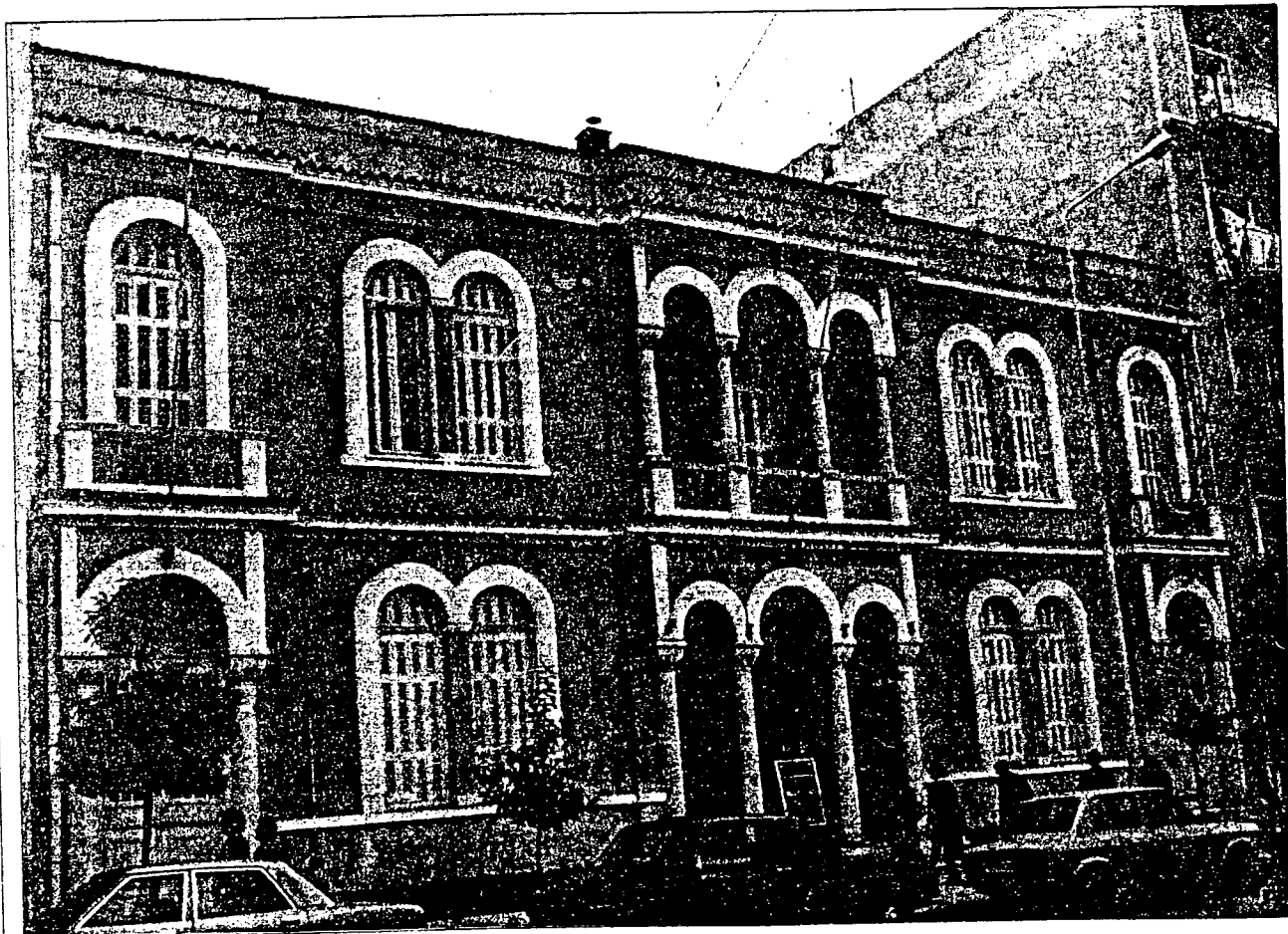
Η αξιοθαύμαστη πορεία του ιστορικού σωματείου των Κων/πολιτών

ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ

Η Μικρασιατική καταστροφή ανάγκασε πολλούς Κων/πολίτες να καταφύγουν στην Ελλάδα. Μόλις πέρασαν τα πρώτα δύσκολα χρόνια της προσαρμογής τους στα ελληνικά δεδομένα, οι πρόσφυγες ξεκίνησαν την κοινωνική τους οργάνωση,

ιδρύοντας σωματεία και συλλόγους. Με τον τρόπο αυτό κατώρθωσαν να μεταφέρουν στον ελληνικό χώρο την μακραίωνη πνευματική πολιτιστική και πολιτισμική παράδοση της Κων/πολης, που επί αιώνες υπήρξε η πνευματική, οικονομική και κοινωνική πρωτεύουσα του Ελληνισμού.

Ο Σύλλογος ιδρύεται στις 29 Ιανουαρίου 1928, στις 10 το πρωί, στο δημοτικό σχολείο της τότε

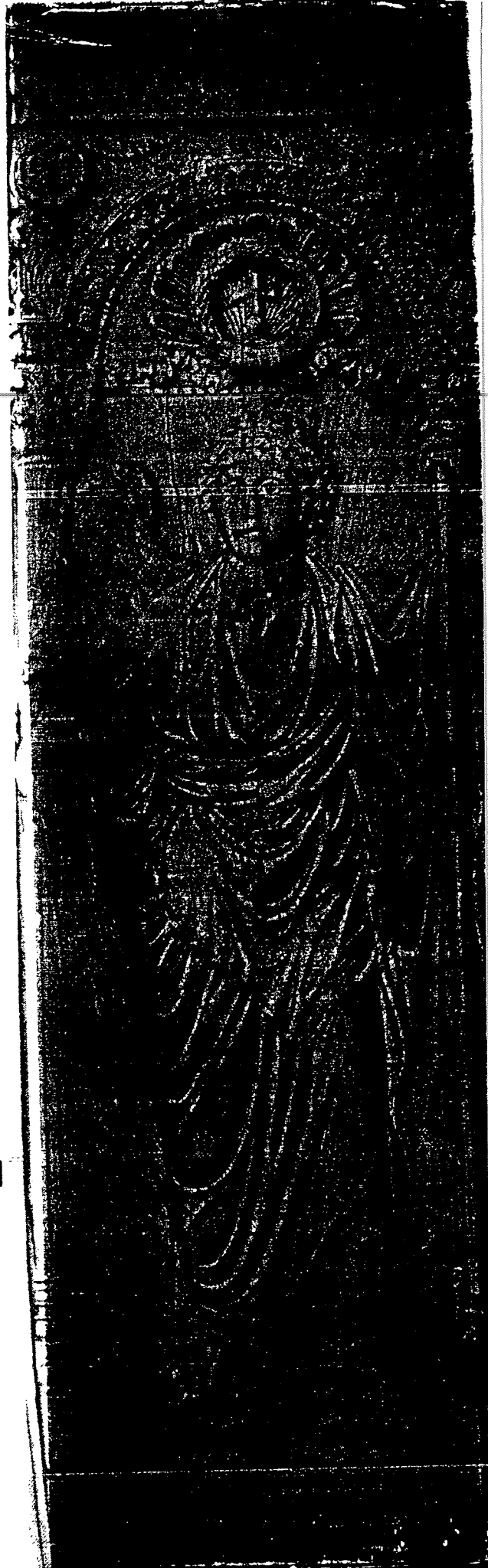

Το Μέγαρο του Συλλόγου Κωνσταντινουπολιτών σήμερα.

ΕΘΣ
ΥΚΛΟΣ
ΙΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΩΜΑ 1964-1974

ΗΝΑ 1975

ΚΑΝΕΙΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ 21

Διοίκ. Συμβουλίου "Κων/πολίτων"
Δημοσθένους 117
Καλλιθέα

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΝ ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΕΒΑΛΗΘΗ

ΑΘΗΝΑΙ, ΠΑΤΗΣΙΩΝ 150 Τ.Τ. 803
ΤΗΛΕΦΩΝΑ 8657.781 - 8657.850
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1979 - ΑΡΙΘ. 153

ΝΕΟΣ ΚΥΚΛΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ * ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΟΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΣΙ ΤΕΣΣΑΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΗΜΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΜΗΤΣΟΥ Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Ο Μεγάλος φίλος μας

Προσφυγικά νέφη

«Οι άπορριπτόντες και σπείρον-
τές άποπα, θερπύουσιν έαυτοίς
όδονας».

ΙΩΒ 5'8

Ασφυραγωγοί κατά φύσιν και
από του λίχνου των άρπαγες ήσαν
αυτοί οι όποιοι έπείρεσαν, ως πτερό-
πριον άγριον κύμα άνερχικής εκλύ-
σεως και άκολασίας, έναντίον του
έλληνοχριστιανικού στοιχείου της
Κωνσταντινουπόλεως των Σπέρτεμ-
βριον του 1955. Και ήσαν συμμο-
ρικά ήσυχων, οι όποιοι έγκατέλει-
ψαν προσαίτως τα άγρια των εις
τά βάθη της Άνατολής, διά να συμ-
περιέλαυν με πύρ και σίδηρον εις το
νερώνειον έκείνο όργιον του αίμα-
τος και του θάβρου.

φημιόμενοι από έκφρασης φοιτητάς
και έκεί έθαρρυνόμενοι θορυβώδως
από μια αλλοδαβούς πατριδοκαμή-
λους, τους όποιους είχε φανατίσει
από πολυήμερος έκστρατεία προπαγάν-
δας λυσσώδους διαστροφής, έδεδή-
λωσαν 'Εκκλησίας, έλεηλάτησαν
Ισχυαίς, έκαυσαν 'Επισκοπεία, διε-
πόρνευσαν πολλούς 'Ιεράρχους, άνέ-
τρεψαν από τα βάθρα των άνδριάν-
της και προτομάς Μεγάλων Εύερ-
γετών του Γένους, άνέσκαψαν τά-
φους Πατριάρχων, κατέστρεψαν έρ-
γα ύψηλής τέχνης και, φεύγοντες ά-
καταδίκαστοι, συνετεκρίσαν μί-
τρος και έγκόλπια 'Αρχιερέων, λει-
τούργικα έμφια, δικαιοσύνη και
όρφονία, έξαρτέρυγα, θρησική
οία και πολύκροια άτυπολόγητοι

την Κωνσταντινούπολιν, καμία
φροντίς εις τους 'Ιπποκλήδας του
πολιτισμένου κόσμου, οι όποιοι έ-
πέδειξαν άδράνεια ύπνωτισμένων
όμοφάγων και έκυψαν άξιοκαταφρο-
νώντας τον αύχένα ύπό τα Κανδια-
νά δικρανα της Ιταλής κείνης τουρ-
κικής προκλητικής, έπιχειρήσαντες
να έξομολόσουν τα θύματα με τους
θύτας. Ούτε τότε, ούτε άργότερον με
χρη σήμερον έτάλησαν να κολάσουν
δολοφονίας ένα άπεριγύπτου κα-
κούργιου έγκλήμα, το όποιον άδίκη-
σεν εις έκστρασην ύπερεκατόν χι-
λιάδας Όμογενών.

Και οι μόνι έκπαρσιθέντες θαδι-
ζουν έδω των δρόμων προς των γό-
νων μόχθον με ήρωικήν διείθεσιν

Ένας μεγάλος Έλλην πατριώτης
και εύσεβής Χριστιανός και καλο-
προσίτερος Άνθρωπος, ο Σινωίτης
Σταύρος 'Ελευθερίου, άνεκλήθη
εις τους Ούρανο ύς την άγνύ-
στού εις ηλικίαν 85 έτών και έκ-
βέθη την έπόμενην εκ του 1. Ναού
του 'Αγ. Σπυρίδωνος Πειραιώς, προ-
πεμφθείς από τους δεινώς πλυνέ-
τας οικείους του, τους συνεργά-
τας φίλους του και από πλήθος κό-
σμου.

Ο μεταστάς ύπνιξε παράδειγμα
έκρηγυό καλώσεως και δράσης φι-
λαθρώτικας, έτίμησε δε το Μικρά-

**FEDERATION
INTERNATIONALE
du la Presse Periodique**

**ALLIANCE OMICRONIA
HIMOLROY TYROY**

MOTIVS

0687

176.72 KAMTCEA

МАРТИОН

Eros, 200. Apis, 239.

Τιμή: Δρχ. 50

Εκδότης - Διευθυντής
ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ΤΣΟΥΚΑΤΟΙ

Αρχιδουκῆς Ὑπέρβουρος ὕλης
ΑΝΤΩΝΗΣ ΒΑΡΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Γραφεία: Οδός Κολοκοτρώνη 25, Στοιά Προξενίου
Τηλ. 32.34.085 Τ.Κ. 105 62

Το τρίτο μεγάλο έργο των Κωνσταντινουπολιτών

META TO THPOKOMEIO KAI TO PNEYMA. KENTPO

Η ΑΝΕΡΓΗ ΚΑΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ

ΑΓΑΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

- α Οτι χρεάζεται το παιδί, οι veci, η σχολεία
 β Η σχολεία δισκομνη πρέπει να το περικλάει και
 γ να το στήνει
 δ Η Πολιτεία και οι Άνθρωποι πρέπει να παρκαρπύσει να
 εσυν χαρίε αναχτηνός προς τον αναρκομνηνε
 ζ Χόρο
 η Γιατί το έργο θα γίνει με δαπάνες της σχολεία
 θ Οι εγμνηρεί δακς τους δημότες, θα είναι προς
 ι τους κολλήμα και την για όλη την Ελλάδα

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ.

Οι Έλληνες πραγματικά θα μπορούσαν όταν απαιτούν και αυτεργασία, να συμπεριληφθούν και στην αυτεργασία. Η μακροβιότητα τους και το πρόβλημα νοσηλείας τους, τα μέλη των οικογενειών τους, είναι ένα από τα θέματα που λαοί, όπως οι Έλληνες, αντιμετωπίζουν με την αρνητική, αυτεργασία όλων των περιπτώσεων.

Οι δύο ιστορικοί Σχολαστικοί, μας Α. Ο. Παρουλά και Α. Σ. Περρά-
κιδης και όλη η διηγεμένη ερώτη διασώσει από κομπο-πι-
ζωτική ανάλυση ενός κλασικού Γυμνασίου και Αθλητικού
Κέντρου για μια ώριμη αθήνη, ισορροπία και πυκνοσυρία για

INQVIES
Seip/eris

Η ΤΟΥΡΚΙΑ επιδιώκει να υπογραφεί από την ΕΟΚ και από την ΕΛΑΔ-δα βέβαια, τα πρόσθετο πρωτόκολλο για την συν-όραση της με την ΕΟΚ και πάλι, προηγούμενως να α-ποσφραγισθεί το Τουρκι-κό σχέδιο Διατάγματος του 1964 για την δέσμευ-ση των περιουσιών των α-λλοδαπών στην Τουρκία. Είναι να απορεί κανείς για την στάση αυτή της Τουρκίας, πώς τελικά υ-ποσέχεται από τόσο βέβαιον-μένο ποινικό μητρώο, να-επιληθεί «ειδική μεταχεί-ριση» από τους άλλους και ιδιαίτερα μάλλον από την ΕΛΑΔ, που την αν-τιμετωπίζει ως τον μιση-τότερο της εχθρό.

Οι φίλοι μας Τούρκοι έχουν και άλλα εις έφευ τους εναντίον της κοινότητας της Μέσης Ανατολής, όπως είναι τα Διετημέριον, εν αντιθέσει με τους εθνομάρτυρες των Μουσουλμάνους της Ανατολής, που διακρίνουν εκεί εν πληρώσει ελευθερία ως ισότιμοι μετά των άλλων Ελλήνων πολιτών.

ΠΟΥ ΟΜΙΑΤΤΙΚΟΝ
εμφανίστηκε στην Ουάσιγ-
τον κατά την εκεί αν-
τίσκημι επίσκεψή του ο

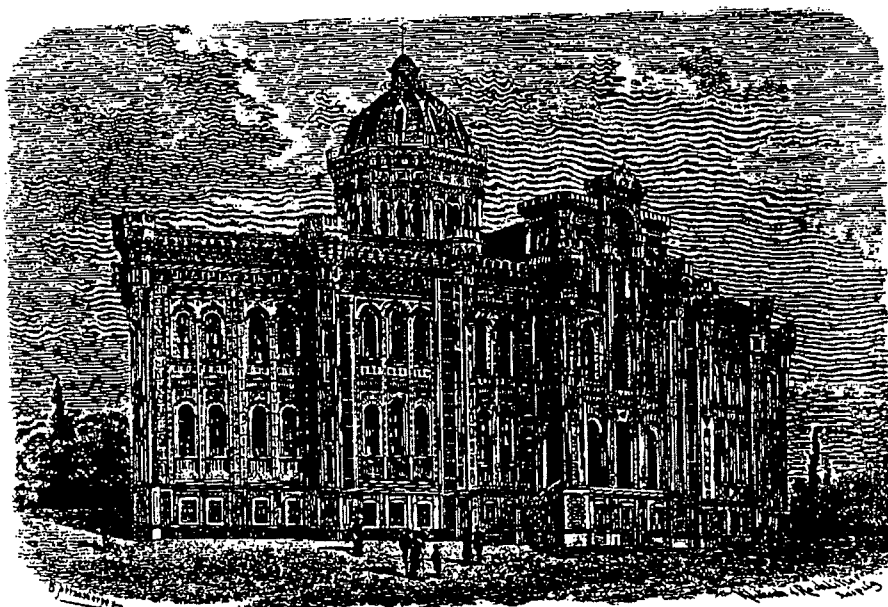

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

«Οὐκ εἰσέτι ἐάλω καὶ ἐάν ἐάλω ἡ Πόλις»

Ἡ ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

ΑΘΗΝΑ 1997

ΤΑΤΑΥΛΑ

ΤΑ ΤΑΧΥΔΕΛΤΙΑ
ΤΕΛΗ
ΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΕΥΧΟΣ: 1

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1984

ΓΕΙΑ ΣΑΣ

Ο Σύλλογος ΤΑΤΑΥΛΑ, το πιο παλιό αθλητικό σωματείο στα Βαλκάνια (ιδρύθηκε το 1896 στην Κωνσταντινούπολη με την επωνυμία Ηρακλής), φέτος συμπληρώνει τα 15 χρόνια από την εγκατάστασή του στην Ελλάδα. Πρωτοξεκίνησε στο υπόγειο της Πλατείας Αμερικής με αργά και σταθερά βήματα αλλά και πολλές φιλοδοξίες για να μπορέσει να συνεχίσει την ένδοξη αθλητική ιστορία του. Ο χρόνος έχει αποδείξει ότι κάθε χρόνο γίνεται κι ένα βήμα μπροστά, κι ο αθλητισμός καλλιεργείται σε βάθος. Όταν ωρίμασαν πια οι καιροί και το επέτρεψαν τα οικονομικά του πενιχρού ταμείου, πριν από δύο χρόνια ο Σύλλογος εγκαταστάθηκε οριστικά στο Παλιό Φάληρο για να βρίσκεται πιο κοντά στους Κωνσταντινουπολίτες και να μην είναι αποκομμένος από τα μέλη και τους φίλους του. Δεν έφτανε όμως αυτό. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να βρίσκεται ο Σύλλογος πιο κοντά στα μέλη του και να υπάρχει μια καλύτερη επικοινωνία, έτσι που ο καθένας να ενημερώνεται σωστά και υπεύθυνα για τις δραστηριότητες του Α.Ο. ΤΑΤΑΥΛΑ. Γι' αυτό αποφάσισε την δίμηνη κυκλοφορία ενός ενημερωτικού δελτίου με το οποίο θα παίρνετε όλες τις πληροφορίες του Συλλόγου σας. Αυτό το τονίζουμε ιδιαίτερα γιατί πιστεύουμε ότι ο Σύλλογος ανήκει σ' όλους μας. Για το πρώτο τεύχος θα ζητήσουμε να μας κρίνετε με επιείκεια για τις ατέλειες της έκδοσης. Υποσχόμαστε ότι θα κάνουμε όλες τις δυνατές προσπάθειες για να φθάνει στα χέρια σας κάθε επόμενο τεύχος πιο βελτιωμένο. Είμαστε πρόθυμοι να δεχτούμε κάθε υπόδειξη ή και συνεργασία για να βελτιωθεί η ποιότητα του ενημερωτικού δελτίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ 21*

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ Α.Σ. ΠΕΡΑ

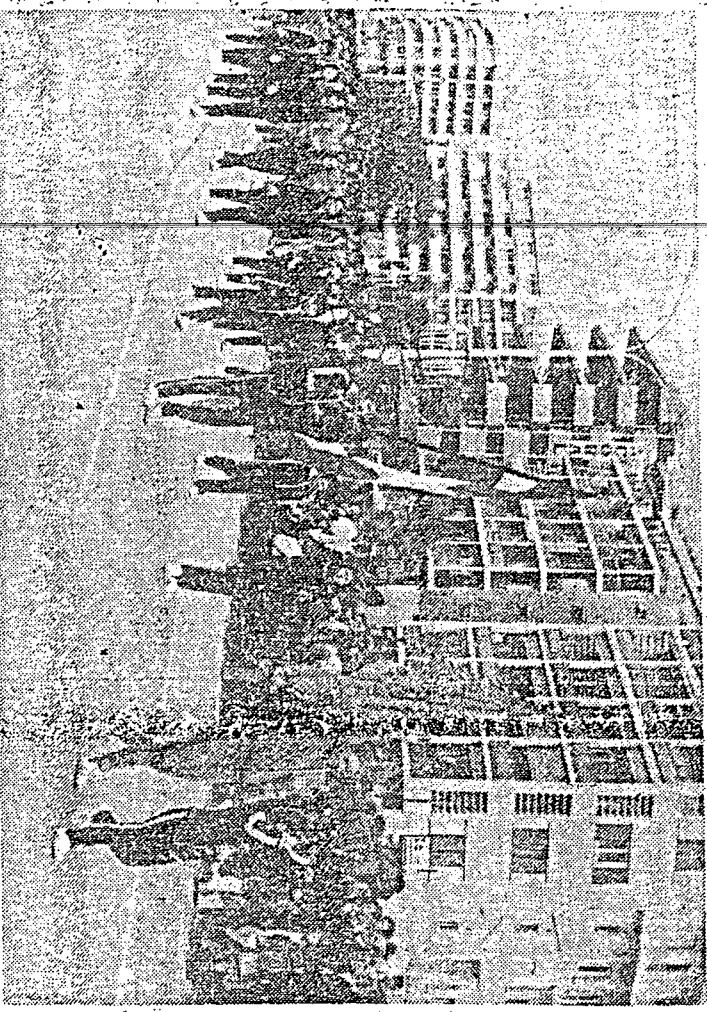
ΦΥΛΛΟΥ 1

ΙΟΥΝΙΟΣ — 1978

«Το δρόμο και στο πόδαμα και στο λυδάρι
οτών ευγενών αγώνων λάμπει την όριμή...»
Κ. ΠΑΠΑΜΑΣ

Ο Α.Σ. ΠΕΡΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΗΣ 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1978. ΣΤΟ ΠΑΛ. ΦΑΛΗΡΟ

Η Γεν. Συνέλευση του Α.Σ. Πέρα

Την Κυριακή του θωμά 7 από αυτά. Μεταξύ των μελών Μαΐου 1978 πραγματοποιήθηκε, στην αίθουσα του Σουλίου στο Παλ. Φάληρο, η τακτική έτησια Γενική Συνέλευση, που είχαν μεταξύ των θεμάτων τους και άρχαιρες:

Η Συνέλευση άρχισε στις 10.30 το πρωί και η διαδρομή των ψήφων έληξε περίπου στις 2.15 το απόγευμα. 104 μέλη παρευρέθηκαν κατά τη διάρκεια της Συνεδλεύσεως, για να ψηφίσουν τελικά 99

ΠΙΤΚ - ΠΟΤΚ

συ Η πρώτη σύγκλητος Έργων.
Οι Περαϊότες άγωνιστές με
τους Κ. Σωματείους (30χ.),

ΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1982

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
719

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «ΛΟΥΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ—ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ» και κύρωση του οργανισμού αυτού. 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

2. Ορισμός εξόδων κηδείας των δημοσίων δαπάνων κη-
ενομένων. 2
3. Έγκριση σύστασης της Έταιρείας Έγερσης και Αποχέ-
ευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) για την εκτέλεση
οινωφελών έργων. 3
4. Ποιοτική διατάξεων του Γενικού Κανονισμού Προσωπι-
ού ΟΣΕ. 4
5. Κίνηση ψηφοφόρων εκλογών με Ε/Γ άκτοπλοϊκά πλοία
κατά δημοτικές και Κοινοτικές εκλογές. 5
6. Κίνηση με Ε/Γ άκτοπλοϊκά πλοία δικαστικών αντιπρο-
ωπων κατά δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. 6
7. Έγκριση άδειας ίδρύσεως και λειτουργίας ορθόδοξολογι-
κής Κλινικής «ΤΣΟΠΕΛΑ» της Μαρίας χήρας Βα-
λκίου Τρόπελα, στο Δ/σμα Αθηνών. 7
8. Έγκριση άδειας άσκησης επαγγέλματος μίας στην Αι-
ατερνή Τσούτσουλα του Γεωργίου. 8
9. Έγκριση άδειας ίδρύσεως και λειτουργίας φυσικοθερα-
ευτηρίου στον Ιατρό Φυσικής Ιατρικής και Αποκατα-
τάσεως Παναγιώτη Κοντουλάκο του Ιωάννη, στο
ιαμ. Αθηνών. 9
10. Έγκριση άδειας ίδρύσεως φαρμακείου στη φαρμακοποι-
αρχαλλία Κανάτα του Βαίου, στο Δ/σμα Αθηνών. 10
11. Έγκριση άδειας άσκησης επαγγέλματος φυσικοθεραπευ-
τή στον Αριστομένη Σωτηρόπουλο του Αντωνίου. 11
12. Έγκριση άδειας ίδρύσεως φαρμακείου της φαρμακοποιού
Αναστασίας Βαλλιάκου της Γεωργίου, στο Δ/σμα Α-
θηνών. 12
13. Έγκριση άδειας ίδρύσεως φαρμακοποιίας της φαρμα-
κοποιού Σοφίας Σωτηρίου—Τέντε της Σακελλαρίου
Σωτηρίου το γένος Γεωργ. Τέντε, στο Δ/σμα Αθηνών.
1/τος Αθηνών. 13
14. Έγκριση άδειας άσκησης επαγγέλματος φυσικοθεραπευ-
τή στη Νικολίτσα Πολίτου του Ευθυμίου κατ Μαρία
Ευρυωνίδου του Νικολάου. 15

- Κορήγηση άδειας λειτουργίας οδοντιατρείου στον Άγγελο
Δημητριάδη, στο Διαμέρισμα Δυτ. Αττικής. 15
- Κορήγηση άδειας οδοντιατρικού επαγγέλματος στον Κου-
τιδίδη Αναστάσιο, για τον Οδοντιατρικό Σύλλογο Α-
θηνών. 16
- Κορήγηση άδειας άσκησης ειδικότητας αποτριχώσεως
στην Αναγνωστοπούλου—Παππού Παναγιώτα. 18
- Κορήγηση άδειας άσκησης νοσοκόμου στη Λούβρου Αση-
μίνια. 18
- Κορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος Ιατρού στο
Ζορδίνη Δημήτριο του Γεωργίου, στο Νομό Θεσ/νίκης. 19
- Κορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος Ιατρού στην
Κώστογλου—Αθανασίου Ιριγένεια του Ιωάννη, για
τον Ιατρικό Σύλλογο Ν. Θεσ/νίκης. 20
- Κορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος Ιατρού στον
Τράντζα Βασίλειο του Χρήστου, για τον Ιατρικό Σύλ-
λογο, Ν. Θεσ/νίκης. 21
- Κορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος Ιατρού στη Σι-
δέρη Ευθυμία, για το Νομό Θεσ/νίκης. 22
- Κορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος Ιατρού στον Α-
λέξανδρο Δαφερέρα, για την περιφέρεια του Ιατρικού
Συλλόγου Μαγνησίας. 23

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(1)

Έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «ΛΟΥΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ - ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ» και κύρωση του οργανισμού αυτού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

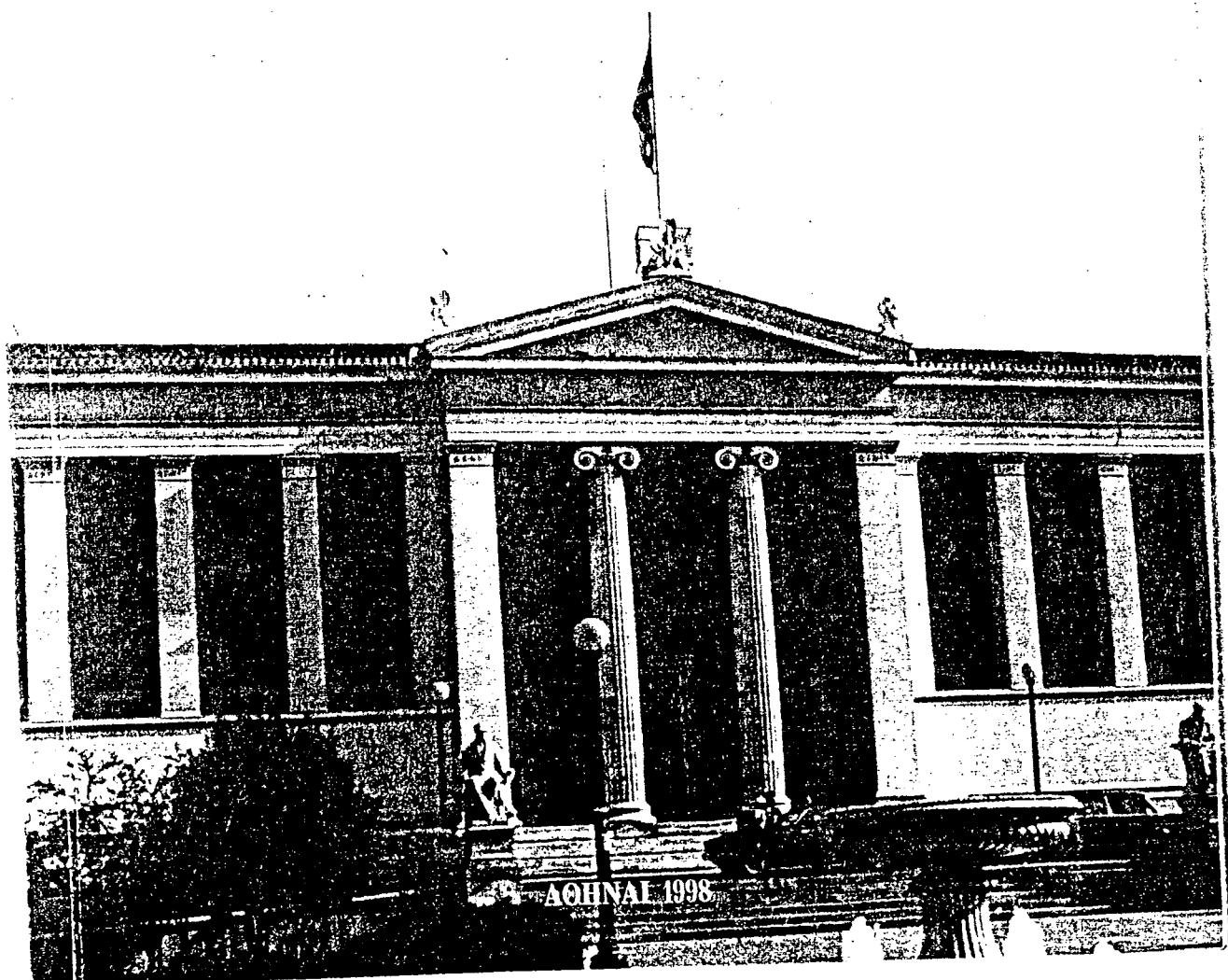
Έχοντας υπόψη :

1. Την πράξη αριθ. 44444/12.3.1982 του συμβολαιο-
γράφου Αθηνών Νικολάου Γ. Γούτα, με την οποία ο Όρε-
στης Αθαν. Λουρίδης συνέστησε κοινωφελές ίδρυμα με την
επωνυμία «ΛΟΥΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ - ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ
ΠΟΛΗΣ».

2. Τις διατάξεις των άρθρων : α) 95 και 98 του Α.Ν.
2039/1939, β) 101 και 119 του Εισαγωγικού Νόμου του
'Αστικού Κώδικα και γ) 108 και 110 του 'Αστικού Κώδικα.

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΛΟΥΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ-ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 12)

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΟΥΣΙΩΔΩΝ
ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΥΤΥΧΟΥΣ ΔΕΚΑΕΞΑΕΤΗΡΙΔΟΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΛΟΥΡΙΔΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
& ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ - ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (1982-1998)
& ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - «ΕΛ.ΒΥ.ΠΟ.» - ΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ ΤΩΝ:
«ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ
1984

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Η ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ»

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΣ ΑΝΕΓΕΝΕΤΑΙ
ΣΜΑΤΕΙΟΥ

ΕΣΤΙΑ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΧΑΛΚΗΣ

(ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1953)

ΑΘΗΝΑΙ
1998

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

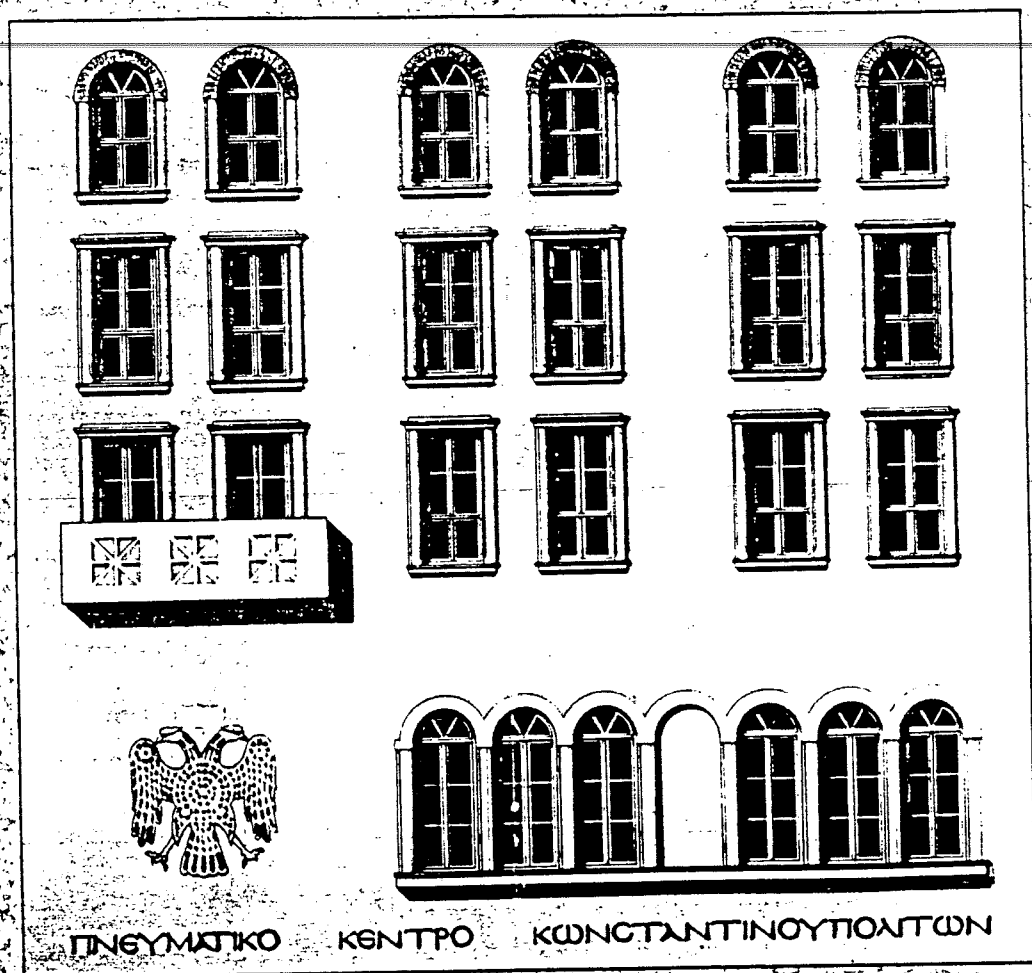
(1928)

ΝΕΟΝ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

Ἀκριβές ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τροποποιουμένου καταστατικοῦ, ἐγκριθέντος διὰ τῆς ἀριθμὸν 1062/73 ἀποφάσεως τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ, ἀναγνωρισθέντος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1919/28 ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου καὶ καταχωρηθέντος εἰς τὴν οἰκίαν στήλην τοῦ βιβλίου ἀνεγνωρισμένων σωματείων ὑπ' αὐξοντα ἀριθμὸν 7490/11-6-1973.

ΑΘΗΝΑ 1991

30 χρόνια από τις απελάσεις

1964 - 1994

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'

Ε Π Ω Ν Υ Μ Ι Α - Ε Δ Ρ Α - Ε Κ Ο Π Ο Σ

Ά ρ θ ρ ο ν Ι ο ν

Ιδρύεται Σωματείο υπό την επωνυμία "ΣΩΜΑΤΕΙΟΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΗΚΩΝ ΑΠΕΛΑΘΕΝΤΩΝ ΕΚ ΤΟΥΡΚΙΑΣ" με έδραν τας Αθήνας. Το Σωματείο δύναται να ιδρύη Παροικήματα και εις άλλας περιοχάς της Πατρίδος και πόλεις της Ελλάδος.

Το παρόν Σωματείο αποτελεί την αναγκαστικήν εν Ελλάδι εγκατάστασιν και συνέχειαν του εν Κωνσταντινουπόλει, την 27ην Σεπτεμβρίου 1933, ιδρυθέντος Σωματείου υπό την επωνυμίαν "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΕΣΤΕ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΥΠΟΙΪΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΙΣΤΑΜΠΟΥΛ", του οποίου η λειτουργία σπηγορεύθη υπό των τουρκικών αρχών τῶν 1956, ως συνέχεια των ανθελληνικῶν γεγονότων της 6-7 Σεπτεμβρίου 1955.

Ά ρ θ ρ ο ν 2 ο ν

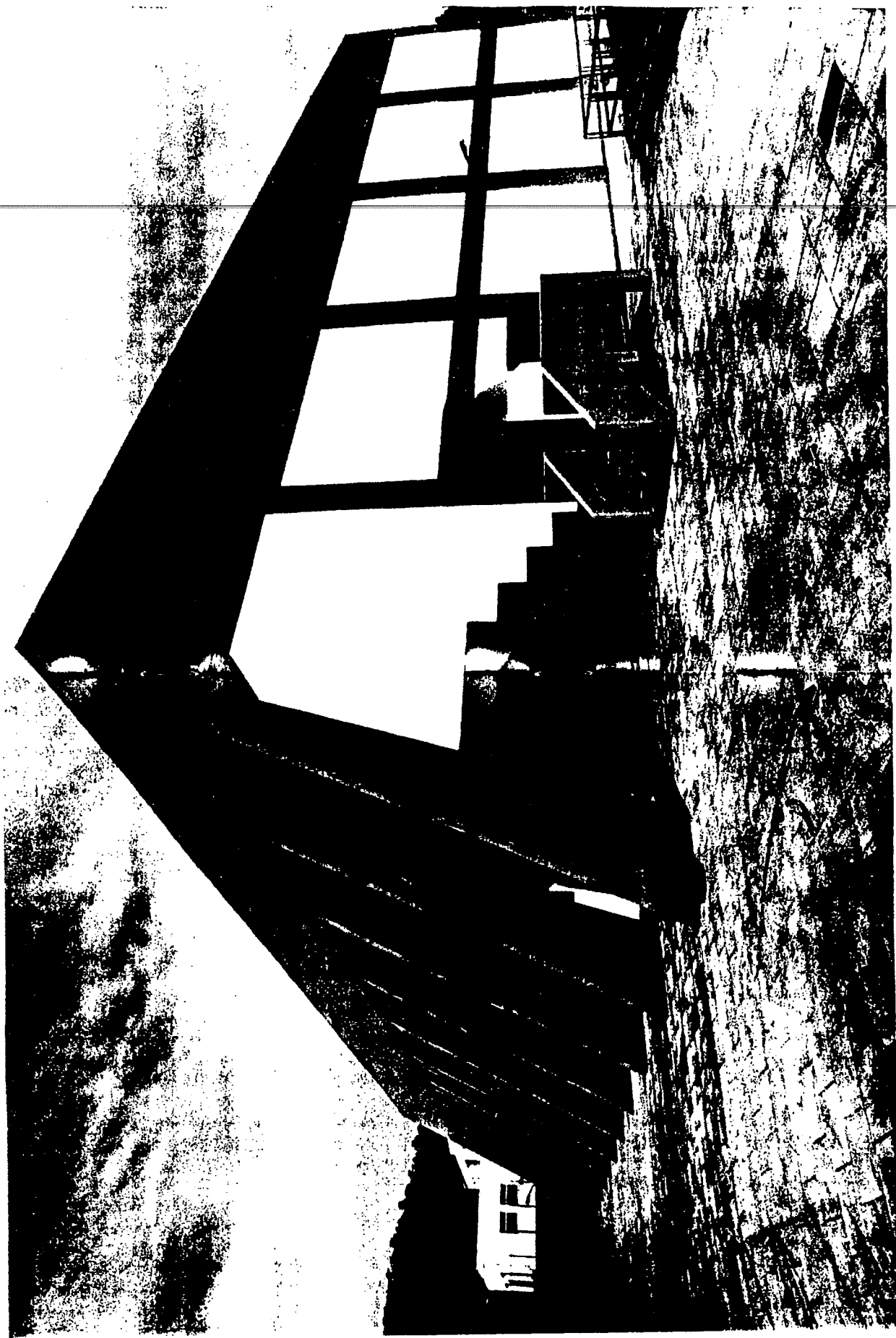
Σκοπὸς τοῦ Σωματείου εἶναι: Ἡ προώθησις τῶν συμφερόντων τῶν ἀπελαθέντων ἐκ Τουρκίας Ἑλλήνων ὑπηκόων τῶν ἀποθεβελεγμένως ἀποκλεισθέντων, ὡς καὶ τῶν καθ' ὅσονδήποτε τρόπον ἐξαναγκασθέντων εἰς ἐγκατάλειψιν τῶν εστίων τῶν, ἀπὸ τῶν ἀνθελληνικῶν γεγονότων τῆς 6-7 Σεπτεμβρίου 1955. Εἰδικώτερον θὰ ἐπιδιωχθῇ :

- α) ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις τῶν μελῶν,
- β) ἡ στέγαις τούτων,
- γ) ἡ ὕλική καὶ ἠθικὴ ἀρωγὴ ἐκεῖνων οἰσσοῖσι ἔχουν ἀνάγκην αὐτῆς,
- δ) ἡ ἠθικὴ συμπεριφορὰ καὶ μέριμνα πρὸς ἐξεύρεσιν ἐργασίας εἰς τοὺς ἀνέργους,
- ε) ἡ φροντίς καὶ μέριμνα διὰ τὴν ἐκτροφομακευτικὴν περίθαλψιν τῶν ὁσθενῶν,
- στ) ἡ διεκδικησις καὶ ἀνάκτησις πάσης περιουσίας, κινήτης καὶ ἀκινήτου ἐν Ἑλλάδι καὶ

3. ΕΙΚΟΝΕΣ
ΑΠΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ
ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΩΝ
ΑΘΗΝΑΣ

Η εξωτερική όψη του κλειστού γυμνασπίου όταν θα έχει ολοκληρωθεί

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΝΩΣΙΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Αθήνα 1985

ΠΡΑΤΕΙΑ
ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ
ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

002 300

ΛΕΩΝΙΛΑ ΣΑΒ. ΑΡΣΛΑΝΟΓΛΟΥ

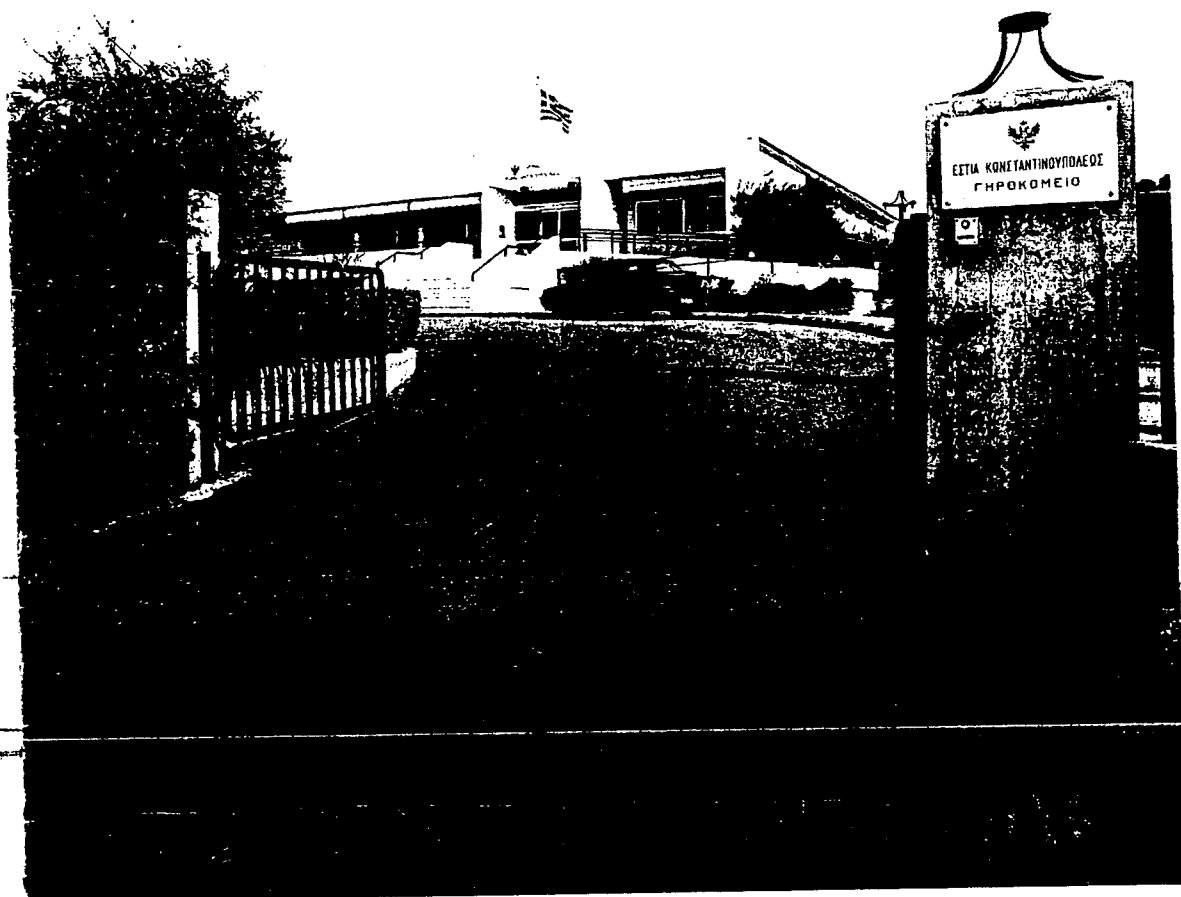
ΤΑΤΑΥΛΑ

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΣΗΜΕΡΟΝ ΙΣΥΡΙΑΚΗΝ 21ΗΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ΕΤΟΥΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΧΙΛΙΟΥΤΟΥ ΕΝ-
ΝΕΑΚΟΣΙΟΥ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΥ ΚΑΤΑ-
ΤΙΘΕΤΑΙ Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΟΥ
ΜΕΓΑΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΙΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ.

ΜΕΡΟΣ Β'

« Οι Κων/πολίτες της Αθήνας »

ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ

- Α. Ορισμός του θέματος- υποθέσεις- θεωρητικό μοντέλο
- Β. Μεθοδολογία
- Γ. Ερωτήσεις Συνέντευξης Βάθους
- Δ. Καταγραφή Συνεντεύξεων Βάθους
- Ε. Ανάλυση Περιεχομένου
- ΣΤ. Αναλυτική Επαγωγή
- Ζ. Συμπεράσματα- Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
- Η. Βιβλιογραφία Ενότητας ΙΙ

«Κοινωνική πραγματικότητα είναι το σύνολο των αντικειμένων και των γεγονότων στον κοινωνικοπολιτισμικό χώρο, όπως εισηγείται από την κοινή λογική των ανθρώπων, καθώς αυτοί διάγουν την καθημερινή τους ζωή ανάμεσα σε άλλους ανθρώπους και συνδέονται με τους άλλους με πολυσχιδείς και σύμπλεκτους τρόπους αλληλεπίδρασης»

ALFRED SCHUTZ

Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική Έρευνα, Ελληνικές Επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.33

Α. Ορισμός του θέματος- υποθέσεις-θεωρητικό μοντέλο

Βασικό ζητούμενο για την παρούσα διατριβή είναι κατά πόσον οι Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, όπως κι' οι ομογενείς στην πρωτεύουσα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέχρι το 1922-23.

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, ο ερευνητής προέκρινε ως θεωρητική προσέγγιση την Ερμηνευτική με τον τρόπο που αυτή εκφράστηκε από την ερμηνευτική φιλοσοφική παράδοση (Hermeneutics), τη Βεμπεριανή της «κατανοούσας κοινωνιολογίας» και τη φαινομενολογική του Alfred Schutz.(1)

Και' αυτόν η κοινωνική πραγματικότητα «είναι το σύνολο των αντικειμένων και γεγονότων στον κοινωνικοπολιτισμικό χώρο, όπως εισπράττεται από τη κοινή λογική των ανθρώπων». (2)

Κατά την ερμηνευτική παράδοση η κοινωνική πραγματικότητα στηρίζεται στις πεποιθήσεις, αξίες και τα πρότυπα, που επικαλούνται οι άνθρωποι, όταν δραστηριοποιούνται κοινωνικά.

Η εθνομεθοδολογία, επίσης, (Κυριαζή, Ν, [1998], Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, σ.36) αναφέρεται στην κατασκευή νοημάτων μέσα από την καθημερινή ανθρώπινη δράση. Η προσέγγιση της «συμβολικής διαντίδρασης» ερευνά τον τρόπο διαμόρφωσης του «εαυτού». Έτσι ο άνθρωπος ελέγχει και σχεδιάζει τις δραστηριότητές του λαμβάνοντας υπ' όψιν τις αντιδράσεις των άλλων και τις δικές του ανάγκες. Ενεργεί με τη χρήση συμβόλων, κυρίως γλωσσικών. Ο P.Bourdieu αναφέρεται στην έννοια του «habitus», που σημαίνει εσωτερίκευση εξωγενών καταστάσεων πάντα σε συνάρτηση με την προσωπική ιστορία, την ηλικία, την εθνότητα ή το φύλλο κλπ. Κατά τον N.Elias οι άνθρωποι είναι με την κοινωνία σε σχέσεις αμοιβαιότητας κι' αλληλεπίδρασης.(3)

Ο C. Wright Mills(4) στο έργο του «Η κοινωνιολογική φαντασία» θεωρούσε ότι η εφαρμογή στατιστικών μεθόδων κατά την μελέτη των κοινωνικών φαινομένων είχε ως αποτέλεσμα η θεωρία να εδράζεται στη σύνδεση μεταβλητών κι' η έρευνα να

1. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα κριτική επισκόπηση των μεθόδων και τεχνικών, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.σ. 30-35.
2. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, σ.33.
3. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ,σ, 38-44.
4. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.σ. 91-92.

στηρίζεται σε δεδομένα επαναλαμβανόμενα και μετρήσιμα. Ως εκ τούτου απέρριπτε τον εμπειρισμό, που έχει υπόβαθρό του την αφαίρεση κι' οδηγεί στη συγκέντρωση πολυάριθμων στοιχείων για λεπτομέρειες της κοινωνικής ζωής, χωρίς όμως σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη της κοινωνιολογικής γνώσης. Έτσι οι μεταβλητές στην εμπειρική έρευνα ορίζονται μ' εξωτερικά κριτήρια μη λαμβάνοντας υπ' όψη την ερμηνεία, που αποδίδουν στα κοινωνικά φαινόμενα τα ίδια τα υποκείμενα.

Στη φαινομενολογική προσέγγιση τα λεγόμενα διαφέρουν σημασιολογικά, ανάλογα με τις εμπειρίες, τις γνώσεις, τις προθέσεις των συνομιλητών. Αντίθετα στην ποσοτική έρευνα και συγκεκριμένα στο τυποποιημένο ερωτηματολόγιο οι ερωτήσεις διατυπώνονται κι' ερμηνεύονται από τον Ερευνητή, ο οποίος παράγει νέα δεδομένα κι' επιβάλλει τα δικά του νοήματα κι' όχι αυτά των ερωτώμενων στον τρόπο οργάνωσης κι' ανάλυσης των στοιχείων.

Έτσι κατά τον Cicourel, (5) που εντάσσεται στη φαινομενολογική προσέγγιση, η καθημερινή γλώσσα μεταφράζεται αυθαίρετα σε αριθμητικά συστήματα στην ποσοτική έρευνα. Γι' αυτό η ανυπαρξία μιας ακριβούς αντιστοιχίας ανάμεσα στις θεωρητικές έννοιες του ερευνητή, στον τρόπο αντιμετώπισης των κοινωνικών φαινομένων από τους ερωτώμενους και στα μαθηματικά συστήματα, που τα εκφράζουν, αποτελεί το κύριο σημείο κριτικής κατά της ποσοτικής έρευνας.

Ως εκ τούτου η εφαρμογή της Ερμηνευτικής προσέγγισης (6) στο θέμα της διπλωματικής μας εργασίας κατέστη δυνατή κατ' αρχάς με τη συνέντευξη Βάθους, στην οποία θ' αναφερθούμε εν εκτάσει στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, που ακολουθεί. Εκεί θα δοθεί στους ερωτώμενους η ευκαιρία να εκφραστούν και να ερμηνεύσουν την κοινωνική πραγματικότητα των Κων/πολιτών, όπως αυτοί νομίζουν. Επιπλέον, με την μέθοδο της Αναλυτικής Επαγωγής επιχειρείται η ανάπτυξη της θεωρίας μέσω των αναλυομένων ποιοτικών δεδομένων (των Συνεντεύξεων Βάθους), αφού εφαρμοστεί η Ανάλυση Περιεχομένου.

Στα πλαίσια, λοιπόν, της θεωρητικής ερμηνευτικής προσέγγισης τέθηκαν οι εξής αρχικές υποθέσεις:

5. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.95
6. Για την ερμηνευτική προσέγγιση κι' ιδιαίτερα την «κατανοούσα κοινωνιολογία» (VERSTEHEN) του Μ. Weber σημαντικό το: Λαμπήρη - Δημάκη, Ι. Η κοινωνιολογία κι' η Μεθοδολογία της. Αθήνα- Κομοτηνή, εκδ. Α. Σάκκουλα, 1990, σ.σ. 181-202

(α) Βασική υπόθεση: κατά πόσον οι Κων/πολίτες της Αθήνας είναι κοσμοπολίτες.

(β) Μερικότερες υποθέσεις: Εάν ο κοσμοπολιτισμός σχετίζεται: (I) με ορισμένο τύπο επαγγελματιών

(II) με την πληθυσμιακή σύνθεση της Αθήνας, μιας μεγαλούπολης, που τείνει σήμερα να γίνει πολυπολιτισμική.

(III) με την εκμάθηση ξένων γλωσσών και την ανάπτυξη της παιδείας.

(IV) με την κοσμικότητα, υπό την έννοια της ανάπτυξης των κοινωνικών σχέσεων.

(V) Εάν συγκρούεται με την τήρηση των ηθών κι' εθίμων (παραδόσεων) ο κοσμοπολιτισμός.

(VI) Άλλες υποθέσεις- πέραν εκείνων του κοσμοπολιτισμού- είναι: κατά πόσον οι σύλλογοι αποτελούνται από ώριμα κι' ηλικιωμένα μόνον άτομα και

(VII) Εάν η ένταξη ή προσαρμογή των Κων/πολιτών στην κοινωνία της Αθήνας ήταν χωρίς προβλήματα.

Έτσι το θεωρητικό μοντέλο σχηματικά έχει ως εξής:

1. Θεωρητική προσέγγιση (Ερμηνευτική)

2. Διατύπωση υποθέσεων (ως ανωτέρω)

3. Μεθοδολογία: I. Ποιοτική έρευνα- Ο παρατηρητής ως συμμετέχων- συνεντεύξεις Βάθους.

II. α. Ανάλυση Περιεχομένου,

β. Αναλυτική Επαγωγή

4. Συμπεράσματα

B. Μεθοδολογία

Η ερμηνευτική προσέγγιση υλοποιείται μέσω της ποιοτικής έρευνας, η οποία μελετά έναν πολύ μικρό αριθμό περιπτώσεων, όχι με στόχο τη γενίκευση, αλλά την ανεύρεση κοινών στοιχείων καθώς συγκεντρώνονται τα δεδομένα, διευκολύνεται κι' η αποσαφήνιση των εννοιολογικών κατηγοριών. Οι θεωρητικές έννοιες δεν καθορίζονται εκ των προτέρων, όπως συμβαίνει με την ποσοτική έρευνα, αλλά διαμορφώνονται με το συνεχή διάλογο ερευνητή- ερωτώμενων (π.χ. η έννοια του κοσμοπολιτισμού δεν γίνεται με τον ίδιο τρόπο αντιληπτή από τους ερωτώμενους). Οι ποσοτικές, βέβαια, μέθοδοι στοχεύουν στον έλεγχο της θεωρίας, ενώ οι ποιοτικές αποσκοπούν στην ανάπτυξη κι' αποσαφήνισή της. (7)

Γι' αυτό το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο προσιδιάζει στην ποσοτική έρευνα, σ' αντίθεση με τη συνέντευξη βάθους, που

7. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.σ. 51-54

είναι κατάλληλη για την ποιοτική.(8) Στόχος είναι ο εντοπισμός όχι γενικών τάσεων, αλλ' η ανεύρεση κοινών στοιχείων ανάμεσα σ' επιμέρους περιπτώσεις. Ακόμη η ποιοτική έρευνα δίνει έμφαση στον τρόπο εξέλιξης των κοινωνικών φαινομένων, σ' αντίθεση με την ποσοτική, που χαρακτηρίζεται από στατικότητα. Έτσι η ποιοτική έρευνα είναι στο σχεδιασμό της πιο χαλαρή από το ποσοτικό μοντέλο (Κυριαζή, Ν, Η Κοινωνιολογική έρευνα, Ελλην. Επιστ. Εκδόσεις, σ.σ. 51-54)

Οι ποιοτικές μέθοδοι είναι ποικίλες: συμμετοχική παρατήρηση, ανάλυση περιεχομένου, Ιστορική- συγκριτική ανάλυση. Αποσκοπούν ωστόσο στην αναπαράσταση της κοινωνικής πραγματικότητας μέσω της μελέτης σε βάθος των κοινωνικών περιπτώσεων.(9)

Σ' ότι αφορά το θέμα μας η διεξαγωγή της έρευνας έγινε κατά το διάστημα Μαρτίου- Ιουνίου. Αρχικά ο ερευνητής ενημερώθηκε για το πρώτο μέρος της διατριβής διερχόμενος τη σχετική βιβλιογραφία στο Κέντρο Μικρασιατικών Ερευνών. Η ενημέρωση του αυτή ήταν επιβεβλημένη, διότι οι Κων/πολίτες δεν ήταν ανέκαθεν εγκατεστημένοι στην Αθήνα, αλλ' ήλθαν σταδιακά από το 1922-3 κι' εξής και κυρίως κατά το διάστημα 1955-74.

Ως προς τις επισκέψεις στους συλλόγους και τις μεθόδους συγκέντρωσης του υλικού (βλ. Β' μέρος- α' ενότητα, μεθοδολογική προσέγγιση Δ' II)

Ο ερευνητής είχε το ρόλο του παρατηρητή ως συμμετέχοντος (10), αφού αποκάλυπτε την επιστημονική του ιδιότητα στους ερωτώμενους, καλλιεργούσε σχέσεις συνεργασίας μαζί τους, αλλά δεν μετέσχε στις δραστηριότητές τους. Η παρουσία του περιοριζόταν στο ρόλο του παρατηρητή.

Ως τεχνική χρησιμοποιήθηκε η συνέντευξη βάθους/ ποιοτική συνέντευξη, η οποία στηρίζεται σ' ερωτήματα γενικής υφής βάσει των οποίων επιχειρεί να κατευθύνει την συζήτηση.

Ουσιαστικά κύριος ομιλητής είναι ο ερωτώμενος. Οι ερωτήσεις δεν έχουν προκαθορισμένη σειρά και το κοινωνικό υποκείμενο αναπτύσσει τα θέματα, που εκείνο, επιθυμεί. Ο ερευνητής παρεμβαίνει, όπου χρειάζεται, για να εκμαιεύσει ό,τι θεωρεί σπουδαίο για την έρευνα.(11).

8. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, Αθήνα, σ.51

9.Κυριαζή, Νότα, (1998), Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Ελληνικές Επιστημονικές εκδόσεις, σ.σ. 245-329

10. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η Κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές Επιστημ. Εκδόσεις σ. 255

11. Κυριαζή, Νότα, (1998), Η Κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, σ. 262

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής πρέπει να επισημανθούν (α) ότι οι ερωτώμενοι έδωσαν (25) είκοσι πέντε συνεντεύξεις κατά το διάστημα Απριλίου - Μαΐου 2000. Ήταν μέλη των Δ.Σ. ή απλά. (β) Η συνέντευξη βάσους περιελάμβανε (11) ένδεκα ερωτήσεις τις οποίες ο γράφων επεξηγούσε ή και τροποποιούσε, όταν το επέβαλλαν οι όροι της συζήτησης. Η όλη διαδικασία καταγραφόταν με μαγνητόφωνο.

Γ. Ερωτήσεις Συνέντευξης Βάθους

1. Φύλο 2. Ηλικία 3. Επάγγελμα 4^α. Τόπος διαμονής 4β Στη γειτονιά ή στην περιοχή σας διαμένουν κι' άλλοι Κων/πολίτες;
5. Υπό ποιές συνθήκες και πότε εσείς ή οι πρόγονοί σας ήλθαν στην Αθήνα από Κων/πολη.
6. α Συμμετέχετε ενεργά σε πολιτισμικούς κ.α. συλλόγους των Κων/πολιτών Αθήνας;
β. Ηλικία ατόμων συμμετεχόντων σ' αυτούς τους συλλόγους.
7. α Ακολουθείτε τα έθιμα και τις παραδόσεις των Κων/πολιτών; β. Αυτό σας εμποδίζει να ενταχθείτε στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία; Έχετε σχέσεις με μη Κων/λίτες;
8. Αναφέρατε, τυχόν, προβλήματα, που αντιμετωπίσατε ως ομογενής εκ Κων/πόλεως μετά την εγκατάστασή σας ή των προγόνων σας στην Αθήνα.
9. Επισκέπτεσθε συχνά την Κων/λη και ποία τα συναισθήματά σας
10. Ο κοσμοπολιτισμός Κων/πολιτών Αθήνας σήμερα, αν υπάρχει, είναι ο ίδιος με τον αντίστοιχο των Κων/πολιτών της Πόλης προ του 1923;
11. Έχετε κάτι να προσθέσετε;

Για την διαμόρφωση των ανωτέρω ερωτημάτων λήφθηκαν υπ' όψη οι πληροφορίες για τους εδώ Κων/πολίτες: (1) μέσω των καταγεγραμμένων ιστορικών ίδρυσης των συλλόγων, (2) των στοιχείων που έδωσαν ερωτηθέντα μέλη των Δ.Σ. και (3) των πρώτων εκ των 25 συνεντεύξεων βάθους.

Δ1 Γενικά- καταγραφή Συνεντεύξεων

Μετά την απομαγνητοφώνηση ακολουθεί η καταγραφή των συνεντεύξεων με την απάλειψη μόνον όσων σημείων επαναλαμβάνονταν από τους ερωτώμενους εν τη ρύμη του λόγου τους. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων υπήρξε πρόθυμη συμμετοχή των ερωτώμενων.

Μόνο σε μια περίπτωση κάποια ηλικιωμένη κυρία αρνήθηκε να λάβει μέρος στην όλη διαδικασία φοβούμενη μήπως οι απόψεις τους κοινοποιηθούν στους Τούρκους. Μάταια ο γράφων της επεσήμανε ότι οι συνεντεύξεις είναι ανώνυμες. Επίσης σε 2-3 περιπτώσεις ερωτώμενοι δυσανασχέτησαν, όταν τους ζητήθηκε η ηλικία. Μετά τις αναγκαίες επεξηγήσεις συνεργάστηκαν μέχρι τέλους. Διαπιστώθηκε, ακόμη ότι μία συνέντευξη δεν μαγνητοφωνήθηκε από αβλεψία του ερευνητή κατόπιν εκ των υστέρων ελέγχου. Από τις ερωτήσεις της συνέντευξης βάθους η υπ' αριθμόν (10) δέκα σχετικά με τον κοσμοπολιτισμό των εδώ Κων/πολιτών απαίτησε περαιτέρω διευκρινίσεις, για να γίνει πιο κατανοητή στους ερωτώμενους.

2. Παράθεση συνεντεύξεων βάθους: Παρατίθενται εν συνεχεία οι (25) είκοσι πέντε συνεντεύξεις. Κάθε μία παρουσιάζεται με την Ελληνική αρίθμηση. Σε ορισμένες κάποια υποερωτήματα δεν απαντήθηκαν ή αναφέρθηκαν οι ερωτώμενοι εν εκτάσει.

Συνέντευξη Α.

Φύλο: άρρεν (2): 65 ετών (3) Ορθοπεδικός- χειρουργός (4)α: Διαμένω στους αμπελοκήπους β. Δεν διαμένουν άλλοι Κων/πολίτες κοντά. Μ' ενοχλεί ο κλειστός κύκλος, το «γκέτο» του Π. Φαλήρου, όπου διαβιούν οι Κων/πολίτες. Πρέπει ν' ανοιχθούν και να μην είναι «γκετοποιημένοι». Τα παιδιά τους ωστόσο, είναι πιο ανοικτά σ' άλλα άτομα. (5) Έφυγα από Κων/πολη, διότι μεγάλωσε η κόρη μου. Δεν πείστηκε από κανένα, για να φύγω. Αναχώρησα το '80, διότι η κόρη μου δεν είχε παρέες εκεί.

Εργάστηκα ως γιατρός, στην Πόλη. Οι περισσότεροι Κων/πολίτες έστειλαν εκτός Κων/πόλεως τις περιουσίες τους. Ο πατέρας μου απελάθηκε ως Έλλην υπήκοος και κατασχέθηκε η περιουσία μας. Αυτό ήταν παιχνίδι της Τούρκικης άρχουσας τάξης. Ο φανατισμός των Τούρκων είναι ενός πρωτόγονου λαού. Μπορεί να σ' αγκαλιάσουν, να περιποιηθούν ένα ζώο κτυπημένο από αυτοκίνητο, αλλ' είναι δυνατό να σε σκοτώσουν. Είναι ένας λαός υπανάπτυκτος, που φανατίζεται εύκολα από τους ηγέτες του. Ουσιαστικά δεν έχουμε καμία διαφορά μαζί τους. Όλοι αυτοί είναι απόγονοι εξισλαμισθέντων Βυζαντινών.

(6) α Είμαι μέλος του «Ν. Κύκλου Κων/πολιτών», επίτιμο μέλος του Συλλόγου Καλλιθέας, ιδρυτικό στέλεχος της «Μνημοσύνης». Σύμβουλος του ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, μέλος της Ελληνικής Νομισματικής Εταιρείας κλπ. β - (7)α Αισθάνομαι Βυζαντινός Ρωμιός, ακολουθώ τις παραδόσεις μας

β. Αν μπόρεσα κι' έκανα κάποια πράγματα ήταν γιατί είχα Ελλαδίτες φίλους. (8) Δεν είχα προβλήματα κατά την εδω εγκαταστασή μου απλά στο Αρσάκειο ρωτούσαν την κόρη μου, αν ήξερε Ελληνικά. Προηγουμένως ερχόμουν τακτικότερα στην Ελλάδα.

(9)-(10) Για τον κοσμοπολιτισμό των εδω Κων/πολιτών θα μπορούσαν να λεχθούν τα εξής: Στην Πόλη οι Έλληνες ήταν κοσμοπολίτες, καθώς ζούσαν στην κοσμοπολίτικη πρωτεύουσα του Οθωμανικού κράτους. Εκεί υπήρχαν πολλές φυλές. Στο β' ήμισυ του 19^{ου} αι. οι Έλληνες είχαν πολλές ευκαιρίες. Ήταν χρηματιστές.

Αυτοί κρατούσαν την οικονομία και δάνειζαν το Σουλτάνο. Ο Αβδούλ Χαμίνι είχε ως σύμβουλο το Στέφανο Ζαρίφη. Οι Κων/πολίτες προέρχονταν από την Ήπειρο, Πελοπόννησο, από τα νησιά, Μ. Ασία, από πολλά μέρη. Γι' αυτό ήταν κοσμοπολίτες. Οι εδω Κων/πολίτες είναι αστοί, εν μέρει κοσμοπολίτες. Μετά το 1922 οι Κων/πολίτες δεν αντιπροσωπεύουν τον κοσμοπολίτη Ρωμιό. Εξαρθρώθηκε η άρχουσα τάξη τους, που αφέθηκε στην τύχη της κι' εκτέθηκε στο διάστημα 1918-21, παρ' όλες τις συμβουλές των Γάλλων, που μας καλούσαν να μην εκδηλωνόμαστε, όπως του Φρανσέ Ντ' Εσπεραί. Δεν υπήρχε κανείς στο Πατριαρχείο ή στην Ελληνική Πρεσβεία, που να μας πει να είμαστε σώφρονες. Εξαρθρώθηκε η Ελληνική άρχουσα τάξη κι' ήλθε στην Ελλάδα κακήν κακώς. Οι εκεί εναπομείναντες ήταν ουσιαστικά οι «κακομοίρηδες» ή άνθρωποι που ήλθαν στην Πόλη από την Ανατολία.

Εμείς είμαστε οι απόγονοι αυτής της φθίνουσας Ρωμιοσύνης μετά το 1922. Εκεί ανδρώθηκε ο «Τσορμπατζιδισμός», να είμαστε δηλαδή πρόεδροι σωματείων, της Εκκλησίας, μία συνεχής φθίνουσα πορεία. Εμείς απλά είμαστε από την Κων/πολη και δεν θυμίζουμε εκείνους της Πόλης (πρίν το 1922). Είμαστε πολύ υποδεέστεροί τους.

(11) Οι Κων/πολίτες του Π. Φαλήρου είναι πλουσιότεροι, ενώ της Καλλιθέας πιο παλιοί κι' έχουν συναναστροφές μεταξύ τους. Τα σωματεία είναι πολλά και κατακερματισμένα, ενώ θα έπρεπε να υπάρχει ένα.

Πρέπει να ιδρυθεί σωματείο με την επωνυμία «Φίλοι του Πνευματικού Κέντρου» για οικονομική ενίσχυσή του. Επιβάλλεται να ενισχυθούν οικονομικά τα σωματεία από Ελλαδίτες. Ο Σύλλογος Κων/πολιτών Θεσσαλονίκης έχει ως μέλη του μη Κων/πολίτες.

Συνέντευξη Β.

Φύλο: Άνδρας (2) Ηλικία: 54 ετών (3) Επάγγελμα: Μηχανικός παραγωγής. Ασχολούμαι με τα χρηματιστηριακά εδώ και πολλά χρόνια. (4) [α] Διαμένω στην Αθήνα [β] κοντά διαμένουν αρκετοί Κων/πολίτες, των οποίων δεν γνωρίζω τον αριθμό (5) Ήλθα το 1964, διότι οι συνθήκες σπουδών ήταν δύσκολες λόγω της επικρατούσας τότε κατάστασης. Οι γονείς μου ήλθαν αργότερα. Ο πατέρας μου διέθετε μία σημαντική περιουσία, η οποία πωλήθηκε κανονικά το 1984 κι' ήλθε εξαιτίας του ότι όλοι οι φίλοι και γνωστοί έφτασαν στην Αθήνα λόγω αναζήτησης συντροφιάς. Τελείωσε η επαγγελματική του σταδιοδρομία κι' ήθελε να είναι κοντά στα παιδιά του. Δεν είχε κανένα ιδιαίτερο λόγο να έλθει με την έννοια της πίεσης απ' εκεί. 6 [α] Βεβαίως συμμετέχω ως πρόεδρος, του εδώ συλλόγου κι' ενδιαφέρομαι και για τους άλλους συλλόγους. [β] Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων στα σωματεία είναι μεγάλη και διαρκώς ανοδική, διότι αυτοί που απέμειναν στην Πόλη είναι λίγοι, ενώ οι νέοι, που έρχονται από την Κων/πολη- το 1980 και μετά- δεν ενδιαφέρονται για τους συλλόγους. Για παράδειγμα παιδιά ηλικίας 20 ετών δεν εγγράφονται (7) [α] Κατ' εμέ οι παραδόσεις της αθηναϊκής κοινωνίας είναι άχρωμες κι' απρόσωπες. Έτσι η τήρηση των παραδόσεών μας κι' εθίμων μας παρέχει μια πιο ουσιαστική ταυτότητα. Γι' αυτό επιδιώκουμε οι περισσότεροι να τηρούμε τις παραδόσεις μας. [β] Αυτό δεν μας εμποδίζει να ενταχθούμε στην ευρύτερη κοινωνική ζωή μας. Η περισσότερη επαγγελματική μου δραστηριότητα βασίζεται στους Ελλαδίτες. Τον τελευταίο καιρό υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την Κων/πολη από τους Ελλαδίτες, παρά από τους ίδιους τους Κων/πολίτες. Ίσως, γιατί οι τελευταίοι ήταν ταλαιπωρημένοι, τραυματισμένοι. Θεωρούσαν τον εαυτό τους ηττημένο κι' απροστάτευτο, ενώ οι Ελλαδίτες, επειδή δεν είχαν αυτήν την ταλαιπωρία, αντιμετωπίζουν το θέμα πιο ρομαντικά κι' απόμακρα. Θεωρούν ότι η ιστορία της Κων/πολης είναι μέρος της Ιστορίας τους κι' αυτό μας συγκινεί ιδιαίτερα. (8) Ο τρόπος, οι νοοτροπίες, εδώ ήταν διαφορετικά. Το Ελλαδικό κράτος είναι νεοσύστατο κι' ιδρύθηκε με διαδικασίες και κανόνες δυτικούς («Βαυαρικό κράτος») με διαφορετικά ήθη, παραδόσεις και Σύνταγμα. Αναγκαστικά προσαρμοστήκαμε σ' αυτήν την πραγματικότητα. Στο Αρσάκειο υπήρχε άγνοια για την Κων/πολη. Γι' αυτό ευθύνεται η εκπαίδευση, αφού το εκπαιδευτικό σύστημα αναφέρει πολύ λίγα για το Βυζάντιο. Εμφανίζεται το Ελληνικό κράτος ως κατευθείαν καταγόμενο από την Αρχαία Ελλάδα, ενώ μεσολαβούν η Βυζαντινή Ιστορία, των Ρωμίων επί Τουρκοκρατίας, διότι η Ελληνική κοινότητα επί Οθωμανικής

Αυτοκρατορίας είναι πολύ εγγύτερη στην αρχαία Πόλη-κράτος, απ' ό,τι οι πόλεις μας σήμερα. Το περίεργο είναι ότι μας θεωρούσαν κάπως «περίεργες» υπάρξεις, που ήλθαμε από το πουθενά και μας ρωτούσαν αν είχαμε σχολεία ή εκκλησίες στην Πόλη, αν ξέραμε να μιλάμε Ελληνικά, ενώ το 19^ο αι. τα εδώ σχολεία δεν ήταν τόσο καλά, όσο στην Κων/πολη. Το θέατρο της Κων/πολης εθεωρείτο κατά το 19^ο αι. από τους Γερμανούς θεατρολόγους το καλύτερο της Ευρώπης. Το ίδιο τα σχολεία της Πόλης, όπου φοιτούσαν Έλληνες απ' όλα τα μέρη. Τέτοιες ερωτήσεις μας πλήγωναν. Τις θεωρούσαμε έλλειψη ταυτότητας για κάποια μερίδα Ελλαδιτών. Αυτό τελευταία έχει ατονήσει πολύ. Είναι πιο ενημερωμένοι οι Ελλαδίτες. Στα βιβλία έχει εισαχθεί η Ιστορία του Βυζαντίου και της Πόλης. Σ' αυτό έχουν συντελέσει κι' οι εδώ Σύλλογοι των Κων/πολιτών. (9) Επισκέπτομαι συχνά την Πόλη. Πηγαίνω μια φορά το χρόνο. Μια Πόλη που από κοσμοπολίτικη έγινε εθνική και υποβιβάστηκε πολιτισμικά. Όταν πατώ τα χώματα της Πόλης, αισθάνομαι ότι είμαι κάτι, ότι είναι δικά μας τα μέρη. Δεν το λέω από εθνικιστική άποψη. Είμαι ένα μέρος της πολιτισμικής Ιστορίας αυτού του τόπου. Δεν θεωρώ ότι είναι ξένος ο τόπος, παρ' ό,τι πληγώνομαι. Τσως έλθει η μέρα, που θα γίνουμε αποδεκτοί απ' όλους εκεί, διότι η Πόλη ταυτίζεται με την πολυεθνική Ιστορία, δεν μπορεί να είναι μόνο εθνική. (10) Ο κοσμοπολιτισμός είναι οικουμενικός πολιτισμός, μια αρχαία Ελληνική έννοια, δηλ. η αποδοχή και συναίνεση σε όλους τους πολιτισμούς. Στην Κων/πολη υπήρχε ουσιαστική συναίνεση. Σ' ένα οικόπεδο βλέπετε ένα τζαμί, μία εκκλησία και μια χάβρα με αρμονικές σχέσεις. Στην Αμερική υπάρχει αυτό, αλλά κατά τρόπο φολκλορικό, επιφανειακό. Στο Βυζάντιο υπήρχαν οι εθνικές ομάδες κι' αναπτύσσονταν πολιτισμικά, παρά την καταπίεση της κεντρικής εξουσίας. Οι Κων/πολίτες εδώ δεν είναι κοσμοπολίτες, διότι το περιβάλλον εδώ δεν είναι κοσμοπολίτικο.

Ο κοσμοπολίτης είναι κοσμικός; που πάει στα μπουζούκια; Μ' αυτό το κάνουν όλοι, αλλά δεν αποτελεί κοσμοπολιτισμό. Άλλο «κοσμικός» κι' άλλο «κοσμοπολίτης». Ο κοσμοπολίτης της Πόλης ήξερε ξένες γλώσσες. Είχε επαφές με Άγγλους, Γάλλους, Τούρκους κι' Εβραίους. Συμμετείχε- κατά κάποιον τρόπο- στις παραδόσεις τους. Γνώριζε τα θετικά κι' αρνητικά τους. Εδώ αυτό δεν εντοπίζεται, αλλά διακρίνουμε μία ενιαία πολιτισμική ταυτότητα κι' έτσι δεν υπάρχει ο κοσμοπολιτισμός, όπως στην Πόλη. Δεν πρέπει να συγχέουμε τις έννοιες του κοσμοπολιτισμού και της κοσμικότητας.

(11)-

Συνέντευξη Γ.

(1) Φύλο: θήλυ (2) ηλικία: 52 ετών (3) Οικιακά (4) [α] Διαμένω στην Καλλιθέα. [β] Μένουν κι' άλλοι Κων/πολίτες στην περιοχή μας. (5) Ήλθα εδώ, για να παντρευτώ το 1974, τότε με τα Κυπριακά. (6) [α] Συμμετέχω μόνο στο Σύλλογο Κων/πολιτών Καλλιθέας [β] - (7) [α] Βεβαίως κι' ακολουθώ, τα έθιμα των Κων/πολιτών [β] Έχω παρέα μ' άλλους Ελλαδίτες, με γείτονες. Επειδή έχω μεγάλα παιδιά, δεν μπορούμε να έχουμε φίλους μόνον Κων/πολίτες. Τα παιδιά μου συναναστρέφονται κι' έχουν φίλους απ' εδώ. (8) Μας ρωτούσαν όχι μόνον αν ξέραμε Ελληνικά, αλλά κι αν είμαστε βαπτισμένοι και συνεχώς αποκαλούσαν τα παιδιά «Τουρκόσπορους» Αρχικά είχαμε μεγάλο πρόβλημα με το γιό μου. Τώρα έχει ξεπεραστεί. Πήραμε τέλος και την υπηκοότητα. (9) Δεν πηγαίνω συχνά στην Πόλη. Δεν θα ήθελα να μείνω για πάντα. (10) Ως επί το πλείστον είναι το ίδιο κοσμοπολίτες οι της Αθήνας ~ Κων/πολης (11) -

Συνέντευξη Δ.

(1) Άρρεν (2) ηλικία 55 ετών (3) Έμπορος (4) [α] Διαμένω στην Καλλιθέα [β] Υπάρχουν στη γειτονιά και συνοικία μου κι' άλλοι Κων/πολίτες. (5) Προσωπικά εγώ κι η οικογένειά μου ήλθαμε εδώ το 1971 μετά από τις καταστάσεις σε βάρος της Ελληνικής μειονότητας στην Πόλη. (6) [α] Είμαι πρόεδρος του Συλλόγου Κων/πολιτών. [β] - (7) [α] Βεβαίως κι' ακολουθώ τα έθιμα. [β] Αυτό δεν εμποδίζει την ένταξή μου στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία και ως πρόεδρος των Κων/πολιτών έχω συναντήσει μέχρι και τους εκάστοτε πρωθυπουργούς. Έτσι έχω σχέσεις και με μη Κων/πολίτες (8) Αντιμετώπισα προβλήματα υπηκοότητας, στρατολογίας, συνταξιοδότησης. Τα παιδιά στο σχολείο δυσκολεύτηκαν λόγω της διαφορετικής προφοράς. (9) Μετά το 1971 που έφυγα, την επισκέφθηκα το 1987. Από τότε δεν την έχω επισκεφθεί λόγω ασχολιών μου και με τους Κων/πολίτες, τη διεθνή προβολή τους. Έτσι δεν μπορώ να πάω. Πολλοί, βέβαια, Κων/πολίτες μεταβαίνουν εκεί. Το να επιστρέψουμε στην Πόλη είναι «παραμύθια της Χαλιμάς» από την Τουρκία. Ήδη από το 1978 εκδώσαμε σχετική ανακοίνωση. Η Τουρκία πρέπει να γίνει πρώτα δημοκρατικό κράτος και μετά θα μπορεί κάποιος να επιστρέψει. (10) Η Κων/πολη μέχρι το 1930 ήταν πρωτεύουσα

και ως λιμάνι ήταν, όπως σήμερα η Ν. Υόρκη. Η Αθήνα δεν είναι κοσμοπολίτικη, ίσως γίνει μετά από λίγα χρόνια. (11) ως (6)[β] εγγράφονται και νέα μέλη. Παλιότερα είχαν εγγραφεί από 22 ετών μέχρι 60-70. Επιδεικνύουν ενδιαφέρον όχι μόνο για εγγραφή, αλλά και δράση. Υπάρχουν νέοι στην επιτροπή διεθνών σχέσεων του Συλλόγου, νέοι ασχολούμενοι με το σκάκι, που παρακολουθούν μαθήματα ζωγραφικής, αγιογραφίας, κλπ. Σύλλογος μόνο για νέους δεν υπάρχει και θα είχε κλειστό χαρακτήρα. Τα παιδιά μας κάνουν παρέα με τα υπόλοιπα Ελληνόπουλα και δεν έχουν ανάγκη κάπου να μαζεύονται, όπως γινόταν στην Πόλη, όσον υπήρχαν τα Τουρκάκια.

Συνέντευξη Ε.

(1)Φύλο: άρρεν (2) 38 ετών (3) Ελεύθερος επαγγελματίας (4)[α] Διαμένω στο Π. Φάληρο [β] Μένουν αρκετοί Κων/πολίτες κοντά μας. (5) Δεν ήλθαμε υπό μορφήν πίεσης, αλλ' ούτε και με χαρά. Κοιτάζοντας το μέλλον μου ως νέου Κων/πολίτη, δεν θα είχα προοπτικές εκεί. (6)[α] Συμμετέχω σε Συλλόγους, όπως στο Δ.Σ. του Συλλόγου Καλλιθέας. [β] Τα μέλη είναι μέσης ηλικίας και σε αναλογία μικρή τα ηλικίας 20-30 ετών. (7)[α] Κάποια έθιμα ακολουθούνται εν μέρει, όχι όπως παλαιότερα. [β] Εγώ προσωπικά εντάχθηκα στην Ευρύτερη Ελληνική κοινωνία, δεν είχα κανένα πρόβλημα. Η προσαρμογή μου κράτησε για διάστημα ενός χρόνου και διατηρώ σχέσεις με μη Κων/πολίτες. (8) Η οικογένειά μου δεν είχε προβλήματα, όταν ήλθε. Ήταν τα συνήθη προσαρμογής, όταν κάποιος μεταβαίνει από το ένα στο άλλο μέρος. (9) Έχω επισκεφθεί την Πόλη τρεις φορές. Τα συναισθήματα είν' ανάμεικτα. Δεν θα ήθελα να επιστρέψω εκεί. Ανάμεικτα, γιατί γίνεται μετοικεσία από την Ανατολία. Δεν υπάρχουν τα γνωστά οικεία πρόσωπα. Το περιβάλλον άλλαξε. (10) Κοσμοπολιτισμός σημαίνει να μαθαίνεις να ζεις με πληθυσμούς διαφορετικούς.. Η όλη προσαρμογή και συμβίωση με τέτοιους ανθρώπους σ' ένα περιβάλλον αστικό διαμορφώνει μια ατμόσφαιρα κοσμοπολίτικη. Οι Κων/πολίτες της Αθήνας δεν είναι το ίδιο με τους παλιούς Κων/πολίτες. Η Αθήνα δεν είναι η παλιά Κων/πολη. Εκεί υπήρχαν περιοχές πιο κοσμοπολίτικες κι' άλλες πιο υπανάπτυκτες. Στην Αθήνα οι Έλληνες που ήλθαν από διαφορετικές περιοχές, δεν παύουν να είναι Έλληνες. Δεν έχουν διαφορετικές παραδόσεις. (11) -

Συνέντευξη ΣΤ

(1) Φύλο: άρρεν (2) 28 ετών (3) επάγγελμα: Δεν αναφέρθηκε. (4) [α] Διαμένω στη Ν. Σμύρνη [β] Στη γειτονιά και συνοικία μας μένουν αρκετοί Κων/πολίτες (5) Ήλθα με τους γονείς μου εδώ το διάστημα 1990-4. (6) [α] Συμμετέχω σε πολιτισμικούς Συλλόγους [β] Αρκετοί είναι της ηλικίας μου που συμμετέχουν σε συλλόγους. (7) [α] Δεν ακολουθώ τα έθιμα των κων/πολιτών (7) [β] Είμαι εντεταγμένος στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία κι' έχω αρκετές σχέσεις με Έλληνες άλλων περιοχών. (8) Όταν ήλθα στην Αθήνα, ήμουν 18 χρονών κι' είχα το πρόβλημα της γλώσσας, της προσαρμογής, διότι οι Ελλαδίτες είναι πιο ανεξάρτητοι, ενώ οι Κων/πολίτες πιο συντηρητικοί στην Κων/πολη. (9) Δεν μπορώ να επισκεφθώ την Κων/πόλη, παρ' ότι θα ήθελα. Δεν έχουμε τη δυνατότητα διέλευσης των συνόρων. Η δική μου γενιά έχει προβλήματα λόγω στρατιωτικής θητείας. Αν περάσουμε τα σύνορα, κατ' αρχάς θα μας συλλάβουν. (10) Δεν μπορώ να μιλήσω εκ μέρους όλων των Κων/πολιτών. Πιστεύω ότι σ' εμένα προσωπικά ο κοσμοπολιτισμός έχει εμπεδωθεί κι' αποδώσει. Δεν θα είχα πρόβλημα να ζήσω και με όλους τους άλλους μαζί. (11) -

Συνέντευξη Ζ.

(1) Φύλο: άρρεν, (2) 56 ετών (3) σύμβουλος επιχειρήσεων (4) [α] Διαμένω στην Αθήνα. [β] Στη γειτονιά μου μένουν κι' άλλοι Κων/πολίτες. (5) Από την οικογένειά μου ήλθαμε εμείς πρώτοι, η αδελφή μου κι' εγώ. Μετά έφθασαν οι υπόλοιποι το 1965. (6) [α] Είμαι μέλος Συλλόγων, όχι στο Δ.Σ. [β] - (7) [α] Ακολουθώ τα έθιμα και τις παραδόσεις του Ελληνισμού. [β] Δεν υπάρχει πρόβλημα ένταξης, αφού ελλείπουν και οι τόσο μεγάλες διαφορές. Στη δουλειά μου οι περισσότεροι είναι Ελλαδίτες. Οι επιχειρήσεις, που πηγαίναμε, ανήκουν συνήθως σε Ελλαδίτες. Δεν έτυχε να έχω συνεργασία στον επαγγελματικό τομέα με Κων/πολίτες (8) Προβλήματα που συναντήσαμε ήταν αρχικά η χορήγηση άδειας παραμονής, που τελικά αντιμετωπίστηκε. Στο στρατιωτικό έγινε μια ρύθμιση για τους Κων/πολίτες. Εγώ δεν χρειάστηκε να πάω στρατό, γιατί ήδη ήμουν μεγάλος. Δεν νομίζω ότι υπήρξαν τόσο έντονα προβλήματα, ώστε να μην ανταποκριθεί η Ελληνική κυβέρνηση. (9) Στην Πόλη πήγα με τον πατέρα μου μετά το 1965 άλλη μία φορά, που τότε έτυχε να έλθει εδώ. Ως προς τα περιουσιακά στοιχεία, επειδή ήμασταν Τούρκοι

υπήκοοι, ο πατέρας μου μπόρεσε και τα ρευστοποίησε και με κάποιους νόμους τα φέραμε ως συνάλλαγμα τη δεκαετία του '80. Ιδιαίτερα τότε δεν υπήρχε κάτι περιουσιακό, που να έμεινε πίσω στην Πόλη. Η περιουσία μας δεν ήταν μεγάλη, οπότε δεν υφίστατο πρόβλημα. (10) Νομίζω ότι υπάρχει διαφορά στον κοσμοπολιτισμό. Εδώ στην Ελλάδα το Ελληνικό στοιχείο μπόρεσε και κράτησε την Ελληνικότητά του. Ως Κων/πολίτες είχαμε μεγαλύτερη επίδραση, από την κοινωνία της Ευρώπης. Αυτό στην Ελλάδα είναι τώρα θετικό στοιχείο. Πιθανό στην πενταετία '60-65 που ήλθαμε, να το θεωρούσαμε αδυναμία της Ελληνικής κοινωνίας πχ. Ο τρόπος που τρώγανε. Η Κων/πολίτικη όμως κουζίνα είναι ανθυγιεινή, ενώ η εδώ διατροφή πιο υγιεινή. Το διαπιστώνουμε και σ' άλλα πράγματα, όπως στη μουσική. Ο Κων/πολίτης ήταν επηρεασμένος από τη Δυτική Ευρωπαϊκή μουσική, ενώ στον Ελληνικό χώρο η Ελληνική λαϊκή είναι πολύ ωραία. Εμείς δεν τη ζήσαμε κι' ούτε γνωρίσαμε. Εδώ έμαθα την Αγιογραφία, παρά στην Κων/πολη. Οι περισσότερες εκκλησίες μας δεν ήταν αγιογραφημένες κατά τον ορθόδοξο τρόπο. (11)-

Συνέντευξη Η.

- (1) Φύλο: άρρεν (2) 50 ετών (3) εισοδηματίας. (4) [α] Διαμένω στην Αθήνα [β] Λίγοι μένουν κοντά μου από την Πόλη (5) Το 1964 με τις απελάσεις απήλασαν τον πατέρα μου οι Τούρκοι και στη συνέχεια φύγαμε κι' εμείς. (6) [α] Συμμετέχω σε πολιτισμικούς Συλλόγους Κων/πολιτών [β] Δυστυχώς είναι σπάνιο να βρίσκει κανείς νεαρά μέλη, ειδικά στην ηλικία των 20-30 ετών (7) [α] Προσπαθούμε όσο μπορούμε ν' ακολουθούμε τα ήθη κι' έθιμα των Κων/πολιτών [β] Αυτό δεν μ' έχει εμποδίσει να ενταχθώ στην αθηναϊκή κοινωνία και διατηρώ σχέσεις πολλές με τους υπόλοιπους Έλληνες (8) Ασφαλώς είχα πάρα πάρα πολλά προβλήματα. Όταν φεύγει κανείς υπό καθεστώς πίεσης ξαφνικά, είναι φυσικό ν' αντιμετωπίζει πολλά και ποικίλα προβλήματα στο στεγαστικό, επαγγελματικό, των σπουδών, σε πάρα πολλούς τομείς. Η προσαρμογή είχε κι' αυτή τα προβλήματά της. Μιλούσαμε τη διαλεκτό μας. Είχαμε τις συνήθειές μας, ώστε μέχρι να προσαρμοστούμε στα εδώ κρατούντα σε μια μεγαλούπολη, όπως η ΑΘΗΝΑ, χρειάστηκε ιδιαίτερη προσπάθεια. (9) Προσωπικά είμαι μια ιδιαιτερότητα, διότι το 1993 έγραψα ένα βιβλίο στο οποίο ανέφερα αυτά που ζήσαμε, όταν φεύγαμε.

Είναι έντονα αντιτουρκικό, με την έννοια ότι αναφέρει την αλήθεια. Έκτοτε δεν έχω πάει στην Τουρκία διότι φοβάμαι. (10) Με την έννοια της κοινωνικότητας, που εκφράζεται μέσω των συνθηκών μεγάλης οικονομικής άνεσης, εάν έτσι μπορούμε να εκφράσουμε τον κοσμοπολιτισμό, αυτό το χαρακτηριστικό στους Κων/πολίτες που ήλθαν εδώ, πήρε τουλάχιστον 2 ή και περισσότερες δεκαετίες για να εκδηλωθεί. Όταν ζούσαν στην Τουρκία οι περισσότεροι είχαν μια σχετική έως μεγάλη οικονομική άνεση. Αυτοί με τον κοσμοπολίτικο χαρακτήρα τους, με τις εκδηλώσεις, καθώς ήταν πολύ κοινωνικοί, με την αναγκαστική «προσγείωση» τους σ' ένα καινούριο περιβάλλον, ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να προσαρμοστούν, αφού έπρεπε να κτίσουν, κάτι από την αρχή, από το μηδέν και κράτησε μερικές δεκαετίες. Πιστεύω ότι μόλις στάθηκαν στα πόδια τους θυμήθηκαν αυτό το χαρακτήρα τους. Ασφαλώς η Αθήνα δεν έχει τον ίδιο κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, έχει ποικιλία τώρα. (11)-

Συνέντευξη Θ.

- (1) Φύλο: Θήλυ (2) 55 ετών (3) Οικιακά. Βοηθώ εδώ στο Σύλλογο και το γιο μου στον Όμιλο Π. Φαλήρου (4) [α] Διαμένω στη Ν. Σμύρνη [β] κοντά μας μένουν αρκετοί Πολίτες (5) Μόλις τελείωσα το σχολείο το 1962, βεβιασμένα κάπως φύγαμε λόγω κατάστασης. (6) [α] Δεν έχω το χρόνο να συμμετάσχω σε άλλους Συλλόγους. Είμαι φορτωμένη με την υπόθεση του γιου μου και συμμετέχω στο Σύλλογο Ζαππίδων. [β] - (7) [α] Δεν μπορώ να πω ότι ακολουθώ ιδιαίτερα τις παραδόσεις της Πόλης. Και δε νομίζω ότι κανείς άλλος τις ακολουθεί. Έχουμε τον «κύκλο» εδώ, εντάξει. [β] Όχι δεν αποτελούμε γκέτο, ο σύζυγός μου είναι Ελλαδίτης. Βέβαια η καταγωγή του είναι απ' εκεί. Όταν ήλθα εδώ, ήμουν σχεδόν από τις πρώτες και κάπου βρήκα Ελληνικό κύκλο. Έχω συγγενείς στη Θεσσαλονίκη. Διατηρούμε σχέσεις και με Κων/πολίτες, αλλά κι' έλληνες απ' εδώ. (8) Είχαμε ελάχιστα προβλήματα οικονομικά ή προσαρμογής ή στο γλωσσικό ερχόμενοι στην Ελλάδα. (9) Θα ήθελα να πάω στην Κων/πολη. Έχω 8-10 χρόνια να την επισκεφθώ. Αρέσει πολύ στο σύζυγο και το γιο μου. Όσον ήταν συγγενείς εκεί πηγαίναμε, ιδιαίτερα το Πάσχα. Θα επιθυμούσα πολύ αυτή τη στιγμή να πάω.

(10) Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ο κοσμοπολιτισμός Κων/πολιτών. Οι Κων/πολίτες Αθήνας είναι εξίσου κοσμοπολίτες, όπως οι παλιοί. Έτσι, τουλάχιστον, πιστεύω. Είμαι εδώ από τις πρώτες κι' έζησα έντονα την Αθήνα λόγω του συζύγου μου, που είχε πολλούς φίλους απ' εδώ, όταν ακόμη δεν είχαν έλθει οι φίλες μου. Είμαι σίγουρη, γι' αυτό που λέω. (11) (σχετίζεται με την ερώτηση 6). Τα παιδιά μου δεν ακολουθούν τα ήθη κι' έθιμα. Καμία σχέση με τα παλιά. Ο γιος μου έχει αποφοιτήσει της Γερμανικής σχολής κι' είχε κάποιους φίλους εκεί. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αγαπάει την Πόλη. Βέβαια, έχει γεννηθεί εδώ το παιδί. Όταν ακούσει για την Πόλη, θα συγκινηθεί απλά. Δεν συμμετέχει σε συλλόγους. Κι' άλλες κυρίες λένε ότι οι κόρες τους που είναι μικρότερες από το γιο μου ηλικίας 36 ετών, δεν συμμετέχουν. Δεν ξέρω, βέβαια τους λόγους.

Συνέντευξη Ι.

(1) Θήλυ, (2) 41 ετών (3) Ιδιωτική Υπάλληλος, στη γραμματεία του Συλλόγου (4)[α] Διαμένω στην Κυψέλη (4)[β] Ειδικά στα Πατήσια και στην Κυψέλη μένουν αρκετοί Πολίτες,. (5) Φτιάσαμε το 1964 στις χειρότερες στιγμές με τους γονείς μου, μικρή εγώ σε πολύ κακή κατάσταση (6)[α] Μετέχω σε συλλόγους. [β] Το μεγαλύτερο, σχεδόν, ποσοστό σε όλους τους Συλλόγους είναι μέλη μεγάλης ηλικίας από 40 ετών κι' άνω κι' ένα μικρό ποσοστό στην ηλικία των 20-40 ετών (7)[α] Ακολουθώ τα Κων/πολίτικα ήθη [β] Είμαι εντεταγμένη στην ευρύτερη κοινωνία και φυσικά έχω σχέσεις φιλικές μ' Έλληνες εξ άλλων περιοχών. Δεν έχω παιδιά, για να πω, αν ακολουθούν τις παραδόσεις μας (8) Η προσαρμογή ήταν δυσχερής κι' οι οικονομικές δυσκολίες ήταν πολλές. Τα είχαν πάρει όλα: τις συσκευές, τα ρούχα, ειδικά από τον πατέρα μου, ένα ζευγάρι ρούχα αναλογούσαν για τον καθένα... Ήταν πολύ δύσκολη κατάσταση και 4 με 5.000 δρχ. ήταν το συνάλλαγμα, όλο κι' όλο το 1964, μικρό, ελάχιστο ποσό τότε. Δεν έδιναν ακόμη άδειες εργασίας και παραμονής, να τις ανανεώνεις και κάθε λίγο. Αυτού του είδους τις δυσκολίες αντιμετωπίσαμε. (9) Έχω επισκεφθεί την Κων/πολη -για α' φορά από το 1964 που είχα έρθει- το 1992. Ήταν πολύ συγκινητικό για μένα. Μου φαίνεται σαν παραμύθι ότι ζούσα κάποτε εκεί. Ήθελα πάρα πολύ να πάω. (10) Ακόμη και μέχρι τώρα οι Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, στις ξένες

γλώσσες, στη μόδα. Είναι σταυροδρόμι Βορρά- Νότιου- Ανατολής - Δύσης. Όλοι περνούσαν απ' εκεί. Οι εδώ Κων/πολίτες είναι πιο αφομοιωμένοι με το στοιχείο της Αθήνας. Δεν νομίζω να είναι το ίδιο. Το κοσμοπολίτικο το έχουν, αλλ' όχι, όπως εκεί. Δεν πιστεύω ότι έχουν αυτό το θερμό δέσιμο με την Πόλη, όπως παλιά. Έχουν αφομοιωθεί. Να σας πω ένα παράδειγμα. Κάποιος εισηγούμενος μας πήγε τις προάλλες για μια συνδρομή, σ' έναν Κων/πολίτη κι' αυτός του λέει: «Δεν έχω καμία σχέση με την Πόλη Έλληνας είμαι τώρα. «Διαφοροποιήθηκε από μόνος του, γιατί είναι πολλά χρόνια εδώ, λες κι' ο Κων/πολίτης δεν θέλει να διατηρήσει την επαφή με την καταγωγή του. Αυτό παρατηρώ και σε φίλους και συνομηλίκους μου. Εγώ ήλθα 6-7 χρονών. Παρόλα αυτά είμαι πολύ δεμένη με ό,τι σχετίζεται με την καταγωγή και τις παραδόσεις. Βλέπω φίλους και συμμαθητές μου, που ήλθαν σε μεγαλύτερη ηλικία κι' έχουν αφομοιωθεί. Δεν είναι κακό να υιοθετήσεις κάποια στοιχεία από τον τόπο διαμονής σου, αλλ' αυτοί δεν έχουν δέσιμο με την καταγωγή τους. Λένε. «Τι να κάνω; γιατί να έλθω στο Σύλλογο; δεν με αφορά». Και μια διευκρίνιση για τον κοσμοπολίτικο χαρακτήρα. Κι' οι εδώ Πολίτες διατήρησαν τον χαρακτήρα τους. Είναι ανοικτοί προς όλους, έχουν τις διασκεδάσεις τους, ασχολούνται με το εμπόριο, τον καλλιτεχνικό τομέα. Διακρίνονται στις ξένες γλώσσες, στη μόρφωση, στον αθλητικό τομέα. (11) -

Συνέντευξη ΙΑ

(1) Φύλο: Άρρεν (2) 44 ετών (3) Μηχανολόγος- Μηχανικός (4)[α] Διαμένω στο Π. Φάληρο (4)[β] Στην περιοχή μου μένουν πολλοί Κων/πολίτες. (5) Έφτασα εδώ με την οικογένειά μου το 1985 για ένα καλύτερο μέλλον (6)[α] Είμαι μέλος του «Ταξιάρχη» λόγω καταγωγής και του Συλλόγου του «Ζωγραφείου» β. Συμμετέχουν μέλη, κυρίως άνω των 40 ετών, όχι ιδιαιτέρως άτομα νεαρής ηλικίας

7 α. Ακολουθώ τα ήθη των Κων/πολιτών. Β. Δεν νομίζω ότι είμαι κάτι ξεχωριστό από τους Αθηναίους. Έχω σχέσεις και με άτομα από άλλα μέρη της Ελλάδας.

8 Δεν είχαμε κανένα ιδιαίτερο πρόβλημα κατά την εδώ εγκατάστασή μας, οι πιο ηλικιωμένοι, ίσως.

9 Λόγω επαγγέλματος επισκέπτομαι την Πόλη κατά διαστήματα, παλαιότερα 2 και 3 φορές τον χρόνο. Τελευταία όχι και τόσο συχνά.

10 Είναι ανοικτοί κι οι εδώ Κων/πολίτες. Κάνουν παρέα, ως επί το πλείστον, μ' Ελλαδίτες. Δεν υπάρχουν Εβραίοι, Αρμένιοι κ.λ.π. Ακόμη μαθαίνουν ξένες γλώσσες και μορφώνουν τα παιδιά τους.

Συνέντευξη IB.

1 Θήλυ

2 55 ετών

3 Οικιακά

4 α. Διαμένω στον Άλιμο. β. Στη γειτονιά και περιοχή μου μένουν πάρα πολλοί Κων/πολίτες.

5 Η οικογένειά μου δεν είναι από τις απελαθείσες, αλλά βλέποντας τη γενική κατάσταση εκεί και το επικρατούν κλίμα, ήλθαμε οικειοθελώς στα τέλη του 1971.

6 α. Συμμετέχω σε συλλόγους. β. Στο δικό μας σύλλογο έχει άτομα 22 χρονών και μικρότερα, που έρχονται για εκμάθηση Η/Υ. Τα περισσότερα μέλη είναι ενήλικες άνω των 40 ετών

7 α. Βεβαίως κι ακολουθώ τα έθιμα μας. β. Έχουμε ταυτόχρονα ενταχθεί στην αθηναϊκή κοινωνία, χωρίς κανένα πρόβλημα. Διατηρώ σχέσεις με άτομα από άλλα μέρη της Ελλάδας.

8 Εγώ και η δική μου γενιά δεν αντιμετωπίσαμε κανένα πρόβλημα. Οι παππούδες όμως, είχαν. Τους αποκαλούσαν «Τουρκόσπορους». Ακόμη έλεγαν: «θα δώσουμε το φαγητό σου στον πρόσφυγα να το φάει». Μιλάμε για το 1922 με την καταστροφή. Απευθύνονταν στις Σμυρνιές με διάφορα «κοσμητικά» επίθετα, ακατονόμαστα, αλλά τώρα, το 1970 κι εξής δεν αντιμετωπίσαμε κάτι τέτοιο.

9 Επισκέπτομαι την Κων/πολη, τη γενέτειρά μου. Τα συναισθήματά μου είναι πάρα πολύ έντονα. Είμαστε στο ζενίθ της συγκίνησης, όταν πηγαίνουμε και επιστρέφουμε μετά. Η γενέτειρά μας δεν θα ξεχαστεί ποτέ. Είναι βαθιά ριζωμένη στην ψυχή μας. Εσείς ξεχνάτε την Κύπρο;

10 Είναι κι αυτοί εδώ ανοικτοί. Τους αρέσουν τα ταξίδια, οι κοινωνικές υποχρεώσεις κι η μάθηση. Ας μην ξεχνάμε ότι οι Μικρασιάτες και οι Κων/πολίτες που ήρθαν εδώ πριν το 1970, ήξεραν οι μεν γυναίκες πιάνο, ενώ οι άνδρες βιολί ή κιθάρα και μάθαιναν ξένες γλώσσες. Της μητέρας μου τα κορίτσια πήγαιναν στο αμερικάνικο κολλέγιο της Πόλης.

11 (σχετίζεται με την ερώτηση 6) Όλα τα παιδιά δεν συμμετέχουν σε συλλόγους, αλλά κάποια. Ακόμη θα ήθελα να προσθέσω ότι αυτό που θέλουμε είναι η προσέλευση των

παιδιών μας στους συλλόγους και να μη σβήσουν οι παραδόσεις μας. Μέσω των σωματείων συνεχίζονται τα ήθη κι έθιμα μας.

Συνέντευξη ΙΓ.

1 Φύλλο: άρρεν,

2 40 ετών

3 Εκδότης εκτός από Δήμαρχος

4 α. Διαμένω στη Ν. Σμύρνη. β. Είναι εγκατεστημένοι εδώ και αρκετοί Κων/πολίτες.

5 Η οικογένειά μου έφθασε από την Κων/πολη το 1965 μετά από τις απελάσεις του 1964, γιατί ο πατέρας μου ως Έλληνα υπήκοος απελάθηκε το 1964, οπότε ήλθε εδώ κι ύστερα ακολουθήσαμε εγώ, η μητέρα κι η γιαγιά.

6 α. Είμαι μέλος του συλλόγου Κων/πολιτών Καλλιθέας. Παλαιότερα ο πατέρας μου συμμετείχε στο σύλλογο απελαθέντων. β. Είναι αλήθεια ότι στον «Ταξιάρχη» και τον «Σύλλογο Κων/πολιτών» Καλλιθέας τα μέλη είναι μεγάλης ηλικίας. Λείπουν οι νέοι 20-30 ετών. Είναι αυτό προς συζήτηση. Αποτελεί γεγονός ότι τα παιδιά των Κων/πολιτών, που γεννιούνται στην Ελλάδα, δεν παρακολουθούν ούτε συμμετέχουν στις δραστηριότητες των σωματείων μας.

7 α. επειδή είμαι από πολύ μικρός εδώ, θα δυσκολευόμουν να πω ότι τα' ακολουθώ. Συμμετέχω στα πανελλήνια έθιμα. Άλλωστε δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα τους. β. Είμαι ενταγμένος στην αθηναϊκή κοινωνία, αλλ' έχω ιδιαίτερες ευαισθησίες στα θέματα που αφορούν την Κων/πολη. Για μένα είναι πολύ σημαντικό ότι γεννήθηκα στην Πόλη. Θεωρώ τον εαυτό μου πολύ περήφανο. Η θέση μου τώρα και προηγουμένως, επειδή συμμετείχα σε πολιτικές και κοινωνικές δραστηριότητες, μου παρέχει τη δυνατότητα να έχω σχέσεις και με μη Κων/πολίτες. Οι Πολίτες, παρ' ότι ζουν αρκετοί κατά περιοχές, δεν αποτελούν «γκέτο». Για παράδειγμα στο Π. Φάληρο υπάρχει η αίσθηση ότι διαβιούν πολλοί Κων/πολίτες.

8 Ιδιαίτερο πρόβλημα κατά την εγκατάστασή μας δεν είχαμε, αλλά αντιλαμβάνεστε, όταν ήμουν μικρός και παίζαμε η λέξη «Τουρκόσπορος» χρησιμοποιούταν και μας έθιγε. Πολλά παιδιά είχαν τα προβλήματα του στρατού και της υπηκοότητας.

9 Από το 1965 την επισκεπτόμουν μέχρι το 1973, περίπου ένα μήνα κατ' έτος. Έκτοτε την επισκέπτομαι αραιά το 1982, 1989 και το 1999 μετά τους σεισμούς. Τα συναισθήματά μου είναι έντονα και συγκινησιακά φορτισμένα. Είναι κάτι μεταξύ νοσταλγίας για την Πόλη μας, που αφήσαμε και συγκίνησης, διότι διαπιστώνουμε ότι ο Ελληνισμός της φθίνει κι είναι ανύπαρκτος. Βλέπεις όλα τα στοιχεία, που συγκροτούσαν τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία στην Πόλη μόνα τους και αποξενωμένα. Οπωσδήποτε αισθάνεσαι άσχημα.

10 Δεν ξέρω ν' απαντήσω για τον κοσμοπολιτισμό. Ωστόσο οι δικές μου εμπειρίες δεν μου υποδεικνύουν ότι οι Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, χωρίς να σημαίνει ότι δεν είναι. Εμείς, οι συγγενείς και φίλοι μας ήλθαμε εδώ κατεστραμμένοι, ενώ ήμασταν σε πολύ καλή οικονομική κατάσταση. Ο κύκλος των δραστηριοτήτων της οικογένειάς μου ήταν περιορισμένος. Δεν διαθέταμε τα οικονομικά μέσα, για να παρακολουθήσουμε μια αντίστοιχη ζωή, όπως στην Κων/πολη. Εκεί ζούσαμε άνετα. Είχαμε μια σημαντική περιουσία. Εδώ ξεκινήσαμε εκ του μηδενός. Ήμασταν οι «σύγχρονοι φτωχοί» της εποχής εκείνης. Δεν έχω παραστάσεις για το πώς κάποιος κατεστραμμένος θα μπορούσε να συνεχίσει τη ζωή του αντίστοιχα προς την Πόλη. Ο πατέρας μου τότε ήταν 50 ετών. Από επιχειρηματίας έγινε υπάλληλος και απλώς ζούσαμε πολύ μετρημένα. Ξένες γλώσσες σε μας δεν υπήρχαν. Ο πατέρας μου βέβαια κι η μητέρα μου ανέπτυξαν μια δραστηριότητα επαγγελματική, που πήγε καλά, χωρίς να διαθέτουν ιδιαίτερη παιδεία. Ήταν άνθρωποι απλοί και καθημερινοί με πολύ λίγα γράμματα. Από την εργασία τους δημιούργησαν κάτι. Έτσι η ζωή μας εδώ ήταν χαμηλού επιπέδου.

11 α. σε σχέση με τον πληθυσμό των Κων/πολιτών στη Ν. Σμύρνη ο Δήμος μας δεν διαθέτει στοιχεία. Η Εστία Ν. Σμύρνης έχει στοιχεία για τους Σμυρνιούς, ενώ στο σύλλογο Ιμβρίων υπάρχουν τα αντίστοιχα γι' αυτούς στοιχεία. β. Θα ήθελα να προσθέσω ότι ο πατέρας μου δεν ήταν γηγενής Κων/πολίτης. Μετέβη στην Πόλη σε ηλικία 12 ετών, το 1927 περίπου. Έκανε «δουλειές του ποδαριού». Στη συνέχεια, σε ηλικία 40 περίπου ετών είχε ένα μπακάλικο. Μετά άνοιξε μια επιχείρηση στο Πριγκηπόνησα. Εκεί που η οικογένεια πήγαινε καλά, η πρόοδος της διακόπηκε βίαια με την απέλαση κι απώλεια όλων των περιουσιακών μας στοιχείων. Ο πατέρας μου έγινε υπάλληλος στη κεντρική κρεαταγορά, ίσια για να θεμελιώσει κάποια συντάξιμα χρόνια. Ήταν μεγάλο πλήγμα και για τον ίδιο και την οικογένεια. Αν ήμασταν εκεί, η ζωή μας θα ήταν διαφορετική. γ. Ακόμη θα ήθελα να προσθέσω ότι στο χώρο των Συλλόγων μας διαπιστώνεται μια δυστοκία στο να υπάρξει ενότητα υπό ένα Σύλλογο, μια Ομοσπονδία Κων/πολίτικων Συλλόγων, όπως συμβαίνει με άλλα σωματεία, των Κρητών, Ποντίων κ.λ.π. Σύλλογοι, όπως των Ζαππίδων, Ιωακειμειάδων κ.λ.π. που είναι ιδιαίτερης υφής μπορούν να υπάρξουν ξεχωριστά. Ο Σύλλογος όμως Κων/πολιτών Καλλιθέας ή ο «Νέος Κύκλος» -κατά τη γνώμη μου- θα έπρεπε να οδηγηθούν σε μια ομοσπονδία Κων/πολίτικων σωματείων. Αυτό αποτελεί αναγκαιότητα. Υπάρχουν, ωστόσο, προβλήματα στόχευσης κάθε συλλόγου. Πρέπει, λοιπόν, να γίνει υπέρβαση τους. Είναι απαίτηση όλων των εδώ Κων/πολιτών.

Συνέντευξη ΙΔ.

1 Θήλυ

2 25 ετών

3 Γραμματέας Συλλόγου,

4 α. Διαμένω στην Καλλιθέα. β. Στην περιοχή μένουν
Τμβριοι

5 Τη δεκαετία του '60 ήλθαν οι γονείς μου, αφού παντρεύτηκαν στο Φανάρι. Εγκαταστάθηκαν εδώ πιο πολύ για τη δουλειά, γιατί οι συνθήκες εκεί ήταν πιεστικές για όλους.

6 α. Είμαι μόνο στο Σύλλογο εδώ και παρακολουθώ εκδηλώσεις του συλλόγου Κων/πολιτών. β. Στο σωματείο μας υπάρχουν όλες οι ηλικίες. Έχουμε στο τμήμα Νεολαίας, όπου εγγράφονται παιδιά και νέοι μέχρις ηλικίας 30 ετών. Διαθέτουμε χορευτικό τμήμα με παιδιά από 17 και άνω και λίγα μικρής ηλικίας. Οι περισσότεροι είναι γύρω στα 20, σ' ότι αφορά το τμήμα Νεολαίας. Τα μέλη του Δ.Σ. είναι άνω των 35 ετών ενώ τα απλά μέλη και οι συνδρομητές άνω των 30.

7 α. Κυρίως η Νεολαία προσπαθεί να διατηρήσει τα έθιμα, που μας συνδέουν με το νησί, ιδιαίτερα το χορευτικό μας τμήμα και μέσω εκδηλώσεων, που γίνονται. β. Είμαστε, βέβαια, εντεταγμένοι στην αθηναϊκή κοινωνία με την οικογένεια, το σχολείο, που φοιτήσαμε και σε αρκετά μεγάλη ηλικία, οι περισσότεροι ενταχθήκαμε στο σύλλογο. Μάλλον προήλθαμε από την ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία, για να αποτελέσουμε μετά μέλη σ' ένα στενότερο περιβάλλον (το Σύλλογο μας). Φυσικά έχουμε σχέσεις και με μη Ιμβρίους, με τους οποίους κάνω παρέα.

8 Δεν υπάρχει κανένα ιδιαίτερο πρόβλημα. Στην αρχή αντιμετώπισαν τους γονείς μας κάπως επιφυλακτικά. Για παράδειγμα έχω ακούσει από πολλούς ότι τους έλεγαν «Τουρκόσπορους». Δεν τους δέχθηκαν αμέσως. Οι μη Τμβριοι είχαν κάποιες επιφυλάξεις απέναντι τους.

9 Επισκέπτομαι την Τμβρο κάθε καλοκαίρι. Τα συναισθήματα μου είναι πολλά: αγάπη για την πατρίδα των γονέων, χαρά γιατί γνωρίζω την καταγωγή μου και δένομαι με τον τόπο κι ελπίδα ότι μπορεί να γίνει κάτι καλύτερο.

10 Υπάρχουν Τμβριοι ευρείας μόρφωσης, που είναι κοσμοπολίτες. Κάποιοι είναι, άλλοι όχι.

11 -

Συνέντευξη ΙΕ.

1 Φύλο : Θήλυ

2 50 ετών

3 Καθηγήτρια φιλόλογος

4 α. Διαμένω στα Πατήσια. β. Στην περιοχή των Πατησίων υπάρχουν αρκετοί Κων/πολίτες.

5 Εγώ έφτασα το 1965 έχοντας τελειώσει το Γυμνάσιο κι ήλθα για εγγραφή στη Φιλοσοφική Σχολή.

6 α. Σ' ένα βαθμό συμμετέχω σε συλλόγους. β. Από την πείρα μου οι πολύ νεότεροι δεν ασχολούνται τόσο. Ας πούμε ότι οι άνω των 40 ετών συμμετέχουν. Δεν θα έλεγα ότι τα παιδιά μου λαμβάνουν μέρος. Ξέρω και παιδιά άλλων οικογενειών που δεν διάκεινται ευμενώς. Δεν θέλουν σχέσεις με την Κων/πολη, ούτε να ταξιδεύουν εκεί, αλλά είναι ορισμένα. Αντίθετα άλλα παιδιά ταξιδεύουν αλλά μέχρις εκεί. Όχι, για να συμμετέχουν σε συλλόγους, απ' όσο ξέρω.

7 α. Σ' ένα βαθμό ο καθένας ακολουθεί του τύπου του τις παραδόσεις. β. Όχι, δεν είχα πρόβλημα ένταξης τώρα ή παλιότερα, ούτε γενικότερα στους συμπατριώτες μου πρέπει να υπήρξε. Βεβαίως κι έχω σχέσεις μ' άτομα από άλλα μέρη της Ελλάδος.

8 Τα χρόνια εκείνα δυσκολευτήκαμε να πάρουμε την ελληνική υπηκοότητα. Για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας δεν δινόταν. Εγώ προσωπικά είχα κάνει αίτηση. Τελείωσα τη Σχολή. Διορίστηκα στο Ελληνικό Δημόσιο. Παρόλα αυτά μου αρνήθηκαν την υπηκοότητα στη δεκαετία του '70, οπότε την έλαβα, πλέον, δια του γάμου.

9 Επισκέπτομαι την Πόλη, όχι πολύ συχνά. Δεν έχω πια συγγενείς εκεί ή περιουσιακά στοιχεία. Πηγαίνω καθαρά για συναισθηματικούς λόγους ως τουρίστρια. Μένω σε ξενοδοχείο. Έχω μεταβεί 4-5 φορές στο διάστημα αυτό.

10 Προ του 1922 δεν ξέρω. Άλλοι καιροί, δεν μπορώ να κάνω αυτή τη σύγκριση κοσμοπολιτισμού. Τότε (1922) ξεχώριζαν, ίσως, οι κάτοικοι της Σμύρνης, Κων/πολης και άλλων μεγαλουπόλεων, ανάμεσα σ' άλλους που ήταν έξω απ' αυτό το κλίμα. Σήμερα λίγο-πολύ όλοι οι αστικοί πληθυσμοί έτσι είναι. Δεν υπάρχουν διαφορές. Ξένες γλώσσες μαθαίνουν όλοι. Τότε η εκμάθηση ξένων γλωσσών έκανε τους κατοίκους της Πόλης ή της Σμύρνης να διακρίνονται. Έτσι παραλληλίζονταν με μικρή μερίδα των Αθηναίων αστών. Σήμερα δεν είναι έτσι. Δεν ξεχωρίζουν οι Κων/πολίτες Αθήνας. Τώρα όλοι ταξιδεύουν. Έχει καταστεί, πλέον, συνήθεια. Απλά ως Κων/πολίτες είχαμε προηγηθεί κάπως. Έτσι δε νομίζω ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά.

11 Όπου και να ζει κανείς, αγαπά τον τόπο διαμονής του. Δεν ξεχνά όμως το μέρος, που γεννήθηκε και μεγάλωσε. Σίγουρα το καλύτερο είναι να συνδυάζεις αυτά τα δύο.

Συνέντευξη ΙΣΤ.

1 Άρρεν

2 75 ετών

3 Επάγγελμα: συνταξιούχος μηχανολόγος

4 α. Διαμένω στο Χαλάνδρι. β. Κοντά μου δεν μένουν άλλοι Κων/πολίτες. Είμαι η μοναδική περίπτωση. Συμβαίνει εκεί κοντά μας να κατοικεί και ο Πρόεδρος των «Ζωγραφειωτών».

5 Οι πρόγονοί μου δεν ήλθαν. Εγώ έφτασα το 1958, επειδή τα γεγονότα δεν ήταν καθόλου ευχάριστα. Είχαμε αποκτήσει κι ένα παιδί. Επειδή η γυναίκα μου ήταν γεννημένη στην Αθήνα, δεν μπορούσε να συνεχίσει εκεί κι αποφασίσαμε να μετακομίσουμε.

6 α. Συμμετέχω σε συλλόγους. β. Υπάρχουν και νέοι ως μέλη. Αυτή τη στιγμή έχουμε στο σύλλογο μας και έναν 20 ετών, αλλ' ο μέσος όρος είναι αρκετά μεγάλος, της τάξης των 50 ετών. Τα παιδιά μου δεν συμμετέχουν σε συλλόγους.

7 α. Ακολουθώ τα ήθη κι έθιμα των Κων/πολιτών. β. Αυτό δεν μ' εμποδίζει να ενταχθώ στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία. Έχω σχέσεις με πολλούς ανθρώπους μη Κων/πολίτες, από τη Χαλκίδα για παράδειγμα.

8 Λοιπόν, να σας πω. Το πρόβλημα που αισθάνθηκα με την εδώ άφιξη μου ήταν ως επαγγελματία. Δεν είχα γνωριμίες. Η έλλειψη τους ήταν βασική. Όταν ήμουν στην Πόλη, γνώριζα ανθρώπους από τα σχολεία, το στρατιωτικό, τα' αθλητικά σωματεία. Πήγαινα να προωθήσω μια υπόθεση μου στην Κων/πολη. Συναντούσα κάποιον που γνώριζα και η δουλειά μου γινόταν, ενώ εδώ δεν ήξερα κανένα.

9 Από το 1958 μια φορά πήγα στην Πόλη για λόγους συμφέροντος. Είχα μια αποθήκη εκεί κι έπρεπε να πάω να την πωλήσω ο ίδιος. Δεν το ήθελα, αλλά πήγα γι' αυτό το λόγο.

10 Βεβαίως, είναι κι οι εδώ Κων/πολίτες κοσμοπολίτες. Ξένες γλώσσες, γνωριμίες, παρέες με πολλούς, όχι με Τούρκους.

Συνέντευξη ΙΖ.

1 Φύλο: άρρεν

2 72 ετών

3 Ιατρός

4 α. Διαμένω στο Ψυχικό. β. Δεν γνωρίζω, εάν υπάρχουν κοντά και άλλοι Κων/πολίτες.

5 Ήλθα το 1956 με την οικογένεια μου μετά τα γεγονότα της Πόλης.

6 α. Συμμετέχω σ' αυτό το σύλλογο. β. Στο Δ.Σ. των συλλόγων τα μέλη είναι από 35 - 40 ετών μέχρι 80. (Στο σύλλογο «Ν. Κύκλος Κων/πολιτών»). Τα μέλη δεν γνωρίζω τι ηλικίας είναι. Τα παιδιά μου δεν μετέχουν ενεργά. Έρχονται

στις εκδηλώσεις. Έχουν τις ασχολίες τους, εργάζονται. Ο γιος μου είναι κυβερνήτης στην Ολυμπιακή.

7 α. Τηρώ τα ήθη και τις παραδόσεις λίγο. β. Βεβαίως κι είμαι εντεταγμένος, κυρίως λόγω επαγγέλματος. Ως γιατρός έχω σχέσεις με μη Κων/πολίτες.

8 Ήλθα εδώ ως Τούρκος υπήκοος. Ήμασταν υποχρεωμένοι να έχουμε άδεια παραμονής. Το ελληνικό κράτος δεν είχε ποτέ άλλη μεταχείριση για τους ομογενείς εκ Τουρκίας και τους πραγματικούς αλλοδαπούς, π.χ. έναν Άγγλο ή Ιταλό! Εκείνα τα χρόνια οι ξένοι υπήκοοι στην Αθήνα δεν ήταν πολλοί. Τώρα στο κέντρο σχηματίζουν ουρές. Ευτυχώς εγώ υπαγόμενος στο κέντρο αλλοδαπών στο Μαρούσι. Το πολύ δυσάρεστο ήταν να ταξιδεύουμε με βίζα, όταν επιδεινώνονταν οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας. Πηγαίναμε στο κέντρο αλλοδαπών, όπου σφραγιζόταν το τουρκικό διαβατήριο, για να επιτραπεί η επανείσοδος μας. Στο εξωτερικό έπρεπε να μεταβούμε σ' ελληνικό προξενείο για βίζα επιστροφής. Το 1975 είχα την τύχη να συνδέομαι μ' ένα διπλωμάτη του Υπουργείου Εξωτερικών και τότε ήμουν προσκεκλημένος σ' ένα συνέδριο στο Μαδράς των Ινδιών. Τότε του είπα:κ. Τάδε, που θα βρώ ελληνικό προξενείο για βίζα επιστροφής;» και μου απάντησε ότι αυτό ήταν απαράδεκτο. Τότε το Υπ. Εξ. Προέβη στα δέοντα διαβήματα και μου δόθηκε ένα «Laissez Passer», το οποίο μετά το 1976 έγινε το περιβόητο διαβατήριο Ε.Τ.Α., που είχαν κι οι Β. Ηπειρώτες, ένα Διαβατήριο Ελληνικό καθ' όλα. Δεν μπορούσα να ψηφίσω, βέβαια, εδώ και να είμαι υποψήφιος, αλλά ταξίδευα με Ελληνικό Δ/Β. Αισθάνθηκα μεγάλη ανακούφιση. Πάψανε τα προβλήματα του Τούρκικου Διαβατηρίου. Μέχρι τότε υπήρχε πρόβλημα.

9 Την επισκέφθηκα μια φορά μετά από 35 χρόνια, καθ' οδόν για την Καππαδοκία και μ' αυτήν την αφορμή πήγα στο νεκροταφείο της Πόλης. Οι γονείς μου είναι εκεί.

10 Όλος ο πληθυσμός της Πόλης ήταν πολυεθνικός. Υπήρχαν μεγάλες παροικίες Άγγλων, Γάλλων, Γερμανών και Ιταλών με τα δικά τους σχολεία και νοσοκομεία. Ήμασταν αρχικά σαν μια ξένη ομάδα στο Τουρκικό κράτος. Εκεί είχαμε το νοσοκομείο μας, όπως οι Γερμανοί κι οι Ιταλοί. Στην Αθήνα είμαστε αφομοιωμένοι με το σύνολο. Οι εδώ Κων/πολίτες, ωστόσο, είναι κοσμοπολίτες. Έχουν, βέβαια, την τάση λίγο να «γκετοποιούνται». Στην αρχή, όταν ήρθα εγώ, όσοι έρχονταν (τέλη δεκαετία του '50) διέμεναν στα Πατήσια. Μετά όταν είδαν πιο ευχάριστη τη διαμονή, μερικοί εγκαταστάθηκαν στο Κολωνάκι ή στο Π. Φάληρο, που είναι μια Κων/πολίτικη συνοικία με τις ταβέρνες της.

11 Ο πληθυσμός των Κων/πολιτών στην Αθήνα είναι περί τις 100-110.000. Διαθέτουν δύο γηροκομεία. Το ένα στην Π. Φώκεια και το άλλο είναι το Κοσμέτειο, του οποίου τα διαμερίσματα είναι των ενός, δύο ή τριών δωματίων με δωρεάν διαμονή στο Ν. Ηράκλειο. Αυτό δωρήθηκε από την κ. Κοσμέτου στο στρατό. Ο «Νέος Κύκλος» όμως ασχολείται

μ' αυτό το ίδρυμα. Το επισκέπτεται συχνά και το επισκευάζει.

Συνέντευξη ΙΗ.

1 Θήλυ

2 46 ετών

3 Συνταξιούχος, είμαι στη διοίκηση του Βυζαντινού
αθλητικού κέντρου.

4 α. Διαμένω στη Γλυφάδα. β. Στην πολυκατοικία μας
μένουν Κων/πολίτες, γύρω όχι και τόσο πολλοί.

5 Ήρθα το 1983 γιατί τα παιδιά μας εκεί 6 και 8 ετών
αντίστοιχα διδάσκονταν περισσότερο τα Τούρκικα. Το Μάρτιο
άρχισε η διδασκαλία των ελληνικών στις δύο πρώτες τάξεις.
Ετσι αποφασίσαμε να γυρίσουμε.

6 α. Μόνον εδώ και στο σύλλογο του Πέρα συμμετέχω, διότι
δεν έχω καιρό κι όταν γίνει εκδήλωση ή διάλεξη και μας
καλέσουν. β. Ως μέλη είναι συνήθως άτομα άνω των 50
ετών. Προσπαθούμε να κάνουμε εκδηλώσεις, για να
γνωρίσουμε το χώρο στους νέους, τους χρειαζόμαστε. Τα
παιδιά μου δυστυχώς δεν συμμετέχουν, γιατί δεν έχουν
Πολιτικές παρέες. Όταν ένα παιδί είναι εδώ από 5 και 8
ετών προσαρμόζεται στον υπάρχοντα τρόπο ζωής. Κι εμείς
όταν ήμασταν νέοι, δεν τα σκεφτόμασταν πολύ (τη συμμετοχή
στους συλλόγους).

7 α. Ακολουθώ τις παραδόσεις. Έχω ενταχθεί στην αθηναϊκή
κοινωνία. β. Έχουμε παρέες και με νησιώτες και από
Πελοπόννησο ή Φθιώτιδα, από παντού.

8 Δεν θα μπορούσα να πω ότι είχα κανένα πρόβλημα. Οι πιο
παλιοί από εμάς είχαν. Δεν εξασφάλιζαν άδεια εργασίας
αυτοί της δεκαετίας του '60, απ' ότι ακούω. Εμείς κι
άδεια εργασίας πήραμε κι άδεια παραμονής, κανένα
πρόβλημα.

9 Έχω τρία χρόνια να πάω στην Πόλη. Μου αρέσει (να την
επισκέπτομαι), όχι για μόνιμη διαμονή, τουλάχιστο για μια
βδομάδα.

10 Οι εκεί Κων/πολίτες ήταν ραγιάδες. Νοιώθανε την ανάγκη
να μάθουν περισσότερα, για να ξεχωρίζουν. Εδώ εμείς
έχουμε την ησυχία μας. Μαθαίνουμε γλώσσες, ωστόσο δεν
έχουμε την ανησυχία μέσα μας. Εκεί ήμασταν στα καρφιά. Κι
εδώ είμαστε κοσμοπολίτες. Οι νέοι δεν ξέρω. Αυτοί που
μεγάλωσαν εδώ κι είναι άνω των 25 ετών είναι
κοσμοπολίτες. Δεν έχουν όμως τις ανησυχίες μας. Εμείς από
τη στιγμή που γεννηθήκαμε, ακούγαμε για δολάρια, μάρκα
στα σπίτια μας στην Πόλη. Διαρκώς εκεί λέγαμε να
δημιουργηθούμε. Τα παιδιά μας δεν έχουν τέτοιες
ανησυχίες. Ίσως με την Ενωμένη Ευρώπη αποκτήσουν
περισσότερες.

11 Απλώς ζήσαμε καλά εκεί. Ίσως η δική μου γενιά να μην είχε καμιά βία. Δεν μιλώ για τους παλαιότερους. Ας ευχηθούμε τα παιδιά μας να ζήσουν καλύτερες μέρες.

Συνέντευξη ΙΘ.

1 φύλο: άρρεν

2 84 ετών

3 Συνταξιούχος

4 α. Διαμένω στο Π. Φάληρο. β. Πολλοί Κων/πολίτες μένουν κοντά μας.

5 Ήλθα το 1964, διότι η δουλειά μου στην Πόλη καταστράφηκε τελείως. Είχα εργαστήριο κουμπιών. Τα δίνανε σ' Ελληνικά καταστήματα εκεί. Το 1955 έγινε η καταστροφή. Τότε τ' άφησα στο γαμπρό μου και το 1964 ήλθα εδώ.

6 α. Συμμετέχω στον αθλητικό σύλλογο (Ταταύλα). β. Παρακολουθώ τις εκδηλώσεις. Συνήθως τα μέλη είναι από 55 ετών, έως και 80. Στ' αθλητικά τμήματα (βόλεϊ, μπάσκετ κ.λ.π.) έχουμε παιδιά, νέους και ενήλικες από 7 ετών μέχρι και 50 - 60.

7 α. Ακολουθώ τα έθιμα των Κων/πολιτών. Έπειτα από τόσα χρόνια πολλοί συνήθισαν και ταυτίστηκαν με μας στα ήθη, έθιμα, στα φαγητά μας. Είμαι πολλά χρόνια εδώ. β. Επειδή εδώ κάναμε μία άλλη δουλειά με τον ξάδερφο μου, ένα εργοστάσιο κεντημάτων, κάθε μήνα έβγαινα έξω κι έπρεπε να γυρίσω όλη του την Ελλάδα. Έχω έτσι σχέσεις πολύ καλές με μη Κων/πολίτες.

8 Είχαμε προβλήματα στην αρχή, που δεν μας παρείχαν την υπηκοότητα, αλλ' εμείς μετά από 10-15 χρόνια προσπαθήσαμε και την εξασφαλίσαμε. Ίσως, αρχικά να μην ήθελε κι ο Πατριάρχης Αθηνάγορας να την αποκτήσουμε. Μετά την πήραμε πολλοί. Ένα 70% έλαβε την υπηκοότητα. Το υπόλοιπο 30% δεν την ήθελε. Ίσως να είχαν στην Πόλη περιουσία. Εγώ τα πούλησα όλα κι έφυγα.

9 Στα τρία χρόνια πήγα και πούλησα μια πολυκατοικία, που είχα. Απ' εκεί και πέρα δεν ξαναπήγα.

10 Πάντοτε οι Κων/πολίτες ήταν έμποροι. Βέβαια, για να επιβιώσουμε, κάναμε διάφορες δουλειές. Με την ευγένεια μας συνεργαστήκαμε κι έχουμε τις καλύτερες σχέσεις με τους εδώ Έλληνες. Τώρα συνηθίσαμε κι εκείνοι μας συνηθισαν. Οι εδώ έμποροι ήταν στην αρχή ανίδεοι. Σταδιακά κι αυτοί υιοθέτησαν το δικό μας τρόπο ζωής.

11 Δόξα τω θεώ, έχουμε τη σύνταξη μας. Επειδή ήμασταν άνθρωποι τακτικοί, διαθέτουμε το κεφάλαιο μας και μπορούμε σε μια δύσκολη στιγμή να έχουμε το νοσοκομείο, τα φάρμακα μας κ.λ.π.

Συνέντευξη Κ.

1 Φύλο : άρρεν

2 61 ετών

3 Επιχειρηματίας

4 α. Διαμένω στη Βούλα. β. Δεν γνωρίζω γείτονες μου Κων/πολίτες, αλλά έχει αρκετούς.

5 Ήλθαμε στην Αθήνα το 1968. Ήμασταν από τους εξαναγκασθέντες. Με τις επικρατούσες δηλ. τότε συνθήκες υπήρχαν και ελληνικής υπηκοότητας, που εκδιώχθηκαν το 1964-65 κι εμείς ανήκαμε στους εξαναγκασθέντες.

6 α. Συμμετέχω στους πολιτισμικούς φορείς. Ως άτομο είμαι ενταγμένος στην «Ένωση Κων/πολιτών» Καλλιθέας. β. Τα περισσότερα μέλη είναι άνω των 45 ετών. Εδώ είναι αθλητικός σύλλογος. Δεν ασχολούνται με τα πολιτικά. Στην Πόλη ήταν ο σύλλογος και χώρος συγκέντρωσης νέων παιδιών με τις βιβλιοθήκες. Σκοπός ήταν να μαζεύουν τη νεολαία. Στον αθλητικό χώρο συμμετέχουν τα παιδιά. Στο σύλλογο Καλλιθέας, όχι. Πρέπει να εξηγήσουμε τους λόγους. Σήμερα εξαιτίας του βιοπορισμού, τα παιδιά μου είναι 30-35 ετών, έχουν τις οικογένειες τους και δεδομένου ότι δεν έχουν τα δικά μας βιώματα.

7 α. Τουλάχιστον, κατά γράμμα ακολουθώ τα έθιμα. Ο σύλλογος μας είναι ανοικτός σ' όλους. Στηρίζεται σ' αρχές ουσίας, εδώ και 104 χρόνια. Προσφέρουμε, χωρίς να ζητάμε. Αυτό ήταν κάτι ξένο εδώ αρχικά. Στην αρχή υπήρχε σύγκρουση ιδεών. Μετά από 5-10 χρόνια δικαιώνεσαι, όχι ολοκληρωτικά βέβαια. Τα' αθλητικά σωματεία προστατεύουν τον νέο. Ο σύλλογος μας έχει 310 μέλη. Καλείς τους γονείς, αλλά δεν έρχονται πέραν των 15-20. Υπάρχει μια αδιαφορία. Συγκρούεσαι μ' αυτήν την νοοτροπία. Για μας στην Πόλη ο Σύλλογος ήταν το σπίτι μας. Εκεί υπήρχε πλήρης διαπαιδαγώγηση, θεατρικό τμήμα, βιβλιοθήκη, τα πάντα. Ο σύλλογος μας ήταν σπίτι, εκκλησία, σχολείο. Σήμερα υπάρχουν τα ναρκωτικά κ.λ.π. β. Λόγω επαγγέλματος, βέβαια, έχω σχέση με όλη την Ελλάδα.

8 Είχαμε πάντα τα προβλήματα. Για να γίνουμε κατανοητοί από την Πολιτεία και τους συμπολίτες μας, τα επεξηγούσαμε. Κατ' αρχάς, όταν ήρθαμε εδώ, είχαμε το πρόβλημα της εργασίας, να εξασφαλίσουμε την άδεια παραμονής. Έπρεπε να περάσουμε μέσα από την κατάσταση των αλλοδαπών και τη διαδικασία των χαρτιών (δικαιολογητικά).

9 Επισκέπτομαι τη γενέτειρα και Βασιλεύουσα μας κάθε δύο χρόνια ή ετησίως εγώ και συνάδελφοι μου.

10 Το 1922 η Κων/πολη, όταν έγινε η ανταλλαγή πληθυσμών, παρέμεινε εκτός. Κων/πολη σημαίνει Βυζάντιο, Ιστορία χιλίων ετών, από τις μοναδικές στον κόσμο. Είναι η Πόλη και Βασιλεύουσα. Κι εδώ οι Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, όπως κι εκεί. Πρέπει όμως να διευκρινίσουμε την έννοια, αν εξηγήσουμε γιατί είναι έμποροι. Στην Τουρκία δεν είχαμε το δικαίωμα να είσαι δημόσιος υπάλληλος

μετά το 1922. Άρα ήσουν υποχρεωμένος να σπουδάσεις ή ν' ασχοληθείς π.χ. με τεχνικά επαγγέλματα, εμπόριο ή επιστήμες. Έτσι ξεφεύγεις από τη δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία, αποκτάς ευρεία αντίληψη των πραγμάτων. Νομίζω ότι αυτό ισχύει και για τους εδώ. (Παρεμβαίνει κάποιο άλλο μέλος, που σημειώνει): «Η Κων/πολη ήταν πολυεθνική. Είχαν οι Δυνάμεις τις Πρεσβείες τους. Κι οι εδώ Κων/πολίτες είναι έμποροι, τεχνίτες κι επιστήμονες. Έτσι είναι κοσμοπολίτες».

11 -

Συνέντευξη ΚΑ.

1 Φύλο : άρρεν

2 52 ετών

3 Ελεύθερος επαγγελματίας

4 α. Διαμένω στην Ν. Σμύρνη. β. Αρκετοί Πολίτες μένουν στη γειτονιά μας.

5 Εγώ έχω έλθει το 1972. Οι συγγενείς μου ήταν απελαθέντες του 1965. Είχαν Ελληνική υπηκοότητα. Εγώ παρέμεινα εκεί λόγω τουρκικής υπηκοότητας. Πήγα κι υπηρέτησα τη θητεία μου στον Τουρκικό στρατό. Το 1972 ήλθα κι εγκαταστάθηκα στην Ελλάδα, γιατί αν δημιουργούσα οικογένεια στην Πόλη, τα παιδιά μου έπρεπε να φοιτήσουν σε τουρκικό σχολείο.

6 α. Μετέχω μόνο σε αθλητικούς τομείς. β. Σε πολιτισμικούς συλλόγους έχω την εντύπωση ότι συμμετέχουν άτομα από 30 ετών και άνω. Τα παιδιά μου συμμετέχουν μόνο σ' αθλητικά τμήματα.

7 α. Βεβαίως ακολουθώ τα έθιμα των Κων/πολιτών. β. Έχω ενταχθεί απόλυτα στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία και διατηρώ σχέσεις με Ελλαδίτες και λόγω επαγγέλματος.

8 Προσωπικά είχα κάποια προβλήματα. Δεν μας χορηγούσαν άδεια παραμονής κι εργασίας. Βέβαια, δεν μας έδιωχναν, χωρίς αυτά τα έγγραφα. Μπορούσαμε να παραμείνουμε στην Ελλάδα. Ήταν πολιτικοί οι λόγοι, που δεν μας την παρείχαν. Έπρεπε να φαίνεται ότι ζούμε στην Πόλη. Γι' αυτό τα πρώτα χρόνια δεν εξασφαλίζαμε άδειες παραμονής κι εργασίας. Αυτή τη στιγμή διατηρώ την τουρκική υπηκοότητα, γιατί είναι πάρα πολύ δύσκολο ν' αποκτήσεις την Ελληνική. Απαιτεί πολλές διαδικασίες και διατυπώσεις.

9 Επισκέπτομαι την Κων/πολη, αραιά υπάρχουν συναισθήματα, αλλά προτιμώ να ζω με τις αναμνήσεις μου κι όχι να πάω να δω όλη αυτήν την κατάσταση, όπως έχει δημιουργηθεί εκεί, στη γειτονιά, που έχω μεγαλώσει.

10 Πιστεύω πως είμαστε κοσμοπολίτες, η «παράδοση» αυτή συνεχίζεται.

11 -

Συνέντευξη ΚΒ.

- 1 Φύλο : Θήλυ
- 2 60 ετών
- 3 Ιδιωτική υπάλληλος (Γραμματέας)
- 4 α. Διαμένω στο Καλαμάκι. β. στην περιοχή μας είναι εγκατεστημένοι πολλοί Κων/πολίτες.
- 5 Εγώ ήλθα το 1980. Οι γονείς μου 17 χρόνια πριν από μένα μετά τα Σεπτεμβριανά του '55. Ήλθαν εδώ κι αγόρασαν διαμέρισμα. «Εστρώσαν» κάποια δουλειά και μετά έφυγαν. Επειδή εγώ παντρεύτηκα, έμεινα εκεί και ήρθα το 1980.
- 6 α. Συμμετέχω στις εκδηλώσεις, όχι ως ενεργό μέλος. β. Συνήθως υπάρχουν και νέα μέλη. Οι περισσότεροι είναι μέσης ηλικίας. Τα παιδιά μου παρακολουθούν τις εκδηλώσεις μόνο.
- 7 α. Ακολουθώ τα Κων/πολίτικα έθιμα. β. Αυτό δεν μ' εμποδίζει να ενταχθώ στη ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία.
- 8 Όταν εγκατασταθήκαμε εδώ, είχαμε το πρόβλημα της επιβίωσης, διότι ερχόμασταν σ' ένα ξένο μέρος, αλλά κατόπι σιγά - σιγά προσαρμοστήκαμε. Εγώ, τουλάχιστον, δεν αντιμετώπισα πρόβλημα εργασίας.
- 9 Δεν έχω επισκεφθεί ακόμη την Πόλη, εδώ και 20 χρόνια.
- 10 Νομίζω ότι οι εδώ Κων/πολίτες είναι το ίδιο κοσμοπολίτες, όπως οι παλιοί.
- 11 -

Συνέντευξη ΚΓ.

- 1 Άρρεν
- 2 70 ετών
- 3 -
- 4 α. Διαμένω στο Παγκράτι. β. Πολύ λίγοι μένουν κοντά μας. Δεν είναι συμπαγής ο αριθμός τους όπως στο Φάληρο.
- 5 Λόγω των απελάσεων μας έδιωξαν οι Τούρκοι κι ήλθαμε εδώ αναγκαστικά. Στην αρχή απήλθαιναν βάσει καταστάσεων. Μετά όσες άδειες παραμονής έληγαν, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία λήξης, έπρεπε να εγκαταλείψεις την Πόλη. Αυτή η τελευταία περίπτωση ήταν η δική μου.
- 6 α. Μετέχω σε συλλόγους. β. Τα μέλη εδώ είναι 40 ετών και άνω. Η δεύτερη γενιά παρακολουθεί, αλλ' όχι στο βαθμό, που θα θέλαμε τις εκδηλώσεις του συλλόγου μας. Έχουν διασκορπιστεί ως φοιτητές στα Πανεπιστήμια και στον Ελλαδικό χώρο. Εξαρτάται βέβαια και από την οικογένεια, αν είναι πολύ κοντά κι ενδιαφέρεται. Τα δυο παιδιά μου δείχνουν ενδιαφέρον, όχι όμως ως πλήρη μέλη. Απλά παρακολουθούν. Έτσι είναι οι Πόντιοι και οι Μικρασιάτες. Η β' γενιά δεν επέδειξε ενδιαφέρον. Η τρίτη μετά ενεργοποιήθηκε.

7 α. Βεβαίως ακολουθώ τις παραδόσεις των Κων/πολιτών.
β. Αυτό δεν εμποδίζει την ένταξη μου στην ευρύτερη Ελληνική κοινωνία. Φυσικά έχω φίλους κι απ' άλλα μέρη της Ελλάδας.

8 Το βασικό μας πρόβλημα ήταν αυτό της εργασίας. Επειδή ήμασταν και λίγο σε μεγάλη ηλικία, υπήρξε κάποια δυσκολία, αλλ' όλοι -τρόπον τινά- αποκαταστάθηκαν. Εφ' όσον είχαμε Ελληνική υπηκοότητα στην Τουρκία, δεν χρειαζόμασταν άδεια παραμονής.

9 Δεν επισκέπτομαι την Πόλη. Για μας υπάρχει ένας περιορισμός, αν και τώρα έχουν ατονήσει τα μέτρα. Επειδή μας είχαν απελάσει, δεν μας παρείχαν την άδεια εισόδου. Εγώ πάντως δεν θέλω να πάω. Όμως πάντοτε υπάρχει η αγάπη για την Πόλη.

10 Ο κοσμοπολιτισμός, βέβαια, εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση. Εκεί στην Πόλη υπήρχε κάποιος περιορισμός. Δεν κάναμε φιλίες με τους τούρκους, αλλ' είχαμε σχέσεις μεταξύ μας. Γι' αυτό υπήρχαν οι κοινότητες και τα σωματεία. Έτσι οι Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες. Όλοι ήξεραν στην Πόλη μια ξένη γλώσσα. Ήταν απαραίτητο.

11 -

Συνέντευξη ΚΔ.

1 Φύλο : Θήλυ

2 40 ετών

3 Ιδιωτική υπάλληλος

4 α. Διαμένω στη Νέα Σμύρνη. β. Στη γειτονιά μου δεν μένουν Κων/πολίτες, αλλά στην περιοχή μου, ναι.

5 Το 1971 ήλθα σε ηλικία 12 ετών λόγω της επικρατούσης πολιτικής κατάστασης κι εξαιτίας της αναχώρησης των λοιπών συγγενών από την Τουρκία.

6 α. Όχι, δεν συμμετέχω ως ενεργό μέλος, αλλά μόνο στις εκδηλώσεις της Εστίας Κων/πόλεως. β. Τα παιδιά μου δεν συμμετέχουν ως μέλη, ούτε παρακολουθούν εκδηλώσεις. Αυτό είναι ίσως και το πρόβλημα των σωματείων, ότι δηλ. δεν συμμετέχουν νέοι.

7 α. Βεβαίως ακολουθώ τις παραδόσεις των Κων/πολιτών.
β. Έχω ενταχθεί στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία, αφού ήλθα εδώ μικρή, χωρίς να σημαίνει ότι δεν ακολουθώ τις παραδόσεις μας. Οποσδήποτε κι έχω σχέσεις με μη Κων/πολίτες.

8 Όταν πρωτοήλθα, δεν είχα κανένα ιδιαίτερο πρόβλημα. Ο πατέρας μου ήταν, άλλωστε Έλληνας υπήκοος. Προτού έλθω στην Αθήνα, είχα διαμείνει στη Θεσσαλονίκη.

9 Μια φορά επισκέφθηκα την Πόλη το 1995. Αισθάνθηκα θλίψη για την επικρατούσα κατάσταση κι ειδικά, όταν είχα πάει στην Αγ. Τριάδα, στην πλατεία «TAXIM» και συγκίνηση, όταν πήγα στο νεκροταφείο, όπου βρίσκεται ο τάφος του πατέρα μου.

10 Σίγουρα κι οι εδώ Κων/πολίτες είναι κοσμοπολίτες, αφού θέλουν τα παιδιά τους να μορφώνονται και να σπουδάζουν. Είναι κοινωνικοί, κοσμικοί κι ανοικτοί ταυτόχρονα, όσο το επιτρέπουν οι ανασφαλείς συνθήκες ζωής μιας μεγαλούπολης.

11 -

Συνέντευξη ΚΕ.

1 Φύλο : άρρεν

2 76 ετών

3 Καθηγητής - συνταξιούχος

4 α. Διαμένω στην Κυψέλη. β. Στην πολυκατοικία μένει μια οικογένεια απελαθέντων. Στην περιοχή μου είναι εγκατεστημένοι πολλοί Κων/πολίτες.

5 Ενώ υπηρετούσα στην Μεγάλη του Γένους Σχολή της Κων/πολης και σ' άλλα σχολεία, οι Τούρκοι μ' έπαυσαν στις 10 Οκτ. 1964. Παρέμεινα όμως στην Κων/πολη. Δεν αναχώρησα αμέσως, διότι δεν μου το επέτρεψε το εκεί Ελληνικό Προξενείο. Ευτυχώς εργάστηκα ως Διοικητικός στη Σχολή, για να δικαιολογείται η πληρωμή μου από το ελληνικό Δημόσιο.

6 α. Συμμετέχω στο σύλλογο Μεγαλοσχολιτών, αλλά παρακολουθώ τις εκδηλώσεις οιοδήποτε σωματείου κατόπι, βέβαια, πρόσκλησης. β. Στους συλλόγους υπάρχουν και νέοι ως μέλη. Τώρα τελευταία δεν αποφοιτούν από τα σχολεία της Πόλης νέοι με αποτέλεσμα οι σύλλογοι ν' αποτελούνται από παλαιά μέλη. Σήμερα η Μεγάλη του Γένους Σχολή είναι μεικτή και πέρυσι αποφοίτησε μια κοπέλα κι ήλθε εδώ. Η «Εστία Θεολόγων Χάλκης» δεν έχει νέα μέλη, διότι έπαυσε να λειτουργεί από το 1971. Αυτό είναι μειονέκτημα, που δεν επιτρέπει την ανανέωση του ιδρύματος αυτού. Υπάρχουν «φίλοι της Εστίας», που δεν είναι μέλη της.

7 α. Τηρώ τα έθιμα των Κων/πολιτών πάρα πολύ, εγώ, η οικογένεια και τα παιδιά μου. Δεν σας ανέφερα προηγουμένως ότι η κόρη μου είναι απόφοιτος του Ιωακειμείου και μέλος του Συνδέσμου των Ιωακειμειάδεων. Κάποτε ήταν και στο Δ.Σ. Λαμβάνει όμως μέρος στις εκδηλώσεις. β. Εντάχθηκα αμέσως στην αθηναϊκή κοινωνία, διότι όταν ήλθα, υπηρέτησα άλλα 8 χρόνια. Το 1979 είχα έλθει οικογενειακά και διορίστηκα αμέσως, ενώ το 1986 αφυπηρέτησα. Είχα προηγουμένως εργασθεί σε Λύκειο και Γυμνάσιο έχοντας υπηρετήσει την α' χρονιά στην Αμαλιάδα. Έτσι έχω σχέσεις κι επαφές με μη Κων/πολίτες συναδέλφους μου εδώ. Εργάστηκα προ της αφυπηρέτησής μου στο 31^ο Γυμν.-Λύκ. Αθηνών.

8 Το 1979 ήλθα, γιατί τα παιδιά μου θα εισήγοντο στο Πανεπιστήμιο. Αναγκάστηκα κι ήλθα. Εν τω μεταξύ με το διορισμό μου ανέλαβα αμέσως υπηρεσία.

9 Από της εγκαταστάσεώς μου εδώ, την Κων/πολη επισκέφθηκα λίγες φορές το 1982, 1984 και 1994 (για τους εορτασμούς των 150 χρόνων από την ίδρυση της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης). Η τελευταία μου επίσκεψη ήταν πολύ συγκινητική.

10 Οι Κων/πολίτες της Αθήνας είναι το ίδιο κοσμοπολίτες, όπως και στην Πόλη. Τα εδώ σωματεία κι ιδίως οι σχολικοί σύνδεσμοι διοργανώνουν εκδηλώσεις κι εκδρομές στο εξωτερικό κι οι συμμετέχοντες είναι κυρίως Κων/πολίτες. Η πολιτική νοοτροπία δεν μεταβλήθηκε. Είναι η ίδια και τότε και τώρα με την εγκατάσταση τους στην Αθήνα.

11 -

Ε. Ανάλυση Περιεχομένου Συνεντεύξεων Βάθους(12)

Η Ανάλυση Περιεχομένου παντός είδους γραπιού και προφορικού λόγου χρησιμοποιήθηκε από τους Stephen Sales, William Bailey κ.λ.π. Χαρακτηριστικά της είναι : (1) Το κείμενο των συνεντεύξεων εξετάζεται στην ολότητα του. (2) Ορίζονται οι κατηγορίες : π.χ. φύλο, ηλικία, τόπος διαμονής, διατήρηση παραδόσεων, κοσμοπολιτισμός κ.λ.π. (3) Ποσοτικοποιούνται οι κατηγορίες, όπως φαίνεται και από τους ακολουθούντες πίνακες. Ως μονάδες καταγραφής είναι (α) η λέξη είτε (β) η πρόταση ή παράγραφος ή (γ) κι ολόκληρο το κείμενο. Έτσι με βάση τις κατηγορίες (Ι) φύλο-ηλικία : Επισημαίνεται ότι ερωτήθηκαν 16 άνδρες (64%) και 09 γυναίκες (36%), μέλη των Δ.Σ. των συλλόγων κι απλά με στόχο όχι τη γενίκευση των δεδομένων. Ενδεικτικά και μόνο, ηλικιακά τα ερωτηθέντα μέλη κατατάσσονται στις εξής ομάδες:

(II)

Ηλικία ερωτηθέντων μελών	Αριθμός μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. 21-30 ετών	(02) Μ. δύο	08
B. 31-40 ετών	(03) Μ. τρία	12
Γ. 41-50 ετών	(04) Μ. τέσσερα	16
Δ. 51-60 ετών	(08) Μ. οκτώ	32
Ε. 61-70 ετών	(03) Μ. τρία	12
ΣΤ. 71-80 ετών	(04) Μ. τέσσερα	16
Ζ. 81-90 ετών	(01) Μ. ένα	04
	25	100.00

12. Για την Ανάλυση Περιεχομένου ως ποιοτική μέθοδο: Κυριαζή Νότα (1998), η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές εκδόσεις, σ.σ. 283 - 301, Αθήνα.

Η περαιτέρω στατιστική επεξεργασία των ακολουθούντων αριθμητικών δεδομένων μέσω της ποσοτικής ανάλυσης δεν εμπίπτει στα πλαίσια του παρόντος πονήματος.

II. Κατηγορία Επαγγέλματος: 05 (πέντε) ή 20% δήλωσαν συνταξιούχοι, 04 (τέσσερις) ή 16% ιδιωτικοί υπάλληλοι, 05 (πέντε) ή 20% έμποροι, ελεύθεροι επαγγελματίες, σύμβουλοι επιχειρήσεων, 03 (μ. τρεις) ή 12% οικιακά, 02 (μ. δύο) ή 08% ιατροί, 02 (μ. δύο) ή 08% μηχανικοί και ανά (01) ένας καθηγητής Μ.Ε. ή 4%, εισοδηματίας 04%, εκδότης ή 04% κι (01) ένας ή 04% δεν δήλωσε επάγγελμα. Ασκούν δηλ. αστικά επαγγέλματα.

IV. α

Τόπος διαμονής (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. Ν. Σμύρνη	(05) Μ. πέντε	20
B. Καλλιθέα	(03) Μ. τρία	12
Γ. Π. Φάληρο	(03) Μ. τρία	12
Δ. Αθήνα	(03) Μ. τρία	12
Ε. Άλιμος	(02) Μ. δύο	08
ΣΤ. Κυψέλη	(02) Μ. δύο	08
Ζ. Αμπελόκηποι	(02) Μ. δύο	08
Η. Παγκράτι	(01) Μ. ένα	04
Θ. Γλυφάδα	(01) Μ. ένα	04
Ι. Ψυχικό	(01) Μ. ένα	04
ΙΑ. Χαλάνδρι	(01) Μ. ένα	04
ΙΒ. Βούλα	(01) Μ. ένα	04
	Συν.25	100,00

Παρότι δεν μπορούμε να εξαγάγουμε ασφαλή συμπεράσματα, διαπιστώνουμε ότι κύριοι τόποι διαμονής είναι η Ν. Σμύρνη, η Καλλιθέα, το Π. Φάληρο κι η Αθήνα (αν σε αυτήν περιλάβουμε και τις περιοχές Κυψέλης, Παγκρατίου, Αμπελοκήπων και Πατησίων). Επίσης διαβιούν στον Άλιμο, Γλυφάδα, Βούλα και στα Βόρεια Προάστια (Χαλάνδρι, Ψυχικό).

β. Κατά πόσον διαμένουν στη γειτονιά ή στη συνοικία τους Κων/πολίτες.

ΝΑΙ : (19) Δεκαεννέα ή 76% - ΟΧΙ: (02) Μ. δύο ή 08%
ΛΙΓΟΙ: (03) Μ. τρεις ή 12% - ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ: (01) Μ. ένας ή 04%

Παρά το γεγονός ότι δεν μπορούμε να προβούμε σε γενικεύσεις, εν τούτοις παρατηρούμε ότι οι εδώ αφιχθέντες Κων/πολίτες έχοντας το συναίσθημα του διωκόμενου, αδικούμενου και της μειονότητας, όπως επισημάνθηκε και σε άλλα σημεία, επέλεξαν τουλάχιστον αρχικά να διαβιούν σε περιοχές, που να δύνανται να διατηρούν τις μεταξύ τους επαφές και να αισθάνονται ασφαλείς σ' ένα άγνωστο γι' αυτούς, κατ' αρχάς, κοινωνικό περιβάλλον. Οι περισσότεροι όμως δεν αποδέχονται ότι είναι «γκετοποιημένοι» (Ερώτημα VI β.)

Υ. Λόγοι άφιξης Κων/πολιτών στην Αθήνα: Παρά το γεγονός ότι η εδώ άφιξη κάθε Κων/πολίτη έχει τα ιδιαίτερα της χαρακτηριστικά, ωστόσο μια ομαδοποίηση των λόγων άφιξης θα μπορούσε να είναι η εξής:

Αίτια άφιξης (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
Α. Σεπτεμβριανά (1955) -1963	(03) Μ. τρία	12
Β. Απελάσεις 1964-5 μέχρι 1973	(13) Δεκατρία	52
Γ. Εισβολή στην Κύπρο μέχρι πρόσφατα	(05) Μ. πέντε	20
Δ. Σπουδές	(01) Μ. ένα	04
Ε. Χωρίς πίεση από Τούρκους το 1980	(01) Μ. ένα	04
ΣΤ. Δεν υπήρχε μέλλον στην Πόλη	(01) Μ. ένα	04
Ζ. Χωρίς διευκρίνιση λόγων	(01) Μ. ένα	04
	Συν.25	100,00

VI. α : Υπάρχει ενεργός συμμετοχή σε πολιτισμικούς κ.α.
συνλόγους Κων/πολιτών Αθήνας;

Α) ΝΑΙ: (16) Δεκαέξι ή 64% β) Σ' ΕΝΑ ΣΥΛΛΟΓΟ: (03) Μ.
τρεις ή 12% γ) Σ' ΕΝΑ ΣΥΛΛΟΓΟ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΧΡΟΝΟΥ: (02)
Μ.δύο ή 08% δ) ΜΟΝΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ: (03) Μ.
τρεις ή 12% ε) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Σ' ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:
(01) Μ. ένας ή 04%

VI. β : Ηλικία ατόμων συμμετεχόντων σ' αυτούς τους
συνλόγους

Ηλικία συμμετεχόντων (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του Συν.
Α. Τα περισσότερα μέλη ηλικίας 40-50 ετών και άνω	(15) Δεκαπέντε	60
Β. Τα περισσότερα μέλη 30 ετών και άνω	(01) Μ. ένα	04
Γ. Σπανίζουν τα μέλη 20-30 ετών	(01) Μ. ένα	04
Δ. Όλα τα μέλη της ίδιας περίπου ηλικίας (περί τα 30 έτη)	(01) Μ. ένα	04
Ε. Άγνοια της ηλικίας των συμμετεχόντων	(01) Μ. ένα	04
ΣΤ. Συμμετέχουν νέοι σε αθλητικά τμήματα ή και Η/Υ	(05) Μ. πέντε	20
Ζ. Υπάρχουν όλες οι ηλικίες	(01) Μ. ένα	04
	Συν. 25	100,00

Επισημαίνουμε ακόμη, ότι τα παιδιά των Κων/πολιτών μπορεί να παρακολουθούν μόνο εκδηλώσεις και να μην είναι ενεργά μέλη : (02) Μ. δύο περιπτώσεις ή 08%. Ως λόγοι μη συμμετοχής των νέων προβάλλονται : (α) ο φόρτος εργασίας τους : (02) Μ. δύο περιπτώσεις ή 08% και (β) ή μη συναναστροφή με Κων/πολίτες : (01) Μ. μία περίπτωση ή 04%.

Παρ'ότι όλα αυτά τα στοιχεία δεν δύνανται να γενικευθούν, εν τούτοις είναι ενδεικτικά της τάσεως τα σωματεία να έχουν ως μέλη ανθρώπους μέσης ηλικίας κι άνω, γεγονός που επισημάνθηκε και στο κεφάλαιο το σχετικό με τον Σύλλογο Κων/πολιτών Καλλιθέας. (κεφ. Γβ).

VII. α : Τήρηση ηθών κι εθίμων Κων/πολιτών

Τήρηση παράδοσης (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. Τήρηση παράδοσης	(19) Δεκαεννέα	76
B. Εν μέρει τήρηση της	(03) Μ. τρία	12
Γ. Μη τήρηση Κων/πολίτικων παραδόσεων	(03) Μ. τρία	12
	Συν. 25	100,00

Στο Γ. οι τρεις άνθρωποι είναι διαφορετικών ηλικιών (28, 55, 40 ετών). Ωστόσο, σε μια περίπτωση οι νέοι πρωτοστατούν στη διατήρηση των ηθών κι εθίμων (συνέντευξη ΙΔ).

β : Ένταξη στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία - Σχέσεις με μη Κων/πολίτες

Η τήρηση των παραδόσεων δεν σημαίνει και «γκετοποίηση», τουλάχιστον σήμερα. Όταν πρωτοήλθαν οι Κων/πολίτες αντιμετώπισαν προβλήματα, προσαρμογής, εργασίας, υπηκοότητας κ.λ.π. Σήμερα όμως είναι εντεταγμένοι(*) στην ευρύτερη αθηναϊκή κοινωνία διατηρώντας, βέβαια, την ιδιαίτερη πολιτισμική τους ταυτότητα. Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν θετικά στο ερώτημα της ένταξης τους στον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο. (18) Δεκαοκτώ ή 72% έχουν σχέσεις με μη Κων/πολίτες, ενώ (07) Μ. επτά ή 28% διατηρούν επαφές, κυρίως επαγγελματικές. Αυτό βέβαια έρχεται σε αντίφαση με την συγκέντρωσή τους σε ορισμένες περιοχές.

* εν πολλοίς

VIII. Τυχόν προβλήματα Κων/πολιτών μετά την εγκατάσταση τους στην Αθήνα

Εδώ οφείλουμε να επισημάνουμε ότι σήμερα οι Κων/πολίτες δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα διαμένοντας στην Αθήνα. Ωστόσο παλαιότερα και σ' αρχικό στάδιο η πλειοψηφία τους αντιμετώπισε δυσχέρειες.

Υπαρξη προβλημάτων (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. Αρχικά είχαν προβλήματα	(15) δεκαπέντε	60
B. Δεν είχαν ιδιαίτερες δυσκολίες	(03) Μ. τρία	12
Γ. Δεν είχαν κανένα πρόβλημα	(06) Μ. έξι	24
Δ. Είχαν δυσχέρειες οι γονείς τους	(01) Μ. ένα	04
	Συν. 25	100.00

2. Είδος προβλημάτων (*)	Αρ. απαντήσεων	Ποσοστό % επί του συν.
A. Τους ρωτούσαν αν ήξεραν Ελληνικά, αν ήταν βαπτισμένοι κλπ.	(07) Μ. επτά	26,92
B. Αποκαλούσαν τους ίδιους ή τους γονείς τους «Τουρκόσπορους»	(04) Μ. τέσσερις	15,38
Γ. Πρόβλημα υπηκοότητας, άδειας εργασίας.	(10) Δέκα	38,46
Δ. Στρατολογία	(01) Μ. μία	03,85
Ε. Συνταξιοδότηση	(01) Μ. μία	03,85
Στ. Αρχικό πρόβλημα προσαρμογής	(02) Μ. δύο	07,69
Ζ. Έλλειψη επαγγελματικών γνωριμιών	(01) Μ. μία	03,85
	Συν. 26	100,00

*Σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει αλληλεξάρτηση προβλημάτων

IX. Συχνότητα επισκέψεων στην Πόλη - Συναισθήματα

Συχνότητα επισκέψεων (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. Τακτικά	(04) Μ. τέσσερα	16
B. Κάποτε	(05) Μ. πέντε	20
Γ. Σπάνια	(12) Δώδεκα	48
Δ. Καθόλου	(03) Μ. τρία	12
Ε. Δεν απάντησαν	(01) Μ. ένα	04
	Συν. 25	100,00

2. Έκφραση Συναισθημάτων (κατηγορία)	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί συνόλου
A. Δεν εκφράσθηκαν συναισθήματα	(09) Μ. εννέα	36
B. Συγκίνηση, νοσταλγία, χαρά	(08) Μ. οκτώ	32
Γ. Ανάμεικτα και αντιφατικά (θλίψη για το παρόν - συγκίνηση από την ανάμνηση του παρελθόντος)	(05) Μ. πέντε	20
Δ. Επιθυμία επίσκεψης - Έλλειψη δυνατότητας πραγματοποίησης της.	(01) Μ. ένα	04
Ε. Φόβος για την επίσκεψη	(01) Μ. ένα	04
ΣΤ. επιθυμία επίσκεψης	(01) Μ. ένα	04
	Συν. 25	100,00

Ο γράφων διαπίστωσε ότι οι Κων/πολίτες δεν λησμονούν την ιδιαίτερη πατρίδα τους. Τα συναισθήματα είναι έντονα. Οι μνήμες κάποιων χρόνων διαβίωσης στην Πόλη έρχονται σήμερα σε σύγκρουση με τις εικόνες εγκατάλειψης της εκεί Ρωμιοσύνης. Ας μην ξεχνάμε ότι οι παλαιότεροι ήλθαν εδώ διωκόμενοι με το «στίγμα» των μειονοτικών από το τουρκικό καθεστώς, που γνωρίζει να τραυματίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Ο ερευνητής ως Ελληνοκύπριος το βιώνει καθημερινά ανακαλώντας, έστω και για λίγο, στην μνήμη του εκείνο το θλιβερό 1974...

Χ. Κατά πόσον ο κοσμοπολιτισμός των εδώ Κων/πολιτών, εάν υπάρχει, είναι ο ίδιος με των Κων/πολιτών προ του 1922-23 (κατηγορία: κοσμοπολιτισμός)

Η ερώτηση αυτή δυσκόλεψε τους ερωτώμενους, που ζήτησαν από τον γράφοντα περαιτέρω διευκρινήσεις. Εκ των απαντήσεων, οι οποίες είναι πολλές και ποικίλες, προκύπτουν τα εξής:

Είναι κοσμοπολίτες οι εδώ Κων/πολίτες και σε ποιο βαθμό;	Αριθμός ερωτηθέντων μελών	Ποσοστό % επί του συνόλου
A. ΝΑΙ, είναι το ίδιο κοσμοπολίτες οι εδώ Κων/πολίτες	(11) Ένδεκα	44
B. ΝΑΙ, αλλά ο κοσμοπολιτισμός των εδώ Κων/πολιτών διαφέρει εκείνου των Ελλήνων Κων/πόλεως προ του 1922-23	(09) Μ. εννέα	36
Γ. ΟΧΙ, οι εδώ Κων/πολίτες δεν είναι κοσμοπολίτες	(02) Μ. δύο	08
Δ. Δεν εντάσσονται στις ανωτέρω τρεις κατηγορίες	(03) Μ. τρία	12
	Συν. 25	100,00

Κρίνεται σκόπιμο να παραθέσουμε την άποψη του καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Νεοκλή Σαρρή, όπως εξετέθη στον γράφοντα στις 3-5-2000.

Αναφέρει μεταξύ των άλλων: «Ο κοσμοπολιτισμός στην Πόλη ήταν πιο έντονος προ 40-50 ετών. Οι εδώ Κων/πολίτες έχουν την μνήμη του κοσμοπολίτη, όσοι έζησαν εκεί, αλλά έχουν φέρει μαζί τους και το στίγμα της μειονότητας, των κυνηγημένων, ένα πλέγμα κατωτερότητας. Είναι εν μέρει γκετοποιημένοι, καθώς έχουν εγκατασταθεί σε ορισμένες περιοχές και οι παλιότεροι που ήρθαν εδώ κατηγορούν τους νεώτερους ως λιγότερο κοσμοπολίτες απ' αυτούς».

XI. Έχετε κάτι να προσθέσετε;

Στο τελευταίο ερώτημα δεν απάντησαν όλοι. Ωστόσο παρουσιάζουν ενδιαφέρον οι διατυπωθείσες απόψεις. Ένας (1) (ή 04%) ερωτηθείς επεσήμανε ότι οι Κων/πολίτες Π. Φαλήρου είναι πλουσιότεροι, ενώ της Καλλιθέας διατηρούν περισσότερες επαφές μεταξύ τους. Πρέπει ακόμη, να ιδρυθεί σωματείο με την επωνυμία «Οι φίλοι του Πνευματικού Κέντρου», για να το ενισχύουν οικονομικά οι μη Κων/πολίτες. Σε δύο (2) περιπτώσεις (08%) αναφέρθηκε η άποψη ενίσχυσης των σωματείων από νέα μέλη (Η θέση αυτή έρχεται να ενισχύσει το ερώτημα VIβ).

Διατυπώθηκε, επιπλέον, η θέση για ενοποίηση των Συλλόγων σ' έναν ή δύο για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα (εκτός των Σωματείων Αποφοίτων ή φοιτησάντων, σε σχολεία της Πόλης, που αποτελούν ιδιαίτερες περιπτώσεις). Μία (01) άποψη (04%) αναφέρεται στην ανάγκη συνδυασμού της αγάπης προς το μέρος εγκατάστασης με την μη λήθη στη γενέθλια γη. Ένας (01) ή (04%) ανέφερε τα δύο γηροκομεία, που ίδρυσαν οι Κων/πολίτες : α) την Εστία Κων/πόλεως και β) το Κοσμέτειο. Ικανοποίηση εξέφρασε άλλος γιατί στην Κων/πολη δεν έζησε τη βία, που αντιμετώπισαν οι παλαιότεροι. Τέλος εκφράστηκε από απαντώντα ικανοποίηση για την ύπαρξη σύνταξης που δύναται να χρησιμοποιηθεί ανά πάσα στιγμή.

ΣΤ. Αναλυτική επαγωγή

Αφού προηγουμένως έγινε ανάλυση περιεχομένου των απαντήσεων των συνεντεύξεων βάθους, ακαολουθεί στη συνέχεια η εφαρμογή της μεθόδου της αναλυτικής επαγωγής, όπως την περιέγραψε ο F. Znaniecki. Στόχος είναι η διαρκής τροποποίηση ή απόρριψη μιας υπόθεσης, όταν δεν συμφωνούν μ' αυτήν, έστω κι ολιγάριθμες περιπτώσεις (13).

13. Κυριαζή , Νότα (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές επιστημονικές Εκδόσεις, σ.σ. 267-270, Αθήνα.

Στο παρόν πόνημα έχουν διατυπωθεί οι εξής αρχικές υποθέσεις: 1. Βασική υπόθεση: Κατά πόσον οι Κων/πολίτες της Αθήνας είναι κοσμοπολίτες. 2. Μερικότερες υποθέσεις : α. Εάν σχετίζεται ο κοσμοπολιτισμός με ορισμένο τύπο επαγγελματιών. β. με την πληθυσμιακή σύνθεση μιας πόλης. γ. την εκμάθηση ξένων γλωσσών και την ανάπτυξη της παιδείας. δ. 1) με την κοσμικότητα, υπό την έννοια της ανάπτυξης κοινωνικών σχέσεων και 2) με την ανοχή της ετερότητας. ε. Εάν συγκρούεται με την τήρηση ηθών κι εθίμων (παραδόσεων). Πέραν των υποθέσεων του κοσμοπολιτισμού, άλλη μια είναι στ. κατά πόσον οι σύλλογοι αποτελούνται μόνον από ηλικιωμένα και ώριμα μέλη και ζ. εάν η ένταξη ή προσαρμογή των Κων/πολιτών ήταν χωρίς προβλήματα. Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπ' όψιν τα όσα έχουν εκτεθεί στο κεφ. περί των συλλόγων (Μέρος β', ενότ. 1, κεφ. Δ), την ανάλυση των Συνεντεύξεων Βάθους (Μέρος β', ενότ. ΙΙ, κεφ. Ε) κι εφαρμόζοντας την αναλυτική επαγωγή θα μπορούσαμε να προτείνουμε (α) Τροποποίηση της βασικής υπόθεσης 1 ως εξής: Οι Κων/πολίτες της Αθήνας είναι κοσμοπολίτες, όχι όμως στον ίδιο βαθμό με τους Έλληνες Κων/πολεις μέχρι το 1922-23, διότι η Αθήνα του σήμερα δεν είναι η ίδια με την Κων/πολη των αρχών του 20ου αι (β) Οι μερικότερες υποθέσεις α,β,γ,δ, αποτελούν συστατικά στοιχεία της έννοιας του κοσμοπολιτισμού. Έτσι έχουμε τη δυνατότητα για διατύπωση μιας γενικότερης υπόθεσης που επιβεβαιώνεται και είναι η εξής: Ο κοσμοπολιτισμός συνδέεται μ' έναν ορισμένο τύπο επαγγελματιών (αστικά), με την ανάπτυξη της παιδείας, την εκμάθηση ξένων γλωσσών, την κοσμικότητα, την ανοχή της ετερότητας κ.λ.π.

Η υπόθεση Ε φαίνεται εκ πρώτης όψεως να συγκρούεται με τον ανοικτό χαρακτήρα του κοσμοπολίτικου πνεύματος. Ωστόσο με την ανάλυση των συνεντεύξεων βάθους, διαπιστώνουμε ότι η διατήρηση των παραδόσεων κι ο κοσμοπολιτισμός δεν συγκρούονται απαραίτητα, αλλ' είναι συμπληρωματικές ενίοτε έννοιες. Έτσι τροποποιείται η υπόθεση Ε. ως ακολούθως: Η τήρηση των παραδόσεων δεν αντιπαρατίθεται κατ' ανάγκην στην έννοια του κοσμοπολιτισμού. Επίσης η υπόθεση στ. δύναται να διατυπωθεί πληρέστερα: Τα μέλη των Συλλόγων είναι, κυρίως, ώριμης ηλικίας ή και μεγαλύτερης. Υπάρχουν όμως και νέοι, ειδικά σε συλλόγους με τμήματα νεολαίας (π.χ. αθλητικά).

Η υπόθεση ζ. θα μπορούσε πιο ολοκληρωμένα να διατυπωθεί ως εξής: Η ένταξη κι η προσαρμογή, ειδικά των παλαιότερων Κων/πολιτών στην Αθήνα είχε αρχικά κάποια προβλήματα, που σήμερα έχουν εκλείψει.

Ζ. Συμπεράσματα

1. Ο ερευνητής οφείλει κι εν κατακλείδι να επισημάνει ότι για το μεν α' μέρος του παρόντος πονήματος στηρίχθηκε στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, ενώ για το β' μέρος και ειδικά την α' ενότητα βασικές πηγές αποτέλεσαν τα καταστατικά των Συλλόγων, οι εφημερίδες, τα περιοδικά, σχετικά ενημερωτικά φυλλάδια ή βιβλιάρια των συλλόγων της Αθήνας. Για τη β' ενότητα μοναδικές πηγές πληροφοριών απετέλεσαν οι (25) συνεντεύξεις βάθους και η σχετική βιβλιογραφία.
 2. Ως θεωρητική προσέγγιση χρησιμοποιήθηκε η ερμηνευτική, ενώ μέθοδος ανάλυσης είναι η ποιοτική (ανάλυση περιεχομένου).
 3. Με την χρησιμοποίηση της αναλυτικής επαγωγής τροποποιήθηκε η βασική αρχική υπόθεση κι οι υπόλοιπες (7) μερικότερες υποθέσεις.
- Έτσι ενισχύεται τροποποιημένη η βασική υπόθεση σύμφωνα με την οποία: Οι Κων/πολίτες της Αθήνας είναι κοσμοπολίτες, όχι όμως στον ίδιο βαθμό με τους έλληνες Κων/πολης πριν το 1922-23, διότι η Αθήνα το παρόντος δεν είναι η Κων/πολη των αρχών του 20ου αι.

2. Προτάσεις για μελλοντικές εργασίες

Ο ερευνητής θα εισηγείτο δύο (2) θέματα χρήζοντα περαιτέρω έρευνας. Το α' είναι η μελέτη ενός εκ των μεγάλων συλλόγων σε βάθος. Θα χρησιμοποιήσει την ιδιότητα του «συμμετέχοντος ως παρατηρητή». Έτσι θα έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει το Σύλλογο σε διάφορες δραστηριότητες του. Σίγουρα θα χρησιμοποιηθούν κι οι συνεντεύξεις βάθους. Ακόμη θα μελετηθούν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μελών, οι εκδόσεις του κλπ. Το β' θέμα που θα ενδιέφερε τον γράφοντα λόγω και της ιδιότητάς του ως φιολόγου είναι η μελέτη σε βάθος των σωματείων των αντιστοίχων Ελληνικών σχολείων της Πόλης (Σύλλογοι Μεγαλοσχολιτών, Ιωακειμειάδων, Ζαππίδων, Κεντρικιάδων και Ζωγραφειωτών).

Η.Βιβλιογραφία Ενότητας II
B' μέρους

- Denzin Norman and Lincoln Yvonna, Handbook of Qualitative Research, Sage Publications, London
- Znaniecki, F (1928), Social Research in Criminology, Sociology and social Research, τομ. 12, σ.σ. 307-322
- Κυριαζή, Νότα (1998), Η κοινωνιολογική έρευνα, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, Αθήνα
- Λαμπίρη - Δημάκη, I, (1989), Κοινωνιολογία και Ιστορία, Ομοιότητες και ιδιαιτερότητες, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Λαμπίρη - Δημάκη, I, (1990), Η Κοινωνιολογία και η Μεθοδολογία της (6^η έκδοση), Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα.
- Λυδάκη. Άννα, (1999) Οι Τσιγγάνοι στην Πόλη, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα.
- Παραδόσεις της Αγγλίδας καθηγήτριας Κάννιγκαμ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Κοινωνικός αποκλεισμός και μειονότητες». (Μάιος 1999)
- Παραδόσεις της καθηγήτριας Γιαννησοπούλου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Κοινωνικός αποκλεισμός και μειονότητες». (Μάιος 1999).
- Taylor Steven and Bogdan Robert (1998), Introduction to Qualitative Research Methods (3^η εκδ), John Wiley and sons, New York.
- Φίλιας, Β, (1996), Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών (Β' εκδ.), Gutenberg, Αθήνα